

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו – תער"ב

– חלק שלא נאמר –

– ב –

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו בקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

זצוקלה"ה נבנ"מ זי"ע מליובאוויטש

– הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות –

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

B'SHAAH SHEHKDIMU 5672
CHELEK SHELO NEEMAR (2)

Copyright © 2024

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

ORDER DEPARTMENT:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehot.com

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch®.

ISBN 978-0-8266-6119-7

Printed in the United States of America

פתח דבר

הננו מוציאים לאור בהוצאה חדשה ומתוקנת עם הוספות חוברת ב' מתוך החלק ש"לא נאמר" של המשך המאמרים הידוע בשם "בשעה שהקדימו – תער"ב" לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

חלק זה של המשך שונה מהחלקים הראשונים בכך ש"לא נאמר" ע"י כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בשבתות ומועדים, אלא נכתב על ידו כחטיבה אחת, ולכן לא נוספו בו הגהות וביאורים וכו' שהי' מוסיף לאחרי אמירת המאמרים. מטעם זה הסגנון בחלק זה הוא בקיצור יותר (לגבי החלקים הראשונים). מלבד זאת, נראה שסיום ההמשך חסר, ולכן נשארו כמה ענינים באמצע הביאור.

בהוצאה זו ניתוספו בשוה"ג מראה מקומות וציונים, וכן סימני פיסוק וחלוקה לקטעים. החלק נחלק לכמה חטיבות, כך שבכל חטיבה מתחיל מיספור הערות מחדש. בצידי העמודים צויינו העמודים של ההוצאות הקודמות.

וביאור הענין הוא, דהנה אי' בע"ח שער הזווגים ספ"א, דג' מדרי' עיי"מ² הן ג' יחודים. יחוד הוי' אד', בחי' עיבור. ובחי' יניקה הוא יחוד הוי' אלקים. ובחי' גדלות, יחוד הוי' אהי'. ובתו"א דפ' מקץ בד"ה רני ושמחי הא' בסופו³, דג' יחודים⁴ הן הג' מדרי' בתי אחותי אמי, וכדאי' במדרי' ע"פ⁶ צאינה וראינה כו' בעטרה שעטרה לו אמו, משל למלך שהי' לו בת וחכבה ביותר, לא זו מחכבה עד שקראה בתי, לא זו מחכבה עד שקראה אחותי, לא זו מחכבה עד שקראה אמי, כך הקב"ה לישראל, בתחלה קראן בת, שנא"י שמעי בת וראי כו', לא זו מחכבם עד שקראן אחותי, שנא"י פתחי לי אחותי כו', לא זו מחכבם עד שקראן אמי, שנא"י האזינה כו' ולאומי אלי הקשיבה, לאמי כתי'¹⁰. ובכללות ה"ז מדבר בבחי' מל', והן ג' עליות בבחי' מל'. דבחי' בת היא כאשר המל' מקבלת מבחי' ז"א לבד, לא מבחי' חב"ד כו'. ומה שנחשב זה בעליית המל' הוא, דהנה, כשם שבבחי' דכר נא"י ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו, וידוע הענין בזה, דבכדי להיות בבחי' משפיע בבחי' מל', צריך ז"א לעזוב בחי' או"א, שלא להיות בבחי' דביקות למעלה כו', וכמ"ש בסי' בענין שמח תשמח¹². כמו"כ הוא בבחי' נוק' צ"ל ג"כ שכחי עמך ובית אביך כו', והוא העלי' מירידתה להיות בבחי' בת, בחי' מקבל כו'. וכשעולה להיות שוה בקומתו, דהיינו כשעומדת עם ז"א פכ"פ, אז נק' בשם אחותי, והיינו דבחי' מל' מקבלת ג"כ מחב"ד כו', וכמ"ש מזה בסי' בשער ר"ח¹³. ויש עוד עלי' היותר גדולה, היינו כשמתעלה המל' להיות במדרי' אמי, שאז היא משפעת בבחי' ז"א, כאם המניקה ומגדלת בנה, אך אין זה בחי' ומדרי' יניקה, כ"א זהו לדוגמא בלבד, דכמו אם הוא בחי' בינה משפעת לז"א, כן מתעלית בחי' המל' להיות בבחי' משפיע לז"א, שנמצא מתעלית המל' במדרי' הבינה כו'.

וביאור ג' מדרי' אלו בעבודה. הנה, בת שהיא בחי' מקבל, הו"ע המצות, כי המצות הן בחי' הכלים, וכמ"ש¹⁴ כי נר מצוה ותורה אור, שהמצות נק' נר, בחי' כלי כו', וכמא'¹⁵ רמ"ח פקודים רמ"ח אברין דמלכא, בחי' איברין וכלים כו' (וכמשי"ת¹⁶). ולכן המצו' הן בבחי' מעשה דוקא, שאינו יוצא כלל בכוננת המצות ובידיעת סוד המצות, כ"א

(7) תהלים מה, יא.

(8) שה"ש ה, ב.

(9) ישעי' נא, ד (ושם: הקשיבו גו' ולאומי אלי האזינו).

(10) שהש"ר שם. וראה מתנות כהונה לשמו"ר שם. זח"ג

רסב, א.

(11) בראשית ב, כד.

(12) סידור עם דא"ח רה, ד. וראה אוה"ת סידור ע' רג.

שה"ש ח"ב ע' תשכג.

(13) סידור עם דא"ח שט, ד ואילך. וראה לקמן ע' ואשנה.

(14) משלי ו, כג.

(15) ראה תקו"ז תיקון ל (עד, א). תניא רפכ"ג.

(16) ראה לקמן ע' איתנשא ואילך.

(1) שער טו.

(2) = עיבור יניקה מוחין (ראה לעיל ע' א'תרפד ואילך.

וש"נ).

(3) לו, ד. הובא ונתבאר באוה"ת נ"ך ח"ג ע' א'ער ואילך.

(4) הנ"ל (= הוי' אד', הוי' אלקים, הוי' אהי').

(5) שמור"ר פנ"ב, ה. שהש"ר ספ"ג.

(6) שה"ש ג, יא.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשכה

דוקא במעשה בפ"מ כו'¹⁷. ועיקר קיום המצות הוא בבחי' קבלת עול דוקא (וזהו דוקא עיקר הכלי לגילוי האור כו', וכידוע דקבעומ"ש הוא יסוד העבודה¹⁸, שכל הגילויים במוח ולב בהשגה והתבוננו' אלו ובהתעוררות אהו"ר הוא דוקא כשיש היסוד דקבעומ"ש כו'. וכמו"כ עיקר השוב להמשיך גילוי אלקות למטה הוא בקיום המצות רק בכדי ליחדא קוב"ה ושכינתו¹⁹ בתחתונים כו'²⁰. והוא בחי' יר"ת ויר"ע כו', וכמ"ש במ"א²¹), והוא העבודה בדרך עבודת עבד, שעובד בבחי' יראה וקבלת עול כו'²². וכמו עד"מ עבודת עבד הוא רק לקיים רצון המלך, מבלי שיודע שום טעם להרצון, ואינו עושה בשביל איזה טעם, כ"א לקיים הרצון כו'. דזהו ההפרש בין עבד לשר כו'²³, וכמו שרי המלוכה, שיודעים ענין הנהגת המלוכה בטעם ושכל על כל דבר, ועשייתם הוא ע"פ הטעם, שעושה הדבר מפני חיוב השכל שמחייב שצ"ל כן, ושעי"ז יהי' איזה יתרון בענין המלוכה כו' (ואדרבא, השר א"צ לעשות רק כפי הציווי, כ"א שיבין הכוונה בהציווי, ולעשות כפי הכוונה כו', ובודאי שגם הוא צריך לקיים רצון המלך, ומ"מ אינו כמו עבד כו', וכמו שמצינו בדוד ואיוב²⁴, בסוף ש"ב²⁵), ונק' יועצי המלך, שכל²⁶ עיני המלוכה נחתכים ע"פ השרים, בכל המשפטים שבין איש לרעהו, בין במזון ובין בנפשות, ישפטו הם בועד המשפט שלהם, וכן יסכים המלך אח"כ, ולא ישנה את משפטם ע"פ הרוב כו'. וכמו"כ הוא במלכותא דרקיע²⁷, כי הנה תושבע"פ מל' קרינן לה²⁸, דמלך במשפט יעמוד ארץ²⁹, והיינו ענין כשר פסול, והיינו פסק על הנצוצות, אלו שיוכלו להתעלות, ואלו שאינם יכולים לעלות כו', והפוסקים הן התנאים ואמוראים, שנק' שרים, וכמו אני כשר לפני המלך כו'³⁰, שלהם נתנו עיני התורה שיחתכו ויפסקו בחכמתם ודעתם והשגתם בתורה כו', וכמו מחלוקת ב"ש וב"ה, ושאר התנאים ואמוראים, ויפסקו ההלכה כך וכך כו'. ועיקר עבודתם הוא ג"כ במוחין דוקא כו'. ובכלל הן הנק' עובדי ה' בנשמתן, שעבודתם הוא בהשגה אלקית ובבחי' דביקת באלקות כו'.

וזהו בחי' אחותי, כי שרש נשמות אלו הן נשמות מבחי' אצי', שנק' אחים ורעים להקב"ה, שנאצלו עם הכלים דז"א יחד מאו"א כו', כמ"ש בהבי' הב' דיונת³¹, ולכן נק' אחים לגבי ז"א. וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיהי חד³², שהן מעין בחי' אלקות בצמצום עצום, וכעין הכלים דאצי' כו', רק שיצאו ונפרדו מן הכלים כו', וכמ"ש בבה"ז פנחס³³ ע"פ³⁴

25 ש"ב: - שמואל"ב (פרק כד).
26 הבא לקמן (עד סוף פיסקא „אמנם בכדי" (ע' א'תשלב))
- הוא לשון אוה"ת נ"ך שבהערה 3 עם הוספות וכו'.
27 ראה ברכות נח, א.
28 תקו"ז בהקדמה (יז, א).
29 משלי כט, ד (ושם: יעמיד).
30 ברכות לד, סע"ב (הועתק לקמן ס"ע א'תשצח בהערה).
31 לקו"ת שה"ש יט, ג.
32 תניא אגה"ק סימן כ קל, א). וראה לעיל פפ"ח (ח"א ע' רכז).
33 ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי רכז, ג ואילך.
ולהצ"צ ח"א ע' תקמו ואילך.
34 פינחס כה, טז.

17 ראה תניא פל"ח.
18 ראה שם רפמ"א.
19 ראה פרי עץ חיים שער הזמירות ספ"ה. ספר הליקוטים
להאריז"ל פ' ראה טו, ח. תניא שם (נו, ב). לקו"ת ואתחנן טו,
א. דרושים לר"ה נה, ג. המשך תרס"ו ס"ע ד ואילך. ד"ה שמח
תשמח תשמ"א (סה"מ מלוקט ח"ב ע' פב. בהוצאה החדשה -
ח"ד ע' רמה). וש"נ.
20 ראה תניא ספ"י. פמ"א (נו, ב ואילך).
21 ראה גם אוה"ת אחרי ע' תקמב ואילך.
22 ראה תניא שם (נו, א).
23 ראה (בנוסף לאוה"ת נ"ך שבהערה 3) - מאמרי
אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תשטז ואילך. פירוש המלות
פקט"ו (עד, א). לקמן ס"ע א'תשצח.
24 ואיוב: אוצ"ל: ויואב.

ובחודש הראשון, דהכלים דאצי' הן עד"מ מח' עצמיות, היינו שחושב דבר הנוגע לעצמו, והנשמות הן כמו שחושב דבר השייך אל הזולת כו'³⁵, והיינו שהנשמות הן דבר בפ"ע, ואין הקו מאוא"ס מלובש בהם, כמו בהכלים דאיהו וגרמוהי'³⁶, משא"כ בנשמות כו'. ובוזה יובן משאמרז"ל כתובות דק"ג א', ו' יתירה לרבות אחיך הגדול, כי מבו' במ"א (בדרוש להבין ענין אוא"ס דתקס"ז³⁷) ענין וי"ו דוהנורא³⁸, שהוא בחי' הקו הנמשך מאוא"ס (דעיקר ההמשכה הוא בקו האמצעי כו'), לכן מצד בחי' וי"ו זה נמשך לרבות אחיך הגדול כו', כי, עם היות שהנשמות דאצי' נק' אחים ורעים לז"א, מ"מ נק' ז"א אחיך הגדול לגבי הנשמות, דלכד גדלות הכלים לגבי הנשמות, וכמ"ש בלק"ת שם שהן הארה קטנה לגבי בחי' הכלים, עוד זאת מעלה יתירה בהם מצד הוי"ו, שהוא בחי' הקו מאוא"ס המאיר בהם, משא"כ בנשמות כו'. ולכן תכלית עילוי הנשמות הוא לאשתאבא בגופא דמלכא³⁹, דהיינו בבחי' הכלים, ובאור הקו המתלבש בהם כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה זכור את יום השבת הב'⁴⁰. ומ"מ, נשמות אלו, מאחר שנמשכי' מבחי' או"א, ה"ה מקבלים מבחי' חב"ד כמו שז"א מקבל מחב"ד, ולכן הן מארי תורה, לפרש ולבאר דיני התורה ולהורות, שזהו המשכת בחי' המוחין, דאורייתא מחכ' נפקת כו'⁴¹. וזה"ע ותורה אור⁴², שזהו המשכת המוחין שנק' אור כו', כנודע. משא"כ בת היא בחי' קיום המצות בפו"מ, שהמצוה היא ע"פ חכמי התורה, שהן בחי' שרים, והעבד הוא רק לקיים את המצוה כמו שמפורש ע"פ התורה כו', וזהו שנק' בחי' מקבל, שאין לו אור מעצמו, והיינו שאין בכחו ויכולתו לפרש המצוה ע"פ דעתו והשגתו (ועמ"ש בלק"ת שם⁴², דעבדים הן נשמות דבי"ע שנוולדו מיחוד זו"נ (בחי' יחוד חיצוני⁴³ לחדש הנשמות כו'), וצ"ע, הרי נודע דתנאים ואמוראים הן נשמות דברי' ויצי' כו'⁴⁴, וכתי'⁴⁵ והאיתנים מוסדי ארץ, איתנים אותיות תנאים, כמ"ש בזהר משפטים דק"י א"ב⁴⁶, ועמ"ש בהגהות דואלה שמות שבתו"א⁴⁷, בענין ששים המה מלכות⁴⁸, שזהו בחי' היכל קדק"ד דברי' שנעשה אצי' כו', וי"ל שנכללים בבחי' מל' דאצי' ומקבלים מבחי' יסוד דאצי' כו', וברייתות הוא כמו שיסוד דאצי' מתלבש ביסוד דברי' ויצי' כו'. וי"ל בד"א⁴⁹, דתו"א⁵⁰ וכן כל הנשמות שהן שרי התורה, הן מבחי' אצילות שבבי"ע, וכידוע שיש ג' מדרי' בנשמות, וכמ"ש במ"א⁵¹, ועמ"ש במ"א⁵² בענין מקרא משנה ותלמוד כו'. ועמ"ש בלק"ת שם, שגם מיחוד זו"נ יש נשמות גבוהות מאד, והן הנק' בנים כו'), רק שמקבל מהשרים, היינו לקיים המצוה כמו שהיא ע"פ התורה כו' (ולפ"ז צ"ל דגם מה שמקבלים

א'רנא

(44) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תקנו. ע' תקסה. אוה"ת חוקת ע' תתעד. וראה לעיל שם.

(45) מיכה ו, ב. וראה תו"א שמות מט, סע"ב ואילך.

(46) א"ב: = עמוד א [ח]עמוד ב. בכת"י מעתיק: ע"ב.

(47) אוה"ת שמות ע' יז.

(48) שה"ש ו, ח.

(49) = בדרך אפשר.

(50) = דתנאים ואמוראים.

(51) רמ"ז לזח"ב צד, ב. לקו"ת תצא לו, א. סה"מ תרל"ג ח"א ע' נ. תרנ"ה ע' נד. לעיל פק"צ שם.

(52) ראה לעיל פקניט (ח"ב ע' תלג). ושי"נ. וראה אוה"ת שמות ס"ע קי ואילך.

(35) ראה גם לעיל פש"ע (ח"ג ע' איכט). ושי"נ. לקמן ע' א'תשלא.

(36) דאיהו וגרמוהי: חד (תקו"ז בהקדמה ג, סע"ב).

(37) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' כו ואילך. אוה"ת ענינים ע' קעא ואילך.

(38) תפלת העמידה.

(39) זח"א ריו, ב.

(40) יתרו עא, א.

(41) זהר ח"ב סב, א. א. פה, א. א. קכא, א. ח"ג פא, א. א. קפב, א. רסא, א.

(42) ראה גם סה"מ תרנ"ה ע' נג. המשך תרס"ו ע' רו. לעיל פק"צ (ח"ב ע' תקלג).

(43) חיצוני: אוצ"ל: פנימי.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשכז

מז"א, אינו מבחי' חב"ד, כ"א מהמדרי' התחתונות כו'). אבל השרים שהן מארי תורה, היינו שמקבלים מבחי' חב"ד, והן משפיעים בחי' האור והגילוי כו'.

אמנם בחי' אמי זהו שהנשמות הן למעלה מהתורה ומשפיעים בתורה כו'. דהנה, התורה, הגם שהיא בחי' מוחין כנ"ל, ה"ז בחי' חב"ד דז"א, פי' שהיא חכ' שבהנהגת המדות כו', שהרי⁵³ התורה הנגלית היא פסקי המדות, כשר פסול טמא טהור חייב זכאי, שהן בחי' המדות, דהיינו, כשר מותר וטהור הן מבחי' החסד, וימין מקרבת⁵⁴, שיתעלה אותו הדבר למעלה ויהי' נכלל באלקות, ופסול אסור וטמא הוא מבחי' הגבו', דשמאל דוחה⁵⁴, שא"א להתעלות, והבירור שלהם הוא ע"י הדחי' דוקא כו', וכמ"ש בסש"ב⁵⁵ בפ' מותר ואסור כו'. וזהו שהן שתא סדרי משנה, מבחי' ששה מדות עליונות כו'.⁵⁶ וכ"ז הוא ע"פ החכ' שבתורה, שזה יהי' כשר וזה יהי' פסול כו'. אבל החכ' שבזה היא בחי' מוחין שבמדות לבד, שזהו מה שנה"י דאי' נעשים מוחין לז"א⁵⁷, ובתוכם מתלבש בחי' נו"ה דאבא⁵⁸, אך זהו שמתעלמים בבחי' נה"י דאי', וכידוע דנה"י הוא בחי' לבוש המעלים כו'. ובחי' נה"י דאי' המתלבשים בזה זהו רק בחי' הכלים, לאחר שהאורות דאימא מסתלקים מהם כו'. וכמ"ש בע"ח שער המוחין⁵⁹ פ"ג, בפ' מארוז"ל⁶⁰ אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו, דתורה היא בחי' ז"א, שהוא תושב"כ, והקיום שלו הם המוחין, ואין התורה יכול להתקיים להיות לו מוחין אלא ע"י בינה (הנק' מי כנודע⁶¹), אשר היא ממיתה עצמה בשביל התורה, כי נה"י שלה, מסתלקים האורות שלה, ונשארין כמתים, כלים בלי עצמות⁶², וגוף בלי נשמה, ועושה כן בשביל התורה, שהוא ז"א, כדי שילבישו בתוכה המוחין, שהם הקיום שלו כו'.⁶³ והיינו שהאורות הן של ז"א עצמו כו'. וי"ל שזהו מה שהמוחין מתהפכין ונעשים מהות מדה כו', וכמשנת"ל, וזהו שהאורות הן מז"א עצמו כו'. וזהו שאמרוז"ל⁶⁴ נובלות חכ' שלמעלה תורה, דהחכ' המתלבשת במדות הוא בחי' נובלות בלבד לגבי עצמות החכ', שהיא בחי' קדש מלה בגרמה כו'. אבל הנשמות בשרשן הן בעצמות החכ', למעלה מהתורה, וכידוע המא' דתדב"א⁶⁵, שני דברים קדמו לעולם, תורה וישראל, ואיני יודע איזה מהם קדום, אומר אני ישראל קדמו, והראי' לזה⁶⁶, שהרי בתורה נא' צו את

כג (שער ערכי הכינויים) פרק יג מערכת מי. עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות למהרח"ו) פ"א. שער כ (שער המוחין) פ"ג. שער כח (שער העיבורים) פ"ה. תו"א שמות קו, ג. לקו"ת סוכות פ, ב. לעיל פתי"ד (ח"ד ס"ע אקנה). לקמן ע' ואשצא. (62) כלים בלי עצמות: = כלים בלי אורות. (63) עכ"ל העץ חיים שם. (64) ב"ר פי"ז, ה. (65) = דתנא דבי אליהו (רבה) – פי"ד. וז"ל: שני דברים יש בעולם .. ואלו הן, תורה וישראל, אבל איני יודע איזה מהם קודם. אמרתי לו, בני, דרכן של בני אדם אומרים התורה קדמה, שנאמר (ירמ' ת, כב) ה' קנני ראשית דרכו וגו', אבל אני אומר ישראל קדמו, שנאמר (ירמ' ב, ג) קודש ישראל לה' ראשית תבואתה". (66) והראי' לזה: ראה גם סה"מ תרל"ה ח"א ס"ע רמא, שלאחרי שמביא מתדב"א, מוסיף: „וכן יש להביא ראי' ממ"ש בכל התורה צו את בני" כו". וכ"ה בסה"מ שם ח"ב ס"ע שנו

3 (53) ראה לקו"ת שה"ש יט, ב. הובא באוה"ת נ"ך שבערה. (54) ראה סנהדרין קז, ב. (55) פ"ז. (56) ראה תקו"ז בהקדמה (ה, א). תיקון כא (מג, ב) ובכסא מלך שם אות ר. לקו"ת שה"ש שם. לקמן ע' ואישעח. (57) ראה לקו"ת קרח נג, א. (58) ראה גם לעיל ד"ה כי תבאו גו' ושבתה תרע"ה (ח"ד ע' א'שלא). (59) שער המוחין: שער כ. וראה גם אוה"ת חוקת ע' תתיח. שה"ש ח"ב ע' תרסח. ע' תערב. סה"מ תרכ"ו ע' קיג. ד"ה ויאמר לו יהונתן דש"פ במדבר תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' רסז). תורת לוי"צ ע' שב. לקו"ת לוי"צ מאחז"ל ע' קכט. (60) ברכות סג, ב. (61) ראה זהר ח"א ד, ריש ע"א. פה, סע"ב. ח"ב קיז, א. תקו"ז תי"ג (כה, א). פרדס שער כ (שער השמות) פ"ח. שער

בניי דבר אל בני, הרי ישראל קדמו כו'⁶⁷, נמצאו שהנשמות קדמו לתורה, והיינו שגם בשרשם ומקורם, כמו בבחי' מחה"ק⁶⁸ דא"ק, קדמה שרש הנשמות לשרש התורה כו'. וכמ"ש במ"א⁶⁹ על מאה"ז⁷⁰ קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, דמא' זה מדבר בבחי' א"ק (ועמשנת"ל ד"ה אלה מסעי ואח"ז⁷¹), דהתורה היא בחי' חיצונית א"ק, וכמו בחי' אח"פ⁷² דא"ק, וגם בחי' הסתכלות עינים, שכו"ז הוא בחי' חיצונית כו', והיינו שגם התורה כמו שהיא בבחי' חכ' הקדומה ה"ה בחי' חיצונית א"ק כו', אבל קוב"ה דאסתכל באורייתא זהו בחי' פנימיות א"ק, והוא בחי' מל' דא"ס השורה בא"ק (ובמ"א⁷³ מבו' די"ל שזהו בחי' עתיק דא"ק, והיינו בחי' מל' דא"ס שנעשה עתיק לא"ק כו', ועמשנת"ל ד"ה הנ"ל), ושם הוא שרש הנשמות כו'. וז"ש⁷⁴ ומה תעשה לשמך הגדול, ואי בירושלמי תענית פ"ב ה"ו, שמך הגדול משותף בנו, וידוע דשמו הגדול הוא בחי' מל' דא"ס כו'⁷⁵. וכן הוא בעצמות אוא"ס שלפני הצמצום, דנש"י מושרשים בעצמות א"ס כו', דהתורה היא בחי' חכ' דא"ס, ונשמות הן בבחי' העצמות כו'. והגם דאורייתא וקוב"ה כולא חד⁷⁶ (ועמשנת"ל ד"ה שופטים הב"י⁷⁷), כ"ז הוא בבחי' הגילויים מן העצמות כו', דבזה יש מעלה בתורה על הנשמות, דתורה היא כולא חד עם קוב"ה, ונשמות הן כמו דבר בפ"ע כו', וכמ"ש במ"א⁷⁸, אבל כמו שהן בעצמות, הנשמות הן למעלה מתורה, שהן מושרשים בעצמות ממש כבי' (ועמ"ש בלקו"ת בד"ה להבין מ"ש באוצ"ח פ"ב⁷⁹, בענין כי עמך מקור חיים⁸⁰, שגם מקור התענוגים הוא רק עמך, לא עצמותו ומהותו, ואח"כ כו'⁸¹, שעצמותו ית' הוא מקור התענוגים דמציאותו מעצמותו כו', י"ל שזהו בחי' שעשועים העצמיים דתורה ובחי' תענוג העצמי ממש, שמשם שרש הנשמות כו'. ומ"ש דמציאותו מעצמותו, י"ל שז"ע שמו קדמון כקדמותו כו'⁸², וכמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה רס"ו⁸³, והוא בחי' שם (הנק' יכולת) שכלול בעצמותו ממש, והוא שרש בחי' שמו הגדול, ששם מושרשים נש"י כו', ומשו"ז בחי' שמו הגדול, בחי' מל' דא"ס, משותף בנו דוקא כו').

וידבר גו' אחרי שם. לקמן שם. סה"מ עטר"ת ע' ריא.

(74) יהושע ז, ט.

(75) ראה לקו"ת פקודי ז, סע"ב. ריש ע"ד. מאמרי אדמו"ר

הזקן תקס"ה ח"א ע' ס. שערי אורה ח, ב. תורת חיים שמות ה, ג. ית, ריש ע"א.

(76) תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זהר ח"א כד, א.

ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו בתחילתו. לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.

(77) תרע"ג (ח"ב ע' תקא ואילך).

(78) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי חג השבועות ע' תרפא.

סה"מ תרמ"ט ע' רסה ואילך. תר"ן ע' שכג. תרנ"ב ע' מה. הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' כא ואילך. המשך תרס"ו ע' שיב. ד"ה ויקרא תרע"ה (לעיל ח"ד ע' אירלד).

(79) הוספות לויקרא נא, ד ואילך.

(80) תהלים לו, י.

(81) נב, א.

(82) ראה עבודת הקודש ח"א פ"ב. שלה"ד, ב. אוה"ת יתרו

ע' תתלד. ע' תתלט ואילך.

(83) ע' רמת. ע' תקסו. וראה לעיל פרי"ה (ח"ב ע' תקעד).

ואילך. ושם ריש ע' תקצט: "ואדמו"ר הביא ראי' לזה שכל התורה מלא דבר אל בני צו את בני". וראה גם סה"מ תרל"ז ח"א ע' שמב. תר"ם ח"ב ע' תקכב.

(67) ראה ב"ר פ"א, ד: "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר.. אילולי.. ישראל עתידין לקבל את התורה לא ה' כותב בתורה צו את בני ישראל דבר אל בני ישראל". וראה גם סה"מ תרנ"ט ע' ית. לקו"ש חל"ד ע' 222. ספר השיחות תשנ"ב ח"א ע' 116.

(68) = מחשבה הקדומה.

(69) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' שכו ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' רנז ואילך. ס"ע רסא ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' קנת. ד"ה וידבר גו' אחרי תרע"ה (לעיל ח"ד ע' אישח). לקמן ע' ואילך.

(70) מאה"ז: = מאמר הזהר (ח"ב קסא, סע"א ואילך).

(71) ד"ה אלה תסעני (תרע"ה) ואח"ז: ח"ב ס"ע תמב ואילך.

ע' תסט ואילך.

(72) = אוזן חוטם פה.

(73) ראה סה"מ תרנ"ט ע' יט. המשך תרס"ו ס"ע שיא. ד"ה

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשכט

וְרָאִי מוכחת ע"ז הוא מהתשובה, שהרי גם מי שעבר ר"ל על כל התורה כולה, אין לך דבר שעומד בפני התשובה⁸⁴, וזה רק מצד מעלת הנשמו'. והגם דתשובה נא' ג"כ בתורה, וכמ"ש⁸⁵ ושבת עד ה' אלקיך כו', ה"ז מ"מ למעלה מהתורה עצמה (והמ"ע דתשובה הוא שיתודה החוטא, ואין וידוי בלא תשובה וחרטה כו'), שהרי התורה אמרה יבוא אשם ויתכפר לו, אמר הקב"ה יעשה תשובה ויתכפר לו⁸⁶. דקרבן הוא רק על השוגג⁸⁷, והשגגות הן מנוגה, והיינו מהתגברות הנה"ב שהוא מנוגה כו', וכמ"ש באגה"ק סי' ק"ח⁸⁸, והסליחה ע"ז היא מש' הוי', היינו מהגילויים דהשתל' כו', ולכן מועיל קרבן שהוא קרבן להוי' כו'. אבל⁸⁹ לכפר על הזדונות, צ"ל לפני הוי' תטהרו⁹⁰, למעלה מש' הוי'⁹¹, והיינו מבחי' עתיק, בחי' מל' דא"ס, ולמעלה מעלה, מבחי' עצמות א"ס כו'. והוא מ"ש⁹² או אשר נשבע עליו לשקר כו' וחמשתו יוסיף עליו, והיינו מה שמשיעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע⁹³, וכשהרשיע ח"ו, דהיינו במזיד ר"ל, אז וחמשתו יוסיף עליו, מדרי' החמשתית, בחי' עצמות א"ס כו'. וכמ"ש במ"א⁹⁴ בענין והחמישית לפרעה⁹⁵, דארבע הידות⁹⁶ הן ד' עולמות אב"ע, והחמשתית בחי' הכתר כו', ועמ"ש בתו"א סד"ה ושבת בשלום⁹⁷, ועמ"ש בע"ח שער הארת המוחין פ"ז⁹⁸. ובמ"א⁹⁹ אי' שזהו בחי' התגלות עתיק שבבינה¹⁰⁰ כו'. גם, דמדרי' רביעית הוא בחי' הרצון, וכמ"ש במ"א¹⁰¹ שבכללות הן ד' מדרי', רצון ושכל מחו"ד (שנחשבים לא') ומעשה, והיינו בחי' רצון המתלבש בחכ' כו', והחמשתית הוא בחי' עצמיות הרצון שלמעלה מהחכ', בחי' רעדכ"ר¹⁰², או בחי' עתיק, בחי' תחתונה שבמאציל כו'. ולכן, על המזיד אינו מועיל קרבן, שמגיע רק בשם הוי', כ"א ע"י תשובה דוקא, דמעמקים קראתיך¹⁰³, מעומק לעומק¹⁰⁴, בחי' עתיק שבנפש כו', וכמו תשובת ראב"ד¹⁰⁵ געה בבכי כו', שזהו כעין בחי' עתיק, שנעתק מכל וכל, שמואס בחייו כו', ועי"ז ממשיכים בחי' עתיק כו'. ונמצא, דמעלת התשובה היא למעלה הרבה מהתורה כו'.

א'רנג

אלו יחד נק' חומש, כמ"ש ונתתם חמישית לפרעה כמ"ש במ"א.

97) ועמ"ש בע"ח שער הארת המוחין [שער לב] פ"ז: וז"ל: „ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידות וגו' .. והנה ב' ידות דא"א תרווייהו שקילי כחדא ונקרא יד אחת בלבד ע"ד כל שאר בחי' של א"א שנאמר עליהם באדרא [זח"ג כקט, א] דבעתיקא לית שמאלא, דהאי עתיקא כולא ימינא .. עלי נאמר ונתתם חמישית לפרעה, שהיא אימא עילאה הנקרא פרעה דתמן אתגלין ואתפרעין כל נהורין כנוכר בזהר [ח"א רי, א].

98) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ואוה"ת בהר שם.
99) ראה זח"ג קעה, ב. תו"א לך לך יא, סע"ב. לקו"ת דרושים לר"ה נז, א.

100) ראה אוה"ת ויקרא שם. סה"מ תרל"ג שם (ע' קצב ואילך). אע"ת שם.

101) = רעוא דכל רעיון.

102) תהלים קל, א (ושם: ממעמקים).

103) ראה זח"ג טט, סע"ב ואילך. לקו"ת נצבים מה, ד.

104) = ר' אלעזר בן דורדיא.

105) ע"ז יו, א.

84) רמב"ם הל' תשובה ספ"ג.

85) נצבים ל, ב.

86) ראה ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. ילקוט שמעוני יחזקאל רמז שנה. תהלים רמז תשב.

87) ראה רמב"ם הל' שגגות רפ"א ואילך. תניא אגה"ק דלקמן בפנים.

88) קמח, ריש ע"א.

89) בהבא לקמן – ראה אוה"ת ויקרא ע' תשכט ואילך.

סה"מ תרל"ג ח"א ע' קצג ואילך. אע"ת ע' רח.

90) אחרי טז, ל.

91) ראה לקו"ת אחרי כח, ב.

92) ויקרא ה, כד (ושם: „או מכל אשר ישבע עליו לשקר .. וחמישיתו יוסף עליו“).

93) נדה ל, ב.

94) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תק"ע ע' צב. אוה"ת בהר ע' תרכ. וראה לקו"ת ס"פ פינחס. שה"ש כד, ריש ע"ד.

95) ויגש מזו, כד: „ונתתם חמישית לפרעה, וארבע הידות יהי' לכם“.

96) כד, ד: „הכתר כלול מב' פרצופין עתיק וא"א כו', שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ושרש הנאצלים כו', וב' בחי'

והנה, במשנה דכריתות פ"ב מ"א, ארבעה מביאין על הזדון כשגגה כו', ובפי' זית רענן על הילקוט¹⁰⁶ פי', דמשו"ז אמרה תורה יבוא אשם ולא יבוא חטאת, משום דרוב אשמות באין על המזיד כו', י"ל ע"פ מ"ש במ"א¹⁰⁷, שהרי בקרבן הי' צ"ל ג"כ תשובה, וכדאי' במשנה דפ"ח דיומא¹⁰⁸, חטאת ואשם ודאי מכפרין, והיינו עם התשובה, כמ"ש הרע"ב¹⁰⁹, וכמו שפרש"י שם דפ"ה ע"ב¹¹⁰, ומסתמא תשובה איכא, שאם לא הי' מתחרט, לא הי' מביא קרבן (ומקרא מלא כתי' ¹¹¹ והתוודו על חטאתם כו', וכמ"ש הרמב"ם בהל' תשובה פ"א¹¹² ובכ"מ שם¹¹³). וא"כ, כשאמרה תורה יבוא אשם כו', הכונה גם על התשובה כו'. ומכו' שם, שהקרבן מכפר רק על השוגג, ומה שהאשם מכפר על הזדון הוא, שע"י התשובה נעשים הזדונות כשגגות, ואז הקרבן מכפר (וצ"ל לפ"ז למה חטאת אינו מכפר על הזדון, שה"ה ג"כ עם התשובה. וי"ל עפ"מ"ש במ"א¹¹⁴, דאשם בא על עבירות שבי"ה דש' הוי', וחטאת בבחי' מל', ובודאי יש חילוק גם בהתשובה, שבמדרי' עליונה יותר התשובה היא במדרי' גבוה יותר כו', ועמשנת"ל ד"ה שובה ישראל¹¹⁵ בענין ג' תשובות דנר"ן כו', וע"כ התשובה דאשם ודאי דוקא עושה גם הזדונות כשגגות כו'). אבל ע"י תשובה אמיתית, נעשים הזדונות כזכיות¹¹⁶, וכמ"ש בסש"ב פ"ז. ובפרט כשאין בהמק"ד קיים, וכמ"ש הרמב"ם¹¹⁷, עכשיו שאין לנו מקדש, אין לנו אלא תשובה לבד, וגם עכשיו אין לך דבר שעומד בפני התשובה כו'⁸⁴. וזהו שאמר הקב"ה יעשה תשובה ויתכפר לו, שזה מועיל לעולם, והזדונות נעשים לו כזכיות ממש כו'.

וכ"ז רק מצד מעלת הנשמות מצ"ע, שהן מושרשים בעצמות א"ס כו'. וכמו"כ שרש הנשמות בחכ', הוא בבחי' פנימיות ועצמות החכ' דוקא, וכמשל הבן שהוא מעצמות מוח האב, שלמעלה מבחי' החכ' והשכל שבמוח כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁸. והענין הוא¹¹⁹, דהנה¹²⁰, ישראל עלה במח' ¹²¹, וידוע דמח' היא בחי' חכ'¹²², וכמ"א ¹²³ מח' ויובלא לא

114 ראה סה"מ תרכ"ט ע' קכב ואילך. תרמ"ב ע' רלב ואילך.

115 תרע"ג (ח"א ע' קצה ואילך).

116 ראה יומא פו, ב.

117 הל' תשובה פ"א ה"ג.

118 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' קפו. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תצה. תרל"ט ח"א ע' סח. תרנ"ז ע' רסט ואילך. תרס"ה ע' קצד. לעיל פר"ג (ח"ב ע' תקסו). פער"ב (ח"ג ס"ע תשנח ואילך). וראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' תפד. ח"ד ע' תה.

119 בהבא לקמן – ראה לקו"ת ואוה"ת שבהערה 53.

120 ד"ה תקעו תשכ"ט (סה"מ תשכ"ט ע' ד ואילך), מיוסד, כנראה, על פיסקא זו.

121 ב"ר שבהערה 67.

122 ראה תקו"ז תיקון יט (מא, ב). תיקון סט (קטו, א). פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"ג מערכת מחשבה. עין חיים שער יט (שער אני"ך) פ"ט. לקוטי הש"ס להאר"ז סוף ברכות (ד"ה אל יהרהר). מאורי אור אות מ סעיף נט.

123 ראה זח"א קכג, א. וראה תו"א בראשית ז, ד. ביאורי זוהר לאדמו"ר האמצעי כת, ג.

106 ילקוט שמעוני תהלים הנ"ל הערה 86 (וז"ל: „הה, דלא קאמר חטאות, משום דרוב חטאות אינו בא אלא על השוגג, אבל רוב אשמות בא על מזיד, כגון אשם נזיר אשם שפחה חרופה אשם גזילות כדאיתא פ"ב דכריתות").

107 ראה אוה"ת יום הכיפורים ס"ע א'תקנו ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' קמט בשוה"ג. תרל"ו ח"ב ע' שי. וראה שיחת ש"פ לך לך תשמ"ה (תו"מ התוועדות תשמ"ה ח"א ע' 572 ואילך).

108 משנה ח (פה, ב).

109 יומא שם (ד"ה חטאת ואשם).

110 ד"ה חטאת ואשם ודאי מכפרין.

111 נשא ה, ז (ושם: את).

112 הלכה א.

113 ז"ל הרמב"ם: „וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה ויתודו וידוי דברים שנאמר (ויקרא ה, ה) והתודה אשר חטא". ובכסף משנה שם: „וכן בעלי חטאות וכו' – זה פשוט, שהרי מביא רא"י מהכתוב, ובהדיא אמרו בפ"ק דשבויעות (יג, א) שחטאת ואשם אין מכפרים אלא על השבים".

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשלא

אתפריש לעלמין כו', ופי' עלה במח' היינו הבחי' עליונה שבמח', בחי' פנימיות חכ', שלמעלה מהתורה שהיא בחי' נובלות חכ' כו' (ובאמת גם למעלה מבחי' תורה שלמעלה כו', כנ"ל). וכידוע שכל ספי' נבחן בג' מדרי', הא', חלק התחתון, מה שמשפיע לזולתו, והוא בחי' נה"י שבעליון שנעשה מוחין לתחתון כו'¹²⁴, הב', עצמיות הספי', הג', חלק העליון, מה שדבוק בעילתו כו', וכמ"ש בפרד"ס ש"ג פ"ז שם¹²⁵, דבחק' בחי' עליונה שבה הוא בערך שווי' אל הכתר כו', ועמ"ש בדרוש וככה רל"ז¹²⁶ שזהו בחי' מ"ה דחק', והוא בחי' אין דחק' שלא ניתן ליהנות בו, ושם¹²⁷ שזהו כמו בחי' רדל"א דלא אתיידע כו'¹²⁸, וזה"ע ישראל עלו במח', בבחי' העליונה שבחק', היינו מה שדבוקה בכתר כו'. ומה שנת"ל¹²⁹ דנשמות הן כמו שחושב בדבר שזולתו כו', זהו הנשמות כמו שנמצאו בבחי' מציאות שנמצאו להיות דבר בפ"ע כו', אבל שרש ומקור הנשמות הן בבחי' עלו במח' בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'.

אמנם בכדי להגיע לשרש ומקור הנשמה, הוא ע"י העבודה במס"נ דוקא, וענין מס"נ הוא מסירת הרצון¹³⁰, וכידוע דנפש הוא רצון, וכמ"ש¹³¹ אין נפשי, אין רצוני כו'¹³², ומס"נ הוא מסירת הרצון, להיות בבחי' רצון א' לה' לבד כו', והיינו העבודה בבחי' פנימיות הרצון שבנפש, וכמשנת"ל¹³³, שזהו כאשר האלקות נוגע לו בפנימיות נפשו, דאז התעוררות נפשו הוא בבחי' פנימיות העצמיות כו'. והוא בחי' יחידה שבנפש, דפי' וענין יחידה הוא, שהיא בבחי' רצון אחד לבד, ואין לו שום רצון זר כלל, והיינו כאשר ההתעוררות היא בבחי' פנימיות עצמות הרצון, ה"ז תופס כל עצם הנפש (דאס נעמט ארום דעם גאנצין עצם), להיות ידוע שהרצון הוא הטיית הנפש והמשכתו לאיזה דבר כו'¹³⁴, וחיצוניות הרצון הוא הטיית הנפש, היינו רק החיצוניות שבצממות כו', אבל פנימיות עצמות הרצון הוא שתופס כל העצמות (עמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה רס"ו¹³⁵ בענין רצון ועונג), וענין ההטי' הוא הזזת העצמיות, שכל¹³⁶ העצם ניזוז בזה כו', והיינו שבכל עצמותו הוא לה' לבד, ואין מקום כלל לשום רצון זר כלל כו', וזהו בחי' יחידה שבנשמה כו'. וזה מעורר וממשיך בחי' פנימיות ועצמות א"ס, להיות גילוי אור חדש ממש בבחי' חו"ב, והוא בחי' יחוד פנימי דאו"א, שזהו המשכת אור חדש כנ"ל, והוא דוקא ע"י עבודת הנשמה מצד עצם שרשה ומקורה העצמי בבחי' עצמות א"ס כו'. וזהו היחוד דהוי' אהי', וידוע¹³⁷ דש' אהי' הוא בכתר ובבינה, והיינו בבחי' עצמיות הבינה ממש שלמעלה מבחי' השגה, וכשנת"ל¹³⁸, והיינו בחי' התגלות עתיק שבבינה כו', והוי' הוא בחי' חכ', כמ"ש¹³⁹

(132) פרישי עה"פ.

(133) ע' א'תשיט ואילך.

(134) ראה לעיל פמ"ט (ח"א ע' קיד). וש"נ.

(135) ע' פו ואילך. ע' צב ואילך. וראה לעיל פר"א ואילך

(ח"ב ע' תקנט ואילך).

(136) בכת"ק לא ברור אם כתוב: שכל. או: ושכל.

(137) ראה זח"ג יא, א ובמקדש מלך שם. פרדס שער כ

(שער השמות) פ"ב. סידור עם דא"ח רלו, ג ואילך. אה"ת

ענינים ע' קצו.

(138) ע' א'תשטו ואילך.

(139) משלי ג, יט (ושם: ה').

(124) ראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ב. שער

טו (שער הזיווגים) פ"א"ב.

(125) הובא בלקו"ת שם.

(126) פכ"ג (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תלב).

(127) ע' תלד.

(128) ראה זח"ג (אד"ז) רפח, ריש ע"ב. שער מאמרי רשב"י

לוח"ב (ספרא דצניעותא) קעו, ב (ריש פ"א).

(129) ריש ע' א'תשכו.

(130) ראה תו"א מקץ לו, ב.

(131) ירמ"י טו, א. וראה סה"מ תש"ט ע' 277 בהערה.

לקו"ש ח"ב ע' 456 הערה 9*.

וה' בחכמה כו', והיינו בחי' יחוד פנימי דאו"א כו'. וזהו ע"י בחי' אמי, שהיא העבודה במס"ג, בחי' אהבה דבכל מאדך שנת"ל. ועי"ז ממשיך אור חדש בחו"ב, דהיינו בתורה כו', והו"ע לימוד התורה לשמה, לשם התורה¹⁴⁰, להמשיך גילוי או"א בתורה כו'. ונמשך הגילוי בז"א ומל' בחי' מוחין דגדלות (וכמשנת"ל¹⁴¹ דז"א ומל' הן תושב"כ ותושבע"פ כו'¹⁴²), בחי' גדלות אבא כו', והו"ע בעטרה⁶ שעטרה לו אמו כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן ההפרש בין ג"ע מצ"ע, ובין ההמשכה בג"ע שממשיכים תוס' אור ע"י העבודה¹, שעז"נ² וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה כו'. דהנה, הגילוי דג"ע הוא מבחי' בינה³, שז"ע ביו"ד נברא העוה"ב⁴, דיו"ד הוא בחי' חכ"ס⁵, ונברא בו עוה"ב בחי' בינה כו'⁶, והיינו דג"ע הוא בחי' אות ה' ראשונה, שזהו האור כמו שבא בהשגה, ובוזה הוא תענוג הנשמות בג"ע כו', וכמ"ש מזה בלק"ת ד"ה ראו כי ה' נתן לכם⁷ ובד"ה שחורה אני⁸. וזהו שהגילוי דג"ע הוא למעלה הרבה מן העולמות, דמה שנמשך בעולמות הוא בחי' ז"ת בלבד, והעיקר הוא בחי' המל', שז"ע בה' נברא העוה"ב⁴, בחי' ה' תתאה, בהבראם⁹, בה' בראם כו'¹⁰, וכתו"י¹¹ ששת ימים עשה ה', בחי' ו"ק דז"א כו'¹², ובג"ע הוא גילוי ג"ר, בחי' מוחין, והיינו בחי' בינה שכוללת כל הג"ר כו', וכמשנת"ל¹³. והנה, בהמשכה שבועולמות הרי יש ג"כ בחי' המוחין, אך הוא רק מבחי' חיצוניות בינה, ובג"ע הוא בחי' פנימיות בינה כו'. והיינו כמשנת"ל¹⁴ דחיצוניות המוחין הוא בחי' המורגש שמצד השכל כו', שהעיקר הן בחי' המדות, והוא בחי' מורגש כו', רק שהמורגש אינו מבחי' המדות לבד, מצד ההטבעה, כ"א שהוא מצד השכל כו', וזהו בחי' קטנות המוחין, בחי' קטנות דאימא כו'. אבל בחי' פנימיות בינה, זהו בחי' מושכל, והיינו שהעיקר הוא המוחין, ועם היות שזהו ג"כ מה שמתפעל בלב, אך התפעלות הלב בא בדרך ממילא ע"י גילוי המוחין, ואין המדות מורגשים כו'. והגם שאין המדות נעשים עי"ז שכליים ממש, שהרי הן מ"מ כפי ההטבעה, והן בבחי' מציאות דבר כו', וכמשנת"ל¹⁵, וע"כ בכללות הוא בבחי' המדות עדיין כו', ומ"מ, אין מציאותם והרגשתן כמו בחי' המדות ממש, ע"י גילוי בחי' פנימיות המוחין כו', והיינו בחי' גדלות המוחין, בחי' גדלות אימא כו'. אך כ"ז הוא בחי' המוחין השייכים אל המדות כו', ולמעלה הוא בכלל בחי' יחוד חיצוני דאו"א, שמזה

אִרְנָה

ק"ג) רפ"ג. תניא אגה"ק ס"ה (קו, רע"א). סכ"ט (קמט, ב). לקו"ת במדבר ט, ד. תורת חיים שם.
 (7) בשלח א, א ואילך.
 (8) שה"ש ד, ב ואילך.
 (9) בראשית ב, ד.
 (10) ראה מנחות שם. ב"ר פ"ב, ב. פרשי עה"פ.
 (11) יתרו כ, יא. תשא לא, יז.
 (12) ראה זח"ב פט, ב. מאמרי אדמור"ר האמצעי ואתחנן ע' רז. וש"נ.
 (13) ס"ע א'תרסו ואילך. ע' א'תרעט.
 (14) ע' א'תרצו ואילך. ע' א'תשיג.
 (15) ע' א'תרפח ואילך.

(140) ראה סה"מ תרכ"ז ע' רנג. תרכ"ט ע' קמז. תרמ"א ס"ע נג ואילך. לעיל פע"ו (ח"א ע' קצא).
 (141) ראה לעיל פקפ"ט (ח"ב ע' תקכט).
 (142) תניא אגה"ק סכ"ו (קמד, א).
 (1) ראה לעיל ע' א'תרסו ואילך.
 (2) בראשית ב, טו.
 (3) ראה לעיל ע' א'תרעט.
 (4) מנחות כט, ב.
 (5) ראה זח"א לא, א. תורת חיים פקודי תמג, ב. המשך תרס"ו ע' יב.
 (6) ראה זח"ב כז, סע"ב (תוספתא). עץ חיים שער מט (שער

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשלג

נמשכים ג"כ בחי' מוחין דגדלות בז"א, והוא בחי' גדלות אימא לכד, שהעיקר הוא בחי' בינה, וכמו אם הבנים שמחה¹⁶, שהשמחה הוא מבחי' גילוי אור, אבל הוא רק גילוי בחי' אם הבנים, דאימא¹⁷ רביעא על בנין כו'. אבל מה שנמשך ע"י עבודה, הוא בחי' יחוד פנימי דאו"א, דהעיקר הוא בחי' החכ'. וכמו"כ בכינה הוא בחי' עצמיות הכינה שלמעלה מבחי' השגה ממש (ולעתיד יהי' בבחי' השגת המהות כו'). וההמשכה היא מבחי' פנימיות הכתר, ובשרש שרשו, מבחי' פנימיות ועצמות א"ס (בחי' כתר דמל' דא"ס, שזהו בחי' שמו העצמי כו'). והוא בחי' מושכל ממש, והיינו שגם המדות הם בחי' שכליים כו', וכמשנת¹⁸ דכאשר נמשך בחי' גדלות אבא בז"א, אז ז"א כמו אבא כו'. וממשיכים זה ע"י העבודה במס"ג ואהבת בכל מאדך¹⁹, וע"י תורה ומצות שאחר אהבה זו כו' (דההמשכה היא ע"י תומ"צ כו'). וזהו וינחהו בג"ע לעבדה ולשמרה², שממשיכים ע"י תוס' אור בג"ע, גילוי בחי' אור חדש ממש כו', דהגילוי דג"ע מצ"ע הכל הוא בבחי' סדר השתל' שנמשך מעצמו כו' (ומ"מ, המשכת האור הוא ג"כ עבודה, כנ"ל²⁰ בשם הע"ח, ולכן ג"ע בכלל הוא תשלום שכר כו'), וע"י העבודה ממשיכים תוס' אור, שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר²¹, גילוי אור חדש ממש כו'²².

והענין הוא²³, דהנה כתי'²⁴ ישבעו עצי הוי', ואי' בזהר חיי במדרש הנעלם דק"ה ע"א, שזה אילני הגן, וכ' הרמ"ז, דקשה, שכל הבריות אלו הנזכרים בפ"ה²⁵ הרים מעיינים וכו'²⁶, לא יחסם לו ית' כ"א אלו העצים, ומפרש שרצונו על אילני הגן כו'²⁷, ונק' עצי הוי', דבג"ע מאיר גילוי ש' הוי', וכמ"ש²⁸ ויטע הוי' אלקי' גן כו', שנא' ש' מלא²⁹, דהיינו גילוי ש' הוי' כו'. וכמו במקום המקדש³⁰, שנא'³¹ אכן יש הוי' במקום הזה, ות"א³² לית דין אתר הדיוט, שהן העש"מ שנק' מילין דהדיוטא³³, והן מבחי' ש' אלקי', ויאמר אלקים יהי אור כו'³⁴, אבל במקום המקדש מאיר בחי' שם הוי' כו'. וידוע דביהמ"ק הי' בדוגמת הג"ע³⁰, וכמ"ש במ"א³⁵ ע"פ³⁶ באתי לגני, שא' במד"ר³⁷ לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחלה כו', ולכן בביהמ"ק הי' מצות ראי', דכשם שבא ליראות כך בא לראות כו'³⁸, דכשם שבג"ע הוא השגת מהות אלקות, כמו"כ בביהמק"ד הי' ראיית המהות כו'³⁹, והיינו מפני

-
- (16) תהלים קיג, ט. וראה לקו"ת דרושים לטוכות עט, ד.
שמע"צ פח, ד. סה"מ תרנ"ז ע' קעג ואילך.
(17) ראה לעיל ע' א'תשיג. וש"נ.
(18) ע' א'תשא ואילך.
(19) ואתחנן ו, ה (בדילוג).
(20) ראה לעיל ע' א'תשכג: וכמ"ש בפני"ח.
(21) ראה ב"ר פס"א, ב.
(22) ראה לעיל ע' א'תרפא.
(23) חלק מהבא לקמן – מיוסד, כנראה, על אוה"ת תרומה ע' א'תקב ואילך.
(24) תהלים קד, טז.
(25) = בפסוק (כ"ה באוה"ת שם).
(26) שכל הבריות אלו הנזכרים בפ' הרים מעיינים וכו': ברמ"ז דפוס אוה"ק, תשס"ז: שכל אותם הבריות מעיינים והרים והאחרים אשר נזכרו באותו המזמור.
(27) עכ"ל הרמ"ז.
- (28) בראשית ב, ח. וראה לעיל ע' א'תרטו ואילך.
(29) ראה ב"ר פט"ו, א. זח"ג קלח, ב. וראה לקו"ת נצבים נא, ג.
(30) ראה ד"ה מצה זו שבהערה 39.
(31) ויצא כח, טז.
(32) = ותרגם אונקלוס (שם, יז).
(33) ראה זח"ג קמט, ב. לקו"ת אחרי כה, ד.
(34) בראשית א, ג.
(35) ראה סה"מ תר"ס ע' קלד. עת"ר ע' שיח. ד"ה לא היו יו"ט לישראל כו' תשל"ה (סה"מ מלוקט ח"ג ס"ע רמד. בהוצאה החדשה – ח"ד ע' קע).
(36) שה"ש ה, א.
(37) שהש"ר רפ"ה.
(38) ראה חגיגה ב, א.
(39) ראה לעיל פק"ג (ח"א ע' רצז ואילך). ד"ה מצה זו וד"ה ויהי הענין תרע"ה (ח"ד ע' א"רס. ע' א'רסט ואילך).

שבמקדש ובג"ע הוא גילוי ש' הוי'. וז"ע עצי הוי' כו'. ואי' ברמ"ז שם, והוא זעיר כו' הנק' סתם בש' הוי' כו', והיינו דעצי הוי' הוא גילוי בחי' ז"א, הנק' אילנא דחיי כו', וכמ"ש בזהר⁴⁰ ע"פ⁴¹ היש בה עץ אם אין, דהפי' הוא, אם יש בה עץ, שמקבלים מאילנא דחיי, ולא מאתר עילאה יתיר כו', אם אין, בחי' הכתר כו'⁴². וכידוע בהפי' דכי האדם עץ השדה⁴³, דקאי על אדה"ע שעל הכסא, ונק' עץ השדה כו', כמ"ש בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב פ"ג⁴⁴, והיינו שהמדות הן בחי' צומח, שצומחים מקטנות לגדלות, ולא כמו האותיות שאין בהם צמיחה, משא"כ המדות כו', וכמו"כ למעלה, בחי' ז"א נק' עץ השדה כו'. והנה⁴⁵, עץ הוא ג"כ ל' עצה, וכמו לי עצה ותושי'⁴⁶, שהיא בחי' חכ' כו', אך זהו בחי' החכ' שהיא ראשית ההשתל' כו'⁴⁷, ועז"א ג"כ היש בה עץ אם אין, דוהחכ' מאין תמצא⁴⁸ ע"ד יש מאין כו', וכמו שאו'⁴⁹ בורא קדושים, שהן חו"ב, שהן בחי' בריאה שבאצי, כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו⁵⁰ ובהבי' דואתחנן⁵¹, והיינו בחי' חיצוניות החכ' כו'⁵². ומ"ש במ"א⁵³ דחכ' היא בחי' אצי' שבאצי, זהו בבחי' אור החכ' כו', והיינו בחי' האור שלמעלה מהכלים כו', שהרי מבו' שם (בדרוש ג' מיני אדם⁵⁴), שהכלים והאורות המתלבשים בתוכם הן בחי' ביי"ע, והמדרי' הד' הוא בחי' האור שלמעלה מהכלים כו', ונת' ג"כ לעיל⁵⁵, והרי בחכ' יש ג"כ כלים⁵⁶, וא"כ ה"ז בחי' בריאה כו', אך זהו בחי' חיצוניות החכ', משא"כ בחי' פנימיות החכ' היא בחי' אור שלמעלה מכלים כו'⁵⁷ (וכן הוא בפנימיות בינה כו', ובכללות הע"ס הוא בחי' פנימיות הקו כו', וכמ"ש בסי' בענין תלתא דזמינין מקדש כו'⁵⁸, והעיקר הוא בבחי' החכ' כו', וכמשנת"ל בכ"ד⁵⁹). וז"ע עצי הוי', דהוי' בחכ' כו'⁶⁰, ועצי הוי' הוא שצריכים עצה איך יהי' הגילוי דש' הוי'⁶¹, והעצה הו"ע הצמצום, ולהיות ההמשכה בסדר

א'רנו

(51) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' שיא. אוה"ת ואתחנן ע' רפה. ע' רצו ואילך. וראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתקסד. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תסג. תר"ם ח"א ע' קפט.
(52) ראה סה"מ תרס"ה ע' קג. לעיל פקל"ז (ח"ב ע' שסב).
פר"צ (ח"ג ע' תתה).

(53) ראה לקו"ת סוכות פ, ב. שה"ש לט, ג. ביאורי הזהר שם ע' תתקסג ואילך. אוה"ת וארא ע' קג. ענינים ע' צו ואילך. סה"מ תרל"ז שם ע' תנב. תר"ם שם ע' קפת ואילך. וראה המצויין בהערה 55.

(54) אוה"ת ענינים שם. וראה המצויין בהערה הבאה.
(55) פק"ב (ח"א ע' שטו). פקל"ז (ח"ב ע' שסא ואילך). פרמ"ד. פרע"ט (ח"ג ס"ע תרעו. ע' תשעח ואילך). ד"ה ולקחתם לכם תרע"ו (ח"ה ע' א'תקצו). וראה לקמן ע' ואשצב.
(56) ראה לקו"ת מטות פז, סע"ד. אוה"ת וארא שם. סה"מ תרס"ג ח"ב ע' שכז. תרס"ד ע' רנא. לעיל פל"ד (ח"א ע' עד).
(57) ראה סה"מ תרע"ח ריש ע' קעה.
(58) סידור עם דא"ח שכד, ב.
(59) ראה לעיל פקל"ז (ח"ב ע' שסא ואילך).
(60) משלי ג, יט.

(61) בהבא לקמן — ראה ד"ה וידבר גו' זאת חוקת תרל"ג, תרמ"ב, תרע"ח הנ"ל ע' א'תרוסו (סה"מ תרל"ג ח"א ע' קעז). תרמ"ב ס"ע רא. תרע"ח ע' רו). וראה אוה"ת תרומה שבהערה 23. תצא ע' תתקלז.

(40) זח"ג קנת, ב. וראה מקומות שצויינו בהערה 45. סה"מ תרניט ס"ע יריד ואילך. ד"ה וידבר גו' במדבר תרע"ה (לעיל ח"ד ס"ע א'שמט ואילך).

(41) שלח יג, כ.
(42) ראה רמ"ז לזח"ג שם.
(43) שופטים כ, יט.
(44) לקו"ת שמע"צ פב, סע"ב ואילך.
(45) ראה לקו"ת שלח מז, ג. אוה"ת וירא ח"ד תשס, ב ואילך. תשסד, ב ואילך. מאמרי אדמו"ר הצ"צ (הנחות) וירא ע' רנח.
(46) משלי ח, יד.

(47) ראה לקו"ת בהר מא, ד. שה"ש כו, ד (ושם: כ"ה בע"ח עער מוחין דצלם פ"ה* בשם ספר יצירה וכ"כ עוד בשער כ"ה דרוש ה' וכ"כ הרמ"ז פ' ואתחנן בדף רס"ו** ועיין בזהר ויקרא ד"י סע"ב קדמאה י"ה ועיין מק"מ שם). וראה אוה"ת וארא שבהערה 53. סה"מ תש"ח ע' 112. וש"נ.

(48) אייב כח, יב.
(49) ברכת יוצר.
(50) לקו"ת בהר שם.

(* פ"ה: כ"ה בענן חיים דפוס שקלאוו, תק"ם. בדפוסים שלפנינו: פ"א.

(** בדף רס"ו: אצ"ל: רסה, ב. וראה אוה"ת יתרו ע' תתמ.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשלה

והדרגה כו', והן הד' אותיות דש' הוי', יו"ד צמצום, ה' התפשטות כו'⁶², והיינו, דלהיות בחי' חכ' ראשית ההשתל' צ"ל ע"י הצמצום, וכמו"כ ההמשכה בבחי' צמצום בנקודה א' כו', וזהו ה' יו"ד דש' הוי', שהוא בחי' נקודת החכ' כו' (ועמשנת"ל ד"ה זאת חקת התורה הא'⁶³), ואח"כ ה', בחי' התפשטות, והוא"ו הוא כו', שזהו סדר הבאת והמשכת האור באופן שיוכל להתקבל כו'. וכ"ז הוא בהאור דסדר השתל', שבזה צ"ל עצה איך יהי' המשכת וגילוי האור כו'. וכמו"כ בבחי' ז"א שנק' עץ השדה, הרי כתי'⁶⁴ מי ברא אלה, דבחי' מי, שהוא בינה⁶⁵, ברא אלה, ו"ק דז"א כו'⁶⁶. והיינו דבחי' עצי הוי' הוא גילוי בחי' ז"א ומוחין דז"א, שמבחי' יחוד חיצוני דאו"א כו'.

וז'הו מ"ש בג"ע ויטע הוי' אלקי', וי"ל שזהו יחוד הוי' אלקים שבג' יחודי' הנ"ל⁶⁷, וידוע דאלקים זהו בחי' המל' כמו שהיא באצי' כו'⁶⁸. והוא בחי' יחוד זו"נ, כמו שהמל' היא בבחי' פרצוף באצי' כו', והיינו שעומדת נגד בחי' חג"ת דז"א, והוא בחי' יחוד פכ"פ, כמ"ש בע"ח שער הזווגים⁶⁹ פכו"ג⁷⁰ (ועמ"ש בשער מיעוט הירח⁷¹ פ"א, ונר' שזהו המדרי' הג' שבבחי' פכ"פ⁷², ומקבלת גם מבחי' חב"ד, רק הכל ע"י הז"א, ועמ"ש בפ"ד⁷³, ועדיין

כשירודת במלכות, שאז אינה נכנסת בתוכה אלא נשארת למעלה בסוד או"מ, כמבואר אצלנו, כי כשירודת (נ"א כמו שירודת) בינה במלכות בסוד תפלה ש"י נשארת (נ"א ע"י שנשארת) בסוף מקיף, והנה"י דעצמות ז"א הם נכנסין בתוכה ובפנימותה להעשות לה מוחין של פנימותה. והנה כאשר נכנסת בז"א אז הז"א לבדו נקרא הוי"ה אלקים, כי הוא לוקח הכל, ואח"כ הוא נותן לה המוחין שלה, וכשירודת על המלכות ולא בתוכם ממש, אז שניהן ביחד זו"ן נקרא ה' אלקים".

71) שער לו.

72) בעץ חיים שער לו (שער מיעוט הירח) שם, שיש ד' מדריגות בבחי' פנים בפנים, ומדריגה „הג', שהיה גדולה כמוהו שיעור קומתו פכ"פ, ותקבל האורות של ה' ראשונות שם בהיותה היא למעלה עמהם. ואמנם עדיין היא אינה מקבלת אורות' אלא באמצעות ז"א, והכתר שלו יהי' גדול מכתרה, כי הוא יותר גדול וגבוה למעלה מכתרה, נמצא שהמלכות שבה אין לה בן זוג כנגדה בזכר כי היא למטה מן היסוד שלו, לכן היא צריכה לו שהמלכות שבה היא למטה מכל שיעור קומתו ואז צריכה היא לקבל ע"י, ואז המלכות שלה אין לה בן זוג ונתעלה עד היסוד שבה עצמה, ונכללין יחד שם בסוד הכללות כנודע אצלנו, ואז תוכל לקבל מן היסוד של ז"א. ונמצא כי בבחי' זו יש בה פרצוף ט' ספירות שבה עליונות לבד, כי העשירית שבה נכללת ביסוד שבה, ואז ג"כ הכתר שלו גבוה מכתרה".

73) וז"ל: „ונבאר עתה בדרך כלליות ענין ג' זווגים שיש בזו"נ. א', הוא בחי' זווג דאב"א, והוא בהיות הנוקבא אב"א מהחזה דז"א ולמטה. ב', הוא בהיות שניהן שוין בכל שיעור קומתן פכ"פ. ג', הוא בהיותה פכ"פ בבחי' היותה קצר הקומה מהחזה ולמטה כנ"ל. ודע, כי בעת בריאת עולם לא הי' רק ב' זווגים ראשונים בלבד, אך זווג הג' לא הי' אז, וכניל בדרוש, כי ענין זווג זה ג' לא נתחדש רק מזמן בית ב' ואילך .. והוא

62) ראה תניא אגה"ת פ"ד (צד, ב). לקו"ת בשלח א, א ואילך. נצבים מה, ג. דרושים לשמע"צ צב, ד. לעיל פפ"ד (ח"א ע' רטז). פרמ"ו (ח"ג ע' תרפב).

63) תער"ב (ח"א ע' נח ואילך).

64) ישע"י מ, כו. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' תרמו. סה"מ תרל"ח ריש ע' רו.

65) ראה זח"ב ק"ו, ב. לקו"ת פקודי ד, ג.

66) ראה גם לקו"ת שם, ד, ג, ז, א.

67) ע' א'תשכד.

68) ראה ד"ה ביום השמע"צ תרע"ו (לעיל ח"ה ע' א'תרט).

69) שער טו.

70) = פרק ב' ו'ג.

ו"ל בפרק ב': „בזווג זה התחתון של רביצת האם על האפרוחים יש בו ב' אופנים, או בהתלבשותן תוך ז"א עצמו, כנודע שהנה"י שלה נעשין מוחין אליו, או בהתלבשותן בנוקבא. והענין הוא, כי זווג או"א הוא לעולם כדי לתת מוחין לזו"נ כפי מה שהם או דיניקה או דגדלות, ואמנם עתה אנו מדברים ביניקה, כי הנה בעת נתינת המוחין אז נקרא זו"נ הוי"ה אלקים, הוא הוי"ה והיא אלקים. (והנה) בהיותן בסוד אב"א אז הז"א לבדו נקרא הוי"ה אלקים, כי תחלה נותנין לו לבדו, ואח"כ ממנו נמשכין אליו, וכשהם פכ"פ אז נמשכין אל שניהן ביחד, (ואז הם סוד) יחוד הוי"ה אלקים הנזכר בכ"מ".

ו"ל בפרק ג': „ב' מיני יחודים הם של הוי"ה אלקים, הא' הוא כי ענין זווג או"א לעולם הוא כדי לתת מוחין אל הבנים, ובעת נתינת המוחין נקרא זו"ן הוי"ה אלקים, אלא שכאשר זווגם אב"א, אז ז"א לבדו נקרא הוי"ה אלקים, לפי שמתחלה ניתנין אלו המוחין לו ואחר כך נמשכין אליו, אך כשהם פכ"פ אז נמשכין לשניהם ביחד, וז"ס יחוד הוי"ה אלקים בכ"מ. ויחוד הב' של הוי"ה אלקים הוא ג"כ כמ"ש לעיל, כי בזה הזווג הב' התחתון דאו"א יש ב' מצאות, או כשירודת בז"א, שאז נכנסת בתוכו כמ"ש, ונה"י שלה נעשין מוחין אליו, או

צ"ע), ומאיר גילוי ש' הוי' בש' אלקים כו'. וכמו"כ הוא ביחוד או"א, דהוי' בחכ', וכינה היא ש' אלקים כו'. והי' למעלה מהיחוד דהוי' אד', די"ל שזהו כמו שהארת הקו בקע את הפרסא עם הכלים דמל' דאצי' כו', או בנקודת המל' דאצי' שבוקעת את המסך ויורדת בראש הברי', שזהו בחי' אד' כו' כנודע⁷⁴ (ולמעלה באצי' י"ל שזהו מדרי' הב' שבוע"ח שער מיעות הירח⁷⁵, דהיינו כמו שהיא מהחזה ולמטה כו'). וי"ל שזהו היחוד לצורך העולמות, וכן לנשמות דבי"ע, שנק' עבדים כו'⁷⁶. אבל בחי' יחוד דהוי' אלקי' הוא, שמזה נולדים נשמות שהן בחי' בנים ובחי' אחים ורעים, שזהו בחי' אחותי כו', כמשנת"ל⁷⁷.

וזה"ש⁷⁸ אשר שם צפרים יקננו⁷⁹, ואי' בע"ח שער מ"ן ומ"ד⁸⁰ דרוש ד', דכאשר יצאו זו"נ מאו"א, יוצאין כמה בחי' עופין, שהן בחי' נשמות אדם ונשמות מלאכים כו', אך אינם נשלמים ונגמרים עד אחר זיווג זו"נ כו'⁸¹, והיינו, דנשמות האדם, בכדי שיתלבשו בגוף, הוא ע"י שנשלמים בזיווג זו"נ, אבל שרשם הוא מאו"א כו', והן הנשמות דאחים ורעים, שנאצלו יחד עם זו"נ כו', כמשנת"ל⁸², ומבו' בע"ח⁸³, שזהו מבחי' זיווג רוחני דאו"א, הנק' זיווג נשיקין כו', וידוע מעלת המלאכים על הנשמות, שהן מזיווג נשיקין, כמ"ש בבה"ז בלק"ז⁸⁴ על מאה"ז דק"ק⁸⁵, ברכו ה' כל מלאכיו⁸⁶, וכמ"א בד"ה וכל שיח כו'⁸⁷, ומשו"ז הם רוחניים, ונא' עליהם⁸⁸ ועוף יעופף, מפני ששרשם מבחי' זיווג רוחני דאו"א כו', וכמו"כ נשמות הנ"ל, הגם שהן גם ע"י יחוד זו"נ, מ"מ, מפני ששרשם הוא מיחוד רוחני דאו"א, ה"ה למטה ג"כ בבחי' הרוחניות יותר משארי נשמות כו', והם הצדיקים שהולכים בהיכלות, כמו ר' ישמעאל כה"ג⁸⁹ ורע"ק, וכמ"ש בפרקי היכלות⁹⁰, וכמו שדרשו במדר' שה"ש⁹¹ פסוק⁹² הביאני המלך חדריו על רע"ק (ואפשר דכמו"כ בנשמות שלמטה הם מופשטים מהגשם לגמרי⁹³, וכמו רב יהודא, דלית דין בר אינש⁹⁴, והן שנבקע עליהם הפרגוד כו'⁹⁵, וכן האריז"ל והבעש"ט והקדוש"ט⁹⁶ נ"ע, דשרשם מבחי' זיווג רוחני הנ"ל,

א'רנז

אשר אנו עושין עתה ע"י תפלינו בימי החול אחר החורבן כנ"ל⁹⁷.

74) ראה מקדש מלך בראשית א, א. הובא בלקו"ת אמור לב, ב. שמע"צ צב, א. לעיל פק"ט (ח"א ע' רפז). פשמ"ח (ח"ג ע' תתקטט). ד"ה ביום השמע"צ וד"ה בראשי ברא תרע"ו (ח"ה ע' א'תרט. ע' א'תריז).

75) בעץ חיים שם, שמדריגה הב', הוא הה' ראשונות של ז"א האירו בה מלמעלה אבל עדיין היא מהחזה ולמטה, ואז הוא יורד בנצח שלו והיא עולה בהוד שלו בבחי' שם בוכ"ו והוא כופף קומתו ומזדווג שם עמה⁹⁸.

76) ראה לעיל ע' א'תשכו. וש"נ.

77) ע' א'תשכד ואילך.

78) תהלים קד, יז.

79) הבא לקמן (עד סוף הפיסקא) – מיוסד, כנראה, על אוה"ת תצא ע' תתקנ. וראה שם ע' תתקלט ואילך.

80) שער לט.

81) עכ"ל העץ חיים שם.

82) ס"ע א'תשכה ואילך.

83) שם.

84) ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי רה, א ואילך.

85) מאה"ז דק"ק: = מאמר הזהר דף קצ (עמוד ב).

86) תהלים קד, כ (ושם ליתא תיבת "כל").

87) ראה מאמרי אדמו"ר הצ"צ (הנחות) בראשית ע' לג.

88) סה"מ תר"ם ח"ב ע' תרה.

89) בראשית א, ב.

90) = כהן גדול.

91) ראה שער היחודים ספ"א. שער רוח הקודש דרוש א הא'. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' רפה. תורת חיים בא צת, ב. סה"מ תרכ"ח ע' קפז. תר"ל ח"ב ס"ע תשנ ואילך. וש"נ.

92) שהש"ר פ"א, ד.

93) שה"ש א, ד.

94) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"ב ע' תתכט (הובא ונתבאר בד"ה תקעו כ"ט אלול תשמ"ג). שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי ח"א מו, ד. סה"מ תרמ"ט ע' רנו. ד"ה ויהי הענן תרע"ה (לעיל ח"ד ע' ארעא).

95) נדה יג, סע"א.

96) ראה ד"ה עד הגל הזה תקס"ד – הובא באוה"ת וישלח רל, סע"א; נ"ך ח"א ע' עח ואילך; סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקנ ואילך. ד"ה ויהי הענן שם. וש"נ.

97) הקדוש ר' אברהם המלאך בנו של הרב המגיד ממעזריטש, "המפורסם בפולין בשם המלאך, ובמדינתנו בשם

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשלז

ועמ"ש בלק"ת ד"ה לוי'תן והבי'97. וי"ל שיש בהם יתרון זה גם על הנשמות שמבחי' יחוד פנימי דאו"א הנק' קדש, כמ"ש בסבא דמשפטים98 קך"ב א', דנשמות דאחים ורעים הם בחי' אנשי99 קדש100, ויש שנק' קדש, כמ"ש101 קדש ישראל כו', שהן מעצמות או"א כו', ויש יתרון עליהם בנשמות הנ"ל, שהן בבחי' הרוחניות יותר כו', וכמו שיש יתרון זה במלאכי' על הנשמות, הגם שהנשמות הן למעלה מהם, שהם מבחי' הפנימיות כו'. והנה, ממה שא' הבעש"ט ז"ל שביכולתו לעלות השמים כמו אלי'102, רק שרוצה דורך גיין מ"ש103 כי עפר אתה ואל עפר תשוב104, נראה, שנשמתו הי' מבחי' יחוד פנימי דאו"א, והרוחניות שלו למטה הי' גם מצד הגוף, וכמו אלי' שהעפפה שלו הי' מצד זיכוכ הגוף כו', כנודע105). וזהו אשר שם צפרים יקננו, הם הנשמות שמבחי' זיווג נשיקין דאו"א, שזהו בכלל בחי' יחוד חיצוני דאו"א כו'. ולהיות דעצי הוי' הן בחי' ז"א בבחי' הגדלות דגדלות אי', בחי' אחותי כנ"ל, ע"כ או' אשר שם צפרים יקננו, היינו בחי' הנשמות דאחים ורעים כו'.

אמנם מש"א ישבעו עצי ה'106, ענין השביעה הוא בחי' תוס' אור, וכמ"ש א בשבת107 ישבעו ויתענגו מטובך כו', דשבת הוא בחי' קדש, וכמ"ש108 ושמתם את השבת

ווארום אזוי ווי די התהוות פון עפר נעמט זיך דאָס פון עצמות דוקא (א"ה עמ"ש בתולדות ל"ז* ותבין) וואָס הוא בכחו ויכולתו להוות מאין ליש וכמ"ש באגה"ק**, וואָרום עצמות א"ס ב"ה איז דאָך מציאותו מעצמותו בלי שום עילה וסיבה הקודמת לו בערכו, אזוי איז אין מדרי' העפר אויך פראָן כח העצמות, וואָס עפר אין עבודה גייט דאָס אויף גוף ונה"ב, און גאָר דער עיקר איז פועל זיין דעם בירור הגוף ונה"ב אין מדות טבעיים זיינע ער זאָל ניט וועלן קיין גשמיות/דיקע זאָכן, נאָר וואָס נוגע צו גשמיות זאָל זיין הן ולא ורפיא בידו**, און אויב ער קאָן ניט פועל זיין באַ זיך אַז עס זאָל זיין הן ולא שוין, זאָל ער טאַקע בעסער גאָר ניט עסן.. הן ולא שוין, וזה רצה הבעש"ט, דורכגיין נאָר גשמיות בפועל, לפי שהי' שייך לעצמות, און עצמות ווייזט זיך דאָרטן. וראה גם שיחת י"ט כסלו תרצ"ד (לקו"ד ח"א ס"ע קפב. ספר השיחות תרצ"ד ע' 312).

וראה לקר"ש ח"ב ע' 515 הערה 5: „ודלא כמסופר בשבחי הבעש"ט (קרוב לסופו) שנצטער הבעש"ט ע"ז". וראה לקר"ש ח"ד ע' 1031 ובהערה 31.

105) ראה ביאורי הזר להצ"צ ח"א ס"ע כב. סה"מ תרל"ז שם. ד"ה ואתה תצוה תרע"ה (לעיל ח"ד ע' אקצט). וראה תו"א שמות מט, ג. מגילת אסתר צט, ג. סהמ"צ להצ"צ לא, ב. 106) ראה לעיל ע' א'תשלג ואילך. 107) „ישמחו במלכותך" בתפילת העמידה לשבת. 108) תשא לא, יד.

(* סה"מ תרל"ז ח"א ע' נו ואילך.
(** סימן כ.
(*** ע"פ שבת סה, א.

הקדוש, כי הי' קדוש מרחם" (בית רבי ח"א פכ"ה סב, א). – ראה אודותיו – ספר השיחות תרפ"ח ע' 20 ואילך. בית רבי שם.

97) ועמ"ש בלק"ת ד"ה לוי'תן והבי': לקו"ת שמיני יח, א ואילך*. שם, ד ואילך.

98) בסבא דמשפטים: לפנינו הוא בזהר דמשפטים.

99) משפטים כב, ל.

100) ראה אוה"ת יחי שם, א. תהלים (יהל אור) ע' תפז.

ד"ה ויקרא תרע"ה (לעיל ח"ד ע' א'רלד)

101) ירמ"ב, ג.

102) ראה מלכים ב, יא: „ויעל אליהו בסערה השמים“.

103) בראשית ג, יט.

104) ראה שיחת י"ט כסלו תרס"ד (תורת שלום – ספר

השיחות ע' 46 ואילך): „ווי עס איז ידוע אַז דער בעש"ט האָט געזאָגט אַז ער האָט בכח עולה זיין בסערה השמימה כמו אלי', רק איך וויל דורכגיין דעם כי עפר אתה ואל עפר תשוב,

(* ושם: „כי יש ב' מיני צדיקים, הא' אותן שעבודתם ברוחניות פ'י בכונת הלב לייחוד יחודים עליונים ובבחי' עליות, וכגון רשב"י כשהי' במערה י"ג שנה .. וכן הארז"ל הי' גיב בבחינה זו". ובהגות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ללקו"ת שם: „וכן הבעש"ט ז"ל (בלקו"ת כ"ק [הצ"צ]).“ בהנחת אדמו"ר האמצעי ממאמר זה (מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' קמה): „וכך יש בכל דור ודור כת צדיקים הללו שנק' בני עלי' מבחי' עלמא דאתכטייא ונק' נוני ימא (כמו הארז"ל חביריו בדורו, והבעש"ט ז"ל חביריו בדורו, וכך בכל דור ודור).“ בנוסח אחר מהמאמר – כ"ק הצ"צ (מאמרי אדמו"ר הזקן תקנ"א ע' קסד): „וכן בכל דור ודור יש צדיקים כאלו שעבודתם ברוחני, ומהם הי' הארז"ל בדורו פ'י שהי' בו גם מבחי' זו ולא זו בלבד) והבעש"ט ז"ל בדורו“.

כי קדש הוא, בחי' קדש מלה בגרמא¹⁰⁹, והיינו בחי' מוחין דאבא הנמשכין בשבת¹¹⁰, שזהו בחי' עצמות מה שלא נתנו ליהנות כו'¹¹¹, והיא בחי' עליונה שבחכ', שזהו בחי' אין דכתר ממש כו', דלכן אכילה דשבת היא בבחי' צדיק אוכל לשובע נפשו¹¹², למעלה מענין הבריורים כו'¹¹³. דהנה, אכילה דחול הו"ע ובטן רשעים תחסר, שהו"ע הבריורים כו', והאור והגילוי הוא שבא בהתלבשות, שצריך ג"כ בירור כו', אבל בשבת בורר אסור¹¹⁴, דהמשכה היא שלא ע"י הברורים, ומאיר עצם האור, שא"צ בירור כו', וז"ע לשובע נפשו כו', וכמשנת"ל באורך¹¹⁵ בענין לחם מן השמים כו'¹¹⁶, ועמשנת"ל בד"ה והי' כי תבוא הב'¹¹⁷. וזהו ג"כ ענין ישבעו עצי ה', בחי' השביעה, שהיא המשכה מבחי' עצמות א"ס כו', וכנ"ל¹¹⁸ בענין היש בה עץ אם אין, דבחי' אין ה"ז למעלה מבחי' עץ, והשביעה היא המשכת בחי' אין דכתר בבחי' עצי ה' כו'. וכמו והשביע בצחצחות נפשך¹¹⁹, ואי' בזהר"ק אמור ק"ד¹²⁰, שה"ע ע"ס דעתיק, והיינו כמשנת"ל¹²¹ בענין ש"ע נהורין שממצחא דאריך¹²², שזהו מהע"ס דעתיק שברישא דאריך כו', ומשם נמשך באו"א בבחי' יחוד פנימי, להיות המשכת בחי' מוחין פנימים ועצמים בז"א כו'. וי"ל דענין השביעה אינו רק מילוי החסרון, היינו מילוי הרעבון, כ"א להיות שבע ביותר כו', וא"כ, ה"ז כענין העושר, שהוא רבוי ההשפעה, לא רק די מחסורו¹²³, שהוא למלאות החסרון, כ"א להשפיע ביותר כו', דמילוי החסרון הוא רק מאורות דאצי' (וכן משרש ומקור האורות כו'), אבל העושר הוא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס שאינו בבחי' מקור כלל להשתל' כו', וכמו שנת"ל (ד"ה פדה בשלו)¹²⁴, וכמו"כ י"ל ענין השביעה הוא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס, גילוי בחי' אור חדש ממש כו'.

וְזִשׁ (משלי כ"ז ז') נפש שבעה תבוס נופת ונפש רעבה כל מר מתוק, וע"פ פשוט מ"ש נפש שבעה קאי על לעו"ז, שנק' רוע, וכמו למען ספות הרוה כו'¹²⁵, ומואס בכל דבר טוב כו', אך יש לפרש זה ג"כ בקדושה, דנפש שבעה ה"ז למעלה מנפש רעבה כו'. דהנה, נש"י נק' רעבים, וכמו שנק' הצמאה¹²⁵, שהן צמאים ליוצרם כו'¹²⁶, וכמ"ש¹²⁷ רעבים

א'רנח

- (109) זח"ג צד, ב.
 (110) ראה פרי עץ חיים שער מקראי קודש פ"א. לקו"ת צו יא, ד ואילך. סידור עם דא"ח שטו, סע"ד ואילך. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תלט.
 (111) ראה לקו"ת שם.
 (112) משלי יג, כה.
 (113) ראה תו"א ר"פ חיי שרה. סידור עם דא"ח חצר, ג ואילך. רצט, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ, א ואילך. צב, ב.
 (114) ראה שבת עג, א. טושו"ע ודאדה"ז או"ח סשי"ט. וראה תו"א חיי שרה טו, ג. בשלח סה, סע"ב ואילך. תשא קיג, א.
 (115) ד"ה וידבר גו' פינחס, אלה הדברים, ויענך וירעיבך – תרע"ה (ח"ה ע') איתנ ואילך. ע' איתפב ואילך. ע' איתקא ואילך.
 (116) בשלח טז, ד.
 (117) תרע"ה (ח"ה ע') איתקמג ואילך.
 (118) ע' א'תשלד.
 (119) ישע"י נח, יא.
 (120) בזהר"ק [= בספר] זהר הרקיע (בזהר ח"ג פרשת) אמור ק"ד [עמוד א]: ושם: „והשביע בצחצחות נפשך וגו' הוא סוד הארת עתיק לאותו אדם". ובמאורי אור אות צ סעיף יד: „צחצחות הם י"ס דעתיק". וראה אוה"ת תולדות ח"ז תתתי, ב. נ"ך ח"ב ע' תתמד.
 (121) ע' א'תשג ואילך. ע' א'תשיב.
 (122) ראה עץ חיים שער טו (שער הזווגים) פ"ב.
 (123) פ' ראה טו, ח. וראה כתובות סז, ב.
 (124) תרע"ה (ח"ג ע' אילט).
 (125) נצבים כט, יט.
 (126) ראה רש"י סנהדרין עו, ב (ד"ה רוח). ד"ה בהעלותך תרע"ה (לעיל ח"ה ע' א'שצח). וש"נ.
 (127) תהלים קז, ה.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשלט

גם צמאים כו'. והנה, מבו' במ"א¹²⁸ שיש ב' מיני רעבון, הא', מפני העדר אכילה, כמי שלא אכל יום או יומיים ה"ה רעב כו', והב' הוא הרעבון הבא ע"י אכילה דוקא, וכל שמאכלו יותר, יותר יבוא לידי רעבון, לפי שהמאכל מתברר, ונהפך לדם¹²⁹ הוא הנפש, ומתחזק כח החיות יותר, ע"כ, לאחר עיכול המאכל דוקא יותר יתחזק כח המרעיב לנפש, שבא רק מחמת חיזוק כחו ביותר, וכמו שנראה בחוש, שכל שירגיל האדם לאכול ג' וד' פעמים יותר יש באצטומכא כח הרעבון יותר כו'. ובזה יש אופנים שונים בגסות ודקות, שמי שרגיל בלחם פשוט, לא ירעב רק ללחם, ומי שרגיל במעדנים, ירעב למעדנים כו', וכמו רווחא לבסומא שכיחא¹³⁰, שיכול לאכול הרבה מיני מעדנים בלי שיעור כו', וכמו גבי אביי במגילה ד"ז ע"ב. וכמו"כ הוא ברוחניות, דהתורה נק' מזון, וכמ"ש¹³¹ ותורתך בתוך מעי כו', והרעבון של הנשמה הוא, שתרעב לטעום טעם אוכל דחכ' אלקית בהשגה אלקית דתורה כו', והוא רק מצד שטעם טוב טעם ודעת אלקי, ע"כ יתעורר בהנשמה כח התאוה והתשוקה לטעם ועונג אלקי, וכמו טעמו וראו כו'¹³². וזהו שהרעבון הוא מצד האכילה דוקא, והוא מצד רוב אכילת לחם דתורה יום ולילה בגירסא בשיניו כו'¹³³, שהן ל"ב נתי' דחכ' ¹³⁴ כו'¹³⁵, וכמו גרסה נפשי לתאבה כו'¹³⁶, ויורד בתוך מעיו, דהיינו שנבלע באברי נפשו כו'. וכמו הלחם הגשמי, כשאינו אפוי בטוב, אינו מתעכל במעיו, ואינו נבלע באבריו להיות ממנו דם הנפש, אבל כאשר נאפה בטוב, אז הוא מתעכל ונבלע באבריו, ונעשה ממנו דם, ומתאוה אח"כ עוד לאכול כו', כמו"כ הוא בלחם דתורה, כאשר הוא אפוי בהאהבה דרשפי אש, ע"י ההתבוננות בגדולת ה' איך שהוא ממכ"ע וסוכ"ע וכולא¹³⁷ קמי' כלא כו', ואז לימוד התורה שאח"כ נבלע באברי נפשו והיו לאחדים ממש, וכמ"ש בד"ה כי תבאו ושבתה¹³⁸ ובד"ה ואפו¹³⁹, ותרעב נפשו מאד לזה כו'. וידוע שיש בתורה פנימיות וחיצוניו', והוא מ"ש¹⁴⁰ כי לא על הלחם לבד כו' כ"א על כל מוצא פי ה' כו', והוא בחי' הרוחניות דתורה, בחי' פנימיות התורה כו', דכאשר טועם טוב טעם דפנימיות התורה, יהי' רעבון הנפש ביותר ללמוד ביותר בלי שיעור והגבלה, וכמו רווחא לבסומא כו'. וזהו נפש רעבה כל מר מתוק, דנפש רעבה ללחמה של תורה, כל מר מתוק, היינו בחי' הברורים שבתורה, שמהפך גם את המר למתוק כו' (וכמו ויורהו¹⁴¹ ה' עץ, הוא בחי' עה"ח דתורה¹⁴², ועי"ז וימתקו¹⁴¹ המים כו'¹⁴³), וגם הגילוי דתורה גופא בא בדרך בירור כו', שז"ע הל"ט מלאכות הזורע והחורש שישנם ג"כ בתורה כו'¹⁴⁴, וכמשנת"ל (בד"ה ראה הב'¹⁴⁵), והוא

-
128 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' תיח ואילך.	137 ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.
מאמרי אדמו"ר האמצעי וירא ע' קיח ואילך.	138 לקו"ת בהר מ, ד.
129 פ' ראה יב, כג.	139 לקו"ת בחוקותי מה, סע"ב ואילך. מאמרי אדמו"ר
130 מגילה שהובא לקמן בפנים.	הזקן קונטרסים (קה"ת, תשפ"ג) ע' קמח.
131 תהלים מ, ט.	140 ע"פ עקב ח, ג. וראה גם עטרת ראש דרוש לשבת
132 שם לד, ט.	שובה (מז, א).
133 ראה גם תורת חיים שמות טו, ג. בא ככה, א. ויקהל	141 בשלח טו, כה.
תטו, סע"ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ס"ע תפד	142 ראה זח"ב ס, ריש ע"ב.
ואילך. בשלח ע' קמה.	143 ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שבועות ע' תצו ואילך.
134 ראה ספר יצירה פ"א מ"א.	ע' תרעא. לקמן ע' ואישו. ע' ואשטו ואילך.
135 ראה עץ חיים שער כח (שער העיבורים) פ"ה. פרי עץ	144 ראה לקו"ת בהר שם, ב ואילך.
חיים שער העמידה פ"א.	145 תרע"ה (ח"ה ע' א'תקטו).
136 תהלים קיט, כ. וראה ע"ז יט, א.	

העבודה והיגיעה בעסק התורה כו'. ומפני שבא ע"י עבודה ויגיעה (שזהו מצד ההתלבשות כו'), וענינה הוא לברר בכח התורה כו', לכן שייך בזה רעבון וצמאון כו'.

אמנם יש בבחי' התורה שהיא למעלה מהבירורים לגמרי, שאין ענינה לברר, וכן הגילוי אינו בדרך בירור כו', והוא שאינו בא בבחי' התלבשות כלל, וכמו שנת"ל¹⁴⁶ בענין המן כו', והיינו שמאיר עצם האור כמו שהוא, ובא שלא ע"י עבודה ויגיעה, כ"א בדרך מתנה מלמעלה (והיא המדרי' העליונה בטעמי תורה שיתגלה לעתיד¹⁴⁷ בבחי' עונג הבלתי מורגש כו'¹⁴⁸). ומי שהגיע עתה למדרי' זו, הו"ע עולמך תראה בחיך כו'¹⁴⁹, וכמו האבות שהטעמין מעין עוה"ב כו'¹⁵⁰). והו"ע באתרי' לאו אורחא למיכל¹⁵¹, היינו שאינו בבחי' אכילה ובבחי' בירור כו', וממילא במדרי' זו אינו שייך רעבון וצמאון כו', וכמ"ש בס"ב ספ"מ. וזהו נפש שבעה, שהיא בעצם¹⁵², לא ע"י אכילה, והיינו לא בדרך אכילה שהו"ע הבירורים, ואינו מאיר עדיין עצם האור, ששייך בו רעבון כו' (והיינו מצד ב' ענינים הוא הרעבון, הא', מפני שהוא בדרך אכילה, וכמו המורגל באכילה מתאוה לאכול, וכל מה שמורגל יותר מתאוה כו' כנ"ל¹⁵³). וי"ל בזה, מפני שהוא בבחי' מקבל, ואינו מתאחד ממש להיות כדבר אחד כו', כי הוא אינו במדרי' זו בבחי' העצמי כו'. והב', מפני שגם ע"י הבירור אינו מאיר עדיין עצם האור, כ"א בבחי' התלבשות, רק שהוא בבחי' גילוי יותר מכמו שהי' מקודם כו', וזו היא סיבת הרעבון שמתאוה עוד אל הגילוי כו'). אבל כאשר מאיר עצם האור בגילוי ממש, בלי שום התלבשות כלל כו', ובא בבחי' מתנה, לא בדרך אכילה בבחי' עבודה ויגיעה, ה"ה בבחי' נפש שבעה בעצם, שאין בו רעבון כלל (כי אינו בבחי' מקבל, כ"א שנעשה דבר א' ממש כו', ומאיר בו העצמי כו'), וע"כ אינו שייך בזה רעבון וצמאון כו' (ועמשנת"ל ד"ה וה' אמר המכסה אני הב'¹⁵⁴, בענין עיני אדם לא תשבענה עכשיו, משא"כ לעתיד כו', ויובן ע"פ הנ"ל. ומ"ש¹⁵⁵ גבי המן וירעיבך, י"ל מפני שמ"מ לא בא למטה בבחי' גילוי ממש כמו שהוא בעצם, וכמ"ש במ"א¹⁵⁶ בענין שמחננו כימות עניתנו כו'¹⁵⁷, ועמשנת"ל ד"ה ויענך וירעיבך¹⁵⁸. ומש"ש¹⁵⁹ בענין וירעיבך, מאכל של רעבון¹⁶⁰, היינו מפני שהוא עונג העצמי הבלתי מורגש, משו"ז נק' מאכל של רעבון כו').

א'רנט

146) ד"ה וידבר גו' פינחס, וידבר גו' ראשי המטות, והי' כי תבוא – תרע"ה (ח"ה ע' אתנא ואילך. ע' א'תסב ואילך. ע' א'תקנ).
 147) ראה פרש"י שה"ש א, ב. לקו"ת צו יו, א. שה"ש מח, א. ובכ"מ.
 148) ראה לעיל פ"כ (ח"א ע' מב).
 149) ברכות יז, סע"א.
 150) בבא בתרא טו, סע"ב ואילך.
 151) זח"ג רמא, סע"ב. וראה ד"ה להבין שרשי הדברים כו' הנך יפה רעייתי במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' קמג ואילך ובאוה"ת ויקרא ע' שא ואילך. ד"ה והי' כי תבוא תרע"ה (ח"ה ס"ע א'תקמד).
 152) שיהי' בעצם: אוצ"ל: שהיא שבעה בעצם.
 153) ע' א'תשלט.
 154) תרע"ו (ח"ה ע' א'תרמו ואילך).
 155) עקב ת, ג.
 156) ראה אוה"ת דברים ח"ה ע' בכב ואילך. סה"מ תרל"ה ח"א ע' תו ואילך.
 157) תהלים צ, טו.
 158) תרע"ה (ח"ה ע' א'תצו ואילך).
 159) ע' א'תקו.
 160) קה"ר פ"ה, י.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשמא

וזהו¹²⁸ נפש שבעה תבוס נפת, וכמ"ש¹⁶¹ הנחמדים מזהב כו' ומתוקים מדבש ונפת צופים, ומבו' במ"א¹⁶², דזהב הוא בחי' שרביט הזהב, דמבו' בתו"א ד"ה ויושט המלך¹⁶³, שהוא בחי' המשכת אוא"ס ב"ה שנמשך להחיות העולמות, וכמ"ש¹⁶⁴ את שרביט הזהב וחי' כו', והוא בחי' גילוי הקו הנמשך מאוא"ס, שהוא להאיר בעולמות כו', ובע"ס הוא בחי' בינה, וכמ"ש במאו"א מע' ז' סי"א¹⁶⁵, זהב בינה ומל' כו', והיינו בחי' האור השייך לעולמות, דבינה היא מקור ההשתל' כו' (ומ"מ אמרו"ל¹⁶⁶ לא הי' העולם כדאי להשתמש בזהב כו', דהעולם הוא בחי' ז"א כו'¹⁶⁷, ולא נברא אלא בשביל בהמק"ד¹⁶⁶, שהוא כמו הג"ע כו', וכמשנת"ל¹⁶⁸). ופז¹⁶⁹ הוא בחי' חכ"י¹⁷⁰, וכדאי' במד"ר¹⁷¹ ע"פ¹⁷² ראשו כתם פז, זו התורה, שנא'¹⁷³ ה' קנני ראשית דרכו, וידוע דראשית דרכו הוא בחי' חכ' כו'¹⁷⁰. נמצא, זהב ופז הוא בחי' חו"ב¹⁷⁴, והיינו בחי' יחוד חיצוני דאו"א כו'. וז"ע פ"ז תיבות דברוך שאמר¹⁷⁵, שהו"ע ראשו כתם פז, כמ"ש בפע"ח שער הזמירות פ"ד, וברוך שאמר מדבר בהתהוות העולמות כו', וזהו שאמר והי' העולם ר"ת שוה¹⁷⁶, דהיינו כמו שכל העולמות כלולים בא"ק, שזהו בחי' חיצוניות א"ק, כמשנת"ל¹⁷⁷. וזהו הנחמדים מזהב ומפז, דתורה היא מבחי' יחוד פנימי דאו"א, ע"כ היא למעלה מבחי' זהב ופז כו'. ומתוקים מדבש ונפת צופים, דבש ונפת הן בחי' עונג, אבל הוא עונג המורגש כו'¹⁷⁸. וידוע¹⁷⁹ דבתענוג עצמי יש ג"כ ב' מדרי', הא', תענוג העצמי הבא במורגש, והב', שהוא בלתי מורגש כלל כו'. והן ב' עליות דלעיתיד, הא', סעודת לויתן ושור הבר שיהי' לעתיד¹⁸⁰, שזהו בחי' העונג העצמי הבא במורגש כו', וידוע דשור הבר הו"ע הבריורים, וכמ"ש בלק"ת פ' שמיני ד"ה לויתן זה יצרת והביאור¹⁸¹, וא"כ י"ל, שזהו מה שבא לאחר גמר הבריורים ע"י הבריורים דעכשיו כו', והו"ע ואכלתם אכול¹⁸², תאכלו דבר שכבר נאכל כו'¹⁸³, וכמשנת"ל באורך¹⁸⁴. והב', הוא מה שעוה"ב אין בו אכו"ש כו' יושבים ועטרותיהם בראשיהם¹⁸⁵, בחי' בעטרה שעטרה לו אמו כו'¹⁸⁶, והוא עונג העצמי הבלתי מורגש כלל כו'. וזהו אמיתית בחי' טעמי תורה שיתגלו לעתיד¹⁴⁷, בחי' רזין דרזין, הסוד שהוא סתום בעצם כו', וכמו סודות התורה

א'רם

-
- (161) תהלים יט, יא.
(162) ראה אוה"ת תהלים (יהל אור) ע' עד. סה"מ תרנ"ז ע' קנח.
(163) צד, ב.
(164) אסתר ד, יא.
(165) = במאורי אור מערכת ז סעיף יא.
(166) ב"ר פט"ז, ב.
(167) ראה אוה"ת תהלים (יהל אור) ע' עא. סה"מ תר"ל
ח"ב ע' תקמה.
(168) ס"ע א'תשלג ואילך.
(169) בהבא לקמן (עד סוף הפסקא) – ראה סה"מ תרנ"ז ע' קס ואילך.
(170) ראה אוה"ת שם.
(171) ויק"ר פי"ט א. שהש"ר פ"ה, יא.
(172) שה"ש ה, יא.
(173) ירמ"י ח, כב.
(174) רמ"ז ר"פ קרח. הובא בסה"מ אע"ת"ר ע' פז. וראה אוה"ת שם.
(175) רוקח סימן שכ. טור ושו"ע אדה"ז או"ח סנ"א ס"ב. ועוד.
(176) פרי עץ חיים שהובא בפנים. סידור האריז"ל במקומו.
(177) פקס"ד (ח"ב ע' תנט אילך).
(178) ראה אוה"ת שם (ע' ע).
(179) ראה סה"מ תרמ"ח ע' קעו. המשך תרס"ו ע' קלב ואילך. ע' קלט ואילך. ד"ה והי' כי תבוא תרע"ה (לעיל ח"ה ע' א'תקמ ואילך).
(180) ראה בבא בתרא עד, ב ואילך. ויק"ר פי"ג, ג. ועוד.
(181) יח, א ואילך. שם, ד ואילך.
(182) יואל ב, כו.
(183) ראה לקו"ת צו ז, א ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' רנא ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע' תרמ ואילך.
(184) ד"ה מי מנה, אתם נצבים – תרע"ה (ח"ה ע' א'תמה ואילך. ע' א'תקנב).
(185) ראה ברכות יז, א.
(186) שה"ש ג, יא. וראה רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב.

שלא ניתן רשות להרשב"י ע"ה לגלותם גם באד"ז, ואמרם רק בינו לבין עצמו כו', וכמ"ש באד"ז דרצ"א ריש ע"ב¹⁸⁷. ועז"א ומתוקים מדבש ונפת כו'. וע"כ, נפש שביעה, בבחי' שביעה בעצם, בבחי' גילוי עצם האור שלמעלה מהכירורים לגמרי כו', תבוס נפת, שהוא למעלה מעלה מבחי' העונג המורגש דנפת כו'.

וזהו ישבעו עצי ה' כו', עצי ה' הן עה"ח ועה"ד, דעה"ח הוא ג"כ שבא לברר כו', וכמו תושב"כ, שהיא חכ' ברורה בעצם, ומ"מ ה"ה להבדיל בין הטמא לטהור כו'¹⁸⁸, וישבעו עצי הוי' הוא בבחי' שביעה מהגילוי דבחי' טעמי תורה במדרי' היותר עליונה שלמעלה מבחי' הכירורים, שזהו תוס' אור בג"ע, שבאין ערוך כלל לגבי מדרי' ג"ע מצ"ע כו', ובפרט בתומ"צ שאחר התשובה דוהרוח¹⁸⁹ תשוב כו', בחי' תענוג העצמי שבנש"י מצד עצמם כו', וכמשנת"ל¹⁹⁰. ועיקר הגילוי יהי' לעתיד, וכמ"ש¹⁹¹ ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו ממש כו' (וידוע דביום השלישי קאי על יוה"כ¹⁹², זמן התשובה כו'¹⁹³), ומעין זה הוא בג"ע, דצדיקים נהנין מזיו תורתן ועבודתן כו'¹⁹⁴.

ובמד"ר בראשית רפט"ו אי¹⁹⁵, ישבעו חיהם ישבעו מימיהם ישבעו מטעתן¹⁹⁶. ופי' ישבעו חיהם הוא כמ"ש בזהר אחרי דנ"ח ע"א¹⁹⁷, מה שמ"י דהוא נהר, יובל שמו, שנא¹⁹⁸ ועל יובל ישלח שרשיו כו', ובספר' דרהמ"ס¹⁹⁹ חיים שמו כו', אילנא (בחי' ז"א) דנטע שרשו באינון חיים²⁰⁰, בחי' בינה, שהיא מקור החיים דז"א, שעז"נ²⁰¹ כי עמך מקור החיים, כמ"ש בזהר אמור דק"א ע"א ובמק"מ שם. אך זהו בחי' חיצונית בינה, שהיא מקה"ח²⁰² דז"א כו', וכמ"ש במ"א²⁰³ בענין יובל ויובל, דיובל במלאופם בחי' חיצונית בינה, ויובל בחולם בחי' פנימיות בינה כו', וז"ע וקדשתם את שנת החמישים כו'²⁰⁴, וכמ"ש במ"א²⁰⁵. ונת"ל²⁰⁵ דהגילוי דג"ע הוא מבחי' בינה, שז"ע ונהר יוצא כו'²⁰⁶. ועז"א ישבעו חיהם, של בחי' עצי ה', בבחי' גילוי אור חדש מעצמות א"ס כו'. ישבעו מימיהם הוא ההמשכה בבחי' חכ', וכידוע²⁰⁷ בענין אור מים רקיע²⁰⁸, דמים הוא בחי' חכ', רק שזהו חיצונית החכ' כו', והו"ע כמיא דאשקי לאילנא²⁰⁹, בחי' חסדים דאבא כו', וכידוע דגילוי

(187) וז"ל: „כד סיים מלה דא בוצינא קדישא, בוצינא

עלאה ארים ידוי ובכה וחייך, בעא לגלאה מלה חדא, אמר במלה דא אצטערנא כל יומאי, והשתא לא יהבין לי רשותא, אתתקף ויתבי, ורחיש בשפוותי וכו'.

(188) ע"פ שמיני יא, מז.

(189) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.

(190) פקצ"ג (ח"ב ע' תקמא ואילך).

(191) הושע ו, ב.

(192) לקו"ת ר"ה סג, סע"ב.

(193) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ז.

(194) ראה תניא פל"ט (נב, ב).

(195) בפ"י הפסוק „ישבעו עצי הוי'“.

(196) ראה אוה"ת בראשית ח"ג תקלג, ב ואילך.

(197) ראה אוה"ת נ"ך ח"א ע' שמה.

(198) ירמי' יז, ח.

(199) = דרב המנונא סבא.

(200) ע"כ לשון הזהר.

(201) תהלים לו, י (ושם: חיים).

(202) = מקור החיים.

(203) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך לאזניא ע' עב.

תורת חיים בראשית מד, ד ואילך. אוה"ת בראשית שם תקלד,

סע"א ואילך. תקלה, א.

(204) בהר כה, י.

(205) ע' אתרעט. ע' אתשלב.

(206) בראשית ב, י. וראה לעיל ע' אתרפ.

(207) סידור עם דא"ח קיב, סע"ד ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב

ע' תנד ואילך. תרל"ה ע' קמג ואילך. לעיל פ"ג (ח"א ע' כח).

פקס"א (ח"ב ס"ע תלו ואילך). ד"ה ואתה תצוה דלקמן הערה

211. וראה ספר הערכים ח"ב ח"ג ערך אור מים רקיע ע' תטו

ואילך. וש"נ.

(208) ראה זח"ב קסו, ב. עץ חיים שער יא (שער המלכים)

פ"ו. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) פ"ה"ו.

(209) תקו"ז בהקדמה (ז, א).

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשמג

הקו עיקרו הוא בכחי' חכ' דאצי', וע"י החכ' נמשך הגילוי גם בז"א כו', וזהו דאשקי לאילנא בההוא נביעו וההוא נביעא איהו כנשמתא כו'²⁰⁹, דעיקר השראת הנשמה הוא במוח, ומתפשט בכל האיברים כו' (ולעיל ד"ה ויקח קרח²¹⁰ נת' דמ"ש דאשקי לאילנא י"ל שזהו פנימיות הקו כו'). ואור הוא ג"כ חכ', אבל זהו פנימיות החכ' כו' (ועמשנת"ל ד"ה ואתה תצוה²¹¹ בענין אמ"ר²¹²). וזהו ישבעו מימיהם, מבחי' פנימיות ועצמות החכ' כו', והיינו מבחי' יחוד פנימי דאו"א כו'. ישבעו מטעתו, י"ל שהן בחי' זו"נ, שזהו בחי' הנטיעות דאו"א כו' (ועמ"ש במ"א²¹³ בענין עשר נטיעות נטע הקב"ה²¹⁴, שהן הע"ס דאצי' כו'). גם י"ל דעצי הוי' הוא בחי' ג"ע דאצי', ועז"א ישבעו חייהם ומימיהם כו', ומטעתן היינו ג"ע שבבי"ע, וכונדע²¹⁵ שיש כמה מדרי' בג"ע עד אין קץ, שז"ע מרוב כל כו'²¹⁶, וכאשר ההמשכה היא מבחי' יחוד פנימי דאו"א, נמשך הגילוי גם בגעה"ע שבעולם הבריאה, וכמ"ש בע"ח שער הזווגים²¹⁷ פ"ב, דבזיווגא שלים דאו"א, שנמשכים מוחין גמורים דגדלות לזו"נ, אז ג"כ ע"י הארה זו נוספים בחי' מוחין דגדלות לאבא דברי' כו', וזה"ע ישבעו מטעתן כו'. גם י"ל דקאי על הנשמות, שהן מטעתן דזו"נ כו'. ונמצא מובן, בבחי' תוס' אור שנמשך בג"ע ע"י העבודה, שזהו מבחי' תענוג העצמי שלמעלה מעלה מבחי' העונג שבג"ע מצ"ע כו'.

אך צ"ל הקושי' שנת"ל¹, איך יהי' אור וגילוי גדול כזה דבחי' תענוג העצמי, בג"ע א'רסא שבעולם הברי', שזהו לא ע"פ סדר ההשתל' כלל כו'. דהנה, בסדר ההשתל' ע"פ מאמר קו המדה, הרי גם בחי' אור הנשמה דבי"ע הוא רק מבחי' הכלים דאצי' כו', והיינו דאור האצי' אינו מאיר בכרי' כלל, רק בחי' הכלים דאצי' כו' (וג"ז הכלים כמו שהן בכרי', אינם כלל כמו שהן באצי' כו', וכמשנת"ל ד"ה ויהי ביום השמיני²). ובג"ע, שזהו במדרי' עליונה שבכרי' (בחי' היכל קדק"ד כו', כמשנת"ל³), מאיר בחי' בינה דאצי' כו'. וי"ל שזהו ג"כ בחי' הכלים דבינה, וכמשנת"ל⁴ בשם הע"ח, דמה שנה"י דאימא נעשים מוחין לזו"נ, זהו רק בחי' הכלים לבד דנה"י דאי' כו', וכ"ש בחי' בינה שבג"ע הוא⁵ רק בחי' הכלים, שזה נעשה אור בג"ע כו'. ובפרטיות הרי מה שמאיר בג"ע הוא בחי' בינה דמל', כמשנת"ל³, או בחי' בינה דז"א כו'. וגם מה שמאיר מהאור דאצי' הוא רק מבחי' בינה דאצי', אבל אמיתית האור דאצי' שמבחי' החכ', דאבא עילאה מקננא באצי' כו'⁶, אינו

(217) שער טו.

(210) תרע"ה (ח"ה ס"ע א'תב ואילך).

(211) ד"ה ואתה תצוה תרע"ה (ח"ד ס"ע א'רא ואילך).

(212) = אור מים רקיע.

(213) ראה ד"ה ויטע אשל באוה"ת וירא ח"ד תשנט, ב;

מאמרי אדמ"ר הצ"צ (הנחות) וירא ע' רלט ואילך; סה"מ תר"ן ע' שלא ואילך. ד"ה הנ"ל תשמ"ז.

(214) ראה זח"א רסא, ב.

(215) ראה תו"א תצוה פא, ב ואילך. מגילת אסתר קכב,

ס"ב ואילך.

(216) תבוא כח, מז.

(1) ע' א'עטר.

(2) תרע"ה (ח"ד ע' א'רפו ואילך).

(3) ע' א'תרעט.

(4) ע' א'תשכז.

(5) הוא: אוצ"ל: שהוא.

(6) ראה רמ"ז לזח"ב רכ, ב. נצוצי אורות לזח"ג קיז, א.

תו"א משפטים עה, א. סה"מ תרנ"ט ע' עג. תש"ג ע' 133. תש"ח

ע' 81.

מאיר כלל בעולם הברי' כו' (ועמשנת"ל ד"ה אדם כי יהי' וד"ה זה יתנו⁸), כי א"א להיות גילוי אור האצ' בברי' כו', וכ"ש שיהי' גילוי בחי' תענוג העצמי בג"ע דברי' כו'. וביותר יפלא, שהרי הגילוי הזה הוא בבחי' או"פ כו', וידוע⁹ דבחי' או"מ יכול להיות בכל העולמות בשוה כו' (וג"ז הוא אינו בבחי' גילוי ממש כו'. ומ"מ יכול להיות גם בגילוי ע"י המצות, אך הוא בבחי' מקיף לבד כו'), אבל בחי' או"פ, איך אפשר שיהי' בבחי' גילוי בברי' כו' (ועמשנת"ל ד"ה השמים כסאי¹⁰).

אך הענין הוא דהנה המשכה זו היא ע"י שמחה של מצוה כו', שהרי ידוע שעבודת המצות צ"ל בשמחה דוקא, וכמ"ש¹¹ תחת אשר לא עבדת ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב כו', ואמרז"ל אין עומדין להתפלל לא מתוך העצלות ולא מתוך העצבות כו', אלא מתוך שמחה ש"מ¹², ואר"י א"ר וכן לדבר הלכה כו'¹³, שצ"ל הכל בשמחה דוקא, וע"י השמחה ע"ז הוא ההמשכה מבחי' עצמות א"ס גם בעולמות ב"ע כו'.

והענין הוא¹⁴, דהנה אנו רואין במהות השמחה באדם למטה, שעושה בנפשו גילוי הצפון ונעלם שכתוך תוך לבבו, אשר לא הי' מגלה בשום אופן כלל, להיותו בבחי' פנימיות והסתר גדול בפנימיות עצמות נפשו, אך ע"י השמחה, שישמח ויטיב לבו באיזה דבר מה שהוא מגיע בפנימיות מהותו, אז לא יעצור רוח ויגלה כל עצמותו כו'. ואם חכם הוא, יגלה כל עומק פנימיות חכמתו בריבוי תוס' אור גדול לתלמידיו בשפע יתירה, שלא הי' מגלה כלל זולת השמחה, רק במדה הקצובה לבד כו'. וידוע דטבע דגדלות המוחין הוא לעצור ולעכב בעצמו, לא להשפיע לזולתו, וכ"ש בריבוי ההשפעה כו', דהשפעה היא מצד הקטנות כו', וכמ"ש במ"א¹⁵. ובעת השמחה ישפיע בריבוי ביותר כו'. וגם בו בעצמו מתרבה ומתגבר בתוס' אור בעצם כח חכמתו, שבא כל מה שבהעלם הגנוז בכח חכמתו לידי גילוי, גם ביתר מכפי הרגילות שלו בלמודו לעצמו כו'. ומשו"ז ג"כ לא יוכל לעצור ולעכב בעצמו, וישפיע לזולתו כו'. וכללות הענין הוא¹⁶, כי טבע השמחה היא לפרוץ גדר, דהיינו, כל הגדרה והגבלה שבנפש, טבע השמחה היא לפרוץ ההגדרה כו', והיינו הגדרת הכחות, שכל כח הוא מוגדר ומוגבל בהגילוי שלו כמה יתגלה ויתפשט כו', והשמחה פורץ הגבלת הכחות, שיהי' הגילוי וההתפשטות ביותר כו'. וגם פורץ ההגדרה הטבעית ג"כ, והיינו, גם מה שמוטבע בהאדם בטבע בתולדתו, משתנה ע"י השמחה כו'. וכמו בריבוי ההתגלות וההשפעה בעת השמחה, שיגלה כל מצפוני לבבו, גם מה שהוא אצלו סוד כמוס וחתום, שאינו מגלה גם לרעהו ואוהבו האמיתי, יגלה בשעת השמחה. וכן בהשפעת המדות, כמו במדת החסד והטוב, שיטיב בחסדו לכל אדם,

א'רסב

7) תרע"ה (ח"ד ס"ע א'קעג ואילך).

8) תרע"ה (שם ע' א'רצד).

9) ראה לעיל פנ"ו ואילך (ח"א ע' קלח ואילך).

10) תרע"ו (ח"ה ע' א'תרכח ואילך).

11) תבוא כח, מז.

12) ברכות לא, א: „אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות .. אלא מתוך שמחה של מצוה“.

13) פסחים ק"ז, א: „אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות .. אלא מתוך דבר שמחה של מצוה .. אמר

רב יהודה אמר רב וכן לדבר הלכה“.

14) הבא לקמן (עד סוף פיסקא „והנה ההמשכה היא ע"י התורה והמצוה“ (ע' א'תנשא)) – מיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים (הנ"ל ע' א'תרסה הערה 1) ע' שיח ואילך.

15) ראה לעיל ע' א'תרעו. וש"נ.

16) בהבא לקמן – השווה מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע' ת"ז ואילך. סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשמה

הרכה יותר מכפי המדה כו'. וכמו"כ בהשפעת השכל ג"כ בריבוי ההשפעה, ויגלה עניני חכמה שהיו כמוסים אצלו, ולא הי' מגלה אותם בשו"א, רק מצד השמחה כו'. וכמו"ש באד"ז דרצ"א סע"א, ועד השתא הוה מתכסיין אילין מילין, דדחילנא לגלאה, והשתא אתגליין כו', דהא חמינא דכולהו חדאן בהאי הילולא דילי כו'. וכן בגילוי ההעלם לגבי¹⁷, יתרבה בתוס' יתירה בעת השמחה גילויים מעצם כח חכמתו, שכליים גדולים ועמוקים ביותר כו', וכמו אגברי חמרא אדרדקי כו'¹⁸, וכמו חמרא וריחא פקחין כו'¹⁹. וזהו מפני שהשמחה מגיע בכל הכחות בבחי' הפנימיות והעצמיות שלהם, ועי"ז הם יוצאים מגדר הגבלתם כו', כי, הגבלת הכחות הוא בהגילויים, שהוא בחי' הארה לכד כו', אבל עצם הכח אינו מוגבל כלל כו', וע"כ, ע"י השמחה, שמתגלה עצם הכח, ה"ה בא בהתגלות ובהתפשטות ביותר כו'. וכ"כ יש בכח השמחה לפרוץ גם גדר הטבעי, וכמו שאנו רואין בחוש, דגם מי שהוא קמצן וכילי ביותר, שממונו חביב עליו מגופו, הנה בעת השמחה, כמו בחתונת בנו יחידו, כאשר שמח בנפשו מאד, יתהפך לגמרי מטבעו הקדום, ונעשה פזרן וחסדן גדול, ויפקיר כל רכושו בתום לבבו, כמו שהוא פזרן בטבעו, ורוצה מאד שיהנו הכל מטובו כו'. וכה"ג בכל הכחות, יכול להיות שיתהפכו בעצם טבעם, לפי שעה עכ"פ, ויש שנשאר כך לעולם בהיפך הטבע הקדום כו'. וזהו כאשר השמחה מגעת בעצם הנפש ממש, ועושה רוממות והתנשאות הנפש, שתעלה למעלה מכל הגבלת גדרי הכחות בעצם, כמו שעצם הנפש מושללת מכל הכחות, גם מהכחות העצמיים, רק מה שהיא נושאה בעצמה כל הכחות, שאינם שם בבחי' מציאות כלל וכלל, ע"ד שהנפש אחת היא כו'²⁰, ומשו"ז יכול להיות שינוי בכל הכחות, שיהיו שלא בהגדרה הטבעית כלל כו', וגם שכל הכחות עולים ברוממות עצם הנפש, ועי"ז משתנים הכחות עצמם מההטבעה שלהם, ויכול להיות השינוי שנשאר טוב לעולם כו'.

והדוגמא מכ"ז יובן למעלה, דהנה, לפי סדרי השתל' דאבי"ע בכללות ובפרטיות, בא האור והגילוי במדה וקצבה, ע"י הקו הנמשך מאוא"ס, שבא במדה ומשקל, באיזה אופן שנמשך בעולמות בבחי' מעלה ומטה כו', שבעולמות הא"ס שלפני אצי' מאיר עצמות הקו כו'. ובזה יש ג"כ כמה חילוקי מדרי' עד אין שיעור, וכמו בא"ק ועקודים ונקודים ובבחי' עתיק ואריך כו', שבכ"ז יש חילוקים גדולים מאד כו', וכמו בגולגלתא יתבין תליסר אלפי עלמין²¹, שאינם בחי' עלמין ממש, רק שמות וצירופים כאלו, ובאגה"ק סי' ק'כ²², שזהו כעין נשמת מלאכים כו', והיינו שזה חילוקי אורות שמחולקים במעלתן ובמדרי' כו', וידוע שכל מה שלמעלה ביותר, ריבוי המספר בבחי' האורות הוא יותר כו', וכמשנת"ל (ד"ה ביום השמע"צ הא'²³), ועם היות שאינם בבחי' התחלקות ממש, כמשנת"ל שם²³, מ"מ, ה"ז בבחי' מספר אורות כו'. וכ"ז הוא בגילוי בחי' עצמות הקו כו'. ובאצי'

17 לגבי: אוצ"ל: לגבי עצמו.

18 סנהדרין לח, א.

19 יומא עו, ב – עפ"י הגירסא שהובאה בתניא פ"ז ובכמה מקומות בדא"ח (סה"מ מלוקט ח"א ע' כ. בהוצאה החדשה – ח"ב ע' רעז).

20 ראה לעיל פ"ג (ח"א ע' ח). פקס"ו (ח"ב ע' תנו). וש"נ.

21 ראה אדרא רבא בזח"ג קכת, ב: „בגולגלתא יתבין תליסר (ס"א תריסר) אלפי ריבוא עלמין". וראה לקו"ת ברכה זג, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' נח. סה"מ תש"ג ע' 112.

22 קל, א. וראה לקו"ת במדבר ח, ב. לעיל פתי"ז (ח"ד ס"ע א'קסט ואילך).

23 תרע"ג (ח"א ע' ריט ואילך).

בכלל מאיר הארת הקו, שזה ג"כ גילוי אור גדול כו', לפי שזהו הארה ממש מעצמות הקו, והיינו התפשטות הארה מאוא"ס המאציל כו', והגילוי הוא מהות האור והזיו כו', וכמשנת²⁴ (והא בהא תלי', דלהיות שזהו הארה מהעצמות, לכן הגילוי הוא בחי' מהות האור כו'). ובפרטיו יש מעלה ומטה בע"ס דאצי', שחכ' היא בחי' מעלה, בריבוי האור והגילוי, ובעצם מדריגתה כו', ובינה היא בחי' מטה לגבי החכ' כו', וכמשנת²⁵ באורך בענין מעומ"ט שע"י הקו כו'. והכל הוא ע"פ מדידת הרצון באוא"ס שלפני הצמצום, בחי' מל' דא"ס, שכך עלה ברצונו, ושיער בעצמו בכח²⁶, שבאופן כך וכך יהיו הגילויים כו', והיא בחי' ההגדרה בכל מדרי' ומדרי' באופן הגילוי וההתפשטות בסדר ההשתל', למעלה מאצי' ואצי' ובי"ע, שבהם הגילוי רק בבחי' אור של תולדה ובחי' מציאות לבד כו', וע"פ קו המדה א"א להיות בהם גילוי אור ממש בבחי' גילוי המהות, וכ"ש בחי' אור עצמי ומהותי כו'. אבל בהשמחה העליונה דבחי' עצמות אור א"ס, כמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו כו'²⁷, וכמו ישמח ה' במעשיו כו'²⁸, ה"ז פורץ גדר ההגבלה²⁹, ויהי' גילוי אור בכל ההשתל', שלא בבחי' הגבלה והגדרה כלל כו'. וכמ"ש בזח"ג דק"ב ע"ב ע"פ³⁰ ובחמשה עשר יום, דבהאי יומא יתיב מלכא בתרעא כו', שהרי ענין המלוכה הו"ע הרוממות והגדולה להיות מובדל מן העם, שיושב בהיכלו, ואינו מתראה כלל אל העם, רק לעת מן העתים לצורך איזה ענין גדול, וכמו"כ אינם באים איליו כ"א ע"י קריאה, ואשר יבוא אל המלך שלא בקריאה, אחת דתו כו'³¹, אבל בעת זמן השמחה, כאשר ישמח בפנימיות נפשו, ה"ה יוצא מהיכלו להגלות בשער המלך לעין כל, ויעשה משתה ומשמח עמהם כו'. וכמו"כ הוא למעלה, דבזמן מועדים לשמחה, מלכא בתרעא, בבחי' גילוי לכל כו', וכמ"ש בלק"ת בענין יו"ט שני³², שזהו כמו המשתה לכל העם הנמצאים כו' בחצר גינת ביתן המלך כו'³³, וזהו ג"כ ענין מלכא בתרעא יתיב, בבחי' תוס' אור באצי' ובבי"ע עד למטה מטה כו' (ובזה"ב³⁴ הי' בגילוי ממש בנשמות למטה, שז"ע מצות ראי' בג' רגלים, דכשם שבא ליראות כך בא לראות כו'³⁵). וזהו מפני שהשמחה מגלה בחי' הפנימיות והעצמות דוקא, וע"כ ה"ז פורץ גדר ההגבלה בקו"ח בבחי' מעלה ומטה, שזה שייך רק בגילוי ההארה דמבחי' מל' דא"ס, שיש בזה מדידה והשערה גם באוא"ס שלפני הצמצום כו', ונתצמצם האור ע"י צמצום הראשון, ובא בהקו במדה ומשקל כו', אבל כאשר נמשך מבחי' פנימיות אוא"ס, דהיינו בחי' כתר מל' דא"ס כו', אז ההמשכה היא שלא בהגדרה והגבלה דקו המדה בבחי' קו"ח, ונמשך בחי' גילוי אור בכל ההשתל' דאבי"ע עד למטה, שלא ע"פ סדר ההשתל' כו'. וז"ש³⁶ גבי שבת, שער החצר הפנימית הפונה קדים, בחי' א"ס קדמונו ש"ע³⁷ כו', סגור יהי' ששת ימי המעשה³⁶, שהוא בבחי' סתום והעלם בסתימות

א'רסג

(24) פל"ח (ח"א ע' פד).

(25) פל"ו ואילך (שם ע' עט ואילך).

(26) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' שכה. שער

היחוד פ"י ואילך. סה"מ עת"ר ע' לז ואילך. וש"נ.

(27) שה"ש ג, יא.

(28) תהלים קד, לא.

(29) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רנט.

(30) אמור כג, לד (ושם: בחמשה).

(31) ע"פ אסתר ד, יא.

(32) שמע"צ צב, א.

(33) אסתר א, ה.

(34) = ובזמן הבית.

(35) חגיגה ב, א.

(36) יחזקאל מו, א (ושם: יהי' סגור).

(37) = של עולם (ראה תו"א ויקהל פז, ד).

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשמז

דאוא"ס שנק' סדכ"ס כו', וביום השבת יפתח³⁶, דשבת ומועדים מאיר גילויי בחי' א"ס הסתום ונעלם, שנמשך הגילויי בכ"מ כו'.

והנה נת"ל³⁸ במשל, דכאשר השמחה היא בעצם הנפש, ה"ז פורץ גם ההגדרה טבעית כו'. וי"ל שזהו"ע שנת"ל (ד"ה ויהי הענן והחשך ויאר³⁹), דלעתיד יהי' גילויי אוא"ס ממש למטה, ולא יהי' כדבר פלא כלל, וזהו היפך ענין הטבע לגמרי כו', דהרי כבר הי' לעולמי' שיהי' גילויי אוא"ס למטה, כמו בהניסים נגלים דיצי"מ וקרי"ס, וכן במ"ת, וגם בזמן תנאים ואמוראים היו ניסים נגלים, וכמו גנאי נהרא חלוק לי מימך כו'⁴⁰, וכמו זוטרא דבכו מחי' מתים כו'⁴¹, אבל זהו דבר פלא, והיינו שנחשב לדבר נפלא ומרומם כו', ולכן⁴² נס שהוא ל' רוממות כו'⁴³. וכן בגילויי אלקות בנשמות פרטיות גם בדורות האחרונים כו', ובידיעות והתגלות סודות פנימיות התורה כו', שכ"ז הוא עכשיו בבחי' פלא, וכמו גל כו' נפלאות מתורתך כו'⁴⁴. ולעתיד לא יהי' זה בבחי' פלא כלל, וכמו ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו'⁴⁵, שנשמות בגופים יראו גילויי אוא"ס ממש, והכל ידעו פנימיות התורה שילמד משיח להעם כו'⁴⁶, עד שגם גילויי הנבואה יהי' בכאו"א, וכמ"ש⁴⁷ ונבאו בניכם ובנותיכם כו', וכ"ז יהי' כמו ענין טבעי ממש, שיהי' גילויי אוא"ס ממש למטה, וכל הנשמות, גם דבי"ע, יקבלו גילויי בחי' עצמות א"ס כו'. וזהו מצד השמחה דלעתיד, שישמח הוי' במעשיו²⁸ כו', שתהי' השמחה כבי' בבחי' פנימיות ועצמות א"ס, והוא בחי' תענוג העצמי בעבודה דנש"י כו', שהשמחה הזאת תשנה כל טבע סדר ההשתל' בעיקרה, שהמטה יהי' כמו המעלה ממש, ועוד למעלה מזה, שכל הנשמות, גם הנשמות שהן בבחי' יש מאין כו'⁴⁸, וגם בהתלבשותם בגופים כו', יהי' כלים לגילויי עצמות א"ס כו', וזהו השמחה אמיתית למעלה שיהי' לעתיד. וכמו"כ תהי' השמחה בנש"י, וכמ"ש⁴⁹ ושמחת עולם על ראשם, וכת"י⁵⁰ נגילה ונשמחה בכך, בכך דוקא, בא"ס עצומ"ה⁵¹, שנשמות בגופים ישמחו בבחי' שמחה עצמיות בבחי' עצמות א"ס כו' (ועמ"ש כ"ז באורך בד"ה שמח תשמח רנ"ז⁵²).

א'רסד

ועפ"ז יובן ג"כ איך הוא הגילויי דבחי' העונג העצמי בג"ע דעולם הברי', ואיך הנשמות יכולים לקבל האור כו'. והענין הוא, דהנה נת"ל⁵³, דע"י עבודה במס"נ ותו"מ ממשיכים בחי' יחוד פנימי דאו"א, שזהו המשכה מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', ואמיתית הגילויי הזה יהי' לעתיד. ומעין זה הוא שנהנין הצדיקי' מזיו תורתך ועבודתך עכשיו בג"ע כו'⁵⁴. וכשם שלעתיד יהי' פריצת ההגדרה, שיהי' גילויי אוא"ס למטה שלא בהדרגה דסדר השתל' כו', ועוד זאת, שישתנה טבע ההשתל', והמטה יהי' כלי ממש לקבל

(46) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א ואילך.

שער האמונה פנ"ז ואילך.

(47) יואל ג, א.

(48) ראה לעיל ע' א'תרפא.

(49) ישע"י לה, י. נא, יא.

(50) שם כה, ט.

(51) ראה גם אוה"ת שה"ש ח"א ע' סז.

(52) סה"מ תרנ"ז ע' רכא ואילך.

(53) ע' א'תשכב ואילך.

(54) ראה לעיל ע' א'תשמב.

(38) ס"ע א'תשמד ואילך.

(39) תרע"ה (ח"ד ס"ע א'רסט ואילך).

(40) חולין ז, א.

(41) ע"ז י, ב.

(42) ולכן: אוצ"ל: ולכן נקרא.

(43) ראה סידור עם דא"ח עב, ריש ע"ג. פירוש המלות

פקל"ט. אוה"ת בשלח ע' תרסה. שה"ש ח"א ע' כט. לעיל

פקמ"ד (ח"ב ע' שעט ואילך). פש"מ (ח"ג ע' תתקמט).

(44) תהלים קיט, יח.

(45) ישע"י מ, ה.

את הגילוי שיאיר בפנימיותם ממש כו', והוא ע"י השמחה שיהי' לעתיד כו', כמו"כ מעין זה הוא עתה בג"ע, שנמשך גילוי אור האצ"י ושלמעלה מאצ"י בג"ע דעולם הברי', והנשמות הן בבחי' כלים להיות נהנים מזיו השכינה בבחי' או"פ ממש כו'.

וזהו ע"י שמחה של מצוה דוקא, והיינו דע"י מעשה המצות בעוה"ז, וע"י שמחה ש"מ⁵⁵, נעשה השמחה העליונה בפנימיות ועצמות א"ס, להיות גילוי העצמות כו' כנ"ל. ושניהם כא' דוקא, המצוה בפו"מ, ושמחה של מצוה, אבל שמחה שאינה של מצוה (וכמו השמחה בעבודה לבד, הנק' עבודה בשמחה כו'), ומצוה בלא שמחה, אינו מעורר למעלה בחי' שמחה העליונה שבפנימי' העצמות כו', כי לא השמחה לבד תגרום תוס' וריבוי אור העצמות כ"כ, אלא דוקא כשהשמחה היא של מצוה דוקא (וי"ל, דעבודה בשמחה, גם כשהיא במדרי' עליונה כמו באה"ר בתענוגים, אין זה גורם עדיין השמחה למעלה כ"כ, מפני שזהו בחי' העלאה לבד, והכוונה העליונה היא דוקא בבחי' השוב שאחר הרצוא כנודע⁵⁶, וע"כ לא יהי' מזה עדיין השמחה האמיתית, וכ"ש שלא תהי' ההמשכה עי"ז כו', כ"א כאשר השמחה היא במעשה המצות דוקא), שהמצוה היא פנימיות רצונו ופנימיות תענוג העליון, וכמא⁵⁷ נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני כו', והמצוה היא כלי להכיל כל בחי' פנימית ועצמות דאוא"ס שבהעלם כו', וזהו ישמח ה' במעשיו⁵⁸ דוקא (ומעשיו י"ל שזהו כענין מצותיו⁵⁸, וכמו קדשנו במצותיך⁵⁹, בבחי' השעשועים והעונג העצמי שבמצות כו', ועמ"ש בלק"ת בד"ה ראו כי ה' נתן לכם⁶⁰), והמצוה היא הכלי לזה כו', אך כשהמצוה היא בלא שמחה, הגם שנח"ר לפני כו', ה"ז בהעלם העצמות, ואינו בא לידי גילוי כו', אך כשהמצוה היא בשמחה, אז היא השמחה העליונה היא בהתגלות, ובא לידי גילוי למטה כו' (ונמצא, דהשמחה למטה היא הגורמת שהשמחה העליונה תהי' בבחי' התגלות בעצמותו כבי', ושיהי' הגילוי, כי שמחה גורם גילוי בכ' אופני הגילויים שנת"ל⁶¹, אך זהו דוקא כשהיא שמחה של מצוה, כי שמחה בלא מצוה היא בחי' העלאה לבד, ואין בזה השמחה העליונה כ"כ כו', ואם נשאר בבחי' רצוא בלבד, וכמו בן עזאי הציץ כו'⁶², ה"ז היפך הכוונה כו'⁶³, כ"א דוקא בשמחה של מצוה, בזה דוקא היא השמחה העליונה, ויהי' הגילוי כו'. וגם המצוה היא כלי אל הגילוי, וכמו רחבה מצותך מאד⁶⁴, דהמצוה בבחי' מעשה דוקא היא כלי רחבה לקבל בחי' מאד העליון כו'⁶⁵. והרצוא דתשובה אמיתית דבע"ת ודאי מעורר בחי' התגלות השמחה דעצמות א"ס כו', ומ"מ, ההמשכה היא ע"י התומ"צ שאחר התשובה כו').

א'רסה

(62) חגיגה יד, ב.
 (63) ראה אוה"ת אחרי ע' תקלט ואילך. סה"מ תרמ"ט ע' רנט. ועוד.
 (64) תהלים קיט, צו.
 (65) ראה תניא אגה"ק סי"ז. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שכת. לעיל פרנ"ז (ח"ג ע' תשטז). סה"מ תרצ"ב ע' קה. וש"נ.

(55) = של מצוה.
 (56) ראה תניא ספ"ג.
 (57) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.
 (58) ראה פרש"י חולין ס, א (ד"ה ישמח).
 (59) תפלת העמידה דשבת ויר"ט.
 (60) בשלח א, א ואילך.
 (61) ע' אתשדמ ואילך.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשמט

ועוד זאת, דאמיתית ענין השמחה ש"מ הוא ע"י ההקדמה תחלה בכח"י אה"ר בתענוגים כו', וכמ"ש במ"א⁶⁶ בענין אברהם אוהבי⁶⁷, בכח"י אהבה העליונה בכח"י דביקות האמיתי, מזה דוקא היא השמחה האמיתית בקיום המצות כו', וכמו שמצינו ברב ברונא, שלא פסק חוכא מפומא כולא יומא, משום שסמך גאולה לתפלה כו'⁶⁸, וכמו רבה, דהוה קא בדיח טובא, ואמר תפילין קא מנחנא כו', וכן ר' זירא בברכות רפ"ה⁶⁹, דענין השחוק הוא מריכויו התענוג בנפשו במה שסמך גאולה לתפלה או במצות תפילין (וברש"י שם⁶⁹ פי' באו"א⁷⁰), עד שבא לכלל תענוג מפולש בנפשו, שזהו סיבת השחוק, ששרשו בעצמות מקור התענוג, שאינו מורכב בשום דבר כו'. וכמו בלעו"ז, פלשתים ליצנים היו⁷¹, שהשמחה והשחוק דליצנות הוא מדברים של הבל ושטות שאין בהם שום ענין כלל כו', והוא רק פתיחת הלב ביותר כו', וכמו"כ בח"י פלשתים דקדושה⁷² הוא פילוש ופתיחת הנפש בעצמותה בשחוק ושמחה הבלתי מורכבת בשום דבר כו', והו"ע שמחה של מצוה, שהמצוה מביאה אותו לכלל שמחה ותענוג מפולש כו'. וזה דוקא ע"י הקדמת אה"ר, בח"י אהבה העליונה, להתענג על ה' כו'.

והענין הוא, כמ"ש בד"ה תחת אשר לא עבדת בשמחה⁷³, דלכאורה אינו מוכן, איך אומר'י כן לכללות⁷⁴, והלא זהו מדרי' הצדיקים, וכמ"ש⁷⁵ שמחו צדיקים בה'. אך באמת הן ב' מדרי', דמ"ש שמחו צדיקים בה', הוא השמחה בה' מצד ה' עצמו כו', והיינו לא מצד הגילוי בנפשו, כ"א השמחה והעונג מצד אלקות עצמו כו', וכן בתומ"צ הוא השמחה בעצם התורה והמצות כו', וזה רק מדרי' הצדיקים לבד כו'. ומ"ש⁷⁶ תחת כו' עבדת בשמחה, היא השמחה בהעבודה, וזה יכול להיות בכל אדם כו' (ומ"מ, גם המדרי' הא' היא בכלל מ"ש עבדת בשמחה, כי שמחה ועונג כזה הוא בעבודה שבכח"י עבודת עבד כו', וכמשנת"ל ד"ה ואתחנן הא'⁷⁶).

והענין הוא, דהנה יש ב' בח"י אהבה⁷⁷. יש אהבה שחפץ ומשתוקק לדבקה בו ית', והוא ע"י ההתבוננות באור והחיות האלקי המתלבש בעולמות כו', ואיך שכ"ז הוא רק הארה לבד, וכמו ברוך שאמר והי' העולם⁷⁸, שבאמירה א' נבראו כל העולמות כו'⁷⁹, וברוך שם כבוד מלכותו לע"ו⁸⁰, שכ"ז הוא רק הארה לבד⁸¹, שבאין ערוך כלל לגבי עצמות כו', ועי"ז חפץ ומשתוקק מאד להדבק באוא"ס ב"ה, וכמ"ש⁸² כלתה נפשי לחצרות

(76) תרע"ג (ח"ב ע' תפא ואילך).
(77) חלק מהבא לקמן – הוא ע"פ לשון לקו"ת תבוא שם (מג, א). ועם הוספות וכו' – אוה"ת בשלח ע' שסט ואילך.
סה"מ תרכ"ז ע' קכב.
(78) סדר פסוד"ו.
(79) ראה לקו"ת נשא כת, ב. שה"ש מא, ד. סה"מ תרנ"ט ע' לב. לעיל פק"ג. פקס"ד (ח"ב ריש ע' תב. ריש ע' תג). פרנ"ו.
פשמ"א. פשט"ו (ח"ג ריש ע' תשיב. ס"ע תתקנ. ע' איז).
(80) – לעולם ועד (פסחים נו, א).
(81) ראה תו"א בראשית א, א. ובכ"מ.
(82) תהלים פד, ג.

(66) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי חוקת ע' תלה ואילך.
(67) ישע"י מא, ת.
(68) ברכות ט, ב.
(69) רבה .. וכן ר' זירא בברכות רפ"ה: ל, ב.
(70) ראה לקמן ע' איתנשא.
(71) ע"ז יט, א. וראה לקו"ת ואתחנן ה, א.
(72) ראה תו"א בשלח טא, סע"ג ואילך.
(73) לקו"ת תבוא מב, ג ואילך.
(74) לכללות: אוצ"ל: לכללות ישראל.
(75) תהלים צו, ג.

ה' כו' (ועמ"ש בד"ה בך"ה בכסלו⁸³ ובד"ה שה"ש⁸⁴), רק שא"א לדבקו בו ית', דהרי לית מחתב"כ⁸⁵, כ"א ע"י התורה והמצות כו', וע"כ הוא חפץ מאד בתו"מ, ויהי' לו שמחה גדולה בעסק התורה והמצות, וכמ"ש בסש"ב⁸⁶ והמקיימן באמת הוא האוהב ש' ה' וחפץ לדבקה בו כו', כי בזה ירוה צמאנו מה שחפץ ומשתוקק לדבקה כו' (ומזה יהי' אח"כ עוד בבחי' רצוא וצמאון כו', וכמשנת"ל⁸⁷ ברעבון של מאכל כו'). ואהבה זו ושמחה זאת היא מדת כל אדם, שכאו"א ביכולתו לבוא לזה, וצריך לייגע א"ע לבוא לידי אהבה, וכמ"ש⁸⁸ ואהבת את ה"א כו', שכאו"א צריך להיות לו אהבה, היינו האהבה שע"פ טו"ד הנ"ל, ואח"כ והיו הדברים האלה⁸⁹, בד"ת הכתוב מדבר⁹⁰, בעסק התורה בשמחת הנפש כו'. אמנם יש אהבה שנעשית מאלי' ע"י ההתבוננות בה' אחד⁹¹ כו', והיא האהבה עצמיות שבהנפש שמצד עצמה, שיש בה בעצם אהבה לאלקות כו', וכמשנת"ל⁹², ובאה ג"כ ע"י התבוננות בעצמות אוא"ס ובאחדות ה' כו' (עמ"ש בד"ה בך"ה בכסלו⁸³, שזהו עבודת הנה"א עצמו כו'). אבל לא ההתבוננות היא סיבת האהבה, כ"א היא אהבה עצמית כו', והיא כשלהבת העולה מאלי' ובוירת כרשפי אש, ואין בה שום מבוקש שחפץ בהגילוי, כ"א רק מעוצם אהבתו לה' בעצמו כו' (וכמו באהבת הבן להאב שהיא בהתגלות, שאין בזה שום מבוקש לעצמו, רק מאהבת אביו כו', והו"ע כברא דאשתדל בתר אבוי' ואימי' יתיר מגרמי' ונפשו כו'⁹³). והיא בחי' אהבה בתענוגים (בסש"ב פמ"ג⁹⁴ ובאגה"ק סי' י"ח⁹⁵), דהיינו שמתענג על ה' ענג נפלא בשמחה רבה ועצומה, שמחת הנפש וכלותה בטעמה כי טוב ה'⁹⁶ ונעים נעימות עריבות עד להפליא כו'. ועז"נ שמחו צדיקים בה'⁹⁷, שהיא השמחה והענג בה' מצד מהותו ועצמותו, בלי שום מבוקש, שאין בזה רעבון וצמאון כלל כו', וכמשנת"ל⁹⁸. וב' בחי' הנ"ל הו"ע חצר החיצונה וחצר הפנימית⁹⁹ (בלקו"ת ד"ה כי תשמע בקול¹⁰⁰), דחצר החיצונה הוא בהאור שבסדר השתל' כו', והוא בחי' יחוד חיצוני דאו"א כו', אבל חצר הפנימית הוא בבחי' עצמות א"ס שלמעלה מסדר השתל', וההמשכה משם היא ג"כ שלא ע"פ הדרגת ההשתל' כו', וכנ"ל, וזהו בחי' יחוד פנימי דאו"א כו', והיינו כמשנת"ל⁵³ שע"י העבודה בעצם הנשמה ממשיכים בחי' יחוד פנימי דאו"א כו'.

והנה ההמשכה היא ע"י התורה והמצוה, אך השמחה בזה אינו שמרווה צמאנו באור התורה (שאינן העבודה באופן כזה, ובפרט שהרי אין בו בחי' רעבון וצמאון כלל כו'), רק שמחת הנפש בתומ"צ מצד עצמן כו', ובזה מתדבק ומתאחד ממש באוא"ס ב"ה (וכמשנת"ל⁹⁸ שנעשה כדבר א' כו'). ובזה הוא אמיתית ענין שמחה ש"מ, שהשמחה היא

(83) תו"א וישב כט, ב ואילך.
 (84) לקו"ת שה"ש א, א.
 (85) = מחשבה תפיסא ב' כלל (תקו"ז בהקדמה יז, א).
 (86) פ"ד ת, א.
 (87) ע' א'תשלט ואילך.
 (88) ואתחנן ו, ה.
 (89) שם, ו.
 (90) ראה זח"ג רסח, א. חינוך מצוה תית. וראה ספרי ורש"י ואתחנן שם, ז. יומא יט, ב וברש"י שם ד"ה במ (הב'). שו"ע אדמו"ר הזקן או"ח סקנ"ו סט"ז. הל' תלמוד תורה פ"ג ס"ב. ואתחנן שם, ד.
 (92) ס"ע א'תשיח ואילך.
 (93) זח"ג רפא, סע"א (ברע"מ). וראה תניא ספ"י. פמ"א (נה, ריש ע"א). פמ"ד (סג, א). לקו"ת שה"ש ו, ב.
 (94) סב, א.
 (95) קבו, סע"א.
 (96) ע"פ תהלים לד, ט.
 (97) דהיינו .. בה': תניא אגה"ק הנ"ל בפנים.
 (98) ע' א'תשמ.
 (99) ע"פ אסתר ה, א.
 (100) פ' ראה כג, ב.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תנשא

שמחה גדולה ביותר, מאחר שהיא מצד המצוה עצמה כו', וכמו דקא בדיח טובא⁶⁹, שזהו רק כשהשמחה מצד עצם המצוה כו' (דאם מזה שמרווה צמאונו, ה"ז במורגש מאד כו', אלא הוא מצד עצם המצוה, בבחי' בלתי מורגש בנפשו כו'. ולכן היא דוקא עבודת הצדיקים הגדולים, שהן במעלה ומדרי' זו, אחר הקדמת יראת הרוממות, כמ"ש באגה"ק שם, שזהו בבחי' ביטל בתכלית כו', משא"כ כשאינו בבחי' ביטל בתכלית, יכול ליפול ח"ו, דזהו הטעם דולא¹⁰¹ נחם אלקי' דרך ארץ פלישתים דקדושה כו', וכמ"ש במ"א⁷². ועפ"ז י"ל מה שפרש"י שם¹⁰² תפילין מנחנא והם עדות שממשלת קוני ומשרתו עלי (והו"ע לשעבד הלב והמוח כסש"ב פמ"א¹⁰³, שזהו בחי' עבודת עבד כו'), והיינו שהשמחה היא בבחי' ביטל הבלתי מורגש בעצמו, וא"א לבוא לידי פר"ע¹⁰⁴ ח"ו). והוא ע"י הקדמת בחי' אה"ר בתענוגים כו'. ובכללות היא העבודה דמצד עצם הנשמה, שע"ז דוקא ממשיכים בחי' פנימיות ועצמות א"ס, בחי' יחוד פנימי דאו"א, שזהו אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד. ומעין זה הוא שמאיר לנשמות בג"ע כו'.

+

אך הנה עדיין יש להבין, מהיכן יש כח בשמחה של מצוה לגרום שמחה כ"כ בעצמות ממש, עד שיהי' מזה כל עיקר ענין גילוי תוס' אור רב טוב הצפון וגנוז בעצמות ממש כנ"ל², הרי ידוע ברש"י רמ"ח מ"ע, שהמה הנק' בזהר³ רמ"ח איברין דמלכא, וידוע שהאיברים המה בחי' הכלים דע"ס דאצי', וכמו חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא כו'⁴, שעז"א⁵ איהו וגרמוהי חד כו', ואע"ג דאיהו וגרמוהי שהן הכלים דע"ס⁶ חד הן, מ"מ, ה"ה כלים מגבילים את האור כו', והיינו ע"פ מא' קו המדה שמודד מדידת האורות והכלים, וכמו מי מדד כו'⁷, וכמו בסדר השתל' שנת"ל שניתן שיעור ומדה מצומצם בכל שפע מעילה לעלול רק מבחי' מל' לבד כו', וכמשנת"ל באורך⁸ בענין והקב"ה עשה כמה צמצומים דרך כמה עולמות⁹, שהן בחי' הכלים שמגבילים את האור ומעלימים ומסתירים, שיהי' בחי' מיעוט האור באופן שיוכל להתקבל כו'. וא"כ מהו היתרון מעלה במצות, שנק' רמ"ח איברין דמלכא, שהן בחי' כלים דז"א כו', אחר שכבר באו בבחי' מדה ושיעור בקו המדה כו', ואיך נא' שע"י המצות דוקא יתוסף האור במקורא דכולא, עד שיתוסף אור רב ועצמי באו"כ דאצי' עד מל' דאצי', ובג"ע דבריאה כו'. ומשנת"ל¹⁰ דזהו מצד העבודה בעצם הנשמה בהאבה דבכל מאדך¹¹ ובבחי' אה"ר בתענוגים כו', ה"ז יפלא יותר, שהרי הנשמות הם רק הארה קטנה מבחי' הכלים כו', כמשנת"ל¹² בנשמות שנק' אחים ורעים

(4) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(5) תקו"ז שם (ג, סע"ב).

(6) ראה תניא אגה"ק ס"כ (קכט, סע"א).

(7) ישע"י מ, יב. וראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ח"ג ס"ע א'רטז).

סה"מ תרס"ב ע' שלד. אעת"ר ע' סא.

(8) פת"ה (ח"ד ע' א'קכה ואילך).

(9) אור תורה להרב המגיד סימן קלד.

(10) ע' א'תשכב.

(11) ואתחנן ו, ה.

(12) ס"ע א'תשכב ואילך.

(101) ר"פ בשלה.

(102) שפרש"י שם: ברכות שבהערה 69 (ד"ה תפילין

מנחנא).

(103) נו, ב.

(104) = פריקת עול.

(1) פיסקא זו מיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי

קונטרסים (הנ"ל ע' א'תרוסה הערה 1) ע' ש.כ.

(2) ע' א'תשדמ.

(3) ראה תקו"ז תיקון ל (עד, א). תניא רפכ"ג.

כו', וכ"ש בנשמות דבי"ע שהן בבחי' יש מאין כו'. ונת' שזהו מצד שרש הנשמות כמו שעלו במח' כו'¹³, ומ"מ, מבו' במ"א¹⁴, דבכל מקום שנדבר שרש הנשמות, הכל הוא בבחי' הכלים כו' (וזהו הירידה שלצורך עלי', שמתעלים מגרמוהי לחייהי כו', כמ"ש במ"א¹⁵) (ועמשנת"ל ד"ה ויקהל משה¹⁶). וגם, הרי נת' דמ"מ הוא ע"י שמחה של מצוה דוקא, וה"ה בחי' הכלים כו'.

אך¹⁷ הנה באמת יש יתרון מעלה בבחי' הכלים על האורות, דשרש הכלים קדום לשרש האורות, ומשו"ז יש להם יתרון גם בהשתל', דבנין החומר קדום לבנין הצורה¹⁸, וגילוי האור הוא ע"י הכלי דוקא ולפי אופן הכלי דוקא כו'¹⁷, וכמשנת"ל (ד"ה על ג' דברים¹⁹).

והענין הוא²⁰, כי שרש ומקור שיתהוו בחי' כלים בנאצלים הוא בחי' עצמות ומהות א"ס ב"ה, ושרש ומקור אורות הנאצלים הוא מבחי' א"ס בלבד. והנה ידוע²¹ דתואר א"ס שייך בבחי' האור, לא בבחי' העצמות כו', דתואר א"ס שייך לומר בדבר ששייך בו ראש וסוף, בזה שייך לומר שאין לו סוף, והיינו בדבר שיש לו תחלה, וממילא יש לו גם תכלה (מצד עצמו), וכידוע הכלל דכל שיש לו תחלה יש לו תכלה²², היינו דשייך בו תכלה וסוף כו', ובזה שייך לו' שאין לו סוף, וכמ"ש בפלח הרמון²³ דכל קדמון נצחי ולא כל נצחי קדמון כו', ולכן, הגם שיש לו תחלה, ושייך בו ראש, ומ"מ אין לו סוף כו'. אבל בעצמות, דאין לו תחלה ואין לו תכלה, דאינו שייך בו ענין ראש וסוף כלל, אינו שייך לומר בו א"ס כו'. אמנם, מה שהאור נק' א"ס, אין הכוונה דרק אין סוף להתפשטותו, כ"א שבכללות הוא בבחי' א"ס, והיינו שגם בהתחלתו, שיש לו תחלה, אינו בבחי' ראש, וכל מה שנמשך ומתפשט אינו בבחי' סוף כו' (וזהו שכ' בע"ח²⁴ ולא הי' בו ראש וסוף, ר"ל שהגם ששייך בו ראש וסוף, מ"מ לא הי' בו ראש וסוף, מפני שהוא בבחי' אין סוף כו'²⁵). וזהו ההפרש בין אצי' הפרטיות לאצי' דכללות (שהוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום, כמ"ש בהבי' דמוצאיהם כו'²⁶), דבאצי' הוא רק שא"ס להתפשטותו²⁷, והיינו, שהאור הוא בבחי' מדה וגבול, שהוא בבחי' אור החכ' כו', רק שא"ס להתפשטות החכ', וכן בנינה כו', אבל האוא"ס שלפני הצמצום הוא בבחי' א"ס ממש, שאינו בגדר הספי' כלל, ולא יש בו ראש

(13) ב"ר פ"א, ד.

(14) ראה ד"ה ויקרא תרע"ה (ח"ד ע' א'רלד).

(15) ראה תו"א יתרו ע"א, א. עב, ב. לקו"ת בלק ע, ב. פ' ראה כו, א ואילך. יוהכ"פ ע, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ס"ע קע. ס"ע קעב. אוה"ת יתרו ע' תתצט. סה"מ תרל"ד ח"א ע' שח.

תר"ם ח"ב ע' תקה. ע' תשכג. תרס"ב ע' רפט. המשך תרס"ו ע' תרסד. ע' תרפה. לעיל פש"ע (ח"ג ע' א'כט).

(16) תרע"ה (ח"ד ע' א'רכז ואילך).

(17) אן הנה .. דוקא כו': מיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים (הג"ל ע' א'תרסה הערה 1) ס"ע שכ.

(18) ראה תורת חיים בראשית י, ד. נח נג, ג. תצוה שלג, א. ויקהל תג, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי בחוקותי ע' תתנט

ואילך; קונטרסים ע' רז. סה"מ תרמ"ד ע' שמו. תרצ"א ע' קלת.

(19) תרע"ה (ח"ה ס"ע א'שפ ואילך).

(20) הבא לקמן עד סוף הפיסקא הוא ד"ה ענין קו צפור באוה"ת תצא ע' תתקכד ואילך – עם הוספות וכו'.

(21) ראה לעיל פני"ג (ח"א ע' קכה). וש"נ.

(22) ראה חובת הלבבות שער היחוד פ"ה.

(23) שער ד (שער עצמות וכלים) פרק ג.

(24) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(25) ראה גם סה"מ תרע"ו ע' קכו.

(26) לקו"ת מסעי צה, א ואילך.

(27) ראה לעיל פני"ב (ח"א ע' כו). סה"מ תרע"ו שם.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשנ"ג

וסוף, מעלה ומטה כו'. וגם לפמשנת"ל²⁸ בהביאור דששים המה מלכות²⁹, דגם קודם עלות א'רסח הרצון שייך ספירות, רק שהן ספי' אין קץ כו', הרי כבר נת"ל (ד"ה ולא יכול יוסף להתאפק³⁰ ובכ"ד³¹) דפי' אין קץ הוא שהספי' עצמן הן בבחי' א"ס כו', והיינו מפני שכללות האור הוא בבחי' א"ס כו' (ולפי"ז, הרי בכללות אוא"ס שלפני הצמצום שייך לומר שהוא בסוף כמו בהתחלה, מאחר שאינו בבחי' ראש וסוף כו'. ולעיל³² נת' דבאוא"ס הבל"ג ג"כ שייך מעומ"ט במעלת האור כו', ועמשנת"ל ד"ה ויגדלו הנערים³³. אך בזה יש הפרש בין עצם האור להתפשטו' האור, דבהתפשטות האור, וכמו שבא אחר הצמצום להיות בבחי' סובב ומקיף, הגם שאין הצמצום עושה דבר בעצם האור כו'³⁴, מ"מ, שייך בו בחי' מעומ"ט כו', אבל בחי' עצם האור (שזהו בחי' אור עצמי כו') אין בו ראש וסוף כלל, והוא בסוף כמו בהתחלה כו'). והנה כבר נת"ל³⁵ דבאוא"ס יש בחי' עצם ובחי' התפשטות כו', ובד"כ בחי' התפשטות האור הוא בחי' עליית הרצון שעלה ברצונו הפשוט להאציל כו'³⁶, ועצם האור הוא קודם עלות הרצון כו' (והוא באוא"ס אור המאיר לעצמו ואור השייך אל הזולת כו', וכמשנת"ל ד"ה בהעלותך הג'³⁷), ובפרטיות בחי' עצם האור³⁸ בחי' ההעלם שלמעלה מבחי' גילוי גם לעצמו כו', והו"ע הוא ושמו כו'³⁹, וכמשנת"ל בד"ה הנ"ל³⁷ (והוא כמו כח ההיולי העצמי כו'). וזהו דשרש הכלים הוא מעצמות ומהות א"ס ב"ה, ושרש האורות הוא מבחי' התפשטות האור כו'.

והענין הוא²⁰, דהנה ידוע⁴⁰ דשרש הכלים הם מבחי' הרשימו, ושרש האורות הם מהקו. והנה, הרשימו הוא שנשאר מכללות האור כשלא הי' המקום פנוי עדיין, והארת הקו"ח הוא לאחר שנעשה חלל כו', ומשו"ז יש יתרון כללי בהרשימו, שהיא מעצמות ומהות האור, דמאחר שהיא מהאור קודם שנתעלם, ה"ה ממהות האור עצמו כו', משא"כ הקו שהוא נמשך לאחר שנתעלם האור, אינו מעצמות האור, שהרי עצמות האור נתעלם, וה"ה רק הארה לבד כו'. ובפרטיות יובן הענין, שהרי נת"ל⁴¹ דשרשי האורות הן באוא"ס שלפני הצמצום, והן הע"ס הגנוזות במאצילן בבחי' עלות הרצון כו', ונת', דשם אינם בבחי' מציאות ניכרת, והן בתכלית ההתערבות והאחדות כו', והיינו שהן גבוהים במעלתן בבחי' האור והגילוי שבהם כו', ועוד יש בהם האור העולה על כולם שלמעלה ממהות עצמן כו'. וע"י הצמצום נסתלק בחי' האור העולה על כולם, וגם האור דהע"ס נתמעט הרבה, ובאו בהקו בבחי' ספי' פרטיות כו' (וכמשנת"ל כ"ז באורך בד"ה שלח לך הא'⁴² ובהדרושי' שאח"ז). וא"כ, הרי הקו הוא לאחר בחי' סילוק ומיעוט האור, והרשימו הוא מבחי' הגילוי דהע"ס הגנוזות, וכמו שהאיר בהם האור העולה על כולם כו'. עוד זאת,

(37) תרע"ה (ח"ה ע' א'שצט).

(38) עצם האור: אוצ"ל: עצם האור הוא.

(39) פרקי דר"א פ"ג.

(40) ראה לקו"ח הוספות לויקרא נד, א. סידור עם דא"ח

רמט, א ואילך. אוה"ת ענינים ע' רנט ואילך. ד"ה על שלשה

דברים תרע"ה (לעיל ח"ה ע' אשעז).

(41) פט"ו ואילך (ח"א ע' לב ואילך). ד"ה ויהי ביום

השמיני תרע"ה (ח"ד ע' ארפא).

(42) תער"ב (ח"א ע' לז ואילך).

(28) פי"ז (ח"א ע' לה).

(29) מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ז"ל ע' קסט. ועם

גהות כו' – אוה"ת שה"ש ח"ג ע' תתקסה ואילך.

(30) תרע"ג (ח"א ע' שכו).

(31) ראה לעיל פ"ג (ח"א ס"ע ריב ואילך).

(32) ד"ה צו תרע"ה (ח"ד ע' ארמו ואילך).

(33) תרע"ה (ח"ג ע' אג ואילך).

(34) ראה לעיל פרמ"ג (שם ע' עדרת).

(35) ראה לעיל שם. פש"כ (ע' תרעג. ע' תתצ ואילך).

(36) ראה לעיל פ"ה (ח"ב ע' תקעג ואילך).

שהקו הוא רק מבחי' התפשטות האור, היינו מבחי' עלות הרצון, שזהו בחי' חיצונית האור, כו' (וכנודע דהמשכת הקו הוא מבחי' עשי' דאצי' דכללות, דהיינו בחי' מל' כו'⁴³, וכמשנת"ל ד"ה בהעלותך הנ"ל⁴⁴). ובהרשימו הרי יש בה גם מבחי' פנימיות האור, דהיינו מהאוא"ס שקודם עלות הרצון, וכמו שהוא לעצמו עדיין כו', שהרי גם האור הזה נתצמצם ונתעלם. וכידוע בהמשל דהשפעת השכל מהרב אל התלמיד, דלצורך ההשפעה צריך להעלים כל אור שכלו, גם כמו שהוא לעצמו, ואז דוקא נמצא האור השייך אל המקבל, וכמשנת"ל⁴⁵, דכמו"כ הוא למעלה, שגם בחי' פנימיות האור נתעלם ע"י הצמצום כו', וא"כ, גם מהאור הזה נשאר בהרשימו כו', והיינו דלכד זאת שיש בה מבחי' הפנימיות שבחיצונית (שהוא האור העולה על כולם כו'), יש בה גם מבחי' פנימיות האור ממש כו'. והכל הוא בהרשימו מבחי' מהות ועצמות האור, וכמו שהוא בעצם מעלתו ומדריגתו לפני הצמצום כו', דאל"כ, אין זה רושם מהאור הקודם, ומאחר שזהו מה שנשאר רושם מהאור הקודם, ה"ז מהאור כמו שהוא ממש לפני הצמצום כו' (והענין הוא, זה ידוע⁴⁶ דאחר הצמצום חזר האור והאיר כו', ומ"מ, ה"ה בא בבחי' הגבלה ובבחי' מציאות כו', והיינו, שגם האור כמו שהוא לעצמו, שזהו בחי' פנימיות האור, אינו בבחי' ריבוי האור ובבחי' פשיטות כמו שהוא לפני הצמצום כו', וכמובן מהמשל דרב ותלמיד כו'. רק שזהו כשנעריך הענין לגבי העולמות, משא"כ בחי' הפנימיות כמו שהיא לעצמה, ה"ה כמו קודם הצמצום ממש כו'. אבל כשאנו מעריכים הענין לגבי העולמות, וכמו עד"מ הרב בשעה שעוסק בהשפעה להתלמיד כו', אז הוא כן, שאינו בבחי' פשיטות ממש כו', ועמשנת"ל ד"ה במדב"ס באה"מ⁴⁷. ובהרשימו הוא מבחי' ריבוי האור והפשיטות ממש כמו שהוא בעצם מהותו כו'). רק שבהרשימו נתעלם האור, כנודע⁴⁸ דנקודת הרשימו היא בחי' העלם כו', ובודאי ע"י ההעלם בא בבחי' מציאות, וכידוע הכלל⁴⁹ דהעלם האור גורם ענין המציאות, והיינו גם בהאור גופא, ההעלם של האור, גורם מציאות האור כו', ומ"מ, הרי יש בזה כל האור כמו שהוא בעצם, רק שבא בבחי' העלם כו'. והעלם האור הוא ע"י נקודת הרשימו, לא ע"י הצמצום כו'. דהנה ידוע⁵⁰ דברשימו יש בה ב' ענינים, עצם נקודת הרשימו, והאור א"ס שבה כו', דעצם נקודת הרשימו היתה כלולה באוא"ס גם קודם הצמצו', והוא בחי' כח הגבול שבא"ס, וכשהי' הצמצום, נשאר רושם הא"ס בנקודת הרשימו, שנתעלם האור ע"י נקודת הרשימו כו'. ואין זה כמו הווית הכלי בעקודים שע"י המשכת האור⁵¹, דאי' בע"ח שער מטול"מ⁵² פ"א, דכשנמשך האור ונסתלק הניח רושם, וע"י הסתלקות וריחוק האור נעשה הרושם בבחי' עביות יותר ונעשה בבחי' כלי כו', דקודם המשכת האור לא

א'רסט

43) ראה לקו"ת בהעלותך לו, א. וראה ד"ה צו תרע"ה (ח"ד ע' אירוב). ד"ה ביום השמע"צ תרע"ו (ח"ה ע' א'תרו). וש"נ.

44) וכמשנת"ל ד"ה בהעלותך הנ"ל: ראה לעיל הערה 37.

45) פ"ח (ח"א ע' לו). פרל"ז. פשי"ד. פשכ"ט (ח"ג ע' תרס. ס"ע תתעד ואילך. ע' תתק"ט). פשצ"ב. פתי"ח (ח"ד ע' א'צג. ס"ע אק"ע). ד"ה על שלשה דברים תרע"ה (ח"ה ע' א'שעח).

46) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב. סה"מ תרס"א ע' קטו ואילך. וראה לעיל פרע"ג (ח"ג ע' תשס"א). וש"נ.

47) ראה לקו"ת בהעלותך לו, א. וראה ד"ה צו תרע"ה (ח"ד ע' אירוב). ד"ה ביום השמע"צ תרע"ו (ח"ה ע' א'תרו). וש"נ.

48) וכמשנת"ל ד"ה בהעלותך הנ"ל: ראה לעיל הערה 37.

49) פ"ח (ח"א ע' לו). פרל"ז. פשי"ד. פשכ"ט (ח"ג ע' תרס. ס"ע תתעד ואילך. ע' תתק"ט). פשצ"ב. פתי"ח (ח"ד ע' א'צג. ס"ע אק"ע). ד"ה על שלשה דברים תרע"ה (ח"ה ע' א'שעח).

50) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב. סה"מ תרס"א ע' קטו ואילך. וראה לעיל פרע"ג (ח"ג ע' תשס"א). וש"נ.

51) ראה לקו"ת בהעלותך לו, א. וראה ד"ה צו תרע"ה (ח"ד ע' אירוב). ד"ה ביום השמע"צ תרע"ו (ח"ה ע' א'תרו). וש"נ.

52) פ"א, דכשנמשך האור ונסתלק הניח רושם, וע"י הסתלקות וריחוק האור נעשה הרושם בבחי' עביות יותר ונעשה בבחי' כלי כו', דקודם המשכת האור לא

תשס"א. וש"נ.

47) תרע"ה (ח"ד ע' א'שדמ ואילך).

48) ראה גם סה"מ תרס"א ע' קטו.

49) ראה סה"מ תרס"ד ע' נו. אעת"ר ס"ע קפד. ע' רנט.

לעיל רד"ה למען דעת תרע"ה (ח"ג ע' תתקכג). ד"ה יהודה

אתה תרע"ה (ח"ד ע' א'צג). ועוד.

50) ראה גם לקמן ע' וא'של. סה"מ תרנ"ט ע' רו. תרס"א ע'

רה. תרח"ץ ע' מג.

51) ראה ד"ה על שלשה דברים תרע"ה (ח"ה ע' א'שעו).

52) שער ז.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשנה

הי' בחי' כלי בעקודים, רק כאשר נמשך האור הניח רושם כו', והרושם הוא העביות שהיתה כלולה קודם בהאור⁵³, ומשו"ז לא נסתלק הרושם בעת שנסתלק האור כו', כמ"ש בשער העקודים פ"ב⁵⁴, וע"י הסתלקו' האור נעשה עביות יותר בהרושם כו'. ובנקודת הרשימו דאוא"ס אינו כן, דעצם הרשימו, היינו בחי' כח הגבול, הי' באוא"ס קודם הצמצום, ולא נתחדש בזה דבר, רק שקודם הצמצום, שהי' הגילוי דאוא"ס הבל"ג, לא הי' ניכר מקודם הרשימו (והגילוי הי' ע"י אותיות הרשימו כו'), וכשהי' הצמצום, נעשה התגברות דכח הגבול שבא"ס כו' (ומה שנק' בשם רשימו, הוא מפני שבד"כ בחי' כח הגבול הוא כמו רושם לגבי בחי' בל"ג כו', וכמ"ש במ"א⁵⁵), והרושם מאוא"ס הבל"ג נכלל בנקודת הרשימו כו', ומפני התגברות בחי' כח הגבול, נתעלם בה בחי' האוא"ס הבל"ג (וגם נעשה בבחי' מציאות כנ"ל). וכ"ז הוא מפני נקודת הרשימו, לא מפני סילוק וריחוק האור כו', כי בהאור הנכלל ברשימו לא נגע בו הצמצום, דאל"כ, אין זה רושם מהאוא"ס הבל"ג, וכמ"ש בתו"א והוס' בד"ה הן עם אחד בהג"ה⁵⁶, ובד"ה מצה זו, תר"מ⁵⁷, וכמבו' במ"א⁵⁸. ונמצא אור הרשימו הוא מהות האור שלפני הצמצום מבחי' פנימיות האור (היינו קודם עלות הרצון), וכמו שהוא בעצם, שלא נגע בו הצמצום כלל, רק שהוא בבחי' העלם בנקודת הרשימו כו'. אמנם, עצם נקודת הרשימו י"ל שהיא מבחי' עצם האור ממש, היינו בחי' העלם האור שלמעלה גם מבחי' פנימיות האור הנ"ל, והוא בחי' הוא שלמעלה מבחי' שמו כו'⁵⁹. והענין הוא, דהנה מבו' במ"א⁶⁰ (וכמדומה שנו' ג"כ לעיל⁶¹) דאותיות שרשן מבחי' יחידה שבנפש כו', וזהו סיבת חילוקי האותיות והצירופים בדבור כו', וכמו שני חכמים שאומרים דבר שכלי א', וזה אומר באותיות וצירופי' אלו, והשני אומר באותיות וצירופים אחרים, זהו מבחי' יחידה שבנפש, שהיא הנותנת אותיות לכאוא"ס כפי מהות עצם נפשו כו'⁶². וכמו"כ י"ל למעלה, דעצם הרשימו הן מבחי' העלם האור שלמעלה מבחי' הגילוי לגמרי כו'. וגם י"ל דשרשה הוא מבחי' העלם העצמי דא"ס, דהיינו בחי' שמו הכלול בעצמותו ממש, שאינו בבחי' אור כלל, כ"א בבחי' יכולת כו', וכמ"ש במ"א⁶³. ונמצא מובן יתרון מעלת הרשימה, שהיא גבוה הרבה מבחי' הקו כו'.

א'ער

ועפ"ז יובן בענין אורות וכלים, ששרשן מבחי' הרשימו והקו כו', דעם היות שהאור הוא בחי' גילוי, והכלי הוא בחי' הגבלה והעלם כו', מ"מ, שרש הכלים הוא למעלה הרבה משרש האור כו'. וראי' לזה, דהרי מציאות האור מן העצמות, זהו דבר המושג בשכלינו, עם שהעצמות באמת מושלל מענין האור כמו מהכלי, והאור הוא ג"כ בבחי' מציאות לגבי העצמות כו', ומ"מ, מציאות האור מן העצמות הוא דבר המושג ומונח

(53) ראה ד"ה ביום השמיני תרע"ה (ח"ד ס"ע ארפג).
(54) בשער העקודים [שער ו] פ"ב: כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: פרק ג.
(55) ראה סה"מ תרס"ד ע' יא ואילך.
(56) לקו"ת לג' פרשיות (ווילנא, תרמ"ד) ע"ד, א. נדפס לאח"ז באוה"ת נח ח"ו תתרטח, ב.
(57) סה"מ תר"ם ח"א ע' קכח ואילך.
(58) ראה סה"מ תר"ם ח"ב ע' תקב ואילך. תרמ"ג ע' עט ואילך. תרס"ד שם. המשך תרס"ו ע' ער. לעיל פי"א (ח"א ע' כג). ד"ה ויאמר גו' לך לך תרע"ו (ח"ה ע' אתרלט). סה"מ

פר"ת ע' קיח.
(59) ראה פרקי דר"א פ"ג. ד"ה ביום השמע"צ תרע"ו (לעיל ח"ה ע' א'תרח).
(60) ראה סה"מ תרנ"ט ע' נג ואילך. תרס"ה ע' תעו ואילך. עת"ר ע' תעו. וש"נ.
(61) ראה לעיל פכ"ו (ח"א ע' נו).
(62) ראה סה"מ תרס"ו ע' מג.
(63) ראה לקו"ת שה"ש ת, א. המשך תרס"ו ע' רמה. ע' תרפב. לעיל פע"ד (ח"א ע' קפד). פרה"ה (ח"ב ע' תקעד).

היטיב בשכלינו, ומציאות הכלים מהעצמות, מוכרחים אנו לזה שהוא ית' כל יכול להוות ג"כ מציאות דבר כו', הנה השגה טבעית זאת בשכלינו, היא ראי' מוכחת דשרש הכלים הוא מבחי' היכולת, שזהו"ע כל יכול כו', וכמשנת"ל (ד"ה ויהי הענן והחשך ויאר⁶⁴).

ולכן, כל גילוי האור תלוי בהכלי דוקא, וכמו⁶⁵ עד"מ באיברי האדם למטה, אנו רואין, שכל חומר יפסיד הצורה או יוסיף כחה, וגרעון הצורה ועלייתה ותוס' כחה, הכל תלוי בהחומר, שהיא הכלי אל האור כו'. דהנה, חומר העין, כשיקולקל ח"ו, יפסיד צורת הראי' הרוחניות, וכשיתוקן החומר יותר, יותר יוסיף כח בצורת הראי' הרוחניות. וכן החומר דמוח, שכאשר הוכן יותר לקבל הצורה, שהוא אור השכל, יבוא יתרון אור השכל, ולהיפך, בגרעון וקלקול חומר המוח ח"ו, יפסיד ויגרע אור השכל כו'. נמצא האור תלוי בהכלי דוקא, שבחסרון האבר יחסר האור, ובתיקונו יתתקן כו'. ולא עוד אלא שגידול אור השכל והמדות הפנימיים תלוי בגידול האיברים, שהתינוק דעתו קטן, מצד קטנות המוח דוקא, דהיינו כלי חומר המוח, וכל שיגדל כלי חומר המוח, יגדל לפ"ע זה אור הצורה השכליות כו', וכן לפ"ע גידולו בשנים יגדלו המדות שבלב כו'. שמזה מוכרח לומר, שיש שרש ומקור להחומר יותר גבוה משרש הצורה והאור, עד שימשיך הצורה בתוס' כו'. ועוד ראי' לזה, ממה שאנו רואין, דגם מי שכלי מוחו קטן בהשגות מושכלות, אם מתייגע במוחו דוקא, יגיע ויבוא לעומק המושכלות שלא הי' בערכו כלל תחלה כו', והוא מפני היגיעה היתירה בכלי מוחו מגיע בכח השכל ההיולי העצמי דוקא, והוא מעלת או"ח שמגיע למעלה מבחי' או"י כו'⁶⁶. וזהו ג"כ ענין ומתלמידי יותר מכולם⁶⁷, שע"י ההשפעה אל התלמידי' דוקא, מתוסף אור שכל אצל הרב כו', ובפרט בתלמיד המחכים את רבו כו'⁶⁸, והוא מפני מעלת המקבל, שרשו למעלה מהמשפיע, ולכן ע"י המקבל דוקא מתוסף אור אצל המשפיע כו', ועמ"ש מזה בסי' בהדרוש שאחר עלינו⁶⁹.

והנמשל מכ"ז יובן למעלה, בבחי' הכלים דאורות עליונים דאצי', כמו חכ' מוחא ובינה ליבא כו'⁷⁰, דאע"פ שהכלים מגבילים את האור, וכמשנת"ל באורך⁷¹ דהאור הוא בחי' אין, והכלי היא בחי' יש כו', יש שרש לבחי' הכלים גבוה הרבה יותר משרש האורות, עד שמחמתם דוקא יומשך תוס' אור באורות דאצי' כו', והיינו לפי ששרש הכלים הוא מבחי' הרשימו, ושרש האורות הן מהקו⁴⁰, דבכללות הוא בחי' הארה לבד מבחי' חיצונית דאוא"ס הבא ע"י הצמצום כו', אבל הרשימו היא מבחי' מהות ועצמות דבחי' פנימיות האור כמו שהוא לפני הצמצום כו', וגם, דעצם נקודת הרשימו היא מבחי' העלם האור, וגם מבחי' העלם העצמי דא"ס כו' כנ"ל, וע"כ יש בכח הכלי להמשיך תוס' אור בהאורות, בחי' אור פני' ועצמי כו'.

א'רעא

(64) תרע"ה (ח"ד ע' א'ערה ואילך).

(65) מכאן עד סוף הפסקא מיוסד, כנראה, על מאמרי

אדמו"ר האמצעי הנ"ל (ע' א'תרסה הערה 1) ס"ע שכ ואילך.

(66) ראה גם סה"מ תר"ן ע' שנט ואילך. המשך תרס"ו ע'

קח.

(67) תענית ז, א. מכות י, א. וראה לעיל פצ"ח (ח"א ע' רנג).

(68) ראה חגיגה יד, א. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב

ח"א ע' יא. סה"מ אעת"ר ע' קנט. לעיל פצ"ו. פצ"ח (ע' ס' רנ.

ע' רנג).

(69) סידור עם דא"ח קנא, ג ואילך. וראה לעיל פצ"ג (ח"א

ע' רמ) פרל"ז (ח"ג ע' תרס).

(70) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(71) פרע"ט ואילך (ח"ג ע' תשעו ואילך).

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשנז

ועפ"ז יובן ג"כ מה שהמשכת האור הוא ע"י שמחה ש"מ דוקא, שהמצות הן בחי' כלים, דרמ"ח פקודין רמ"ח איברין דמלכא כו',⁷³ הנה להיותם בחי' כלים, הרי שרשן דוקא למעלה יותר כו' (דמשו"ז יש יתרון מעלה במצות גם על התורה כו', וכמ"ש בהבי' דיביאו לבוש מלכות⁷²), וע"כ ע"י שמחה של מצוה דוקא, ממשיכים גילוי אור חדש מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו'. רק זהו ע"י הקדמת העבודה בעצם הנשמה באהבה דבכל מאדך⁷¹, כי הנשמות שהן ג"כ מבחי' הכלים, שרשן מבחי' העלם העצמי דא"ס כו' (וזהו יתרון מעלת הנשמות על התורה כו', וכמשנת⁷³), וע"כ הנשמה בכחה לעורר בחי' העצמות, ושיהי' גילוי העצמות ע"י המצות, דבקיום המצוה בלבד ה"ז בהעלם כו' (וכמו שהגילויים מכח ההיולי העצמי הוא דוקא ע"י היגיעה בכלי מוחו כו', כנ"ל), אך ע"י העבודה בעצם הנשמה ובשמחה ש"מ נמשך הגילוי כו' (וי"ל דכמו"כ ע"י קיום המצות בקבועמ"ש ממשיכים מבחי' שרש המצות כו', מ"מ, עיקר ההמשכה הוא הקדמת אה"ר, דאז הוא בבחי' עושיין רצונו של מקום⁷⁴, דהיינו שממשיכים בחי' רצון העצמי בבחי' מקום כו').

וע"פ כל הנ"ל יובן בענין המשכת תוס' אור בג"ע, שזהו ע"י מעשה המצות דוקא, ובכוונת המצוה וברעו"ד לבד אין ממשיכים בחי' תוס' אורות, מפני שמעשה המצות היא פנימיות ועצמות רצה"ע, וע"כ הן ג"כ בבחי' המשכה, משא"כ רעו"ד בבחי' אה"ר היא בבחי' העלאה כו', וגם, שהמצוה היא הכלי לקבל אור העצמי דא"ס, וכמ"ש⁷⁵ רחבה מצותך מאד כו' וכנ"ל⁷⁶. אך בכדי שיהי' המשכת העצמות ע"י המצות, צ"ל בחי' הכוונה, היינו העבודה דרעו"ד ובחי' שמחה של מצוה (שזהו בעבודה דאה"ר בתענוגים דוקא כנ"ל⁷⁷), ועי"ז דוקא נמשך גילוי אור העצמי, ובלעדי זאת אינו נמשך בחי' העצמות כו', וכמשנת⁷⁶ שצריכי' להיות שניהם דוקא כו'. ובה ניחא מה שנת"ל⁷⁸ דהמשכת האור בג"ע הוא ע"י הכוונה ועבודה פנימיות דוקא, והרי המשכת העצמות הוא ע"י עבודה בגשמיות במעשה המצות, שזהו יתרון מ"ת על המצות של האבות כו'⁷⁹, דשניהם אמת, דההמשכה היא ע"י מעשה המצות דוקא, ועבודה רוחניות לבד אינו ממשיך בחי' העצמות כו' (והאבות הי' להם ג"כ עובדות, וכמו הכנסת אורחים⁸⁰ ובארות⁸¹ ומקלות⁸², וגם הקריבו קרבנות כו'⁸³, דבאמת, עבודה רוחניות אמיתית א"א להיות בלי איזה עובדא מעשיות כו'), ומ"מ, לעורר ולהמשיך התגלות אור העצמית, הוא דוקא ע"י הקדמת העבודה דבחי' אה"ר כו', ובמעשה המצוה לכד, גם כשהיא בבחי' קבלת עומ"ש אמיתי, האור הוא בהעלם, ואינו מאיר בגילוי כו', וע"כ אין מזה תוס' אור בגעה"ע (רק לעתיד יהי' הגילוי,

79) ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' ז. תרמ"ח ע' קצב. תרנ"ד ע' ר. תרע"ח ס"ע קסד ואילך. ע' תלט. ובכ"מ.

80) סוטה י, א.

81) תולדות כו, יח ואילך. וראה תו"א ויצא כג, ג.

82) ראה ויצא ל, לז ואילך. זח"א קסב, א (ספרי תורה).

וראה תו"א שם. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' יב. ועוד.

83) לך לך יב, ז. יג, ד; יח. וראה גם ספר השיחות תנש"א

ח"ב ע' 587 הערה 50 ובשוה"ג שם.

72) תו"א מגילת אסתר צא, ג.

73) ע' א'תשכח ואילך.

74) ראה ברכות לה, ב ובחדא"ג מהרש"א שם. אור תורה

להרב המגיד סימן קסו. לקו"ת שלח מב, ג. לקו"ש ח"ב ע' 98 ואילך. ובכ"מ.

75) תהלים קיט, זו.

76) ע' א'תשמח.

77) ע' א'תשמט.

78) ע' א'תסז ואילך.

מפני שלעתיד, כל העלם יתגלה ויהי בגילוי ממש כו', וכמשי"ת⁸⁴. ועכשיו השכר ע"ז בג"ע התחתון, שהוא שכר המעשה בקבלת עומ"ש כו', ובכדי שיהי הגילוי בג"ע העליון בבחי' תוס' אור, צ"ל שניהם דוקא, העבודה בבחי' אה"ר, ומעשה המצוה בפו"מ בשמחה ש"מ כו'.

א'ערב אך לפי הנ"ל, ביותר אינו מובן¹ משארז"ל² שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, הרי ע"י המצות בכוונה וברעו"ד נמשך גם עתה תוס' וריבוי אור בג"ע, שהנשמות נהנין מזיו תורתן ועבודתן כו'³, וגם, הלא מקרא מלא דבר הכתוב שע"י המצות נמשך אור וגילוי גם למטה, וכמ"ש⁴ אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ כו', שנמשך ריבוי השפעה גם בגשמיות כו'. ומובן הענין ע"פ משנת"ל⁵, דלהיות שכל הצמצומים והחילוקים דמעלה ומטה עד שלמטה הוא בחי' העלם האור, כ"ז הוא בחיצוניות האור כו', ולהיות שע"י המצות בבחי' רעו"ד ממשכיכם בחי' פנימיות האור, שבזה לא יש החילוקים דמעומ"ט כו', וע"י השמחה העליונה נמשך הגילוי גם עד למטה מטה, דשמחה פורץ גדר כו' וכמשנת"ל⁶. וא"כ, איך אמרו דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא כו'. גם אינו מובן¹ מש"א⁷ אלו דברים שאדם אוכל פרותיהן כו', מה עושים חילוקים במעהמ"צ, שהרי כולם שוין לטובה בהמשכת העצמות כו'.

אך צריכים להקדים תחלה אופן ההמשכה שע"י המצות כו'. דהנה ידוע דבהמשכת בחי' פנימיות האור, הגם שנמשך בכל מקום בלי התחלקות מעומ"ט כו', והעצמי הוא שנמשך בכ"מ כו', כנ"ל⁸, מ"מ, יש בזה חילוקי מדרי' בבחי' התגלות והתעלמות האור כו' (וההתעלמות אינו שהאור מתעלם ומסתתר, כמשי"ת⁹, רק שאינו מאיר בגילוי ממש כו'). והענין הוא, כמו שנת"ל (ד"ה וידבר כו' את קרבני לחמי¹⁰) בענין ש' מ"ה החדש היוצא ממצחא דא"ק¹¹, שבא בדרך בקיעה, שזהו המשכת אור עצמי דוקא, ובהיות שבא בדרך בקיעה, ה"ה מתעלם כו', ומשו"ז יש חילוקי מדרי' בש' מ"ה, שיש ש' מ"ה דאצי' וש' מ"ה דברי' כו'. וגם בחי' ש' מ"ה דברי' הוא בחי' אור עצמי, וכן ביצי' ועשי', ולכן ה"ה עושה את הבירור גם בכל הדברים הגשמים כו', רק החילוק הוא בהתגלות העצמי, דבאצי' הוא בגילוי, ובבי"ע העצמי מתעלם כו'. וכן הוא בתורה, שהיא המשכת אור עצמי שנמשך עד למטה מטה כו', וכמשנת"ל (ד"ה ויצא יעקב¹²), ומ"מ, יש תורת האצי' ותורת הבריאה כו', שגם תורת הברי' היא המשכת העצמית, רק שאינו מתגלה כ"כ כו'.

(8) ראה לעיל ספסד"מ. פשמ"ה. פשנ"ח (ח"ג ע' תתקנח. ע' תתקנט ואילך. ע' תתקצה). ד"ה שלח תרע"ה (ח"ה ס"ע א'תו ואילך).

(84) ראה לקמן ע' א'תשסד ואילך.

(9) ראה לקמן ע' א'תשסא ואילך. ס"ע א'תשצג ואילך.
(10) תרע"ד (ח"ג ע' תשנו ואילך. ע' תשסג ואילך).
(11) ראה עץ חיים שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ו. שער י (שער התיקון) פ"ב.
(12) ד"ה ויצא יעקב: תרע"ה (ח"ג ע' א'יד). וראה ד"ה ויגדלו הנערים תרע"ה (שם ע' א"ב ואילך).

(1) ראה לעיל ע' א'תרוסט ואילך.
(2) קידושין לט, ב.
(3) ראה לעיל ע' א'תשמב. ס"ע א'תשמו ואילך.
(4) בחוקתי כו, ג.
(5) ראה לעיל ד"ה צו תרע"ה (ח"ד ע' א'רמו ואילך).
(6) ע' א'תשדמ ואילך.
(7) פאה פ"א מ"א. קידושין שם.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשנ"ט

והענין הוא¹³, כמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח, בענין מעלת התורה על אהוי"ה, וז"ל¹⁴, כי כל דו"ר שכליים של המלאכים הן בחי' נבראים מאין ליש, והן בחי' נפש רוח דבי"ע, אבל פרטי ההלכות הן המשכות ח"ע דהמאציל ב"ה המלוכשת בגשמיות, והלבשה זו אינה כהלבשת ח"ע בדו"ר שכליים, דהתם הלבוש מעלים ומסתיר לגמרי כו', משא"כ ההלכות הרי ח"ע¹⁵ מאירה בהן בגילוי, ולבוש העשי' הוא דרך מעביר לבד כו'¹⁶. ולכא' אינו מובן, והלא הלכות הן ג"כ התלבשות ח"ע בבחי' מל' דברי' ויצי', כמש"ש אח"כ, ורק לבוש העשי' הוא בבחי' מעביר, אבל במל' דברי' ויצי' הוא בבחי' התלבשות כו', וא"כ, מהו ההפרש בין התלבשות ח"ע בהלכות להתלבש ח"ע בדו"ר שכליים של המלאכים שהן בעולם הברי' כו', כמ"ש בסש"ב פל"ט בהג"ה¹⁷.

אך ידוע הענין בזה¹⁸, דבחי' מל' דברי' ויצי' שבהם מתלבש בחי' ח"ע דהלכות, היינו בחי' נשמה דמל' דברי' ויצי', וידוע¹⁸ דאור הנשמה הוא בחי' אלקות ממש, וע"כ, בחי' ח"ע המתלבש בזה אינו מתעלם ומסתתר מהם, אדרבא, באור הנשמה דברי' מושג מהות בחי' ח"ע המתלבשת בהם. שזהו אמיתית ענין ההתלבשות בפרצופי העליונים, דכאשר פרצוף עליון מתלבש בפרצוף תחתון, הרי מושג מהותו בפרצוף התחתון, דמשו"ז פרצוף התחתון הוא במעלה עליונה יותר מכמו שהי' קודם שהי' בו התלבשות פרצוף העליון כו'. וכמו במוחין ומדות, הרי התלבשות המוחין בהמדות הוא שזהו מושג בהמדות, שז"ע בחי' מוחין שבמדות כו' (רק שלמטה הוא בבחי' ידיעת המציאות לבד, ולמעלה הוא בבחי' השגת המהות כו'), דאז המדות הן במעלה יותר הרבה מהמדות שבלי מוחין כו' (ובפרט בבחי' מושכל שנת"ל¹⁹). וכמו"כ הוא בהתלבשות ח"ע באור הנשמה דמל' דבוי"ט²⁰, מושג בהם ממש בחי' מהות ח"ע כו'. ואין זה כמו ההתלבשות דח"ע בנו"ר²¹ דמלאכים, ששם בחי' ח"ע מתעלם מהם כו', דהרי גם אור הנשמה מתעלם מבחי' הכלים ונו"ר דבי"ע, כהעלם והסתר הבורא מן הנברא, וכ"ש בחי' ח"ע כו', והיינו שאינו מושג בהם המהות כלל, אדרבא, הוא הסתר המהות כו', משא"כ בהלכות הוא גילוי מהות ח"ע באור הנשמה דמל' דבי"ט²² כו'. ועוד זאת, דאינו דומה בחי' ח"ע המתלבשת בהם, דבנו"ר דבי"ע אינו בחי' מהות ח"ע, וכמש"ש¹⁴ בהתלבשות האלקות בהארץ הגשמי, שזהו בחי' חיצוניות דחיצוניות דכלים דמל' דאצי' שבעשי' כו' (ונר' שזהו החיות שבהארץ בבחי' מקיף, והוא בחי' אור כו', וכידוע בהג' מדרי' דאור וכח כו'²³. ועמ"ש בסש"ב ספנ"א וספמ"ח ובאגה"ק סי' קה), משא"כ בהלכות הוא התלבשות בחי' מהות ח"ע כו', וכמש"ש²⁴ קודם בענין המצות, דמעשה המצות מעשה אלקים המה כו', כמו עד"מ אתרוג ומינוי, הלביש בהן

א'רע"ג

(19) ע' א'תרפד ואילך.

(20) = דבריאה ויצירה.

(21) = בנפש ורוח.

(22) = דבריאה יצירה.

(23) ראה גם אמרי בינה שער הק"ש פי"ג (לח, א). אה"ת ענינים ע' קלה. סה"מ תר"ס ע' סה. תרס"ד ע' ב. לעיל פרמ"ב

(ח"ג ס"ע עתר). לקמן ע' ואשט. סה"מ עטר"ת ע' קפב.

(24) קנו, א ואילך.

(13) הבא לקמן (עד סוף פיסקא "ומ"מ המשכת בחי' ח"ע")

(לקמן ע' א'תשסא) – מיוסד, כנראה, על ד"ה יין ושכר באוה"ת שמיני ע' תסב ואילך.

(14) קנה, א. וראה גם המשך תרס"ו ס"ע תקנה ואילך.

(15) ח"ע [=חכמה עילאה]: בקונטרס אחרון שם: הארת החכמה.

(16) עכ"ל בקונטרס אחרון שם.

(17) נא, סע"ב.

(18) ראה קונטרס אחרון שם (קנו, ב).

הקב"ה ממהותן ועצמותן דחסדי' פנימים דז"א כו'²⁵, וכ"כ²⁶ אח"כ²⁴, משא"כ האתרוג עד"מ, חיותו נמשכה ונשתלשלה ממהות חיצוניות דכלים דנוק' דז"א דאצי' (והיינו בחי' חיצוניות דפנימיות הכלים כו') כו', נמצא, כשתופס האתרוג ומנענעו כהלכתו, ה"ז תופס ממש חיותו המלוכש בו מנוק' דאצי' המיוחדת באוא"ס המאציל ב"ה (והגם שכ' שם בשם הע"ח²⁷ שכל הפירות כו', מ"מ, נראה היטיב הכוונה, שדוקא במצות אתרוג מתלבש המהות, וכמו שהתחיל, מעשה המצות מעשה אלקי' המה כו'). וזהו במצות המתלבשים בדברים גשמיים, וא"כ כ"ש בהלכות שמתלבש בהם מהות ח"ע כו', משא"כ בנו"ר דבי"ע כו'. והיינו מפני שנו"ר דבי"ע הן בחי' נברא, אינו מתלבש בהם בחי' מהות ח"ע, רק מבחי' חיצוניות דחיצוניות כו', אבל הלכות שהן בחי' אור הנשמה, שהוא אלקות ממש, מתלבש בזה בחי' מהות ח"ע כו'. וכבר נת', דבחי' ח"ע דהלכות היא בגילוי ממש באור הנשמה, דאז בחי' אור הנשמה היא במעלה גבוה ועליונה כו', והן ההלכות הערוכות לפנינו, שזהו בחי' אור הנשמה דמל' דברי' ויצי' (ולכוש העשי' הוא בדרך מעביר לבד כו'), שבהן מהות ח"ע בגילוי והשגת המהות כו'. ונמצא, ידיעת ההלכות הוא גילוי מהות בחי' אור הנשמה דמל' דבי", שבזה גילוי מהות בחי' ח"ע דאצי' כו', הרי שתופסים בזה בחי' גילוי מהות בחי' ח"ע כו'. ולכן ע"י התורה תופסין באוא"ס ב"ה, דלית מח' תפיסא בו²⁸ ובחכמתו ורצונו, כ"א כאשר תפיסא באורייתא ומצותי' כו', כמ"ש בסש"ב ח"א פ"ד²⁹.

ומ"מ המשכת בחי' ח"ע בהלכות שלפנינו הוא דוקא ע"י ההתלבשות באור הנשמה דבי", וא"א להיות המשכת ח"ע בלי התלבשות הנ"ל, מפני שהלכות שלפנינו הרי מדברים גשמיים³⁰, וח"ע דאצי' א"א שתדבר בענינים הגשמיים, כ"א בעניני אלקות לבד כו' (וכמו שא"א שהשכל הרוחני שבנפש ישכיל בדברים גשמיים, אם לא ע"י ההתלבשות בחומר המוח כו', וכמו שא"א שהכח הראי' הרוחני יראה ויתפוס דבר גשמי כו', ועמשנת"ל ד"ה שלח לך הא'³¹ בענין רואין את הנשמע כו'³²), ורק בחי' אור הנשמה דברי' ויצי', שזהו מבחי' חיצוניות הכלים דאצי', וכמו שבאו בבי"ע, שאינם כמו שהן באצי' כו', וכמשנת"ל³³, עם היותם אלקות ממש, ה"ז מ"מ בערך הברי' ויצי' לדבר בעניני הנבראים, ולכן ע"י התלבשות בחי' מהות ח"ע בבחי' אור הנשמה, דלהיות שזהו אלקות ממש (הגם שזהו בחי' חיצוניות הכלים בעצם כו'), יכולה לקבל בחי' ח"ע שבא באור הנשמה בבחי' השגת המהות כו'³³, וידוע שבהתלבשות זאת שהמדרי' העליונה מושגת בהמדרי' התחתונה, הרי נעשית המדרי' העליונה כמהות המדרי' התחתונה כו' (והמדרי' התחתונה מתעלה ע"יז במעלתה ומדריגתה כו' כו'³³), וע"כ, ע"י התלבשות ח"ע באור הנשמה דברי' ויצי', יכולה לדבר בדברים הגשמיים, בהלכות הערוכות לפנינו במשנה ותלמוד

א'עדר

(30) מדברים גשמיים: אוצ"ל מדברים בענינים גשמיים. או: מדברים בדברים גשמיים.

(31) תע"ב (ח"א ע' מ ואילך).

(32) ראה מכילתא ופרש"י יתרו כ, טו.

(33) ע' א'תשנט.

(25) ראה גם לעיל פקע"ט (ח"ב ע' תקג).

(26) = וכן כתב.

(27) שער נ (שער קיצור אבי"ע) בסופו.

(28) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

(29) ט, א.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשסא

(שהן ברי' ויצ'י' כנודע³⁴), וכמו עד"מ בנקיבת הושט שהיא טריפה³⁵ וכה"ג³⁶, מפני שגם בברי' ויצ'י' מדברת בעניני הנבראים. רק ששם הוא בנבראים רוחניים, וכמו בפני שור³⁷ מהשמאל כו'³⁸, משא"כ באצ'י' הוא בבחי' אלקות באורות עליונים, והן בחי' שמות וצירופים כו', שבוה מדבר בחי' ח"ע עצמה. ובכדי לדבר בעניני הנבראים, הוא דוקא ע"י ההתלבשות באור הנשמה דב"י²², דשם מדברת בנבראים רוחניים. וע"י מעבר לבוש העשי', באה למטה בהלכות הערוכות לפנינו בענינים הגשמיים כו'. ונמצא, דהלכות התורה שלפנינו הן מהות ח"ע דאצ'י', אך הוא ע"י התלבשות באור הנשמה דב"י²². ובחי' אור הנשמה היא בגבוה הרבה יותר ע"י שמתלבש בה בחי' ח"ע דאצ'י' כו' (וכמו עד"מ הנ"ל³³ במדות, שיש בהם התלבשות המוחין, והרבה יותר מזה, כי הוא התלבשות המהות כו' כנ"ל, ובידיעת והשגת התורה אין זה שמשיג רק בחי' אור הנשמה דב"י²², כ"א שתופס בבחי' ח"ע כו'. ועמשנת"ל בד"ה וידבר כו' את קרבני לחמי הנ"ל³⁹, בענין כשאתה תופס במקצת כו'⁴⁰, ויש בזה קצת גילוי כו'), רק בחי' ח"ע עצמה א"א שתבוא בהלכות הגשמיים, כ"א באצ'י', שז"ע תורת אצ'י' המדברת בפרצופים העליונים כו', כ"א ע"י ההתלבשות באור הנשמה, באה בחי' מהות ח"ע בב"י²² כו'.

וכמו"כ יובן באופן ההמשכה שע"י המצות כו'. דהנה⁴¹ נת"ל⁴² דהמצות הן בחי' כלים כו'. והנה ידוע⁴³ דהמצות תלויים באותיות הוי', שעש"ז נק' מצות הוי'⁴⁴ או אורחות הוי'⁴⁵ כו', וכמו ק"ש באות יו"ד, ותפילין באות ה' כו'⁴⁶, וכן כל המצות כו'. ושם מצוה הוא ממש ש' הוי', רק דהאותיות י"ה דש' הוי' באו בשם מצוה בחילוף א"ת⁴⁷ ב"ש⁴⁸ במ"ם וצדי', ואותיות ו"ה לא נתחלפו כו'⁴⁸. וצ"ל מפני מה אותיות י"ה באו במצוה בחילופי אותיות כו'. אך הענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה זה יתנו⁴⁹) דאותיות הוי' הן בחי' פנימיות הכלים כו', דהגם דש' הוי' הוא בחי' אור, כנודע⁵⁰, מ"מ, בחי' האותיות דהוי' הן בחי' הכלים, רק שהן בחי' פנימיות הכלים כו'. וזהו דהאותיות הן מורים על אופן הבאת והמשכת האור, שזהו ע"י בחי' כלי ולבוש כו', והיינו בבחי' פנימיות הכלי, שמתאר ומגלה

(42) ס"ע א'תשכד. ע' א'תשנז.
(43) ראה תקו"ז בהקדמה (ב, א). ריש תיקון ב (יח, סע"א).
וראה לקו"ת דרושים לשבת שובה סד, ד.
(44) ויקרא ד, ב; יג; כב. ועוד.
(45) תהלים כה, י. וראה זח"ג (אד"ר) קכט, א ובביאור האריז"ל לזהר שם. משנת חסידים מסכת אריך אנפין ספ"ד. לקו"ת פ' ראה כא, ד. סה"מ תער"ב ע' א ואילך. תרפ"ט ע' ו. תרצ"א ע' ט ואילך.
(46) ראה סדר ק"ש שעל המטה בסידור האריז"ל ודאדה"ז.
(47) ראה שבת קד, א.
(48) ראה תקו"ז תכ"ט (עג, א). ת"ע (קלא, ב). טעמי המצות להאריז"ל פ' בראשית. וראה לקו"ת ויקרא ב, א. שלח מו, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תרלח ואילך. ענינים ח"א ס"ע סה. ועוד.
(49) תרע"ה (ח"ד ע' א'קעה).
(50) ראה תו"א יתרו סט, ד. לקו"ת בלק עג, ב.

(34) ראה פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד. וראה לקמן ס"ע וא'שסד ואילך.
(35) חולין מג, א. וראה סה"מ תרע"ח ע' תנב ואילך.
תרפ"ט ע' רכב ואילך. ד"ה כרע שכב כארי תשט"ז (סה"מ תשט"ז ע' ריד ואילך).
(36) ראה לעיל פק"פ ואילך (ח"ב ע' תקד ואילך). מקומות שצוינו בהערה הקודמת.
(37) יחזקאל א, י.
(38) ראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ח. טעמי המצות להרח"ו ויקרא (ד"ה מצות קרבנות). אור החיים אחרי יו, יד.
(39) תרד"ע (ח"ג ע' תשס).
(40) כתר שם טוב (קה"ת, תשס"ד) סימן קיא"א. הוספות סימן רכו, וש"נ.
(41) הבא לקמן (עד סוף פיסקא „וכמו"כ יש מצות פרטיות" ע' א'תשסח)) – מיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים (הנ"ל ע' א'תרסה הערה 1) ס"ע שכב ואילך.

את האור כו'. ופרטי שמות הוי' הן בספירות פרטיות, כמו ש' הוי' בניקוד פתח הוא בחכ', בחי' ש' ע"ב, ובניקוד צירי בבינה, והיא ש' ס"ג כו' ובניקוד סגל בחסד כו', וכידוע בכוונת דש' הוי' בחי' ברכות דשמו"ע כו'⁵¹, וכמו שנת' באורך בד"ה הנ"ל. והענין הוא, כי ידוע דכל שם היינו כאשר בא האור בצירופי אותיות המגבילים כו', דענין השם הוא שמתאר ומגביל את הדבר כו', וכמשנת⁵² ל' והיינו שהאור בא דרך המשכה וירידה עכ"פ, אז בא בשמות וצירופים כו'. אך חיצוניות הכלים היינו בש' אלקי', וכן בש' אל וצבאות כו', ופנימיות הכלים הוא בש' הוי' כו'. והנה, בש' הוי' עצמו יש ג"כ פנימיות וחיצוניות, והוא ההפרש בין י"ה לו"ה כו'. דהנה ידוע⁵³ ונת"ל⁵⁴ דהד' אותיות הוי' הן בחי' צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות כו', דיו"ד הוא בחי' הצמצום, וה"א התפשטות אורך ורוחב, והיינו אותיות י"ה דחור"ב כו', ואותיות ו"ה, המשכה בוי"ו, שהן בחי' מדות שבלב, והתפשטות במקבל, בה"א אחרונה, בדבור כו'. ונמצא, דצמצום והתפשטות דיי"ה היינו עדיין במשפיע (רק שהוא לצורך השפעה כו', והיינו דע"ס דאצי' בכללות הן בבחי' ממוצע בין אוא"ס לבי"ע, כמשנת"ל באורך⁵⁵, ובזה בחי' י"ה הוא במשפיע עדיין, שז"ע הנסתרות כו'⁵⁶. ובשרש שרשו באוא"ס שלפני הצמצום הוא שבכללות הוא בבחי' האור, והוא בחי' שמו, שזהו בחי' אצי' דכללות כו', וכמשנת"ל⁵⁷ אכל ו"ה הוא ירידת השפע למקבל כו'. וא"כ, אותיות י"ה הוא בחי' הפנימיות טרם שנמשך למקבל, ואותיות ו"ה הוא הנמשך מבחי' כלים למקבלים כו' (ובשרשן באוא"ס הוא בש' הוי' שבהאור שלפני הצמצום, שזהו בחי' אצי' דכללות כו', דבחי' י"ה הוא בחי' אור המאיר לעצמו, והוא קודם עלות הרצון כו', ובחי' ו"ה הוא מה שמאיר לעצמו בחי' אור השייך אל העולמות כו', וכמשנת"ל ד"ה בהעלותך הגי' ⁵⁷, ועמשנת"ל ד"ה נשא הא'⁵⁸ שזהו שרש בין⁵⁹ סוכ"ע וממכ"ע כו'⁶⁰, ונת' באורך בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו⁶¹).

א'ערה

והנה במצות, שהן בבחי' הכלים, היינו בבחי' אותיות הוי', הרי יש בזה ג"כ ב' מדרי' הנ"ל דבחי' י"ה ו"ה, דבחי' י"ה הוא בחי' העלם בעצמו עדיין, וו"ה הוא בחי' הגילוי כו' (והגם דסדר הבאת האור בבחי' צמצום והתפשטות כו' הוא בבחי' חיצוניות האור, שצריך מדה ומשקל באיזה אופן יומשך כו', משא"כ בבחי' פנימיות ועצמות האור כו', מ"מ, הרי גם בזה יש מדידה (ועיקר המדידה בזה הוא באיזה אופן יתקבל כו', וכמו אמרה ד' פעמים כו'⁶², שנא'⁶³ אז ראה ויספרה כו' עד ויאמר אל האדם כו'⁶⁴, וכמ"ש במ"א⁶⁵), רק שהיא מדידה עצמיות, והיינו שהעצמי נמדד כו', וע"כ יש בזה ג"כ בחי'

תקו"ת ת"י (כה, ב). ת"ע (קכט, א). לקו"ת פקודי ג, ב.
 57 ד"ה בהעלותך תרע"ה (ח"ה ע' א'שצט).
 58 תער"ב (ח"א ע' לד).
 59 שרש בין: אוצ"ל: שרש ההפרש בין.
 60 ראה גם לקמן ס"ע א'תשעג ואילך.
 61 ע' רמז. ע' רנב. ע' תקפג.
 62 שמו"ר רפ"מ.
 63 איוב כה, כו.
 64 שם, כה (ושם: ויאמר לאדם).
 65 ראה לקו"ת האזינו עא, ג. סה"מ תרל"ז ח"א ע' סו.
 תרמ"ב ע' קיו. עת"ר ע' שצו. לקמן ע' וא'שפה.

51 ראה סידור האריז"ל במקומו. פרי עץ חיים שער העמידה פ"ו. פי"ט.
 52 פע"ב (ח"א ע' קעט).
 53 ראה תניא אגה"ת פ"ד. סה"מ תרנ"ו ס"ע רג ואילך.
 תרע"ח ע' ב ואילך. וראה לקוטי אמרים להה"מ הוספות סקכ"ג. וש"ג.
 54 פפ"ד (ח"א ע' רטו ואילך). פשנ"ו (ח"ג ע' התקפח).
 פתי"ח (ח"ד ס"ע אקע ואילך).
 55 פ"ו (ח"א ע' יג ואילך). פק"ס (ח"ב ע' תלד ואילך).
 לעיל ס"ע א'תרעג.
 56 נצבים כט, כה. וראה רע"מ בחז"ג כג, ריש ע"ב.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשסג

העלם וגילוי כו'). וז"ש⁶⁶ הנסתרות לה' אלקינו והנגלות כו', והיינו, שי"ה שבמצוה הוא בחי' נסתרות, וו"ה שבמצוה הוא בחי' נגלות כו', והוא, דבחי' ו"ה הוא היורד ונמשך למטה להתלבש במעשה המצוה בפו"מ כו', ואותיות י"ה הוא למעלה בהעלם, ולא ירד למטה כו'. שהרי המצות באו בהתלבשות בדצ"ח הגשמי שתחת ממשלת נוגה דעשי', וכמו מצות אתרוג ולולב בצמחים גשמיים שבהם נתלבשה המצוה כו', וע"כ, בחי' ו"ה, שזהו מה שיורד ונמשך למקבלים כו' (וגם בשרשו הוא בחי' האור השייך אל העולמות כו' כנ"ל), ה"ז בא בגילוי בהמצוה הגשמיות כו' (והגם שבהמצוה הוא ג"כ בחי' פנימיות האור כו', מ"מ, בחי' ו"ה שבמצוה יכול לבוא בבחי' גילוי, ע"י בחי' ו"ה דש' הוי' דהשתל', וע"י בחי' האור השייך אל העולמות כו'. ונמצא זהו כמו התלבשות בחי' ח"ע באור הנשמה דבי"ע כו', וידוע⁶⁶ דאור הנשמה הוא מבחי' הכלים דזו"נ דאצי' כו'. ובדוגמא כזאת גם בשרשן לפני הצמצום כו'). אבל בחי' י"ה, שזהו מה שנעלם ונסתר בעצמו עדיין (והוא בחי' אור המאיר לעצמו כו'), איך אפשר שיבוא בבחי' התלבשות בדברי' גשמיים למטה כו'. וזהו דאותיות י"ה דש' הוי' דמצות הוי' שלמעלה מתחלפים בחילוף דא"ת ב"ש באותיו מ"ם וצדי', להלביש ולהעלים האותיות די"ה כו', ואז יוכל לבוא בהתלבשות למטה במצות גשמיים כו'. וזהו ג"כ הנסתרות והנגלות, דבחי' י"ה בא בהסתר והעלם, ובחי' ו"ה בא בגילוי כו'. והנה נת"ל⁶⁷ דשרש הכלים הוא מבחי' האור המאיר לעצמו כו', וזהו ג"כ שרש המצות, שהן בחי' כלים כו' (וזהו שבכלל הן בבחי' הפנימיות, דגם ו"ה שבמצוה הוא בחי' פנימיות האור המתלבש בחיצוניות האור כו'). וגם נת' דשרשן הוא בבחי' העלם האור, שזהו בחי' הוא כו', וגם בבחי' העלם העצמי כו', וי"ל שזהו מה שהמצות הן בחי' רצה"ע שלמעלה מחו"ב כו', והוא בחי' קוש"ש⁶⁸ כו'. וי"ל דכ"ז בא בבחי' חילוף דאותיות מ"צ כו', וע"י ההתחלפות דוקא באים למטה במצות מעשיות כו' (וי"ל דכמו"כ גם בהשתל' למעלה כו'), ויש בזה באמת כל בחי' העצמות, רק שבא בבחי' התלבשות כו' (ובעבודת⁶⁹ בחי' מ"צ הוא עשיית המצות בקבעומ"ש לקיים רצונו ית', למעלה מבחי' תענוג כו' (וכ"ה⁷⁰ בקיום המצות ע"י הקדמת אהבת בכל מאדך כו'⁷¹ כמשנת"ל⁷² (משנת"ל⁷³ בענין שמחה ש"מ⁷⁴, עצמות התענוג, מקור התענוג"י כו'). ובחי' ו"ה מה שממשיך עליו קדושת הוי' כו'. ועמ"ש במ"א⁷⁵ בענין מן המיצר קראתי ענני במרחב כו'⁷⁶.

א'רעו

ואחר כל הנ"ל יובן בקבלת שכר על המצות, שזהו על מעשה המצוה בפו"מ דוקא, לא על הרוחניות שלהם כו', רק צ"ל כוונת המצות, והוא העבודה בבחי' רעו"ד ובשמחה ש"מ כו'. ויתורץ ג"כ הקושי' על מש"א² שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והלא יש קבלת שכר גם עכשיו בג"ע, וגם למטה בעוה"ז, כמ"ש⁴ אם בחקתי תלכו כו', ולמה ה'

(72) ע' א'תשנז.
(73) משנת"ל [אוצ"ל: ועמשנת"ל]: ע' א'תשדמ ואילך.
(74) = של מצוה.
(75) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה שבהערה 48.
(76) תהלים קי"ח, ה.

(66) ראה תניא אגה"ק ס"ב (קלא, ב).
(67) ע' א'תשנב ואילך.
(68) = קוצו של יו"ד.
(69) ובעבודת: סיום החצו"ג אוצ"ל לאחרי, תענוג כו".
(70) וכ"ה: סיום החצו"ג אוצ"ל לאחרי, כמשנת"ל".
(71) ואתחנן ו, ה.

דברים⁷⁷ שהאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז כו'. להיות דבחי' י"ה דש' הוי' דמצות הוי' בא בחילוף א"ת ב"ש⁴⁸, ע"כ גזרו אומר דרך כלל דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא כו'.

דהנה שכר מצוה מצוה⁷⁸, דאמיתית השכר של המצוה היא המצוה עצמה, והיינו שיתגלה המצוה כמו שהיא בשרשה ומקורה העצמי בבחי' עצמות א"ס כו'. ועיקר המצוה הוא בחי' י"ה שבמצוה, וכמשנת⁷⁹ ל"ה שזהו בחי' האור כמו שהוא לעצמו, שזהו שרש המצות למעלה כו' (להיות המצות הן בחי' רצה"ע שלמעלה מהחכ', והוא בחי' סוכ"ע בכלל, דבשרשו הוא בחי' עצמות אוא"ס שקודם עלות הרצון כו', וכמשנת⁸⁰ ל"סד"ה נשא הא"ס⁵⁸, וגם) להיות שמצות הן בחי' כלים, דשרשן למעלה מהאורות, והיינו מהות ועצם האור דאוא"ס ב"ה, וגם מבחי' העלם האור, ומבחי' העלם העצמי דשמו העצמי הכלול בעצמותו כו' כנ"ל⁸⁰. דכ"ז בא עכשיו בחילוף דא"ת ב"ש⁴⁸, ולעתיד יתגלה כו', וכמ"ש⁸¹ ונגלה כבוד הוי', היינו שם הוי' שבמצות כו', כי יתגלה אותיות י"ה שבמצוה, ולא יסתיר הלבוש דמ"צ, וכמ"ש⁸² ולא יכנף עוד מוריך, שלא יהי' עוד בבחי' כנף ולבוש כו', והיו עיניך רואות⁸², בבחי' גילוי המהות ממש כו'. וזהו שאמרז"ל⁸³ עתידים⁸⁴ שיקראו בשמו של הקב"ה, ופירש"י⁸⁵ שיהי' שמם הוי' כו', והיינו, דצדיקים המקיימים תומ"צ, יהי' שמם הוי', מפני שיתגלה בחי' הוי' שבמצוה, שיהי' בגילוי ממש כו'. וגם יתגלה בחי' העלם האור ובחי' העלם העצמי כו', שזהו בחי' עדן עילאה סתימאה, שעז"נ⁸⁶ עין לא ראתה אלקים זולתך כו', בחי' העלם העצמי דא"ס כו', וכמ"ש באורך בדרוש יו"ט של ר"ה הנ"ל⁸⁷, שזה יהי' עיקר הגילוי דלעתיד כו', והיינו דכל בחי' העלם (הן מה שמתעלם עכשיו, והן מה שהוא בבחי' העלם בעצם כו'), יהי' לעתיד בבחי' גילוי ממש כו', וכמ"ש⁸⁸ ונחי' לפניו, דחיות הוא בחי' אור בגילוי, ויהי' זה לפניו, בבחי' פנימיות ועצמות דא"ס כו'. וזהו ג"כ שלעתיד יתגלה מעלת הכלים על האורות⁸⁹, וכידוע שלעתיד יהי' הגוף למעלה מהנפש, עד שהנפש יקבל אור וחיות מהגוף כו', וכמ"ש במ"א⁹⁰, והיינו, שהכלי שהיא עתה בחי' העלם, ושרשה מבחי' עצמות א"ס כו', תהי' לעתיד בבחי' גילוי ממש כו', וע"כ יהי' מעלת הכלי על האור. דבאמת כן הוא גם עכשיו, רק עכשיו, שהכלי היא בבחי' העלם והאור הוא בחי' גילוי, ע"כ עכשיו הוא מעלת האור על הכלי, והכלי מקבל מן האור כו', ולעתיד, כאשר יתגלה בחי' הכלי, והיינו שיתגלה שרש ומקור הכלי כו', יהי' מעלת הכלי על האור כו'. וזהו שכר מצוה מצוה, דשכר המצוה האמיתי הוא עצם המצוה, בחי' י"ה שבמצוה, וזה יהי' לעתיד כו', אשר לעתיד לא יקרא בשם מצוה, כ"א בש' הוי' (וי"ל דז"ש⁹¹ ושם העיר מיום ה' שמה, וידוע⁹² דעיר בחי' מל', והן המצות, שנק' מצות

א'רעז

(86) ישע"י סד, ג. וראה ברכות לד, ב.

(87) ע' קד ואילך. ע' קכא ואילך.

(88) הושע ו, ב.

(89) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רמד.

(90) ראה לעיל ע' א'תרסה. וש"נ.

(91) יחזקאל מת, לה.

(92) ראה מאורי אור אות ל סעיף ל.

(93) ראה לקו"ת יקרא ב, א. במדבר ט, ג. יז, א ואילך.

שלח מו, א. ואתחנן, ב. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שכב. וש"נ.

(77) ראה גם לעיל ריש ע' א'עתר.

(78) אבות פ"ד מ"ב.

(79) ע' א'תשכב. ע' א'תשסב ואילך.

(80) ס"ע א'תשנה ואילך.

(81) ישע"י מ, ה.

(82) שם ל, כ (ושם: מוריך).

(83) בבא בתרא עה, ב.

(84) שנתידים: אוצ"ל: עתידים צדיקים.

(85) ופירש"י: ראה לעיל ח"ד ס"ע א'רלג. וש"נ.

המשך בכתב שלא נאמר

אתחשה

המלך כו', ולעתיד תקרא בש' הוי' כו'⁹⁴. ובשה"פ⁹⁵ אי' שהו"ע שילוב אד' בהוי', שהגילוי הוא בחי' ש' הוי' כו'). ועוד זאת, דלעתיד יהי' ש' הוי' בשם יהי', ב"פ י"ה, שהו"ה יהי' ג"כ י"ה, וכמ"ש⁹⁶ ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו', דהיינו בו"ה יהי' הגילוי ג"כ כמו ביי"ה כו'⁹⁷, ולא כמו עכשיו, שו"ה שבמצות הוא בחי' חיצונית ובחי' הגילוי, ולעתיד יהי' ו"ה ג"כ בבחי' פנימיות כו'. ונמצא שיהי' העילוי דלעתיד בב' דברים, דבחי' י"ה יהי' בגילוי כמו שהוא בשרשו העצמי בבחי' העלם העצמי כו', ובחי' ו"ה יהי' ג"כ בבחי' אור פנימי ועצמי כו' (וי"ל בד"א⁹⁸ דכמו בחי' פנימיות עתיק ופנימיות אבא, כמו"כ יהי' פנימיות או"א ופנימיות זו"נ כו'). והא בהא תלי', דמה שעכשיו יש חילוק בין י"ה לו"ה, הוא מפני שיי"ה הוא בבחי' העלם, ומה שמאיר בגילוי הוא בחי' ו"ה כו', אבל כאשר הפנימיות יתגלה, יהי' גילוי הפנימיות גם בבחי' ו"ה, ויהי' ו"ה כמו בחי' י"ה כו' (ועמשנת"ל ד"ה פדה בשלו'⁹⁹) (ולכאו' י"ל דמ"מ יהי' י"ה גבוה במעלה מו"ה, וכמו פנימיות אבא שהוא כמו פנימיות עתיק¹⁰⁰, ומ"מ, בחי' פנימיות עתיק למעלה ממנו כו', וכמשנת"ל ד"ה ש"ה ממעמקים¹⁰¹). ואפשר י"ל כן בכללות בחי' זו"נ, אבל בחי' המל' תהי' בבחי' התגלות העלם העצמי ממש כו', וזהו עיקר הענין שהכלי תהי' בגילוי, מפני שיתגלה בה שרשה העצמי כו'). וזהו שאמרו שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, פי' בהאי עלמא קאי גם על ג"ע, ואו' דשכר מצוה דעוה"ב ליכא בהאי עלמא כו', דכל המשכות דמצות עכשיו, גם בגעו"ע, הוא כמו שאותיות י"ה הן בחילוף א"ת ב"ש, שאין זה עצם המצוה כו', ואמיתת השכר וההמשכה דעצם המצוה יהי' לעתיד כו' כנ"ל.

אבל הברכה של המצוה בגשמיות, מבחי' י"ה שבמצוה שבחילוף אתוון, וכ"ש מבחי' ו"ה שבמצוה כו', נמשך גם עתה לכל העולמות בכלל, מרוכ"ד שבג"ע דברי' עד סוף מדרי' דעשי', גם בהע"ש¹⁰², בכל משפחות האדמה¹⁰³, ובכל שפע דצ"ח דנוגה דעשי' כו'. שהרי ידוע ונת"ל¹⁰⁴ דבחי' יחוד חיצוני דאו"א ובחי' יחוד חיצוני דזו"נ, דבד"כ זהו ההמשכה מבחי' ו"ה שזהו שרש ומקור העולמות כו', ה"ז נמשך תמיד בעולמות להוותם ולחיותם תמיד כו'. רק שיכול להיות שתהי' ההשפעה בצמצום ביותר, וע"י קיום המצות שממשיכים בחי' היחוד פנימי דאו"א וזו"נ, נמשך עי"ז מבחי' הפנימיות בבחי' החיצוניות, דאז החיצוניות היא בריבוי ההשפעה כו'. וכמ"ש במ"א¹⁰⁵, דיחוד הפנימי לגבי החיצוני הוא כמו הנשמה לגבי הגוף, וכערך מהות הגוף בעת השינה, לגבי כשהוא ער, שהנשמה מאירה בו, ונראה בו אור וחיות כו', משא"כ בעת השינה, שאינו נראה בו החיות כ"כ

לוח"ג רעו, ב. לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. סה"מ הי"ש"ת ע' 49 ואילך. וש"נ.

(101) תרע"ד (ח"ב ע' תקמח).

(102) = בהע' שרים.

(103) ויצא כח, יד. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' טז.

תורת חיים ויצא קפ, ריש ע"ב.

(104) ע' א'תשב ואילך.

(105) ראה אוה"ת בחוקתי ע' קצד. סה"מ תרנ"ז ע' רפג.

וראה ד"ה אם בחוקתי תשל"א (סה"מ תשל"א ס"ע ריג ואילך).

94) פרש"י יחזקאל שם (פירוש הב). וראה לקו"ת במדבר יד, ב. אוה"ת וירא ק, ב. סה"מ תרכ"ט ע' נה.

95) ובשה"פ [= ובשער הפסוקים]: ראה ספר הליקוטים להאריז"ל יחזקאל שם.

96) זכרי' יא, ט.

97) ראה לקו"ת להאריז"ל זכרי' שם. לקו"ת במדבר ז, ד.

תבוא מג, ג.

98) = בדרך אפשר.

99) תרע"ה (ח"ג ע' אלח ואילך).

100) ראה אוצרות חיים (שער עתיק פ"ד לת, ב - בהוצאת קארעץ, תקמ"ג) בהגהת מהר"ן בשם האריז"ל. רמ"ז

כו'¹⁰⁶ (וכמו בפנים, שנראה בו חיות פנימי של הנפש, משא"כ באחוריו כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁷). וכמו"כ בבחי' יחוד חיצוני, אינו מאיר האור כ"כ, ויכול להיות בבחי' צמצום ביותר, וכמו כד אנת תסתלק כו' כגופא בלא נשמתא כו'¹⁰⁸, דמ"מ נמשך החיות, רק שהוא מצומצם ונעלם ביותר כו', והיחוד פנימי הוא בבחי' נשמה להחיצוני, שנותן בו כח ועוז להיות בבחי' ריבוי האור וריבוי ההשפעה כו' (וגם יש גילוי הפנימיות, וכמו תוס' אור בהשגת הנשמות בתורה, ותוס' חיות בעבודה שבלב ובקיום המצות כו'). וזהו אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם כו', דהטבע, דשרשה הוא מבחי' יחוד חיצוני דאו"א, ה"ז משועבד להנהגת התורה כגוף להנשמה כו', כי ההמשכה פנימיות שע"י תומ"צ נותן כח ועוז בהחיצוני כו'. ובזמן שהי' בהמ"ק קיים, הי' עיקר ההשפעה בא"י ובמקום המקדש הוא¹⁰⁹ שער השמים כו'¹¹⁰, ומשם הי' נמשך בבחי' החיצוניות לע"ש¹¹¹ הסובבים בחו"ל (וכידוע בענין הקרבנות כו'¹¹²), וגם עכשיו, בהיות ישראל בגלות בחו"ל, עיקר מעמד ומצב השפע האלקות¹¹³ לצורך העולמות תלוי רק במצות שישראל עושין בגשמיות דוקא, אע"פ שפיזון בין האוה"ע כו'¹¹⁴. וכמו שא"י¹¹⁵ דכשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל כו', הרי דגם קיום העולם (שזהו מבחי' יחוד חיצוני כו') א"א בלא ישראל כו', בקיום התומ"צ שלהם, שממשיכים בחי' הפנימיות כו'. ומפורש אמרו¹¹⁶ תנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב כו', וכמ"ש¹¹⁷ אם לא בריתי כו' חוקות שו"א כו', לפי שבמצות דישראל תלוי בחי' ריבוי האור הנוסף בריבוי גדול בעצמות אוה"ס, להיות ישמח ה' גם במעשיו¹¹⁸, להשפיע להם שלא לפי מעשיהם כו' (והיינו מפני שתכלית הכוונה הפנימיות בהתהוות העולמות הוא שיהי' תוס' אור וגילוי בעולם, ולולא הכוונה הפנימיות הזאת, לא הי' ההמשכה דבחי' החיצוניות כלל כו', וזהו דבמי נמלך בנשמותיהן ש"צ¹¹⁹ שע"י דוקא הי' הצמצום הראשון כו', וע"כ המשכת החיצוניות תלוי בהמשכת הפנימיות כו'. וי"ל שזהו הכוונה בפע"ח שהובא לעיל¹²⁰, דלהמשיך הגילוי דבחי' יחוד חיצוני דאו"א הוא ג"כ ע"י עבודה כו', ואז בחי' החיצוניות הוא בבחי' ריבוי השפע גם ביתר מכפי המדה כו'), וע"כ א"א לעולם בכלל בלא קיום המצות דישראל, אם רב או מעט, כדי קיום העולמות הרוחניים והגשמיים כו' (והיינו דכאשר אכשיר דרא בקיום המצות בריבוי, וכדבעי למהוי, אז השמחה העליונה שישמח ה' במעשיו שההשפעה החיצוניות היא בריבוי השפעה כו', ואם הוא במיעוט, מ"מ היא השמחה העליונה להיות ההשפעה חיצוניות ולא יופסק כו'), וצריך שלא יופסק שפע זו הכללית תמיד לא יחסר כו', והוא ע"י קיום המצות דישראל כו' (וזהו כל ענין השינויים

112) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' תקיג. דרושי חתונה ח"ב תלא.
 113) האלקות: בכ"ק אינו ברור אם כתוב: האלקות.
 114) ראה פסחים פז, ב.
 115) תענית ג, ב.
 116) ראה שבת פח, א. ע"ז ה, א.
 117) ירמי' לג, כה.
 118) תהלים קד, לא.
 119) = של צדיקים (כ"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג).
 120) ע' א'תשכג.

106) ראה תניא פמ"ב (סא, א). ד"ה אתם נצבים תרע"ה (לעיל ח"ה ע' א'תקנז). ובכ"מ.
 107) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי הנ"ל (ע' א'תרכה הערה 1) ע' רצה ואילך. ועם הוספות וכו' – לעיל פרס"ד (ח"ג ע' תשלו ואילך).
 108) תקו"ז בהקדמה (ז, ב).
 109) הוא: בכ"ק אינו ברור אם כתוב: שהוא.
 110) ויצא כח, יז ובפרש"י. ב"ר פס"ט, ז. וראה לקו"ת מסעי צא, ב.
 111) = לע' שרים.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשסז

תמיד בכל ר"ה ור"ה, שהדין ומשפט הוא על כללות העולם¹²¹, וכמו ועל המדינות בו יאמר כו'¹²², וכן על עולמות העליונים וצבא מעלה, וכמו לפקוד על צבא מרום כו'¹²³, והכל תלוי בנש"י, וכמש"א¹²⁴ זה היום תחלת מעשיך כו' כי חוק לישראל הוא כו').

ואמנם עכשיו, כל זאת הברכה והשפע מלובש בהלבשה וצמצום האור האלקי כו', ומשו"ז יש עכשיו חילוקי מדרי' בהמשכה כמו שהיא בעולמות הרוחניים ובעולמות הגשמיים כו', ובעולם האצ"י וכ"ש למעלה מאצ"י מאיר הגילוי יותר כו' (שכן הוא גם בהמשכה פנימיות, כמשנת"ל¹²⁵, וכ"ש בבחי' החיצוניות כו'). אבל לעתיד יהי התגלות האור, היינו שיתגלה בחי' הפנימיות, בחי' י"ה שבמצות, ויהי' הגילוי גם בבחי' ו"ה, עד שבחי' ו"ה יהי' כמו י"ה, כנ"ל¹²⁶, ויהי' גילוי אור פנימי ועצמי כו', ויהי' הגילוי למטה כמו למעלה כו', והיינו בלי הפרש כלל בין הרוחניות והגשמיות, דגם בגשמיות יהי' גילוי אור העצמי כו', ואדרבא, עיקר הגילוי יהי' בהגשמי עצמו, וכנ"ל¹²⁷ שהגוף יהי' העיקר לעתיד, להיות שהגילוי הוא מה שהעולם יתגלה כו', וע"י הגשמי יהי' הגילוי גם בהרוחני כו', והו"ע שכר מצוה שיהי' לעתיד כו' (וי"ל דז"ע מצות בטילות לעתיד¹²⁸, וידוע¹²⁹ דפי' בטילות שיהי' בבחי' העדר תפיסת מקום לגבי הגילוי דלעתיד כו', והיינו דהמשכת המצות עכשיו הוא באין ערוך לגבי המשכה דמצות לעתיד כו', וע"כ יהיו בטלים בבחי' העדר תפיסת מקום כו'). ומעין זה הי' באדה"ר קודם החטא (וכמ"ש במ"א¹³⁰ בענין הג' שלימות דאדם דוד משיח כו'), עד שגם גופו קבל ברכת ה' כנשמתו, ולא הי' צריך להתלבש בלבוש וצמצום כלל כו', וכמו בחנוך דכתי' בי'¹³¹ ויתהלך חנוך כו', וכמו האבות שהן המרכבה¹³², בעובדות דהכנסת אורחים¹³³ ובארות¹³⁴ ומקלות¹³⁵ כמצות העליונות ממש, ע"כ קיבלו ברכת ה' בגשמיות כמו שהוא למעלה ברוחניות, בלי הסתר כלל וכלל כו', וכמו שאמ'¹³⁶ ג' הטעימן הקב"ה מעין עוה"ב כו'. וכמו"כ היו כמה נשמות גבוהות שהיו בגופים טהורים קדושים ומובדלים מכל רע כו', וחיו בחיי אלקי גם בחיי גשמיים כו', וכמו עולמך תראה בחייך כו'¹³⁷, הן ברוחניות והן בגשמיות כו' (וכמו כמה מתנאים ואמוראים שהיו עשירים גדולים, וכמו ר"ט עשיר גדול הי' כו'¹³⁸, וכמו ר"א בן חרסום¹³⁹ וראב"ע¹⁴⁰ כו', וכמו רבינו הקדוש שהי' תורה וגדולה במקום א' כו'¹⁴¹, וכמו

א'רעט

כסלו תרע"ג (ספר השיחות תורת שלום ע' 187).

131) בראשית ה, כב; כד.

132) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

133) סוטה י, א.

134) תולדות כו, יח ואילך. וראה תו"א ויצא כג, ג.

135) ראה ויצא ל, לז ואילך. זח"א קסב, א (סתרי תורה).

וראה תו"א שם. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' יב. ועוד.

136) בבא בתרא טז, סע"ב ואילך.

137) ברכות יז, סע"א.

138) ראה נדרים סב, א. ויק"ר פל"ה, טז. כלה פ"א. כלה

רבתי פ"ב.

139) ראה יומא לה, ב.

140) = ר' אלעזר בן עזרי' (ראה ברכות כו, סע"ב. שבת נה,

ב. קידושין מט, ב).

141) ראה גיטין נט, א.

121) ראה גם זהר חדש בראשית יד, ב ואילך.

122) מוסף דר"ה ("אתה זוכר"). ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.

ויק"ר רפכ"ט.

123) מוסף דר"ה ויו"כ ("ונתנה תוקף").

124) מוסף דר"ה (פטוקי זכרונות).

125) לעיל ע' א'ערב ואילך.

126) ע' א'תשסה.

127) ע' א'תשסד.

128) נדה סא, ב.

129) ראה גם אוה"ת דרושים לר"ה ח"ה ע' בקיג. לעיל

פקצ"ג ("ב ע' תקמא). לקו"ש ח"ט ע' 183 הערה 45. ספר

השיחות תשנ"ב ח"א ע' 30 הערה 35. ע' 31 הערה 46.

130) ראה תו"א ויהי מו, סע"ד. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכו

ואילך. תרס"ג ח"ב ע' רנח ואילך. אעת"ר סע"ע רח ואילך. לעיל

פקי"ג ("ח"א ע' רצז). סה"מ תרע"ח ע' רלז. שיחת מוצש"ק כא

רע"ק שאמר לר"א שמא ח"ו קיבל רבי את עולמו כו' (סנהדרין דק"א א'). ושרש כולן הי' יוסף הצדיק, שהי' איש מצליח¹⁴² גם בגשמיות, והי' עמו¹⁴³ ממש, והיינו בכל אשר הוא עושה¹⁴³ בגשמיות, הי' מצליח בידו¹⁴³, כמו שהוא למעלה ממש כו'.

וכמו"כ יש מצות פרטיות שע"י נמשך הארה גם עכשיו מבחי' האור שיתגלה לעתיד, והן אלו הדברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז, בשכר גשמי מעין השכר הרוחני דעוה"ב כו', ובזה מחולקים מצות אלו משארי המצות שיש עליהם ג"כ שכר בעוה"ז כו', דשארי המצות ההמשכה היא מבחי' ו"ה שבמצוה, ומבחי' י"ה כמו שהוא בחילוף אתוון כו', כנ"ל, ואלו המצות אדם אוכל פירותיהן, שהוא בחי' הצמיחה והתגלות הארה מבחי' י"ה כו' (והיא הארה עצמיות כו'), והקרן קיימת לעוה"ב, קרן הוא בחי' העצמי¹⁴⁴, וכמו וירם קרן לעמו כו'¹⁴⁵, דבחי' העצמי יתגלה לעתיד כו'.

והטעם דאלו הדברים דוקא אדם אוכל פירותיהן בעוה"ז הוא¹⁴⁶, מפני שמצות אלו הן בג"ר, ועיקרם בבחי' הכתר כו'. דהנה, כבוד או"א⁷ הוא בחו"ב, אמנם זהו בחי' יחוד פנימי דאו"א להוליד נשמות כו', וכידוע¹⁴⁷ דהבן הוא מעצמות מוח האב, בחי' פנימיות או"א, הנמשך מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', וכמשנת"ל¹⁴⁸, וענין כבוד או"א הוא ההמשכה מאו"א לזו"נ, והוא מבחי' י"ה לר"ה כו'. והוא כמ"ש במ"א¹⁴⁹ בענין והשיב לב אבות על בנים¹⁵⁰, דבזו"נ יאיר ויתגלה האור כמו באו"א ממש כו', והיינו שו"ה הי' כמו בחי' י"ה כו', וכמ"ש בלק"ת מהאריז"ל¹⁵¹ ע"פ⁹⁶ ביום ההוא יהי' דבזו"נ יהי' הע"ס ג"כ בבחי' קביעות כמו באו"א, ואז יהי' ו"ה כמו י"ה (עמשנת"ל ד"ה פדה בשלו¹⁵²). ונמצא שזהו אמיתית הגילוי דלעתיד כו' כנ"ל. ובעבודה הוא בחי' המושכל דגדלות אבא, שנת"ל¹⁵³, דכאשר נמשך מבחי' פנימיות החכ', אז המדות הן למעלה מהטבעה לגמרי, והן בחי' שכליים ממש כו'. והוא ג"כ ענין נחל איתן¹⁵⁴ שנת' בלק"ת ד"ה ראה¹⁵⁵, דבחי' איתן¹⁵⁶ עצמיות החכ', וכמ"ש במ"א¹⁵⁷ בענין איתן האזרחי¹⁵⁸, שהוא בחי' שם ע"ב שאינו מחודש, למעלה מבחי' ש' מ"ה החדש כו' (וי"ל דש' מ"ה החדש הוא שנמשך מבחי' ש' ע"ב דא"ק, כמשנת"ל ד"ה בהעלותך הג'¹⁵⁹, רק שיוצא ממצחא דא"ק בדרך בקיעה, דהיינו בבחי' התעלמות כו', שזהו כדוגמת בחי' חילוף י"ה בא"ת ב"ש כו'. ואיתן הוא בחי' ש' ע"ב בלתי

א"רפ

(142) וישב לט, ב: „ויהי איש מצליח“.
 (143) וישב שם, ג: „ה' אתו וכל אשר הוא עושה הי' מצליח בידו“ שם, כג: „ה' אתו ואשר הוא עושה הי' מצליח“.
 (144) ראה לעיל פקצ"ג (ח"ב ע' תקמא) וש"נ.
 (145) תהלים קמת, יד.
 (146) ראה אוה"ת משפטים ע' אקנד ואילך. ע' אקסא ואילך. סה"מ תרנ"א ע' קפט ואילך.
 (147) ראה תניא פ"ב.
 (148) ס"ע א'תשל ואילך.
 (149) ראה אוה"ת נ"ך ח"א ע' תקמג. תהלים (יהל אור) ע' תקסא.
 (150) מלאכי ג, כד.
 (151) שבהערה 97.
 (152) תרע"ה (ח"ג ס"ע א"מג).
 (153) ע' א'תרצד ואילך.
 (154) עמוס ה, כד. וראה תניא קו"א ד"ה וצדקה כנחל איתן (קסא, סע"א).
 (155) פ' ראה ית, א ואילך.
 (156) איתן: אוצ"ל: איתן הוא.
 (157) ראה אוה"ת פ' ראה ע' תרלו. ח"ה ע' ב'לט. סה"מ תרכ"ו ע' רח ואילך. לעיל פרע"ז (ח"ג ע' תשע"א). סה"מ עטר"ת ע' תריב. וראה סה"מ תרפ"ב ע' תי ואילך. תרצ"ב ע' תא. תש"ג ע' 73. אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ג ע' שלה.
 (158) תהלים פט, א.
 (159) ד"ה בהעלותך ה"ג: ראה ד"ה וידבר גו' חוקת וד"ה וידבר גו' המטות – תרע"ד (ח"ג ע' תשלג. ע' תשע"א).

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשס"ט

מחודש, היינו כמו שהוא בעצם ההתגלות (כו'), ובחי' איתן זה נמשך גם בהנחל, שזה בחי' המדות (כו') (ועמ"ש בדרוש וככה, רל"ז¹⁶⁰, בענין נחל השיטים¹⁶¹, שמהפך השטות דלעו"ז לשטות דקדושה כו', שיהי' כולה משקה כו'¹⁶², וזה דוקא מבחי' גדלות אבא, שמהפך המדות לגמרי כו', וכמ"ש שז"ע ומעין מבית ה' יוצא¹⁶¹, בחי' מ"ה דחכ' כו', והשקה כו'¹⁶¹). וזה ממשכיכים ע"י כבוד או"א כו'. והענין הוא, דבכדי שיהי' והשיב לב אבות על בנים, הוא ע"י ולב בנים על אבותם¹⁵⁰, והיינו שהבנים יעלו את האבות, וכמו חג"ת מרכבה לאו"א להעלות או"א כו', והו"ע האהבה דבכל מאדך⁷¹ שנת"ל¹⁶³, שע"ז נמשך בחי' פנימיות או"א, ושיהי' גילוי בזו"נ כו'. וז"ע כבוד או"א, היינו העבודה דרעו"ד בהעמקת המוחין דוקא כו', וע"ז נעשה י"ה בו"ה שיהי' בגילוי ממש כו'.

ובזהר ויקרא די"ב ע"א אי¹⁶⁴, כתי¹⁶⁵ כבד את אביך ואת אמך, וכת' במע"ב¹⁶⁶ יהי מאורות ברקיע השמים (דמבאר שם איך שהעה"ד הן נגד העש"מ, ואו' דכבד הוא נגד יהי מאורות), מאי קא מיירי, אלא אלין מאורות דא הוא אביך ואמך, אביך דא שמשא, אמך דא סיהרא, ואין שמשא אלא קוב"ה, שנא¹⁶⁷ כי שמש ומגן הוי' אלקי, ולית סיהרא אלא כנס"י, שנא¹⁶⁸ וירחך לא יאסף עכ"ל. מפרש דאו"א הו"ע שמשא וסיהרא, ז"א ומל' כו'. ולפ"ז צ"ל דענין כבוד או"א הוא כענין שרה הוסיפה על המאורות כו', וכדאי' במד"ר וירא פנ"ג¹⁶⁹, ע"פ¹⁷⁰ ותאמר שרה צחוק עשה לי אלקים, שרה הוסיפה על המאורות, נא' עשה, ונא' להלן¹⁷¹ ויעש אלקי את שני המאה"ג¹⁷² כו'. והיינו, כי מ"ש צחוק עשה לי אלקי, הוא בחי' הצחוק ותענוג העליון שיתגלה לעתיד, וכמ"ש בתו"א ד"ה ושבתי בשלוי' כו'¹⁷³, והוא התענוג שיהי' ע"י הברורים, שז"ע ישמח ה' במעשיו, כמ"ש בלק"ת ד"ה ה' לי בעוזרי¹⁷⁴. וענין מיעוט הירח הוא ירידת המל' לברר בירורים, כנודע¹⁷⁵, וע"ז הוסיפה על המאורות, בחי' הצחוק והתענוג עליון כו' (ועמ"ש בד"ה תחת אשר כו' בשמחה דתקס"ב¹⁷⁶, בענין שרה נחתת וסלקת כו'¹⁷⁷). וגם ידוע דיהוד שמשא וסיהרא הוא בחי' יחוד פנימי דזו"נ, וכמ"ש במ"א בד"ה ויאמר לו יהונתן מ"ח¹⁷⁸.

וגמ"ח⁷ הוא בחי' רב חסד דאריך, שהוא בבחי' בל"ג כו', וכנודע¹⁷⁹ דזהו ההפרש בין חסד דז"א לחסד דא"א, דחסד דז"א יש לו הפסק, ולכן נק' חסד זוטא, מפני שהוא בהגבלה כו', וסיבת הדבר מפני שהאור הוא בו במיעוט ובצמצום כו', אבל חסד

(160) פמ"ה ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תצ ואילך).	(171) בראשית שם, טז.
(161) יואל ד, יח (ושם: זצא).	(172) = המאורות הגדולים.
(162) ע"פ לך לך יג, י.	(173) ויצא כא, ג.
(163) ע' א'תשכב.	(174) שמע"צ פת, ד ואילך.
(164) בהבא לקמן – ראה אוה"ת יתרו ח"ח ע' ג'.	(175) ראה גם סה"מ תרל"ג ח"א ע' ערה.
(165) יתרו כ, יב.	(176) מאמרי אדמו"ר אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' עה ואילך.
(166) בראשית א, יד.	(177) זח"א ככב, ב.
(167) תהלים פד, יב.	(178) ראה אוה"ת בראשית ו, ב.
(168) ישעי' ס, כ.	(179) ראה אוה"ת וירא צ, א ואילך. לעיל פר"מ (ח"ג ע' ע)
(169) פיסקא ת.	(179) ראה אוה"ת וירא צ, א ואילך. לעיל פר"מ (ח"ג ע' ע)
(170) וירא כא, ו.	תרסה ואילך.

דא"א הוא בחי' חסד שבל"ג לגמרי כו'. וזהו דאי' במד"ר¹⁸⁰ ע"פ¹⁸¹ ועשה חסד עם אדוני, הכל צריכים לחסד, אפי' אברהם כו', דחסד דאברהם הוא בחי' חסד דז"א, ויש לו הפסק, מצד בחי' הגבו' המנגדת לחסד כו', אך חסד דא"א, דלית¹⁸² שמאלא בהאי עתיקא¹⁸³, אין לו הפסק כו', וע"כ, מבחי' רב חסד, נמשך האור והגילוי עד למטה מטה כו' (וכמשי"ת¹⁸⁴). וגם נודע שזהו החסד שמצד גדולת הא"ס (עמשנת"ל ד"ה וראיתי אני¹⁸⁵), והשפעה שמצד הגדולה הוא שנמשך בכ"מ כו'. וזהו דגמ"ח שהוא השפעה בריכוזי, ממשיכים מבחי' רב חסד דאריך, שנמשך האור גם למטה כו'.

והבאת שלו' בין אדם לחבירו⁷, פי' האריז"ל¹⁸⁶ בין א"א לז"א כו', והיינו, שהאור כמו שהוא בא"א, יאיר בגילוי בבחי' ז"א כו'. ובגמ' קדושין ד' מ'¹⁸⁷ אי, משום דאלו הדברים הן טוב לשמים וטוב לבריות כו'¹⁸⁸, ועמשנת"ל (ד"ה שלח לך ה'ב'¹⁸⁹) בענין ובטובו מחדש¹⁹⁰, שהוא בחי' אור הגנוזי¹⁹¹, שעז"נ¹⁹² וירא אלקי' את האור כי טוב, כי טוב לגנוז¹⁹³, מפני שהוא למעלה מערך העולמות כו', והוא האור שהבדילו לעצמו כו'¹⁹⁴, כמ"ש במ"א¹⁹⁵, ונת"ל (ד"ה בהעלותך הג'¹⁹⁶), והו"ע ובטובך הגדול¹⁹⁷, בחי' טוב העצמי דעצמות א"ס כו', וטוב לשמים הוא ההמשכה באצי', וטוב לבריות הוא ההמשכה גם בכי"ע כו'¹⁸⁸, כמ"ש בסי'¹⁹⁸ בפי' ברוך מרחם על הבריות כו'¹⁹⁹.

א'רפא

ומה שת"ת²⁰⁰ נגד כולם⁷ הוא בתורה²⁰¹ נכללים כל אלו הדברים, דתושב"כ ותושבע"פ הן בחי' או"א, מוסר אביך²⁰² תושב"כ²⁰³, ותורת אמך²⁰² תושבע"פ²⁰³ כו', וכבוד או"א הו"ע למוד התורה לשמה, להמשיך או"א בתורה, ע"י האהבה דבכל מאדך כו', וכמשנת"ל²⁰⁴. וי"ל, דהנה, לגבי למעלה ג"כ כתי'²⁰⁵ כי אתה אבינו, וכת'²⁰⁶ אם רחץ, א"ת אם אלא אם כו'²⁰⁷. אך כתי'²⁰⁸ יש אחד ואין שני לו גם בן ואח כו', והיינו בחי' עצמות א"ס כו', וכמ"ש בזהר בראשית דך"ב ע"ב, דעילת כל העילות לית לי' תניינא כו', וידוע

195 ראה סה"מ תרס"ח ע' כ ואילך. ע' כה ואילך. לעיל פש"ל"ד שם. ד"ה ויקהל תרע"ה (ח"ד ע' א'רכה).

196 תרע"ה (ח"ה ע' א'שצט).

197 תפלת השחר (רבנו של עולם). תפלת מוסף דר"ה (סדר זכרונות). וראה גם שערי אורה כו', ב.

198 סידור עם דא"ח סו, ב.

199 ברכת ברוך שאמר.

200 = שתלמוד תורה.

201 בתורה: אוצ'ל: כי בתורה.

202 משלי א, ח.

203 מדרש משלי עה"פ. תניא אגה"ק סכ"ט (קנא, א).

לקו"ת שמע"צ פה, ב.

204 ריש ע' א'תלבל. וש"נ.

205 ישע"י סג, טז. שבת פט, ב.

206 ישע"י ד, ד.

207 א"ית [= אל תקרי] אַם אלא אַם כו': פרי עץ חיים שער

השבת פ"ג. תו"א מגלת אסתר צו, ד. ביאורי הזהר לאדמו"ר

האמצעי יא, א. קלח, ריש ע"ג. קסו, ג ואילך. תורת חיים נח

נט, ריש ע"ד. אוה"ת נ"ך ח"א ע' קז.

208 קהלת ד, ח (בשינוי).

180 ב"ר רפ"ס.

181 חיי שרה כד, יב.

182 זח"ג כט, א. וראה שם רפט, א.

183 ראה סה"מ תרנ"א שבערה 146: „ע' במאור"א

[= במאורי אור] ערך עין אות נה, דעתיקא הוא בחי' א"א."

184 ראה לקמן ס"ע ואשיט ואילך.

185 תרע"ד (ח"ג ע' תרסה ואילך).

186 ראה לקוטי הש"ס להאריז"ל שבת ככו, א (הובא

בלקו"ת אמור לת, סע"א). סידור האריז"ל במקומו (הובא

באוה"ת יוצא רד, ריש ע"ב. ח"ה תתסא, א. ועוד).

187 עמוד א.

188 ראה אוה"ת וסה"מ שבערה 146.

189 תרע"ה (ח"ה ע' א'תח). וראה גם לעיל פש"ל"ד (ח"ג

ריש ע' התקלב).

190 ברכת יוצר.

191 ראה רמ"ז לוח"ג פה, א.

192 בראשית א, ד.

193 ראה זח"א מה, סע"ב.

194 ראה ירושלמי ברכות פ"ח ה"ו. ב"ר פ"ג, ו.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשעא

דעכה"ע הוא בחי' עצמות א"ס כו'²⁰⁹. וז"ע כבוד או"א, להמשיך מעצמות א"ס בתורה כו', והיינו בעסק התורה לאחר האה"ר הנ"ל. וכן התורה נק'²¹⁰ תורת חסד כו'. והבאת שלו' הוא ג"כ ע"י התורה, שנא'²¹¹ או יחזק כו' יעשה שלו' כו', כל העוסק בתורה משים שלו' בפשמ"ע ובפשמ"ט כו'²¹², ומבו' בלק"ת בד"ה החלצו'²¹³, שזהו חיבור בחי' י"ה עם ו"ה, וחיבור הנה"א עם הנה"ב כו'.

וזהו שבאלו הדברים אדם אוכל פירותיהן בעוה"ז, מעין עוה"ב כו'. והגשמי שנמשך מדברים אלו הוא למעלה הרבה משאר השפעות גשמיים כו', וע"ד המן, שגם בגשמי הי' לחם שנבלע באיברים'²¹⁴, שלא הי' בו פסולת כו', וכמשנת'²¹⁵ וכמו"כ השפעת הגשמיים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז הוא שאין בהם פסולת, דהיינו שהולך במקום טוב ובעניני קדושה כו', וכמ"ש במ"א'¹⁸⁸.

והנה עדיין צ"ל כל עיקר הענין שנת"ל, דהמשכה דמצות הוא דוקא ע"י הקדמת העבודה בבחי' אה"ר דבכל מאדך², למה לא תהי' ההמשכה ע"י המצות בלבד, הרי המצות הן רצה"ע, והן בחי' רצון עצמי, לא רק רצון חיצוני כו', וכמשנת"ל (ד"ה תקעו הא'³), ומה צריכים לזה הקדמת האהבה דבכל מאדך כו' (וכמו"כ כללות הענין שנת"ל⁴ דיחוד פנימי דאו"א הוא ע"י עבודת הנשמה במס"נ דוקא, משא"כ ע"י תו"מ לבד ממשיכים רק יחוד זו"נ ויחוד חיצוני דאו"א, וכמ"ש בהבי' ונקדשתי⁴, אינו מובן לכאו', מאחר דהמצות הן עצמיות רצה"ע, למה אינו ממשיכים בחי' יחוד פנימי דאו"א ע"י המצות לבד כו').

אך הענין הוא, דהנה נת"ל⁵ דהמשכה שע"י המצות הוא מצד מעלת הכלים, להיות דהמצות הן בחי' כלים, והכלים בשרשן קדמו לשרש האורות⁶, וע"כ, ע"י המצות מאיר שרש הכלים, שזהו מהות ועצמות הא"ס כו'. ולכאו' א"מ, הלא הכלים דהשתל' ג"כ קדמו בשרשן אל האורות, דלכן הכלים ממשיכי' את האור, שזהו היפך טבעו, דטבע האור הוא לעלות וליכלל במקורו כו', וכמשנת"ל באורך⁷, והכלי פועל בהאור להיות בבחי' המשכה למטה כו', וזהו מפני דשרש הכלי קדום אל האור, דשרשה מן הרשימו כו', כמשנת"ל⁶, ומ"מ, הרי ההמשכה היא רק האור שבסדר השתל', ואינו מאיר שרש ומקור הכלי כו', ואיך ע"י המצות נמשך שרש הכלי כו'. אך הענין בזה הוא, שזהו ע"י שהכלי

(209) ראה גם המשך תרס"ו ס"ע תקסה. ד"ה וידבר גו' אחרי תרע"ה (ח"ד ס"ע א'שז).

(210) משלי לא, כו.

(211) ישע"י כו, ה.

(212) סנהדרין צט, ב.

(213) מטות פה, ד ואילך.

(214) יומא עה, ב. פרש"י חוקת כא, ה.

(215) ד"ה וידבר גו' המטות תרע"ה (ח"ה ע' א'תסג. ע' א'תעד ואילך).

(1) ע' א'תשכב ואילך.

(2) ואתחנן ו, ה.

(3) תרע"ד (ח"ב ע' תקמ ואילך).

(4) לקו"ת אמור לג, ג.

(5) ע' א'תנשא ואילך.

(6) ראה לעיל פי"א. פל"ו. פצ"ג (ח"א ע' כד. ע' עה. ע' רמ).

(7) פרל"ט (ח"ג ע' תרסג). ע' א'תשנג. ס"ע א'תשנה ואילך.

(7) פצ"א. פצ"ג (ח"א ע' רלו ואילך. ע' רמ).

גופא נהפך לאור, והיינו שההעלם נעשה גילוי כו', ואין זה רק מה שהכלי ממשיך אור וגילוי. דזהו רק האור דסדר השתל' כו', וכידוע ונת"ל⁸ דזה שהכלי ממשיך אור (וואס דיא כלי רירט אן דעם אור) הוא רק בחי' חיצונית האור שבערך הכלי כו', אבל מה שע"י הכלים נמשך אור עצמי, זהו מפני שבחי' ההעלם, שזהו שרש הכלים, נעשה בבחי' גילוי כו'. ובכדי שהכלי תתהפך ותהי' אור, זהו דוקא ע"י העבודה דנשמות ובבחי' מס"נ דוקא, להיות דנשמות הן ג"כ בבחי' הכלים, כמשנת"ל⁹, וע"י העבודה שלהם בהתגלות עצם הנשמה כו', שזהו דעצם הנשמה, שהיא בבחי' העלם, ה"ה באה בהתגלות בבחי' תוקף האור והגילוי ביותר כו', ע"י למעלה ג"כ בחי' ההעלם נעשה בבחי' גילוי כו', וע"כ, ע"י קיום המצות לאחר העבודה במס"נ דוקא, נמשך בחי' ההעלם בגילוי כו' (וי"ל דכמו"כ במס"נ על עצם התומ"צ נעשה ג"כ ההעלם גילוי כו', וכמו במלחמת יון, שרצו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך¹⁰ דוקא, וכשגברו מל' בית חשמונאי, בכח מס"נ שלהם, ונצחום כו', המשיכו מבחי' העצמות דא"ס, עד שהגילוי הוא ג"כ ברה"י, טורא¹¹ דפרודא כו'¹², כידוע ומבו' במ"א¹³). ולכן, ע"י מצות בלבד, אינו נמשך בחי' העצמות, רק האור שע"פ סדר השתל', לפי שזהו רק מה שהכלי ממשיך אור כו', והיינו גם אם עשיית המצות הוא הקדמת¹⁴ אהוי"ר שע"פ טו"ד, דקיום המצות הן אז כדבעי למהוי, וכמ"ש בסש"ב¹⁵ והמקיימן באמת הוא האוהב כו', מ"מ, אינו ממשיכי' כ"א בחי' חיצונית האור כו', מפני שזהו רק מה שהכלי מגיע בהאור, וממשיך אור רק מה שבערך הכלי כו'. וזהו דע"י קיום המצות במעשה לבד מקבל השכר רק בגעה"ת, וע"י כוונת המצות, שהו"ע האהוי"ר כו', וגם ע"י הכוונה וסוד המצוה כו', מקבל שכרו בגעה"ע, אבל כ"ז הוא בחיצונית האור כו' (ובודאי שג"ז הוא בבחי' תוס' אור לגבי ג"ע בעצם, אך בכללות הוא בהאור דסדר השתל', שנמשך בזה גילוי אור עליון יותר כו'). ורק ע"י הקדמת אה"ר דבכל מאדך, שזהו מה שההעלם שבנפש בא לידי התגלות כו', ע"י דוקא נעשה הכלי עצמה בבחי' אור וגילוי, והיינו שמתגלה שרש ומקור הכלי כו' (וכן כללות ענין יחוד פנימי דאו"א הוא באמת ג"כ מעלת הכלים על האור כו', שהרי זהו כמו בחי' זיווג גופני, וכמ"ש בפרד"ס¹⁶ ובכתהאריז"ל¹⁷ ההפרש בין יחוד לזיווג כו', וכידוע בענין זיווג נשיקין וזיווג גופני, שזה ב' היחודי' דאו"א כו', והיחוד פנימי הוא לצורך הולדת נשמות דוקא, כמ"ש בע"ח¹⁸, וע"כ הוא דוקא ע"י העבודה במס"נ כו').

ס"ע א'עב ואילך).

(14) הקדמות: אוצ"ל: בהקדמת.

(15) פ"ד ת, א).

(16) ראה פרדס שער ח (שער מהות והנהגה) פי"ג-יד.

(17) טעמי המצות בראשית («סוד מציאות המצות»).

(18) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ד. שער

מ (שער פנימיות וחיצונית) דרוש י. וראה לקו"ת שה"ש לט,

ד. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"ב ע' שעז ואילך. ביאורי

הזהר לאדמו"ר האמצעי ה, א ואילך. יא, ד ואילך. רה, א

ואילך. סהמ"צ להצ"צ ג, א ואילך.

(8) ראה לעיל פרצ"ד-רצה (ח"ג ע' תתנו ואילך). ד"ה

וידבר וגו' במדבר וד"ה וידבר וגו' כל הדברים האלה תרע"ה

(ח"ד ע' אשמה. ח"ה ע' אשג). וראה לעיל ד"ה ויהי ביום

השמיני תרע"ה (ח"ד ס"ע א'רפד ואילך). ד"ה אתם נצבים

תרע"ה (ח"ה ס"ע א'תקנה). ועוד.

(9) לעיל ע' א'תנשא ואילך. וש"נ.

(10) נוסח, ועל הנסים דחנוכה.

(11) ראה זהר ח"א כט, ב. קנח, א. ח"ב רלד, סע"א.

(12) ראה תניא ספ"ל ג.

(13) ראה סה"מ תרמ"ג ע' לו. ע' מט. לעיל פש"ה (ח"ד

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשעג

ועוד שהרי נת"ל¹⁹ דשרש הנשמות למעלה משרש התומ"צ, וראי' מוכחת לזה מן התשובה, שזהו רק מצד הרצון והתענוג בנשמות מצ"ע, דרק באבותיך חשק ה' כו',²⁰ שהוא תענוג עצמי ממש, למעלה מבחי' תענוג העצמי ורצון העצמי תומ"צ כו', וע"כ י"ל דהמשכת אור חדש ממש זהו דוקא ע"י העבודה דנשמות דוקא כו'. ועם היות דההמשכה היא ע"י המצות כו', מ"מ, בכדי לעורר ולהמשיך מבחי' עצמות א"ס בחי' אור חדש ממש, זהו דוקא ע"י עבודת הנשמות ובעצם נשמתם כו'.

והענין הוא, דהנה נת"ל²¹ דמצות הן באותיות דהוי' (וכבר נת"ל²¹ דאותיות הוי' הן בחי' כלים. וי"ל דתורה הוא בחי' האור דש' הוי', והמצות הן בחי' הכלים כו'), וידוע²² דש' הוי' הוא באצי, דכמו"כ באוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' אצי' דכללות, והיינו בחי' שמו כו'. וכמשנת"ל (ד"ה בהעלותך הג'²³) בענין ה' הוא ושמו²⁴, דהוא היינו בחי' העלם האור, שאינו בבחי' גילוי גם לעצמו כו' (והוא בבחי' המשכה מן העצמות, רק שאינו בבחי' גילוי כלל כו', וכמ"ש במ"א²⁵), ושמו הוא בחי' ש' הוי', שהוא בבחי' גילוי אור כו'. וכמ"ש²⁶ במ"א²⁷ (ונז"כ ג"כ לעיל²⁸) בענין אתה הוא הוי' לבדיך²⁹, דאתה היינו בחי' עצמות, שאינו שייך בו ית' ענין העלם וגילוי כו', והוא היינו בחי' אור א"ס, דשייך בו העלם וגילוי כו', אך בחי' הוא אינו ההעלם של הגילוי, אלא הוא בחי' ההעלם בעצם כו', והיינו בחי' עצם האור שאינו בבחי' גילוי כלל כו'. וכמו עד"מ הכחות ההיוליים העצמיים, עם היותם בחי' כחות, ה"ה כחות עצמיים הכלולים בעצם, וה"ה כמו העצם כו', דכמו שהעצם אינו בגדר גילוי בעצם, כמו"כ הכחות עצמיים אינם בגדר גילוי בעצם כו'. וכמו"כ הוא בעצם האור, שאינו בגדר גילוי בעצם כו'. והוי' הוא בחי' גילוי האור דא"ס, רק שזהו הגילוי בעצמותו, וז"ש לבדיך, כמו שהוא לבדו הוא בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו'. וזהו בחי' אצי' דכללות כו'. ובזה יש ב' מדרי', והן בחי' י"ה ובחי' ו"ה, והיינו הגילוי לעצמו והגילוי לזולתו כו'. וכמו באצי' הפרטיות הרי יש ב' מדרי', והוא הנסתרות לה' אלקינו והנגלות כו'³⁰, שהן חו"ב וזו"נ, י"ה וו"ה כו', וכמו"כ באצי' הכללית הן ב' המדרי', בחי' אור המאיר לעצמו, ומה שמאיר לעצמו אור השייך אל העולמות כו', והוא בחי' עצם האור (כמו בחי' ההעלם של הגילוי כו') ובחי' התפשטות האור כו'. רק שבאוא"ס שלפני הצמצום, ב' מדרי' אלו הן מקור ושרש דב' המדרי' דממכ"ע וסוכ"ע כו'. דהנה, בחי'

א'רפג

(25) ראה סה"מ תרס"ח ע' כה. וראה לעיל ד"ה ביום השמע"צ תרע"ו (ח"ה ע' א'תרח). סה"מ פרת"ס ע' פו. ע' רמה. ועוד.
(26) המשך ר"ה תרפ"ט פי"א י"ד (סה"מ תרפ"ט ע' כג ואילך), מיוסד, כנראה, על המשך תרע"ב כאן (ע' א'תשעג-א'תשעז).
(27) ראה סה"מ תרנ"ג ע' רנח ואילך. תר"ס ע' מג ואילך. ועוד.
(28) פ"ל. פס"ט. פע"ב (ח"א ע' סד. ע' קעא. ע' קפ). פקמ"ג פרה"ה (ח"ב ע' שעז. ס"ע תקעג). פרמ"ג (ח"ג ע' תרעג). ועוד.
(29) נחמ"ז ז, ו.
(30) נצבים כט, כח. וראה רע"מ בוח"ג כג, ריש ע"ב תקו"ז ת"י (כה, ב). ת"ע (קכט, א). לקו"ת פקודי ג, ב.

(19) ס"ע א'תשכז ואילך.
(20) עקב י, טו. וראה גם המשך תרס"ו ע' צ. ע' קמ. ע' שו. לעיל פס"ד (ח"א ע' קב). פקצ"ג (ח"ב ס"ע תקמא). לקמן ע' וא'תח.
(21) ע' א'תשסא ואילך.
(22) ראה עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות למהרח"ו) פ"א. שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.ב. פי"ג. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תק"ע ע' עח. אוה"ת בשלח ע' תקעב. סה"מ תרכ"ח ע' רז ואילך. תרמ"ב ע' רסה. סה"מ תרנ"ט ע' מ. לעיל פק"ע (ח"ב ס"ע תע). פת"ד (ח"ד ע' א'קכג). ד"ה אתם נצבים תרע"ה (ח"ה ע' א'תקנג).
(23) תרע"ה (ח"ה ריש ע' א'שעט).
(24) פרקי דר"א פ"ג.

התפשטות האור, בזה ה' עליית הרצון על ההשתל, וכמ"ש בע"ח³¹ כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו', שזהו מקור ושרש דבחי' ממכ"ע, שהרי בעליית הרצון שם הוא ההשערה על ע"ס כו'. ועצם האור הוא למעלה מעלות הרצון, ואינו שייך שם ע"ס, כ"א ספי' עד אין קץ כו', ה"ז מקור ושרש דבחי' סוכ"ע כו', וכמשנת"ל³², וכמ"ש באורך בדרוש יו"ט של ר"ה³³.

והנה אצי' הפרטיות ענינה הוא בחי' הגילוי, והוא לצורך העולמות והנבראים, וכמ"ש בזהר³⁴ דאצי' ע"ס הוא בגין דישתמודעון בי' כו', וכמ"ש בפרד"ס בשער שם בן ד' פ"א, דענין האצי' הוא בכדי שידעו אוא"ס כו', כי למעלה מאצי' הוא בחי' העלם וסתימות, ואצי' הוא בחי' הגילוי כו', והיינו, שגם חו"ב שנק' נסתרות, ה"ה ג"כ בחי' גילוי לצורך העולמות כו', וכמשנת"ל (ד"ה נחמו³⁵) בשם הפרד"ס³⁶. וכידוע³⁷ דחכ' היא ראשית הגילוי כו', ועם היות דעיקר ראשית ההשתל' היא בינה כו'³⁸, ומ"מ³⁹, הרי חכ' היא ראשית הגילוי, וכמ"ש⁴⁰ ראשית דרכו כו', ונת"ל⁴¹ דבענין המציאות, בחי' בינה היא הראשית, ובענין הגילוי, בחי' חכ' היא הראשית כו', א"כ, ה"ז גילוי שלצורך העולמות, להיות בעולמות גילוי אוא"ס כו', וכמשנת"ל⁴² בענין ראשון וראשית, דראשית הוא בבחי' שייכות כו'. ולכן כל העלאת מ"ן מגיע עד בחי' חכ' כנודע⁴³, והוא מפני שחכ' הוא גילוי שלצורך העולמות והנבראים, לכן מגיע שם העלאת מ"ן שלהם כו'. ובדוגמא כזאת הוא ג"כ בבחי' אצי' דכללות, שזהו ג"כ בחי' הגילוי דאוא"ס, וכנ"ל דהוא היינו בחי' העלם האור, ושמו הוא בחי' הגילוי כו', דגם האור כמו שהוא לעצמו הוא בחי' הגילוי דאוא"ס כו', וכל גילוי הוא לצורך ההשתל', שהרי לעצמו כבי' הרי אינו צריך להגילוי, רק הגילוי הוא לצורך ההשתל' שיהי' אח"ז כו'. ונת"ל (ד"ה ואהי' אצלו⁴⁴) דבחי' התפשטות האור הוא הגילוי להאיר את העולמות, ועצם האור הוא לגלות עצמותו כו', מ"מ, הרי הכל הוא בחי' הגילוי, ולצורך ההשתל' כו', וכמשנת"ל (ד"ה נחמו נחמו³⁵), שגם בחי' ידיעת עצמו (שזהו בחי' י"ה שבש' הוי' שבעצמות כו') הוא לצורך ההשתל' כו'. ומאחר שכ"ז הוא לצורך ההשתל', הרי שייך לומר דההשתל' הוא שם בבחי' התכללות והעלם, והעלאת מ"ן דסדר השתל' מגיע לשם כו', שהרי בבחי' התפשטות האור ה' השערה על כללות ההשתל' שיהי' אחר הצמצום כו', וגם בבחי' עצם האור הוא שההשתל' שם בבחי' התכללות והעלם כו', וכמשנת"ל⁴⁵ דשרשי האורות, שזהו בחי' או"פ, הוא מה שאוא"ס הבל"ג שיעור בעצמו להאיר במדה וגבול כו', דלכן אור הקו הוא מין כנף כו'⁴⁶, וכמו שהאור דממכ"ע נמשך מבחי' סוכ"ע והוא מעין האור דסוכ"ע כו', וכמשנת"ל באורך⁴⁵.

א'רפד

(39) ומ"מ: בסה"מ תרפ"ט שבהערה 26: מ"מ.
 (40) ירמ"ת, כב. וראה אוה"ת וארא ע' קמז ואילך.
 (41) פקנ"ב (ח"ב ע' תו).
 (42) ע' איעתר ואילך.
 (43) ראה גם סה"מ תרנ"ד ע' רצה. תרס"ד ע' כת. אעת"ר ע' קצו. תרע"ח ע' ריב.
 (44) תרע"ד (ח"ג ע' תרלז ואילך).
 (45) פכ"ז (ח"א ע' נו ואילך).
 (46) ראה מנחות לת, א ואילך. שו"ע אדה"ז או"ח ס"ט ס"א. וראה לקו"ת קרה נב. ב. שם, ד.

(31) שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.
 (32) ע' א'תשכב. וש"נ.
 (33) ראה לעיל שם. וש"נ.
 (34) ח"ב מב, ב.
 (35) תער"ב (ח"א ע' קו ואילך).
 (36) שער ד (שער עצמות וכלים) פרק י.
 (37) ראה לעיל ע' א'תשלד. וש"נ.
 (38) ראה לקו"ת צו יא, ד ואילך. אוה"ת דרושים לפסח ע' תשלד ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' קנב. ס"ע קנו. לעיל פמ"ח. פנ"ו (ח"א ס"ע קי. ע' קלה). פקל"ז. פרט"ו (ח"ב ע' שסג. ס"ע תקצח).

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשעה

והענין הוא⁴⁷, דהנה, בהשתל' הע"ס, הרי ידוע⁴⁸ דהתחתון נמצא כלול תחלה בהעליון, ויוצא מההעלם אל הגילוי כו'. וכמו עד"מ שכל ומדות באדם, שהמדות שבלב נולדים מן השכל בדרך עו"ע, שזהו רק ענין גילוי מההעלם, היינו, שאין כל חדש בעיקר מציאותם בהתפעלות שבלב, כי כבר היו כלולים בשכל שבמות, רק שהיו מתאחדים שם, ונחשבים שם כטפל לגבי עיקר כו', שהעיקר הוא גילוי השכל, וממילא המדות אינן במורגש, ומתאחדים עם השכל כו'. וכאשר אנו רואים בעבודה, דקודם שנתפעל באהוי"ר במורגש בלב, ה"ה מתפעל באהוי"ר בשכלו, דבהיותו⁴⁹ מכיר ומשיג בוראו, שנתפעל במוחו בחדוה אלקית או ביראה אלקית כו', והן בחי' חו"ג המכוסים בשכל, שאינם במורגש כו', כידוע וכמו שנת"ל בכ"ד⁵⁰. ועד"ז נכללו אותיות המח' בלב כשמתפעל בלב, שנק' הרהורי לבו, שאין כל חדש בהרהור אותיות המח', כי היו כלולים בהבל הלב⁵¹, ולא הי' ניכר כו'⁵². וכן הבל הדבור הי' כלול תחלה בהבל הלב, כי הרכבה גשמית דאמ"ר⁵³ שבהבל קול הדבור⁵⁴ במורגש לזולתו, הוא אותו ההבל שבלב בהרכבה דאמ"ר רוחני, רק שהי' בהעלם ויצא לגילוי כו' (וכידוע שזה"ע ז' הבלים עילאין וז' הבלים תתאין⁵⁵, מהבל הדבור עד רום המעלות, דכמו שז' הבלים שבמדות שבלב נק' ז' הבלים עילאין לגבי ז' הבלים דדבור שנק' זה"ב⁵⁶ תתאין, כך זה"ב דמדות נק' זה"ב תתאין לגבי זה"ב דבינה, וכמו"כ גם זה"ב דבינה נק' תתאין לגבי חכ', עד שגם זה"ב דחכ' נק' זה"ב תתאין לגבי זה"ב דמדות שבכתר, וכך עד רום המעל', וכידוע בענין הבלים דא"ק כו'⁵⁷). וכמו שהמדות כלולים בהעלם בשכל, כמו"כ יש התכללות דשכל בלמעלה מהשכל, והיינו בבחי' רצון ותענוג, שנבדלים בערך מן השכל, מ"מ יש שם התכללות דשכל כו'⁵⁸. וכמו שאנו רואים בעבודה שבלב, בנקודת הרצון שלמעלה מהטעם, דמ"מ יש בזה טעם לרצון, אבל הוא בהעלם מאד, ויוצא לגילוי מהעלמו אח"כ כשאומר טעם לרצון זה כו'. וכמו"כ יש התכללות דבחי' הרצון ותענוג במקור הרצון והתענוג, בבחי' יחידה שבנפש, דמשם יוצא כל רצון וכל עונג בדבר מה כו'. ומוכן, שההתכללות אינו דומה בכל המדרג', דאינו דומה התכללות המדות בשכל להתכללות השכל בלמעלה מהשכל כו', דהמדות גם בהתכללות בשכל הן בבחי' מציאות, משא"כ השכל בלמעלה מהשכל אינו בבחי' מציאות

47) הבא לקמן (עד סוף פיסקא „והענין הוא, כמשנת"ל בענין אני ראשון ואני אחרון" (ע' א'תשפ)) – מיוסד, כנראה, על מאמרי אדמ"ר האמצעי קונטרסים (הנ"ל ע' א'תרסה הערה 1) ס"ע שכח ואילך.

48) ראה גם מאמרי אדמ"ר הזקן ענינים ח"א ע' קפא. ח"ב ע' תלט.

49) דבהיותו: בסה"מ תרפ"ט שבהערה 26: דלהיותו. 50) פקל"ד (ח"ב ע' שנה ואילך). פרמ"ד ואילך. פשכ"ז (ח"ג תרעז ואילך. ע' תתקד). פשצ"ט (ח"ד ע' א'קיג ואילך).

51) ראה לקו"ת אחרי כה, ג. מקומות שבהערה 54. 52) ולא הי' ניכר כו': בסה"מ תרפ"ט שם: אלא שבהיותם כלולים בהבל הלב לא הי' ניכרים, וכאשר מתפעל בלבו אז נעשים ניכרים.

53) = דאש מים רוח. 54) ראה זח"ב קפד, ב. תו"א ויצא כ, ב. סידור עם דא"ח פה, ד. רסט, ג. שמה, א ואילך. וראה לעיל פרס"ג (ח"ג ע'

תשלד). פשצ"ט ואילך (ח"ד ע' א'קיד ואילך).

55) ראה זח"ג מז, ב. מאמרי אדמ"ר הזקן תקס"ז ע' ק. ביאורו"ז להצ"צ ח"ב ע' תתפב ואילך. ע' תתצז ואילך. סה"מ תר"ל ח"ב ע' תקטו ואילך. תרל"ד ח"א ע' רכ ואילך. תרנ"ח ע' קסו ואילך. תרצ"ט ע' 151 ואילך. ועוד. 56) = ז' הבלים.

57) ראה עץ חיים שער ד (שער אוזן חוטם פה). וראה לעיל פל"ח (ח"א ע' פד). פרס"ג (ח"ג ע' תשלג). 58) וכמו שהמדות .. התכללות דשכל כו': בסה"מ תרפ"ט שבהערה 26: והנה כמו שהמדות כלולים בהעלם בשכל, הנה כמו כן יש התכללות דשכל בלמע' מן השכל, והיינו בהכחות רצון ותענוג, ועם היות דהכחות רצון ותענוג הם נבדלים בערך מן השכל, דשכל הוא א"פ המתיישב בכלי, משא"כ רצון ותענוג הם כחות מקיפים, והם נבדלים בערך מן השכל, מכל מקום הרי יש שם ההתכללות דשכל.

שכל כו', וכמשנת"ל (ד"ה נשא הא' 59) בענין ח"ס, שהוא הטעם שברצון, שהוא למעל' מהשכל לגבי שכל, שז"ע שתוק כך עלה במח' כו' 60, וכמו כח המשכיל, שאינו מציאות שכל כלל, רק מ"מ הוא ענין שכלי, כמשנת"ל 61 ובכ"ד 62. וכן הרצון בלמעלה מהרצון, הוא יותר בבחי' העדר המציאות כו', ומ"מ ה"ה בבחי' התכללות בהמקור לרצון כו'. דכמו"כ הוא הדוגמא 63, דבחי' מדות עליונות דז"א דאצי' כלולים בבחי' הבינה, שז"ע המילוי דשם ס"ג כו', או כצורת הרגל קצר שבה"א ראשונה 64, שזהו התכללות המדות בבניה כו', כמ"ש בבה"ז פ' בלק 65 ע"פ 66 כי מראש צורים כו', ובלק"ת ד"ה אלה מסעי הב' 67. וכמו"כ כלולים המדות בחכ', שז"ע כי מראש צורים אראנו כו', כמ"ש בבה"ז שם, רק שהן שם בבחי' העלם ביותר, והו"ע ו"ק דאבא כו'. וכן הבינה כלולה בחכ', וכמ"ש באד"ז 68, האי חכמתא אתפשט ואפיק מיני' בינה כו', וכמשנת"ל (ד"ה וה' אמר המכסה אני הב' 69) בענין הבן בחכ' כו' 70. וכן חכ' כלולה בכתר, וכמ"ש 71 והחכ' מאין תמצא, בחי' אין דכתר כו', והוא בחי' ח"ס, חכ' שבכתר כו' (ומ"מ, התהוות חכ' דאצי' מבחי' ח"ס הוא כמו יש מאין כו', וכמשנת"ל 72, שזהו ע"ד מבין דבר מתוך דבר כו' 73), עד גם בחי' הכתר שהוא בחי' ע"י וא"א (שנק' רצון ותענוג שלמעלה מהשכל וחכ' כנודע 74), גם הם היו בבחי' העלם בעצמות המאציל שלמעלה מבחי' כתר דאצי' כו', עד בחי' א"ק שכולל כללות ההשתל' שאחר הצמצו' כו'. וכמו"כ באוא"ס שלפני הצמצום, הנה בחי' היותר אחרונה שבאוא"ס, כמ"ש בע"ח 75 כאלו נא' מל' דמל' דא"ס כו', הי' כלול בעצמות אוא"ס, ובא לידי גילוי בעצמותו כשבא במחשבתו ורצונו הפשוט כו'. וממילא מובן, שיכול להיות עלי' והתכללות בבחי' העלאת מ"ן מתחתון לעליון, עד רום המעלות במדרג' היותר עליונה, שהוא שם בבחי' התכללות בתכלית ההעלם עכ"פ כו'.

א'רפה

אך כ"ז הוא בבחי' הגילוי דאוא"ס, גם באוא"ס שלפני הצמצום כו'. אבל בחי' העלם האור, שאינו בגדר גילוי כלל, ואינו בגדר מקור כלל, אינו שייך לומר שנמצא כלול שם גם בהעלם ביותר כו'. והענין הוא, כמ"ש במ"א 76 דכל שהוא בבחי' גילוי אור, הגם שהגילוי הוא רק לעצמו, יבוא לידי גילוי לזולתו ג"כ כו', והיינו, דמאחר שהוא בבחי' גילוי בעצם, יש לו שייכות אל הגילוי להזולת (דבכללות הוא רק בחי' ההעלם של הגילוי כו'), וממילא שייך לומר שהגילוי אל הזולת נמצא כלול בו בהעלם, וההמשכה היא רק

59) תער"ב (ח"א ע' ל ואילך).

60) מנחות כט, ב.

61) פצ"ז (ח"א ע' רמט ואילך). פקב"ז (ח"ב ע' שלד ואילך).

פשכ"א (ח"ג ע' תתצג). ד"ה ויקרא וד"ה וספרתם לכם –

תרע"ה (ח"ד ע' א'רלח. ע' א'שיו). ד"ה אנכי אנכי וד"ה

בראשית ברא – תרע"ו (ח"ה ע' א'תקפת. ע' א'תריח).

62) ראה סה"מ תר"ן ע' שם ואילך. תרנ"ז ס"ע רד ואילך.

תרנ"ט ס"ע ריג. המשך תרס"ו ס"ע קט ואילך.

63) הדוגמא: אוצ"ל: הדוגמא למעלה (ראה גם סה"מ

תרפ"ט שם).

64) ראה זח"ג רג, ב.

65) ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ריב, ג ואילך. וראה

גם ד"ה כי מראש צורים תרע"ג (לעיל ח"ב ע' תו ואילך). ד"ה

ה' מלך תשל"ב (סה"מ תשל"ב ע' רצט).

66) בלק כג, ט.

67) פט, ד ואילך.

68) זח"ג רצ, א.

69) תרע"ו (ח"ה ע' א'תרנ ואילך).

70) ספר יצירה פ"א מ"ד.

71) איוב כה, יב.

72) פרצ"ג (ח"ג ע' תתיב).

73) חגיגה יד, א.

74) ראה תניא אגה"ק סכ"ט. סהמ"צ להצ"צ לת, ב ואילך.

75) שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.

76) ראה סה"מ תרנ"ו ס"ע שעא ואילך. תרנ"ז ע' פט. ועוד.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשעז

גילוי מההעלם, לא דבר חדש כו'. דכמו"כ הוא לפני הצמצום⁷⁷, בבחי' עצם האור, דהיינו בחי' אוא"ס שקודם עלות הרצון, מאחר שהוא בחי' גילוי לעצמו כבי', יש לו שייכות אל בחי' התפשטות האור שבעצמותו כו'. ולכן, גם בעצם האור יש בחי' ספי', רק שהן ספי' עד אין קץ כו' (ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה⁷⁸, דבחי' עצם האור והתפשטות האור זה"ע בחי' אחד וקדמון כו'). אבל בחי' העלם האור שלמעלה מגדר גילוי לגמרי, הרי מצד מדרי' זו יכול להיות שלא יהי' בחי' גילוי כלל, לא לעצמו ולא לזולתו כו' (וכמ"ש מזה באורך בד"ה שמח תשמח, רנ"ז⁷⁹), ממילא בבחי' זו אינו שייך התכללות כו', וממילא ה"ז למעלה מהעלאת מ"ן, וההמשכה משם הוא בחי' אור חדש כו'.

וכמו"כ יובן בענין המצות, שהן בבחי' האותיות דהוי' שבעצמות, ועיקרם הוא באותיות י"ה, דהיינו בחי' רצון עצמי, שלמעלה מהרצון שבעולמות, וזהו בחי' התפשטות האור דאוא"ס, בחי' עלות הרצון כו', והמצות הן בחי' עצם האור כמו שהוא לעצמו כו', ומ"מ הוא בחי' הגילוי דאוא"ס כו', ולכן שייך שם העלאת מ"ן דמצות כו', וההמשכה אין זה בחי' עצמות האור (והיינו, דגם בבחי' הגילוי דאוא"ס אין זה המשכת עצמות האור, כ"א בחי' חיצונית כו').

והענין הוא, דהנה נת"ל²¹ שהמצות הן בחי' האותיות וכלים דש' הוי', ותורה היא בחי' האור כו'. והנה ידוע דתורה ומצות כמו שהן בבחי' הכתר, המצות הן בגולגלתא⁸⁰, וזהו בחי' חיצונית הכתר, ותורה היא בח"ס⁸¹, בחי' פנימיות הכתר כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דאני ה' אלקיכם⁸². ומשו"ז בהשתל', המצות הן בבחי' אברים חיצונים, ותורה היא בבחי' אברים פנימיים כו', וכמ"ש בלק"ת בהבי' דוידבר אלקים דעשה"ד⁸³ (וזהו הטעם מה שויתר הקב"ה על ע"ז כו' ולא ויתר על מאסה של תורה⁸⁴, מפני שהיא בבחי' אברים פנימיים כו', וכמ"ש באריכות בד"ה ושנתם⁸⁵). וזהו שהמצות הן בחי' הכלים, דשרשן מבחי' מקיף, והן בחי' חיצונית, שמקיפים ומלבישים את האור כו', והתורה היא בבחי' פנימיות, והיינו בחי' האור כו', דכמו"כ בחי' גולגלתא היא כמו בחי' כלי (והוא עצם הגולגלת, כמ"ש במ"א⁸⁶) שבתוכו המוח כו'. וכמו"כ בש' הוי' שבעצמות, דבד"כ הוא ש' הוי' שברצון, הנה המצות הן בחי' אותיות וכלים, והתורה היא בחי' האור והפנימיות כו'. וע"כ ההמשכה שע"י המצות הוא רק בחי' חיצונית האור (ומה שהמצות הן פנימיות לגבי⁸⁷ עולמות, היינו שהן מבחי' י"ה כנ"ל, דהרצון דעולמות הן מבחי' ו"ה, בחי' התפשטות האור, והרצון דמצות הן מבחי' י"ה, בחי' עצם האור כו', אבל

א'רפו

(82) שלח מט, ג ואילך.

(83) לקו"ת במדבר יז, ד ואילך.

(84) ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.

(85) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' שח ואילך. ע' שיד ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' רמו ואילך. ע' ערב ואילך. סה"מ תרל"ט ח"ב ס"ע תצא ואילך.

(86) ראה לקו"ת נצבים מט, ג. מאמרי אדמו"ר האמצעי נצבים ע' תתסה ואילך.

(87) לגבי: אוצ"ל: הרי זה לגבי.

(77) ראה המשך תרס"ו ע' תרעט. סה"מ עטר"ת ע' קצט. ועם הגהות והוספות כו' – ד"ה טוב שם תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' קנח); ד"ה אר"א עתידין צדיקים תרצ"ד (סה"מ תרצ"ד); ד"ה אתה הראית תש"ג פכ"ה (סה"מ תש"ג ע' 65).

(78) המשך תרס"ו שבערה הקודמת.

(79) סה"מ תרנ"ז ס"ע קצא ואילך.

(80) ראה זח"ג (אד"ר) קכט, א. קלו, א. תניא אגה"ק ס"כ (קלא, א). תוי"א מגילת אסתר צב, סע"ב ואילך. אוה"ת מגילת אסתר ע' צו ואילך.

(81) ראה תוי"א ואוה"ת שם. לקו"ת שה"ש כב, ד.

בזה גופא המצות הן בחי' חיצוניות כו'), והיינו לפי שהמצות הן בחי' כלים, הנה זהו מה שהכלי ממשיך אור, שזהו בחי' חיצוניות האור כו', משא"כ תורה הוא בבחי' האור, היינו, לא מה שהכלי ממשיך, כ"א המשכת האור בעצמו כו'. וזהו שכל ענין המצות הוא תיקון הכלים, וכמ"ש⁸⁸ ועשיתם אותם, מעלה אני עליכם כאלו עשוני כו'⁸⁹, וע"י תיקון הכלי נמשך האור כו', וכן בשרשן הן בחי' אורות וכלים, והכלים ממשיכים את האור כו', משא"כ תורה הוא המשכת האור, לא מה שהכלי ממשיך, שזהו בחי' עצם האור כו' (וכמשי"ת⁹⁰ בעזה"י במעלת התורה על התפלה, שהתורה היא לא מה שהכלי ממשיך, ולא מה שהכלי תופס כו'). וזהו שהמצות הן בחי' העלאה מלמטלמ"ע, וכמ"ש בתו"א ד"ה מזוזה מימין ובהבי"ט⁹¹ (ושם ג"כ שהן בחי' אותיות ורצה"ע כו'), שע"י מצות צדקה למטה מעוררים למעלה ההמשכה להחיות⁹² רוח שפלים כו', וכה"ג בכל המצות, אבל תורה היא בחי' המשכה מלמעלמ"ט כו', והיינו לפי שהמצות הן בחי' כלים, ובחי' חיצוניות האור כו' (דשם שייך העלאת מ"ן כו'), שזהו הנמשך ע"י העלאת מ"ן בתיקון הכלי, שממשיכה את האור עי"ז כו', ותורה היא בחי' פנימיות האור שלמעלה מהכלים כו', ה"ה בבחי' המשכה מלמעלה למטה כו'.

וכ"ז הוא מה שהכלי ממשיך אור (ע"י העבודה בתיקון הכלים כו', וכמשנת"ל⁹³ בענין רצו"ש כו'). אבל מה שהכלי נהפך לאור, והוא ע"י⁹⁴ דנשמות, שהן ג"כ בחי' כלים, וע"י⁹⁵ בעצם הנשמה נעשה הכלי לאור כו'. ושרש הנשמות הן למעלה מהמצות, והיינו שהן בבחי' הוא שלמעלה מבחי' שמו כו', דבחי' ומדרי' זו אינו בגדר מקור ובגדר שייכות אל העולמות והשתל' כלל כו'. ועי"ז נתוסף אור בש' הוי' (וכהפי' הב' במ"ש⁹⁶ ושמו דרך הוי', שממשיכים תוס' אור בש' הוי' כו'), גם בש' הוי' שבעצמו' (ועפ"ז י"ל הפי' עתידים צדיקים שיקראו בשמו כו'⁹⁷, דצדיקים, ע"י העבודה בעצם נשמתם באה"ר דבכל מאדך⁹⁸ כו', יהיו בבחי' קריאה והמשכה בבחי' ש' הוי' כו'), שממשיכים מבחי' העלם האור העצמי בבחי' גילוי האור כו', שזהו המשכת אור חדש, שלמעלה גם מבחי' מקור למקור להשתל' כו'. והגילוי נמשך עד למטה מטה כו', כי, בהאור דסדר השתל', ובמקור האור, וגם בהאור שהוא בבחי' מקור למקור עכ"פ (היינו שהוא בחי' גילוי כו'), שייך לומר בו סדר והדרגה, וא"א להיות נמשך בכ"מ כו', אבל בחי' העלם האור, שאינו גם בבחי' מקור למקור, כאשר נמשך ונתגלה, הגילוי הוא בכ"מ כו' (וכאשר נת"ל⁹⁹ דכל שהאור עליון יותר, ה"ה נמשך ומתגלה למטה יותר, שזהו מפני הבדלת ערך האור כו', וכ"ש בבחי' גילוי העלם האור כו').

95 ונ"י: אוצ"ל: וע"י העבודה.

96 וירא ית, יט.

97 בבא בתרא עה, ב.

98 ואתחנן ו, ה.

99 ראה לעיל פקצ"ח-קצט (ח"ב ע' תקנ"ג ואילך). ד"ה כה

אמר ה' השמים כסאי תרע"ו (ח"ה ע' א'תרלב).

88 בחוקתי כו, ג.

89 ראה זח"ג קיג, א. ויק"ר פל"ה, ז.

90 ראה לקמן ע' ואשג ואילך.

91 מקץ מב, ד ואילך.

92 ישע"י נז, טו.

93 ס"ע א'תרטא.

94 ונ"י: אוצ"ל: ע"י העבודה.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשעט

וז'הן דההמשכה שע"י המצות הוא דוקא ע"י הקדמת העבודה דנשמות בבחי' אה"ר כו', משרו"ז שע"י דוקא נמשך תוס' אור בש' הוי' דמצות, להיות גילוי אור חדש, ושיהי' הגילוי עד למטה מטה כו' (ובאמת המשכת האור דמצות כמו שהן בשרשן, בחי' רצה"ע, הוא ג"כ ע"י בכל מאדך דוקא, כידוע בענין עושין רצונו ש"מ כו'¹⁰⁰, ובלעדי זאת ההמשכה היא רק בגילויים דסדר השתל' כו', וכמשנת"ל, אך בפרטיות ובעומק יותר הוא כנ"ל). וגם, שע"י בחי' הכלים דמצות גופא נעשים אור כו', ואין זה רק מה שהכלי ממשך אור, כ"א שמאיר גוף ועצמות הכלי כמו שהיא בשרשה כו'. ובפרט ע"י תשובה מאה"ר, שהרע עצמו נהפך לטוב, והו"ע שהזדונות נעשים כזכיות כו'¹⁰¹, וכמשנת"ל¹⁰², שע"י נמשך ומתגלה בחי' העלם העצמי דא"ס, שזהו בחי' שמו הכלול בעצמותו ממש, שאינו בבחי' המשכה מן העצמות, כ"א כלול בעצמותו בבחי' יכולת כו', ונת"ל¹⁰³ די"ל דשרשו של הכלי הוא בבחי' העלם העצמי, שזהו בחי' מהות ועצמות דא"ס כו', ונמשך ומתגלה ע"י התשובה האמיתית, שזדונות נעשים כזכיות כו', והוא בחי' גילוי אור חדש ממש כו', והוא בחי' עדן עילאה סתימאה¹⁰⁴, שזהו אמיתית הגילוי דלעתיד, ויהי' הגילוי למטה בגופים דוקא כו', וכמשנת"ל¹⁰⁵.

א'רפז

והענין הוא, כמשנת"ל¹⁰⁶ בענין אני ראשון ואני אחרון¹⁰⁷, דאני ראשון הוא בחי' כתר, ובשרשו הוא בחי' כתר מל' דא"ס או כתר הכללי כו', והוא בחי' שמו העצמי הכלול בעצמותו ממש כו' (ולפמ"ש במ"א¹⁰⁸ בענין בחי' פנימיות וחיזוניות שבכתר כו', י"ל בד"א, דבחי' העלם האור הנ"ל הוא בדוגמת בחי' חיזוניות הכתר, ובחי' העלם העצמי הוא כדוגמת בחי' פנימיות הכתר כו'), ואני אחרון הוא בחי' מל' דאצי' כו', ונסב"ת ותחב"ס¹⁰⁹, דבחי' מל' שרשה בבחי' העלם העצמי כו'. וזהו דבחי' מל' היא בחי' העלם בעצם, דסיהרא ל"ל מג"כ¹¹⁰, שהיא חשוך בעצם כו'¹¹¹, וכן עיקר ענין הכלים הוא בבחי' מל' דוקא כו', והיינו מפני שרשה בבחי' העלם העצמי כו'. וכאשר הכלי יתהפך ויהי' אור, והיינו שיתגלה בחי' העלם האור ובחי' העלם העצמי כו' (שזהו ע"י העבודה דעצם בבחי'¹¹² בכל מאדך, ובשמחה ש"מ¹¹³ כו', והעיקר ע"י התשובה מאה"ר כו', וכמו"כ ע"י עסק התורה בבחי' קבעומ"ש, היינו מה שנוגע לו בעצם נפשו הרצון האמיתי דתורה כו', שז"ע יעשה למחכה לו¹¹⁴, למאן דדייק כו'¹¹⁵, וכמ"ש באורך בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו¹¹⁶), יהי' הגילוי בבחי' מל' כו', והיינו דאני ראשון יתגלה בבחי' אני אחרון כו', ויהי' הגילוי

(108) ראה גם המשך תרס"ו ע' תקפג. סה"מ פרי"ע ע' רנו.

(109) = ונעוץ סופן בתחילתו ותחילתו בסופן (ספר יצירה פ"א מ"ז).

(110) = לית לה מגרמה כלום (ראה זח"א לג, ב. קלה, סע"ב.

רלו, ב. רמט, ב. ח"ב רטו, א. ח"ג קיג, ב).

(111) ראה לעיל ע' א'תרכב. וש"נ.

(112) דעצם בבחי': אוצ"ל: דעצם הנשמה בבחי'.

(113) = של מצוה.

(114) ישעי' סד, ג.

(115) זח"א קל, ב.

(116) ע' קד ואילך. ע' קכה ואילך.

(100) ראה ברכות לה, ב ובחדא"ג מהרש"א שם. אור תורה

להרב המגיד סימן קסו. לקו"ת שלח מב, ג. לקו"ש ח"י"ב ע' 98 ואילך. ובכ"מ.

(101) ראה יומא פו, ב. תניא פ"ז.

(102) ע' א'תשל.

(103) ס"ע א'תשנה ואילך. ע' א'תשסד.

(104) ראה לעיל פקצ"ג. פ"ר. פרי"ז. פרכ"ה (ח"ב ע' תקמא. ע' תקנח. ע' תקעב. ע' תקעז. ע' תרכז).

(105) ראה ע' א'תשסד.

(106) ע' א'תערב. ע' א'תרעז ואילך.

(107) ישעי' מד, ו.

למטה מטה בבחי' גילוי ממש כו', והוא שהגופים יהיו אלקות ממש כו'¹¹⁷ (ועמשת"ל ד"ה והי' כי תבוא הא'¹¹⁸), ועי' הגוף יהי' הגילוי גם בהנשמה כו'¹¹⁹. וכמו"כ למעלה, דבחי' מל' תהי' בבחי' משפיע בכל הספי', וכמ"ש¹²⁰ והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני כו'.

ומעתה יובן: מ"ש² הוי' יחתו מריביו כו'³. ותחלה צ"ל ענין מריביו⁴, איך שייך מריבה עם ש' הוי', דמי יעמוד נגדו כו'. אך⁵ הנה ידוע במ"ש⁶ והי' היום ויבאו בני האלקים להתייצב על ה', שזהו ביומא דינא רבא דר"ה⁷, שבחי' כח מדת הדין מתייצב נגד מדת הרחמים כו'⁸, והיינו⁹ מפני הסתלקות בחי' הבינה מהמדות, מתעורר בחי' הדין כו', כי בבינה הוא התגלות עתיק¹⁰, ונת"ל¹¹ דזהו בחי' פנימיות בינה, שמאיר בה מבחי' עצמות א"ס, כמו בפנימיות חכ' כו', ובר"ה¹² אז מסתלקים בחי' המוחין דז"א, שז"ע בחי' דורמיטא דז"א כנודע¹³, וכמ"ש בזח"ג דצ"ט א'¹⁴, כד ההוא שופר עילאה דנהירא דכולא בי' אסתלק ולא נהיר לבנין כו', שופר עילאה הוא בחי' יסוד אי'¹⁵, דנהירא דכולא בי', בחי' מוחין דגדלות כו', אסתלק ולא נהיר לבנין, וכ' הרמ"ז¹⁶, דאז ז"א הוא בבחי' יניקה לבד כו', דנת"ל¹⁷ שזהו בחי' מורגש לבד כו', ה"ז בחי' שינה וקטנות, ועי"ז מתעורר בחי' הדין כו'. ועי"ז הו"ע תקיעת שופר, לעורר את הז"א מבחי' השינה, שממשיכים בז"א בחי' מוחין דגדלות, וכמ"ש בזהר שם, וכד אתער האי שופר כו' כדין אתער שופרא אחרא עילאה כו', וכ' הרמ"ז, שממשיכים מבחי' או"א עילאין, שזהו בחי' מוחין דגדלות שמבחי' יחוד פנימי דאו"א כו'. וזה"ע בני האלקי, דעי"י הסתלקות המוחין, באים בני האלקי שמבחי' הדין, שמתייצבי לנגד ש' ה', בחי' החסד והרחמים, לתבוע דין ג"כ כו'. ויבוא גם השטן בתוכם⁶, שהוא בחי' גבורות קשות כו'. דהנה, בני אלקי הן מבחי' גבורות דקדושה עדיין, וזהו שנק' בני אלקים, עד"מ הבן שמדקדק ביותר על כבוד האב כו', כמו"כ בני האלקי

א'רפח

- 117) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ס"ע מב ואילך.
 סה"מ תרנ"ט ע' ק ואילך. ספר השיחות תורת שלום ע' 122.
 118) תער"ב (ח"א ס"ע קנד ואילך).
 119) ראה לעיל ע' א'תססה. ע' א'תססד.
 120) זכר"י יד, ת.
 1) המשך ר"ה תרפ"ט פט"ו"כ (סה"מ תרפ"ט ע' ל ואילך).
 מיוסד, כנראה, על המשך תער"ב כאן (ע' א'תשפ' א'תשפז).
 2) שמואל"א ב, י.
 3) כאן חזור למ"ש לעיל ס"ע א'תססה ואילך.
 4) ראה לקו"ת נשא כה, ב ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' נ ואילך.
 5) מכאן עד סוף הפיסקא – מיוסד, כנראה, על ד"ה כתפוח בעצי היער (הובא לקמן בפנים (ע' א'תשפח)) – אוה"ת שה"ש ח"א ע' קפת.
 6) איוב א, ו. שם ב, א.
 7) ראה תרגום איוב ב, שם.
 8) ראה גם תורת חיים וירא ק, ד, קט, א ואילך. ויגש צה,
 א. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ע' צב.
 9) ראה רמ"ז לזח"ב לב, ב. הובא באוה"ת שה"ש שם.
 10) אוה"ת* וסה"מ תר"ס שבהערה 12. וראה זח"ג קעת, ב. תו"א לך לך יא, סע"ב. לקו"ת דרושים לר"ה נז, א.
 11) ד"ה שמור את יום השבת תרע"ה (ח"ה ריש ע' א'תצא).
 12) בהבא לקמן – ראה אוה"ת ר"ה ס"ע א'שסו ואילך.
 סה"מ תר"ס ס"ע ב.
 13) ראה פרי עץ חיים שער ר"ה פ"ב. שער השופר רפ"א. פ"ד. ועוד.
 14) הובא בפע"ח שער השופר שם (פ"ד). אוה"ת וסה"מ שם.
 15) ראה פע"ח שער השופר שם. רמ"ז לזח"ג שהובא בפנים.
 16) לזהר שם.
 17) ע' א'תרפ"ג ואילך.
 * ונס: כמ"ש בזח"ב בשלח דס"ג ע"ב. וראה לקמן ע' א'תלב.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשפא

הוא שמדקדקי' ביותר על העדר העבודה והמשכת האורות ע"י המצות כו'. ומחמת הדין שלהם שמדקדקים ביותר, מסתעפים בחי' גבורו' קשות כו', כי כל המוסיף גורע¹⁸, וע"כ¹⁹ מהדקדוק שלהם ביותר, מסתעף גבו' קשות, שזהו הנק' שטן, שבגימ' נחש ע"ה²⁰, ועמ"ש בפע"ח שער חהמ"צ פ"ה²¹. וזהו ה' יחתו מריביו², הן בחי' בני האלקי', שהן המריבים עם ש' הוי', בחי' רחמים כו', ולזה אמר יחתו מריביו, שיפלו וישברו ויהיו בהכנעה גדולה, ונק' מיתוק הגבורות כו'.

והנה¹⁹ תחלה יש להבין עיקר ענין הגבו' קשות, ואיך שמסתעפי' מבחי' גבו' דקדושה. דהנה א' בזה²², רישא דעשו בעטפוי דיצחק, דבחי' כתר דקלי' דעשו, שרשו בחיצוניות דחיצוניות דגבו' דקדושה דיצחק, שנק' פחד יצחק כו'²³, ונק' סוספיתא דדהבא²⁴, פסולת דפסולת דגבו' עליונות דקדושה כו'. והנה בעשו א'²⁵ ועל חרבך תחי', שחיות שלו הוא מן החרב, שזהו גבו' קשות, כמו חרב לה' מלאה דם כו'²⁶. ויובן זה למעלה, במה שאנו רואין למטה בטבעי בנ"א שיש בהם רע גמור כרציחה²⁷, וכחיות הטורפות ממש, והיינו מי שטבעו רע לבריות (בל"א²⁸ איין שלעכטער מענש), הנה ימצא בו הרע בפועל, שיפעול תמיד כל מיני רע לבריות, גם לאוהביו ובניו ביתו, הגם שאוהבם אהבת נפש ומתעלס עמהם, מ"מ, הוא מיצר ומעיק להם בכל מה שביכולתו, ובכל מה שימצא איזה תאנה²⁹ כו', לפי שזהו חיותו בעצם מה שיצר וירע לזולתו (וזה שמתעלס עמהם, הוא רק מצד טוב שלו, שהוא מתענג בזה, אבל אינו רוצה בטוב שלהם כו'). וכמו איש הטוב בעצם, שישמח ויחי' מאשר הטיב לזולתו, כן הוא להיפך באיש הרע בעצם כו'. וכ"כ הגיע הדבר של רע בנפשו, עד שגם אם יכשלו אנשים ויזוקו, יקבל חיות בנפשו, ושמח ומתענג מאד כעל כל הון, גם שאינו שונאו כלל, רק מפני עצם טבעו הרע, יגל וישמח מאד בתקלת חברו, ולהיפך, כאשר יתעלו³⁰ חברו באיזה עושר או כבוד ובהצלחת ברכה במע"י³¹ או בחיי בניו וכו', יצר לו מאד, ויעצב לבו ע"ז כו' (בל"א ער פאר גינט ניט). ונק' צר עין, דעינו רעה בשל אחרים כו', וכ"ז מצד עצם טבע הרע שבו כו'. ויש בזה

(18) סנהדרין כט, סע"א.

(19) הבא לקמן (עד סוף פסקא „אך הנה עדיין יש להבין במ"ש ה' יחתו מריביו" (ע' א'תשצו)) – מיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים (הנ"ל ע' א'תרסה הערה 1) ס"ע שלב ואילך.

(20) = עם הכולל (ראה בחיי בראשית ג, א. פנים יפות בראשית ג, טו – הובא באוה"ת בראשית ח"ג תקעח, ב. ועוד).

(21) פ"ה: כ"ה בגוכתי"ק. ואולי הכוונה למבואר שם בזה ש„כל החיצונים אין שליטתן .. רק בשם אלקים, כי להיות אז בחינת קטנות או עיבור יש יכולת לחיצונים להתאחז שם", או אולי הכוונה להמבואר שם פ"ח ד„בכל מקום שהקטנות עליון מתעורר, הם דינין תקיפין .. מי שעוסק בקטנות .. אז החיצונים מתעוררים .. כי סוד קטנות נקרא נחש .. שנ"ט שהוא מסוד נחש עם כולל".

(22) = איתא בזהר (כ"ה גם בשם הזהר בסידור עם דא"ח לו, סע"ב. תורת חיים לך פט, ד. סה"מ תרנ"ד ע' סה. וראה תיביע' ויחי' ג, יג. ולהעיר מסוטה יג, א. פרקי דר"א ספ"ט. לקו"ש חט"ו ע' 193).

(23) ויצא לא, מב.

(24) ראה זח"ב רכז, ב. תו"א תולדות כ, ב. לקו"ת חוקת נח, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' לג. סה"מ תרנ"ד שם.

(25) תולדות כז, מ.

(26) ישעי' לד, ו.

(27) בהבא לקמן – ראה גם ד"ה בר"מ וכו' והניף בביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קסא, ב ואילך. ומקבילו במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תעה (ועם הוספות כו' – ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתקכז ואילך. ע' תתקנח); מאמרי אדמו"ר האמצעי הנחות תקע"ז ע' מא ואילך; סהמ"צ להצ"צ פט, ב ואילך; סה"מ תרכ"ו ע' פח ואילך. תר"ם ח"א ע' כה. תרפ"ט ע' קלד ואילך. וראה לקו"ת נשא כה, ג.

(28) בל"א: ראה לעיל ע' א'תרפד. וש"נ.

(29) תאנה: בסה"מ תרפ"ט שבהערה 1: תואנה.

(30) יעלו: במאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 19 ובסה"מ תרפ"ט שם: יתעלה.

(31) = במעשה ידיו.

כמה מדרי' זו למעלה מזו בעומק רע ר"ל. ויש בחי' רע שהוא דק יותר, והוא כמו שאדם מתפעל בשמעו איזה דבר עבירה על חבירו, שחפץ מאד שיענשו אותו, ונעשה שליח לעשות בו דין קשה בעצמו, דאע"פ שמלובש דבר הרע הזה מצד היותו שונא לעושי רע, מ"מ, האכזריות שעושה בעצמו, זהו מטבע הרע שבו, וע"כ מתפעל בזה יותר מזולתו, ולא מצד יראת שמים, ומטעה א"ע בזה, שהרי יש יראים ושלמים הרבה ממנו, ואינן מתפעלים כ"כ לעשות עונש קשה כו'. ויש עוד רע דק מזה, והוא מה ששכלו ולבו נוטה הכל לדין, לראות ולעייין היטיב רק ברעת חבירו, ולחייבו בכל דבר, ולא יראה בו טוב כלל, וידין זולתו לחוב תמיד, וכמו חכמים המה רק להרע ולהיטיב לא ידע כלל כו'. וזהו בחי' דינין קשין שבפנימיות יותר, והן שרש להרע שבפועל הנ"ל. והדוגמא מכ"ז יובן בבחי' גבורו/ קשות, שנק' שלוחי הדין, והן מלאכים רעים דק"נ, שכל עיקר חיותם הוא זה שנשלחו להזיק לאדם בבחו"מ³² ר"ל, דהיינו ע"ד הנ"ל בטבע בנ"א רעים בגשמיות, כך ברוחניות יש מלאכים רעים שנק' שבט אנשים ונגעי בנ"א³³, שפועלי' כל רע להזיק לאדם בעונש דין קשה ר"ל, והן הנק' רצועה לאלקאה כו'³⁴ (והוא אשר בא מרעת האדם במעשיו, וכמ"ש³⁵ תיסרך רעתך כו'³⁶). ויש בזה אלפים ורבבות מדרי' כו', ושרשם הכללי הוא השטן המקטרג, כמא'³⁷ עולה ומסטיין ויורד ומקטרג, שזה כל עיקר חיותו, ובלעדו³⁸ זאת אין לו חיות (כעלוקה שמושכת את הדם כו'³⁹), ומה שעולה ומסטיין, זהו כמו איש רע בטבעו, ששונא לחבירו מפני שעשה דבר רע, ולפי שכל מגמתו רק להרע לו, ע"כ מוצא בו כל חוב לקטרג עליו כדי לעונשו, וע"כ יורד ומקטרג, להוציא את הרע בפועל כו'. והדק מרע זה הוא אשר שכלו ולבו נוטה לחוב כו', הוא גבו' ודיני' קשי' עליונים יותר, ומסתעף מזה ענין נתן עיניו במקדש והחריבו⁴⁰, לפי שיצר לו מהטוב של ישראל כו'. וזהו שירוד ומשתלשל גבו' הקשו' מעליון לתחתון, מפנימיות לחיצוניות, ברבבות מדרי', עד שבא העונש בפו"מ. וכולם מבחי' הי"א דכתר דקלי', שנק' רישא דעשו כו'⁴².

א'רפט

ומעתה צ"ל, איך יש שייכות לרישא דעשו לגבו' דקדושה דיצחק. והנה, ילה"ק לזה ענין גבורות ממותקות, שהן היפך מגבו' קשות כו', ונק' גבו' שבחסד כו', בהיות שאנו רואין באיש הטוב בטבעו, בהיפך ממש, שכל חיותו העצמי הוא רק להיטיב, ולא להרע כלל, ואמנם, אם הוא איש קר בטבעו, יכלה כח טובו וחסדו מיד (בל"א²⁸ אַקאַלטער מענש קאַלטע בלוט⁴¹), וכל שהוא איש החסד בתגבורת גדולה, זהו מצד שהוא איש חם ברתחת הדמים בכל עניניו (בל"א ביי איין הייסער מענש זודיקע בלוט), הנה אז גם בעונג שלו בשפע חסדו וטובו בא ברשפי אש החמימות ביותר, ע"כ יאיר אור חסדו בתגבורת גדולה בלי הפסק כלל, ולא יכלה כחו לעולם, ולא ינוח וישקוט עד שיעשה את הטוב

(36) אולי כאן צ"ל סיום החצע"ג המתחיל בתיבות „והוא אשר“.

(37) ראה ב"ב טז, א.

(38) ובלעדו: בסה"מ תרפ"ט שבהערה 1: ובלעדי.

(39) ראה שבת נד, ב וברש"י ותוס' שם. מצו"ד משלי ל, טו.

וראה סידור עם דא"ח קמה, א. קצת, ג. רלז, ד.

(40) סוכה נב, א.

(41) בל"א .. בלוט: בסה"מ תרפ"ט שם, תיבות אלו הם

לאחר „קר בטבעו“.

(32) = בבני חיי ומזוני.

(33) שמואל"ב ז, יג (ושם: ובנגעי). ראה תנחומא (באבער) בראשית כו. זח"א מז, סע"ב. פרש"י ורד"ק שמואל"ב שם.

(34) ראה זהר ח"א יא, ב. תקו"ז בהקדמה (י, ב). ת"ל (עג, א).

(35) ירמי' ב, יט. וראה דרך חיים כה, ריש ע"ב. כו, ד.

מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' רמז. ע' רנב. סהמ"צ להצ"צ לת, ב.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשפג

כפועל, ויעמוד לכל מנגד השפע כו', כי יש בזה חיות רב, ועצום כחו מאד, עד שכל עיקר קיום החסד וסיבת עמדתו ותקפו אינו רק מצד הגבורות רשפי אש התשוקה שבו, ונק' גבו' שבחסד כו'. וכמו שאנו רואין גם באור האהבה שבלב (שזהו בחי' האור והפנימיות של החסד כו'), אם היא בקרירות כמים שנמשך כו', תכלה אורה במעט זמן, כי יתקרה הלב במעט מעט, עד שיבוטל לגמרי כו' (ומש"א⁴² זכור אב נמשך אחר כך כמים, שזהו אהבה דאברהם אוהבי⁴³, היינו בחי' אהבה בתענוגים, שהיא אהבה פנימית שאין לה הפסק כלל כו', כנודע). אבל כאשר כלולה מרשפי אש התלהבות האהבה, הנק' בזהר⁴⁴ שלהובא דרחימותא, כמ"ש⁴⁵ רשפי רשפי אש כו', יש בזה חיות רב וכח עצום, בלי יופסק אור האהבה לעולם, וכמ"ש⁴⁵ כי עזה כמות אהבה כו', ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו'.⁴⁶ וכמו"כ הוא בבחי' החסד, העיקר הוא בחי' הגבורות שבה כו'. וזהו שכל עיקר השפע בא מבחי' הגבו' דוקא, וכמו שולחן בצפון⁴⁷, והרוצה להעשיר יצפין כו'⁴⁸, אע"פ⁴⁹ שזן את העולם בחסד⁵⁰, וכן עולם חסד יבנה כו'⁵¹, אבל הוא בבחי' גבו' שבחסד כו', וכמו שאנו או'⁵² אתה גבור כו', ע"כ מכלכל חיים בחסד כו', לפי שכל עיקר הגבו' הוא בתגבורת החסד, כמ"ש⁵³ כי גבר עלינו חסדו כו', וזה הנק' גבורות ממותקות כו'.

וזהו ג"כ ענין המקלות דיעקב, דכתי'⁵⁴ ויקח לו מקל לבנה לח לוז וארמון ויפצל בהם כו', שהן לובן ואודם, חו"ג כו'⁵⁵, להיות שיש עוד מעלה בגבו' שבחסד, שזה מעורר האהבה והתשוקה בהמקבל, וכמו שמאלו תחת לראשי⁵⁶, בחי' שמאל דוקא כו'⁵⁷, וכמו דברים היוצאים מן הלב נכנסין אל הלב⁵⁸, דדוקא כאשר יוצאים מן הלב ברשפי אש הגבו', ה"ז מעורר את לב השומע כו'. ויובן כמו"כ בכנס"י, שמה שמתעורר רוח תשובה בתשוקה שבלב לה' אחד לפרקים ועתים ידועים, זהו כאשר יערה עלינו רוח ממרום⁵⁹, ברוח המעורר אהבה ותשוקה בלב המקבל, וכמו שא' בכל חצות לילה שאג ישאג⁶⁰, והיינו רוח האהבה עליונה דמשפיע, מבחי' הגבו' שבחסד עליון כו', ומזה יבוא רוח התעוררות בכל נשמה דבי"ע לעלות למעלה ברשפי אש התשוקה לעלות מבי"ע לאצי', אע"פ שלא הי' זאת בכח ערכם ליפשוט מגדר הגבול והצמצום שלהם בהשגה ומדות אהוי"ר שלהם כו'.

א'רצ

(42) פיוט גשם.
(43) ישעי' מא, ח.
(44) ראה זהר ח"ג פד, א. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ע' תקג. ואתחנן ע' קעח.
(45) שה"ש ח, ו.
(46) שם, ז.
(47) תרומה כו, לה. פקודי מ, כב.
(48) ראה ב"ב כה, ב: הרוצה .. שיעשיר יצפין, וסימנך שלחן בצפון. וראה תקו"ד תכ"ד (סט, ב).
(49) ראה גם תורת חיים תרומה שו, ג.
(50) ע"פ ברכה ראשונה דברכת המזון.
(51) תהלים פט, ג.
(52) בתפלת העמידה.
(53) תהלים קיז, ב.
(54) ויצא ל, לו (ושם: וערמון .. בהן).

(55) ראה זהר ח"א קסא, ב ובאור החמה שם (רא"ג). ד"ה ויקח לו יעקב באוה"ת בראשית רכא, ב; סה"מ תרל"ב ח"א ע' יא. תרע"ח ע' עו. תרצ"ט ע' 108.
(56) שה"ש ב, ו.
(57) בסה"מ תרפ"ט שבערה 1: שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, דבכדי שיהי' וימינו תחבקני הקירוב בבחי' ימין מקרבת* הוא ע"י בחי' שמאל* דוקא.
(58) ראה ספר הישר לר"ת שער יג. הובא בשלה"ה סט, ב. „שירת ישראל" לר' משה אבן עזרא ע' קנו.
(59) ע"פ ישעי' לב, טו.
(60) ראה ירמ' כה, ל. ברכות ג, א. זח"ב קצה, סע"ב ואילך.

(* ע"פ לשון חז"ל סוטה מז, א. סנהדרין קז, ב. ילקוט שמעוני שה"ש שם. וראה לקו"ש חט"ז ע' 73 ואילך.)

וכמו בר"ה ועשי"ת, דכתי' 61 ארי' שאג כו', וידוע 62 דארי' ר"ת אלול ר"ה יו"כ כו', דהתעוררות תשובה בכאו"א מישראל באלול ור"ה ועשי"ת הוא ע"י הגילוי מלמעלה בבחי' קירוב המאור אל הניצוץ 63, שזהו מפני תוקף האהבה עליונה לנש"י, ובא בבחי' גבו' דוקא, וכמו חשף ה' את זרוע קדשו 64, שזהו בחי' גבו', וכמו נשבע ה' בימינו ובורוע כו', והיינו בחי' תגבורת האהבה ותגבורת הגילוי כו'. וזהו שפיצל את המקלות מחשוף הלבן כו' 54, שכלול מב' גוונים, אדום ולבן, בחי' החסד שכלול מגבו' דוקא, כדי לחמם הצאן, שהן הנשמות, לעורר בהם האהבה והתשוקה לעלות ולהתייחד ולהיות בהם התולדה וההשפעה, שז"ע הצאן המקושרות כו', וכמ"ש במ"א 65 בענין והקשורים ליעקב כו' 66, דכ"ז הוא בחי' גבור' ממותקות כו'.

אך לפ"ז אינו מובן, מאחר דגבור' שבחסד, שנק' גבורות ממותקות, נבדל ונעלה בהיפך גמור מבחי' גבור' דרע דק"נ, שנק' גבור' קשות, א"כ איך א' שמבחי' גבו' דקדושה דיצחק נמשך לרישא דעשו כו'. הענין הוא, דהכל בא מסיבה אחת, והוא בחי' חום הטבעי שברתיחת הדמים, אך שכלול מדבר והפוכו, והא בהא תליא, דחום הבא באהבה וחסד, הרי הוא תכלית שפע תגבורת החסד בחיות רב וכח עצום שבו כו', כנ"ל, והוא עצמו, כשבא לידי כעס ברתחת חום גדול, ירצח או יפול בתאוה רעה כמעשה בהמה כו'. ודוגמא לזה הוא היין, שהטוב שבחום שבו, יעורר רב חסד וטוב ביותר מכפי המדה כידוע, והרע שבו יעורר הרציחה, כרבה דשחטי' לר' זירא 67 (מגילה ד"ז ב') (וזהו אשכול של ענבים סחטה לו כו' 68, וכמ"ש במ"א 69), וכמו כעס של ת"ח שנק' חייוויא דרבנן כו' 70, וכמו נתן עיניו בו ונעשה גל כו' 71. וכידוע 72 בענין נחש הנחושת, דבחי' קטנות דנחש הוא בחי' גבור' קשות, רק שמלובש בקדושה, להיות מאד בחרון על העובר רצון ה', וכוונתו לש"ש ממש, שנוגע לו הדבר מאד, ולא כאופן הנ"ל במדרי' שברע, ומ"מ הוא בחי' גבו' ממש, עד שפועל בקללתו או בנתינת עיניו בו כו', אך שרשו מבחי' גבו' שבחסד דוקא. וכמו שאנו 73 שכל מי שעבודתו בקדש בתפלה בהתלהבות אהבה דרשפי אש יותר, הרי אז יכעס יותר על העושה 74, וכמו משלהובא דרחימותא 44 יבוא יותר הכעס על המונע כו', וכמ"ש במ"א 75 על מאה"ז 76 דכד ארי' ואריותא מזדווגי' וי למאן דעבר בינייהו כו'. ומכ"ז יובן איך שגבו' קשות באים ומשתלשלים מבחי' גבורות דקדושה כו'.

(61) עמוס ג, ח.

(62) של"ה ריש מסכת ר"ה (ריג, א). שם תושב"כ פ' שופטים (שעת, ב). סידור של"ה במקומו. וראה בהבא לקמן אוה"ת ר"ה ע' אכתב ואילך. ע' א'תכה ואילך.

(63) ראה דרך חיים יג, ריש ע"ד. כא, סע"ב. כד, סע"ד. צא, א ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי תצא ע' תקכד. סה"מ תרנ"א ע' נג. קונטרס העבודה ספ"ה. סה"מ תרפ"ט ע' לו. ס"ע שנה ואילך. תרצ"ז ע' 158. תרח"ץ ע' ב. וש"נ.

(64) ישע"י נב, י. וראה זח"ג ריד, ב.

(65) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' מזו ואילך.

(66) פרשיות ח"א ע' קע ואילך.

(67) ויצא ל, מב.

(68) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי מקץ ס"ע רפז ואילך. דרושי חתונה ח"ב ע' תרכב. וראה לקו"ש חל"א ע' 177

ובהערה 9 שם.

(68) ראה ב"ר פי"ט, ה.

(69) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' קפג. ע' תצו. מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה שם. קונטרסים ע' תקמו. וש"נ.

(70) ראה שבת קי, א. ע"ז כו, ב.

(71) ברכות נח, א. שבת לד, א. ב"ב עה, א.

(72) ראה לקו"ת חוקת סא, ד ואילך.

(73) שאנו: בסה"מ תרפ"ט שבהערה 1: שאנו רואין.

(74) על הנושה: בסה"מ תרפ"ט שם: על העושה לא טוב.

(75) ראה סידור עם דא"ח רעא, ב. שער האמונה פמ"ד.

מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר שבועות ע' שפ. אוה"ת נ"ך

ח"א ע' תסז ואילך. ועוד.

(76) = מאמר הזוהר (ראה זח"ג ער, סע"א).

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשפה

וזהו מ"ש² ה' יחתו מריביו, דהנה נת"ל⁷⁷ דבני האלקי' הן בחי' גבורות דקדושה (המשתלשלים מקו השמאל כו'), ועומדים לנגד בחי' ש' הוי' דחסד כו', אך מפני מה מתעוררים בני האלקים למדה"ד, ה"ז בא מהעלאת כחות הדינין הקשין מהמקטרגים רעי', שעולה ומקטרג כנ"ל, שהן המעוררים לבחי' הגבורות עליונות דקו השמאל, משום שיש להם הסתעפות ואחיזה בבחי' הגבורו' דקדושה, כנ"ל דרישא דעשו בעטפוי דיצחק כו', דמאהבה ברשפי אש דוקא משתלשל הכעס על עוברי רצונו כו', עד שגם בחי' גבורו' דקדושה מעוררי' דין, כענין⁷⁸ שטענה מדה"ד בקרי"ס מה⁷⁹ נשתנו אלו מאלו כו'⁸⁰. וזהו פי' מריביו, ל' פועל יוצא, שפועלים וגורמי' מריבה עליונה דקו השמאל בקו הימין כו', וכמ"ש⁸¹ ה' איש מלחמה, ואמרז"ל⁸² בים נדמה להם כבחור עושה מלחמה כו'.

והנה, בכדי שיתגבר כח החסד על כח הדין, צ"ל ע"י שיומשך בחי' עוז וכח עצום בחסד, וזהו מבחי' הגבו' שבחסד דוקא כנ"ל, שזהו כל ענין הישועה, שהיא מבחי' הימין, ומבחי' הגבורו' שבו, שהוא תגבורת הכח והחיות כו', וכמ"ש במ"א⁸³ בענין הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו כו'⁸⁴. אך זהו דוקא ע"י עליית והגבהת מדת החסד שעולה למעלה ממקור תולדות הקוין דימין ושמאל כו'. שהרי נת"ל דמבחי' הגבו' שבחסד יהי' הסתעפות בחי' גבורו' קשות כו', ואיך יהי' משם הישועה בימין כו'. ובאמת מה שהגבורות⁸⁵ מסתעפי' מבחי' גבו' שבחסד, זהו כשהגבו' היא בהתגברות על החסד, והיינו שהנטי' יותר אל קו השמאל כו'. וכמו שאנו רואין באיש הטוב בעצם בהתגברות החסד, ויש בו ג"כ בחי' הגבו' בתגבורת החיות, ולעמוד נגד הדבר המונע, מ"מ, לא יכעס על המנגד, ולא יענשו בעונש קשה, רק או יתקנו שלא יהי' למונע, או ידיחו באופן שיהי' תיקון לנפשו (ועמ"ש בגמ' שבת דל"ג ע"ב ברשב"י ור"א, דבכ"מ שנתנו עיניהם מיד נשרף, יצאה ב"ק וא' תובו למערתא, והדקדוק הלי' שאח"כ נא⁸⁶ נתן בו עיניו ונח נפשי' כו', וע"ש בתוס' ד"ה הג"ר ריה"ו⁸⁷), והוא בעצמו יעמוד על חסדו בתוקף ולא יתפעל משום מונע ומנגד כו'. ועמ"ש במ"א⁸⁸ ההפרש בין טוב וחסד, דחסד הוא להשפיע רק להראוי, וטוב הוא להשפיע גם לשאינו ראוי כו', והכוונה היא, שע"י ההשפעה מתתקן עי"ז כו'. וזהו לפי שבחי' טוב למעלה מבחי' הקוין דחו"ג, וכענין לית שמאלא בהאי עתיקא⁸⁹, דהיינו שלא יש גם בחי' ימין, כי הוא למעלה מבחי' הקוין דימין ושמאל כו'⁹⁰, ומשם הוא שיהי' השפעה ובבחי' תגבורת דוקא, ומבחי' גבו' זו אין שום הסתעפות דין ח"ו, רק בחי' טוב בלבד, וכמו באור

(77) ס"ע א'תשפ ואילך.

(78) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים (הנ"ל ע' א'תרסה הערה 1) ע' שלב.

(79) לשון הגמרא – שבת נה, א.

(80) ראה זח"ב קע, ב. מכילתא בשלח יד, כת. ילקוט

ראובני בשלח שם, כו.

(81) בשלח טו, ג.

(82) ראה מכילתא בשלח שם. יתרו כ, ב.

(83) ראה פירוש המלות לאדמו"ר האמצעי פרק סה (מא,

ב.)

(84) תהלים צח, א.

(85) שהגבור: בסה"מ תרפ"ט שם: שהגבורות קשות.

(86) שבת לד, א.

(87) שם לג, ב (ושם: „ובסוף שמעתא לא גרסינן גל של

עצמות, בלשון גנאי, אלא נח נפשי").

(88) ראה סה"מ עת"ר ע' קלו ואילך. ע' קמו ואילך. לעיל

פר"מ (ח"ג ס"ע תרסו).

(89) זהר ח"ג קכט, א. ועד"ז שם רפט, א.

(90) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי וירא ע' רד ואילך.

ע' רט ואילך. ע' ריא. סה"מ עת"ר ס"ע קנא.

פני מלך חיים כו'⁹¹. ועמ"ש בד"ה תקעו עת"ר⁹², בענין אך טוב וחסד ירדפוני כו'⁹³. וזהו דבכדי להתגבר על מדה", צ"ל העלי' וההגבהה בבחי' פנימיות הכתר, שלמעלה מהתחלקות הקוין דחו"ג, דההמשכה משם הוא בבחי' תגבורת העצמית. ועי"ז יחתו מריביו, שהן בחי' הדינין קשין שלמטה, ויכנעו, לבלתי יתעוררו עוד בשום קטרוג כלל כו'. וגם יחתו הוא כענין וכל אויביך יכרתו⁹⁴, שנכרת ומתבטל לגמרי כו', וידוע שזהו דוקא מבחי' פנימיות הכתר, דז"ע כרת אותיו' כתר כו'⁹⁵, דמבחי' פנימיות הכתר, דשם אין להם אחיזה כלל, ואין משם שום הסתעפות כלל וכלל, והגבורה היא רק בחי' תגבורת ההמשכה כו', וע"כ עי"ז יחתו מריביו כו'.

ויובן זה יותר ממה שאנו אומרי' בועל הניסי⁹⁶, ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם⁹⁷, עמדת דוקא, וכן כתי'⁹⁸ הנה ה' עומד לריב עמים, דמשמע דכל ריב הוא בעמידה דוקא כו', וכמו באדם שעומד לריב, שנזקף משיבתו ויעמוד על רגליו לריב עם מנגדו כו'. והענין הוא, דהנה ידוע ההפרש בין עמידה לשיבה (עמשנת"ל ד"ה לך לך הב'⁹⁹). דבישיבה, ראשו נשפל למטה מקומתו, ורגליו מוגבהים מן הארץ (דהיושב על כסא רגליו הן ע"ג שרפרף), ובעמידה הוא להיפך, שראשו הגבהה למעלה בזקיפת הראש, ורגליו עומדים בארץ בהשפלה יותר מבישיבה כו'. והדוגמא למעלה הוא משארז"ל¹⁰⁰ ג"ש¹⁰¹ שניות יושב ודן כו' שלישית יושב וזן כו', עד"מ מלך בישבו על כסאו לדון אנשי מדינתו, הרי המוחין הן בבחי' השפלה כו', שהרי המדות חו"ג נמשכים מן השכל שבראש, וכאשר יצטרך לדון איזה דבר בין אדם לחבירו, יורד אור השכל במדותיו שבלב, אם לזכות או לחוב, וה"ז שפלות וירידה לעצם השכל שבמוח כשלומד לעצמו כו', כך ג"ש הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה לעצמו כבי', שניות יושב ודן, שזהו שירד ונמשך במדות עליונות דאצי' לדון העולמו', כמ"ש¹⁰² וישב ה' מלך לעולם כו', וכמשל היושב על כסא שראשו מושפל, כך הו"ע השפלת המוחין במדות, שזהו בחי' חיצוניות המוחין שבאים בבחי' ירידה בהמדו' כו'. אך רגליו מוגבהין, הענין הוא, כידוע דרגלים הוא הילוך אור השפע לנבראים דבי"ע, כמ"ש¹⁰³ והארץ הדום רגלי כו', והוא בחי' נה"י דז"א, שהן כלי ההשפעה כו' כנודע¹⁰⁴, ובשעה שיושב לדון בבחי' ירידת חיצוניות המוחין במדות חג"ת כו', אז הרגלים, שהן בחי' נה"י, מוגבהין מן הארץ, והיינו שאותה ההמשכה

א'רצב

98 הנה ה' עומד לריב עמים: כ"ה במאמרי אדמו"ר האמצעי שם. בסה"מ תרפ"ט שם: „נצב לריב הוי' ועומד לדין עמים" (ישעי' ג, יג).

99 עמשנת"ל ד"ה לך לך הב' [תרע"ה]: אוצ"ל: ד"ה בראשית וד"ה אלה תולדות נח [תרע"ה] (ח"ג ע' תתקנ ואילך. ע' תתקנד ואילך)]. וראה גם אוה"ת בהעלותך ע' שנט ואילך. סה"מ תרנ"ד ע' קסב ואילך.

100 ע"ז ג, ב.

101 = ג' שעות.

102 תהלים כט, י.

103 ישעי' סו, א.

104 ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן מארו"ל ע' קצא.

91 משלי טז, טו. וראה לקו"ת מסעי צג, ב.

92 סה"מ עת"ר שם (ע' קמט).

93 תהלים כג, ו. וראה זח"ב קט, ב. אוה"ת תהלים (יהל אור) עה"פ (ע' פט).

94 מיכה ה, ח. וראה לעיל ע' א'תרטו.

95 ראה לעיל שם. וש"נ.

96 דחנוכה.

97 ראה (נוסף למאמרי אדמו"ר האמצעי שבהערה 19

וסה"מ תרפ"ט שבהערה 1) ד"ה ואתה ברחמיך הרבים תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' פח ואילך), שכנראה, מיוסד, על הבא לקמן.

וראה גם ד"ה ועל הנסים תשכ"ח (סה"מ תשכ"ח ס"ע ק ואילך). ד"ה באתי לגני וד"ה היושבת בגנים תשל"ט (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ס"ע שכב ואילך. ע' שלב ואילך).

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשפז

אינה יורדת בבחי' השפעה לבי"ע כו', רק אח"כ יושב וזן, שזהו ההמשכה בבי"ע, ה"ז המשכה בפ"ע, דאותו האור שנמשך בבחי' חג"ת, אינו נמשך בבחי' ההשפעה למטה כו', שכן הוא אופן ההמשכה בסדר והדרגה דהשתל', שאינו נמשך האור העליון כמו שהוא אל התחתון, רק בחי' חיצוניות לבד כו'. אך בעמידה, נזקף הראש, שהוא בחי' המוחין שבראש, שעולין לבחי' עצמותם, בלתי ירידה והשפלה לדון דבר מה כו', והיינו גילוי בחי' מוחין העצמיים שלמעלה מבחי' המדות כו'. ורגליו עומדים על הארץ, היינו, שאותו האור עצמו נמשך למטה בבי"ע כו', וכמשנת"ל¹⁰⁵ דהמשכת¹⁰⁶ אור עצמי לא יש בחי' התחלקות דמעומ"ט ונמשך עד למטה מטה כו'. וזהו הנה ה' עומד לריב עמים, דהנה, בעמידה לריב, יש יתרון מעלה גם מלימוד החכמה לעצמו, בשכל העצמי שלו שלמעלה משיבה למשפט, שהרי גם בישיבתו בלימודו הוא קם משיבתו לריב עם מנגדו, שזה מורה הגבהה יתירה על עצם כח שכלו לעצמו כו', ולמעלה היינו בחי' פנימיות ועצמות המוחין דחו"ב שמבחי' פנימיות הכתר כו', ונמשך למטה בבי"ע, עד למטה מטה, לנצח להמנגד להכניעו ולהשפילו לגמרי כו'. וזהו ג"כ ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם, עמידה דוקא, דהיינו גילוי בחי' פנימיות המוחין, שזהו בחי' הגבהה הראש, ורגליו עומדי' על הארץ, שנמשך האור גם למטה כו'. וזהו"ע ה' יחתו מריביו², דהנה נת"ל דסיבת התעוררות הדיני' הוא מפני הסתלקות המוחין כו', וכאשר נמשכים מוחין חדשים פנימיים ועצמיים, שזהו מבחי' יחוד פנימי דאו"א, דההמשכה היא מבחי' פנימיות ועצמות או"ס, כמשנת"ל באורך¹⁰⁷, אזי מתבטלים כל הדינים והקטרוגים, ואך טוב וחסד ירדפוני⁹³ עד למטה מטה בעולמות בי"ע כו'.

והנה לפי הנ"ל, מ"ש² ה' יחתו מריביו, קאי על ש' הוי' דז"א¹⁰⁸, דשם שייך ענין מריבה דקו השמאל בקו הימין, שמתעורר ע"י הגבורו' קשות ובחי' בני האלקי' כו', מפני ששם הוא התחלקות הקוין דימין ושמאל כו'. והיינו כשז"א בבחי' קטנות, וכמשנת"ל¹⁰⁹ בג' מדרי' דמוטבע מורגש מושכל, דמורגש הוא שהמדות הן כמו שהן בהטבעה שלהם כו', דגם שיש בזה גילוי המוחין, מ"מ, המדות אינם שכליים, גם בבחי' מורגש שמצד השכל (אפי' בבחי' פנימיות השכל כו'). אבל בהגדלת הז"א בבחי' מושכל, שזהו בחי' גדלות אבא, שנמשכים בז"א בחי' מוחין פנימיים שמבחי' יחוד פנימי דאו"א, דאז המדות יוצאים מענין ההטבעה, והן שכליים ממש כו', עי"ז יחתו מריביו כו', וכמשנת"ל¹⁷ בשם הרמ"ז¹⁶¹, דהתעוררות הדינים הן כשז"א הוא בבחי' יניקה, אבל כאשר נמשכים מוחין חדשים ע"י תקיעת שופר, מתבטלין כל הדיני' כו'.

וזהו שהטעם שעל ש' הוי' זה בגרשיים⁴, שצורתו בבחי' זקיפה כלפי מעלה, והוא ב' קוים שראשיהם זקוף ועולה למעלה כו', וכן הנגינה דגרשיים הוא ב' תנועות וקולות שהן בדרך עלי' למעלה, והן ב' עליות עלי' אחר עלי' כו', והיינו עליית הז"א בבחי' אריך

107) ס"ע א'תשב ואילך. ע' א'תשיג. ע' א'תשכב. ס"ע א'תשלא. ע' א'תשמו.

108) ראה לעיל ע' א'תרטו.

109) ע' א'תרפד ואילך.

105) ראה ד"ה יגדלו הנערים תרע"ה (ח"ג ע' א'ב ואילך).

לעיל ע' א'תשנח.

106) דהמשכת: בסה"מ תרפ"ט שם: דבהמשכת.

ועתיק בבחי' פנימיות הכתר כו'. דהנה נת"ל דבכדי שיהי' בחי' יחוד פנימי דאו"א, שזהו מעצמות או"א"ס כו', ה"ז ע"י עליית הז"א שמעלה ג"כ לבחי' חו"ב, שז"ע האבות הן המרכבה¹¹⁰, שמעלים בחי' חב"ד לשרשם הקדום כו'. ובעבודה הוא בחי' אהבה דבכל מאדך¹¹¹ שמבחי' פנימיות בינה¹¹², דהיינו מבחי' עמקות השכל, שאז היא בבחי' אהבה פנימיות ועצמיות בבחי' יחידה שבנפש כו', וידוע דבחי' יחידה למעלה הוא בחי' כתר כו', וע"כ נעשה עי"ז עליית הז"א וחור"ב בבחי' פנימיות הכתר כו' (לפמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג¹¹³, יחידה היא בחי' אריך, ובתוכה יש ניצוץ קטן דוגמת בחי' עתיק כו'. וי"ל דבי' האופנים שנת"ל¹¹⁴ באהבה דבכל מאדך הן בחי' אריך ועתיק כו'). וזהו העלי' הא', דהוי' דז"א עולה בבחי' פנימיות הכתר כו'. ועלי' הב' שבטעם דגרשיים הוא, שגם בחי' פנימיות הכתר עולה בבחי' עצמות או"א"ס, היינו בבחי' מל' דא"ס כמו שהוא לפני הצמצום כו', וכמ"ש בהבי' דונקדשתי¹¹⁵ בענין יחוד דאו"א, שזהו מה שאו"א מקבלים מכתר, וכתר מעתיק, עד א"ס המאציל עליון, כי הוא לבדו בכחו לחדש דבר כו'. כי, בכדי שיהי' ביטל כל המקטרגים, זהו כאשר נמשך מאו"א"ס שלפני הצמצום כו', וכמ"ש במ"א (בדרוש כתפוח)¹¹⁶, דבני האלקים יש להם שרש בבחי' צמצום הראשון כו', והוא כמ"ש במ"א¹¹⁷, ונז' ג"כ לעיל¹¹⁷, דבחי' הצמצום, להיותו בחי' גבו' (והיינו גבו' בפועל, להעלים ולהסתיר, וכמא'¹¹⁸ גולל אור כו'), בהכרח שיהי' בחי' הפסולת כו', וזה הי' ענין התהו, שזהו הפרדת הפסולת כו', ואח"כ בשבה"כ נתערב הפסולת בהטוב כו', וע"י התיקון מלמעלה ע"י ש' מ"ה החדש, שנבררו בחי' שבה"כ דתהו ונתברר הטוב, שזהו בנין כל עולם התיקון, והרע נפרד כו', עד שלמטה הי' ג"כ הפרדת הרע מן הטוב. וכידוע דבתחלת הבריאה היו הקלי' למטה מכל העולמות, והי' הפסק ביניהם ובין הקדושה, וכמ"ש בטעה"מ¹¹⁹ מהאריז"ל במצות תחום שבת¹²⁰, ובלק"ת מהאריז"ל פ' בראשית¹²¹, וע"י חטא עה"ד חזרו ונתערבו, ועי"ז¹²² וישלחו לעבוד את האדמה כו', לברר בירורים להפריד את הרע ולהעלות את הטוב כו'. ונמצא, דבחי' בני האלקי' שרשם הוא מבחי' הגבו' דצמצום הראשון כו', ובאים להתיצב על הוי' הוא בחי' גילוי הקו כו', וע"כ צ"ל המשכה מבחי' עצמות או"א"ס שלפני צמצום הראשון, ועי"ז יתבטלו כל המקטריגים כו'.

ובד"כ ב' עליות הנ"ל, עלי' הא' הוא שהש' הוי' דלתתא עולה בש' הוי' דלעילא, והוא ש' הוי' דמצות שנת"ל¹²³, שהרי המצות הן רצה"ע, והו"ע ש' הוי' דלעילא, שזהו

(110) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.
 (111) ואתחנן ו, ה.
 (112) ראה לעיל ס"ע א'תשטז ואילך.
 (113) = בעץ חיים שער מא פרק ג (בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א). וראה ביאורי זוהר להצ"צ ח"א ע' ערב. המשך תרס"ו ע' שו.
 (114) ע' א'תשיז ואילך.
 (115) לקו"ת אמור לג, ג (ושם: „וכמ"ש כ"ז בפע"ח שער ק"ש פי"א ומבואר באריכות יותר בלקו"ת [להאריז"ל] פ' וירא").
 (116) ראה ד"ה כתפוח בעצי היער שבהערה 5 (אוה"ת שה"ש ח"א ע' קצג ואילך). וראה ד"ה הנ"ל במאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' ש. הנחה מד"ה הנ"ל להצ"צ – י"ל בקונטרס בפ"ע (קה"ת תשפ"ד) ע' י ואילך.
 (117) ראה לעיל פק"ס (ח"ב ע' תלה). וש"נ.
 (118) ברכת ק"ש דעריבית. ברכות יא, ב. וראה לעיל פרכ"ה (ח"ב ס"ע תרכו ואילך). פרע"ג (ח"ג ע' תשסא). וש"נ.
 (119) = בטעמי המצות.
 (120) פ' בשלח (ד"ה סוד תחום שבת).
 (121) ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר קודם שחטא.
 (122) בראשית ג, כג.
 (123) ע' א'תשכב ואילך. ע' א'תשעג.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשפ"ט

ש' הוי' שברצון כו' (ובשרשו באוא"ס שלפני הצמצום הוא בכחי' פנימיות האור שקודם עלות הרצון כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה ועשית צייץ¹²⁴ בענין קדש למ"ד למטה כו'¹²⁵, וכמשנת¹²⁶ להמצות עיקרם בכחי' י"ה דש' הוי' שבעצמות כו'), ועלי' הב' היא בכחי' עצמות אוא"ס שלמעלה גם מבחי' ש' הוי' דלעילא כו'. וי"ל שזהו כענין הפרש בין כינור דימוה"ש¹²⁷ ושל לעתיד, דכנור של ימוהמ"ש¹²⁷ יהי' של שמונה נימין¹²⁸, וכמ"ש¹²⁹ למנצח על השמינית, וידוע שזהו ח"פ הוי'¹³⁰, והיינו בחי' ש' הוי' דלעילא, כמ"ש במ"א¹³¹ ונת"ל¹³², והוא העלי' בבחי' סוכ"ע, שזהו הגילוי דימוהמ"ש (עמשנת"ל ד"ה וישב יעקב¹³³), אבל הכנור דלעתיד יהי' של עשרה נימין¹²⁸, כמ"ש עלי עשור כו'¹³⁴, והוא מבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע כו'. ובלק"ת פ' צו, בהבי' דענין שבעת ימי המלואים¹³⁵, שזהו שהע"ס יהיו בקביעות במל', שזה יהי' הגילוי דלעתיד כו', ועמשנ"ל ד"ה והי' כי תבוא¹³⁶ (תפלת עני ותפלת עשיר¹³⁷, ולעיל נת"ל¹³⁸ שזה למעלה מבחי' עשיר).

וזהו¹³⁹ ג"כ מה שקודם יגמה"ר נא'¹⁴⁰ ויעבר הוי' על פניו ויקרא הוי' הוי' כו', העברה זו היא בחי' עלי' כו', דלהיות דיגמה"ר היא ההמשכה מפנימיות הכתר, ושרש ההמשכה היא מבחי' עצמות אוא"ס, שלמע' גם מש' הוי' דמצות, ולכן משם נמשך סליחת עונות להיות נושא עון ועובר על פשע כו'. וכידוע¹⁴¹ בענין כשמן הטוב היורד על הראש ועל הזקן¹⁴², שזהו בחי' פנימיות עתיק כו'. ובכדי שתהי' המשכה זו, צ"ל העלי' בבחי' עצמות כו'. וזהו ויעבור ה' על פניו, ב' בחי' פנים, כי, יש אנפי רברבא ואנפי זוטרא¹⁴³, והוא בחי' פנים דז"א ופנים דא"א, שהן ב' בחי' אדם, וכמ"ש¹⁴⁴ מה שמו ומה שם בנו כו', וכידוע¹⁴⁵ דז"א הוא בחי' אדה"ע, רק שנק' זעיר אנפין, בחי' אדם קטן, וכמו מי יקום יעקב כי קטן הוא כו'¹⁴⁶, וא"א הוא בחי' אדם הגדול בענקים כו'¹⁴⁷. ובחי' הפנים הן בחי' המוחין, וכמו חכמת אדם תאיר פניו כו'¹⁴⁸, דפנים הוא ל' פנימיות¹⁴⁹, דהיינו בחי' המוחין, שזהו בחי' אדם פנימי כו'. ובחי' פנים דז"א הוא בחי' המוחין דחו"ב שבמדות עליונות דז"א כו',

א'רצ"ד

(139) מכאן עד סוף הפיסוקא – מיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים (הנ"ל ע' א'תרסה הערה 1) ס"ע שמב ואילך.

(140) תשא לד, ו.

(141) ראה לעיל פר"ד (ח"ב ס"ע תקעא).

(142) תהלים קלג, ב (ושם: כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן).

(143) ראה חגיגה יג, ב. זח"ג ריו, ב. תו"א תרומה עט, ג ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א ע' עט. ע' צג ואילך.

תורת חיים שמות מת, א. אוה"ת תרומה ע' א'תנא.

(144) משלי ל, ד.

(145) ראה עץ חיים שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"ה.

(146) עמוס ז, ב. וראה אוה"ת תנוכה חצר, ב.

(147) יהושע יד, טו. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שלח ע' א'קלט.

(148) קהלת ח, א.

(149) ראה לעיל פרס"ד (ח"ג ס"ע תשלו ואילך), שמיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים שם (ס"ע רצה ואילך).

(124) תצוה פג, ג.

(125) שבת סג, ב.

(126) ע' א'תשעו.

(127) = דימות המשית.

(128) ערכין יג, ב.

(129) תהלים יב, א.

(130) ראה לקוטי תורה להאריז"ל וירא כב, כ (ד"ה הנה ילדה מלכה). מאורי אור אות י סעיף מג.

(131) ראה לקו"ת תוריע כא, ד. אוה"ת תנוכה שכו, ב.

סה"מ תרכ"ט ע' יד ואילך. תרל"ז ח"ב ע' תש ואילך. תרנ"ג ע' קעג ואילך. תרח"ץ ע' קפב ואילך.

(132) ע' א'תרטו.

(133) תרע"ה (ח"ג ע' א'נד ואילך).

(134) תהלים צב, ד.

(135) יא, ג.

(136) תרע"ה (ח"ה ע' א'תקמו).

(137) ראה זח"א קסה, ב. סה"מ תר"ס ע' מט ואילך.

(138) פשע"ד ישעה (ח"ג ע' א'מ ואילך).

שזהו בחי' מוחין השייכים אל המדות כו'. ופנים דא"א הוא בבחי' מוחין פנימיים, ועד"מ אדם הגדול בדעת, כזקן שקנה חכ' 150, וכמו סבא דעתי' סתים כו' 151 (שגם מדותיו הן בגדלות הדעת, ונק' פנים אריכי'). וכמו צהיבת הפנים בהתגלות השכלה חדשה, וכמו צהבו פניו של ר"א 152, שזה בא ע"י חידוש אור מכח המשכיל כל שכל, שנק' פנימי' ח"ס כו'. והמוחין דחו"ב מאירי' בפנים, והן בחי' תרין תפוחין כו' 153, וכמו במ"ת שנדמה להם כזקן 82, בהדרת אור פנים העליונים דא"א כו' 154, כמש"א 155 באור פניך נתת לנו ת"ח 156 כו', וכת"י 157 יאיר ה' פניו אליך, בחי' פני' עליונים, שנק' אנפי רברבא כו'. וכאשר אומר ויעבור ה' על פניו, שעלה ועבר למעלה מכל בחי' פנים העליונים דאנפי זוטרי ואנפי רברבא, עד בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' אדם, וכמ"ש 158 כי לא אדם הוא כו', והיינו בחי' אוא"ס שלפני הצמצום, שלמעלה מבחי' אדם דא"ק שנק' אדם דברי' דכללות כו' 159. וזה"ע ב' העליות דטעם הגרשיים כו'. ואח"כ ויקרא ה"ה כו', פי', אחרי ב' העליות זו למעלה זו 160, הנה ממקום שעלה לשם, משם הוא בחי' הירידה וההמשכה, וכמו שעלה ב' עליות זו למעלה מזו, כך ירד ב' ירידות זו למטה מזו כו'. והענין הוא, כי ב' היות אלו, הא', בחי' חכ' שבכתר בד"כ שנק' אנפי רברבא כנ"ל, והב', הוי' שבאוא"א המלוּבש בז"א. וזהו ב' הירידות, הא', בחי' הירידה והמשכה מבחי' עצמות אוא"ס בבחי' חכ' שבכתר כו' (וכמו"כ בבחי' חכ' דא"ק כו'), והב', מבחי' חכ' שבכתר לבחי' חו"ב שבז"א, להיות גילוי בחי' מוחין פנימיים (הנק' מוחין דגדלות) בז"א כו'. ועי"ז יחתו מריביו, דכאשר מאיר מבחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא 89, מתבטלים כל הדיני' והגבורו' כו' כנ"ל.

(וכמו"כ י"ל ב' העליות והירידות באוא"ס שלפני הצמצום גופא, לפי משנת"ל 161 בש' הוי' שבעצמות, דאותיות ו"ה הוא בחי' התפשטות, ששם הוא עליית הרצון, והוא שרש בחי' ממכ"ע כו', ואותי' י"ה הוא בחי' עצם האור שקודם עלות הרצון, שזהו שרש בחי' סוכ"ע כו'. וכ"ז הוא בחי' שמו כו'. ומש"א 162 הוא ושמו, בחי' הוא היינו בחי' העלם האור שלמעלה מבחי' גילוי כו' 163. ולפ"ז י"ל, דעלי' הא' הוא, דבחי' האור השייך אל העולמות עולה ונכלל בבחי' עצם האור שלמעלה מגדר שייכות אל העולמות, והיינו שקודם עלות הרצון כו', והב', העלי' בבחי' העלם האור שאינו גם בגדר בחי' מקור למקור לעולמות והשתל' כו'. ועמ"ש בסידור שער יוה"כ 164 בענין קדוש אתה כו' 165, דבחי' מל' דא"ס, בחי' אור א"ס, עולה ונכלל בהמאור, דאז גם שמך קדוש כו', די"ל שזהו העלי' וההתכללות בבחי' עצם האור, או בבחי' העלם האור, שז"ע המלך הקדוש כו' 166. ואח"כ

159) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' א ואילך.
ועם הגהות כו' – אוה"ת ענינים ע' עז ואילך. לקו"ת מסעי
צה, א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שכא. תרצ"ב ע' צז ואילך.
160) וי: אוצ"ל: מזו.
161) ע' א'תשסב ואילך. ע' א'תשעו.
162) פרקי דר"א פ"ג.
163) ראה לעיל ע' א'תשנג. ע' א'תשעג.
164) סידור עם דא"ח שסו, סע"ב ואילך.
165) תפלת העמידה לימים הנוראים.
166) תפלת העמידה לעשיית (ברכות יב, א).

150) קידושין לב, ב.
151) זח"ג (אד"ר) קכח, ב.
152) ראה ירושלמי שבת פ"ח ה"א. לקו"ת מסעי צג, ב.
סה"מ תרנ"ז ס"ע קעג ואילך.
153) ראה לעיל ע' א'תשיג. וש"נ.
154) ראה פרי עץ חיים שער חג השבועות פ"א. אוה"ת
חנוכה רפט, ריש ע"א.
155) ברכת "שים שלום" (בדילוג).
156) – תורת חיים.
157) נשא ו, כה
158) שמואל"א טו, כט.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשצא

הירידה וההמשכה היא מבחי' העלם האור בבחי' עצם ופנימיות האור כו', והיינו כמשנת"ל¹⁶⁷ דעיקר גילוי אור חדש הוא כאשר ההמשכה היא מבחי' העלם האור כו', וההמשכה היא במצות, דעיקרם הוא באותי' י"ה דש' הוי' שבעצמות כו' כנ"ל, ואח"כ הירידה וההמשכה בבחי' ו"ה, דהיינו בבחי' האור השייך אל העולמות, להיות גם בזה גילוי הפנימיות כו', וכמשנת"ל¹⁶⁸ דבחי' יחוד פנימי היא בחי' נשמה ליחוד חיצוני כו'. והעיקר הוא להיות גילוי אלקות בעולמות כו', דבבחי' עליית הרצון, הרי נמדד אופן הגילויים בבחי' מעלה ומטה כו', וכאשר נמשך מבחי' הפנימיות, אז גם למטה נמשך גילוי אלקות, וכמו המשכת התורה למטה כו'. וי"ל שז"ע ונורא שמך¹⁶⁵, להיות התגלות כ"כ עד שיקרא נורא כו', שזהו הבקשה והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל כו'¹⁶⁹ (ושם בסי'¹⁶⁴ משמע דמ"ש ונורא הוא הגילוי לאחר הצמצום כו', אך נר' דזהו שאחר הצמצום יהי' גילוי אלקות, שזהו ההמשכה שאחר העלי' כו', כמש"ש אח"כ¹⁷⁰). ועמ"ש בסי' שער הציצית ד"ה ועשו להם ציצית¹⁷¹, בפ"י והייתם קדושים לאלקיכם¹⁷², להמשיך אותו ית' להיות בבחי' קדוש כו'. ועמ"ש מזה בד"ה שמח תשמח, רנ"ז¹⁷³).

והנה ב' עליות הנ"ל בעבודה, י"ל שהן ב' בחי' כלה הנא' בשה"ש¹⁷⁴, בחי' כלה עילאה וכלה תתאה, דלפי המובן בתו"א בד"ה בכ"ה בכסלו¹⁷⁵, ובלק"ת ד"ה צאור¹⁷⁶ בענין שאו ידיכם קדש¹⁷⁷, הן בב' המדרגי' דממכ"ע וסוכ"ע כו'. דהנה, ממכ"ע וסוכ"ע, שניהם הן בחי' שמו בלבד, וכמש"א¹⁷⁸ משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, דגם בחי' עדי עד שבבחי' בל"ג הוא בחי' שמו הגדול בלבד כו'¹⁷⁹ (דגם בשרשן באוא"ס שלפני הצמצום זהו רק בחי' הגילוי דאוא"ס כו', וכמשנת"ל¹⁸⁰) (ובכללות הן בחי' הארה והארה דהארה כו', כמו שנת"ל¹⁸¹). אמנם, השגת הנשמה המלוכשת בגוף (ובכללות נשמות דבי"ע, הנתפסים בגשם, ועבודתם הוא בבחי' עובדי ה' בגופם כו'¹⁸²) הוא בבחי' ממכ"ע, להיות שזהו ההארה האלקית שבאה בבחי' צמצום ובבחי' התלבשות בעולמות, יכול להיות ההשגה בזה, וגם השכל הטבעי ביכולתו להשיג בזה כו'. ובזה יש כמה חילוקי מדרגי', באיזה מדרגי' היא ההשגה. וההתבוננות בזה היא לידע ולהשיג את ההארה האלקית, ואיך שזהו רק הארה לבד, ואין ערוך כלל לגבי עצמות אוא"ס כו', וכמ"ש¹⁸³ קדוש כו' מלא

ה'.. להמשיך מחדש המשכת קדושתו יתברך, וברכה והמשכה זו היא מבחינת קדש העליון, שהוא למעלה מעלה מבחינת קדוש בוי"ו, שהוא ענין ההמשכה להיות ממכ"ע וסוכ"ע, משא"כ קדש בלא וי"ו אינו בגדר עלמין כלל והוא למעלה מעלה מבחינת ממכ"ע ומבחינת סוכ"ע".

177 תהלים קלד, ב.

178 ברכת ברוך שאמר.

179 ראה ד"ה נשא תרע"ה (ח"ה ע' א'שצ).

180 ראה לעיל ע' א'תרא.

181 ראה לעיל ספשי"ט (ח"ג ריש ע' תתסד).

182 ראה דרך חיים כו', א. שער האמונה פכ"ו (מו, א).

מאמרי אדמו"ר האמצעי בהעלותך ע' תתפג. קונטרסים ע' נג.

ע' קלו. סה"מ תר"ן ע' שנד ואילך. המשך תרס"ו ע' רז ואילך.

לעיל פקנה"ה (ח"ב ע' תטז ואילך).

183 ישע"י ו, ג.

167 ס"ע א'תשעח ואילך.

168 ס"ע א'תשסה ואילך.

169 תפלת העמידה לר"ה.

170 סידור שם (שסז, ד).

171 שם ו, ב.

172 שלח טו, מ.

173 סה"מ תרנ"ז ע' רא. ע' ריז ואילך.

174 ראה לקו"ת שה"ש א, ב. וראה גם לעיל פשכ"ה (ח"ג

ע' תתקו).

175 כט, ב: כי הנה נודע שבחי' ממלא כ"ע וסוכ"ע הכל

נק' בחי' שמי בלבד, וכמאמר מלך משובח ומפואר עדי עד

שמו הגדול. ועדי עד, פ"י, כל העליות שמעולם עד עולם

בעליו אחר עליו .. אין זה אלא בבחי' שמו שם כבוד

מלכותו".

176 שה"ש כא, סע"ב ואילך: „שאו ידיכם קדש וברכו את

כל הארץ כבודו, דעצמות אוא"ס הוא קדוש ומובדל, ומה שמלא כל הארץ הוא רק כבודו בלבד, בחי' זיו יקרי' כו'¹⁸⁴. והארה זו גופא, כמו שהיא במקורה, ה"ה בבחי' ביטל בתכלית, דרק כמו שמתלבשת בעולמות ה"ה בבחי' אור וחיות כו', אבל כמו שהיא במקורה היא בבחי' העדר תפיסת מקום, כמו זיו השמש בשמש שאינו עולה בשם אור וזיו כלל כו'. וע"כ תכלה ותכסוף נפשו להיכלל בעצמות אוא"ס הקדוש ומובדל מהעולמות כו' (וכמו"כ יבין, שהנבראים שהן בחי' יש ממש, הנה באמת הן בחי' זיו והארה המתפשטת מבחי' דבר ה' המהווה אותם כו', וממילא ה"ה בבחי' ביטל במקורם, שעומדים תמיד במקורם ובטלים בתכלית כו', ולא כמו שנראה בעיניו לבחי' יש, כ"א באמת הן בבחי' ביטל כו', וכמ"ש בסש"ב ח"ב¹⁸⁵. וע"כ חפצו ורצונו לצאת מבחי' הישות וחומריות כו'). ועז"נ¹⁸⁶ נכספה וגם כלתה נפשי כו' כלתה נפשי לחצרות ה' כו', בחי' הכליון והתשוקה שבנפש לעלות ולהיכלל בבחי' עצמות אוא"ס כו'. אך גם בחי' סוכ"ע הוא רק הארה לבד, דעם היות שזהו הארה עצמיות, ולכן ה"ז בבחי' קדוש לגבי העולמות כו', מ"מ, ה"ז רק הארה לבד, ובאין ערוך כלל לגבי עצמות כו' (וע"ד מ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי¹⁸⁷, דיותר משאין ערוך עשי' לגבי אצי', אין ערוך אצי' לגבי הא"ס כו', כמו"כ יותר משאין ערוך בחי' ממכ"ע לגבי סוכ"ע, יותר אין ערוך בחי' סוכ"ע לגבי עצמות א"ס כו'), וכמ"ש¹⁸⁸ עושה פלא, שגם בחי' פלא הוא בבחי' עשי' לבד, וכמ"ש¹⁸⁹ לעושה נפלאות גדולות כו', שגם מה שמופלא, וכמו אמון מופלא כו'¹⁹⁰, הוא בבחי' עשי' לבד לגבי עצמות כו'¹⁹¹. רק השגה זו היא בנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף ושכל הטבעי כו', והיינו השגת השכל דנה"א לבד, כי השכל הטבעי א"א לו להבין רק שמלוכש בטבעי וחומרי כו', והשגת הנשמה המלוכשת בגוף הוא ע"י השכל הטבעי, והיא המבינה ומשגת את האלקות מתוך הענינים הטבעיים המושגים בשכל הטבעי, והיא מביאה גם את השכל הטבעי לידי השגה זו כו', וכמ"ש במ"א¹⁹² (וכמשי"ת¹⁹³). אבל ההשגה במה שלמעלה מהתלבשות בחומריות, אין זה כלל בהשגת שכל הטבעי, וגם לא בהארת הנשמה המלוכשת ונתפסת בגוף, רק בהשכל העצמי דנה"א, בבחי' הפשטה מהטבעית כו' (וכן בנשמות שאינן נתפסים בגשם, והן הנק' עובדי ה' בנשמתן כו'¹⁸²). וכאשר ההשגה וההתבוננות היא בבחי' ההארה העצמיות, ואיך שזהו רק הארה לבד ובאין ערוך כלל, נעשה עי"ז בבחי' ביטל במציאות ממש כו', והוא בחי' כלה בבחי' כליון וביטל במציאות כו'.

א'רצו

ויובן יותר ענין ב' בחי' כלה (וכן הוא המשמעות בד"ה בכ"ה בכסלו הנ"ל¹⁹⁴), דבחי' כלה עילאה הוא ע"י ההתבוננות בעצמות א"ס ברוממות עצמותו, שאינו בערך ובגדר העולמות וההשתל' כלל, וכל ההשתל' מרוכ"ד עד סוכ"ד הוא בחי' הארה בלבד כו',

191) ראה תו"א בשלה סג, א. לקו"ת שה"ש מד, ג. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרעו ואילך. סה"מ תרס"ב ע' שכב. עת"ר ע' שסג.

192) ראה תו"א ד"ה בכ"ה בכסלו הנ"ל בפנים (ע' א'תשצא). סה"מ תרנ"ט ע' קלה. המשך תרס"ו ס"ע קעט ואילך. סה"מ עת"ר ע' יח ואילך.

193) ראה גם לעיל פשצ"ב (ח"ד ע' אצג).

194) הנ"ל הערה 192.

184) תרגום יונתן עה"פ.

185) שעהיוה"א פ"ג.

186) תהלים פד, ג (ושם: נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות

ה').

187) ראה לעיל פ"ז (ח"א ריש ע' טו). וש"ב.

188) בשלה טו, יא.

189) תהלים קלו, ד.

190) תקו"ז תמ"ב (פא, ב).

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשצג

והארה זו אינו מעצמותו ית', כ"א מבחי' האור והגילוי מעצמותו ית', וכמ"ש¹⁹⁵ באורך נראה אור, דכל מה שנראה אור בגילוי בעולמות, אפי' במדרי' היותר עליונות כו', והוא בחי' הקו"ח הנמשך מאוא"ס ב"ה, וראשית ההתגלות הוא בפרצוף דא"ק¹⁹⁶, וממנו נמשך ונתגלה בכל העולמות כו', כ"ז הוא באורך לבד כו', אבל עצמות א"ס, מובדל ומרומם לגמרי בבחי' רוממות עצמי גם מבחי' האור והגילוי מעצמותו ית' כו'. ולכן אני ה' לא שנית¹⁹⁷, דכללות האורות והגילוי אינם עושים שינוי כלל וכלל כו', ולית מח' תפיסא בי' כלל¹⁹⁸, אפי' מחה"ק דחכ' דא"ק כו'¹⁹⁹. ובהתבוננות זאת בבחי' עצמות א"ס, נעשה בבחי' כליון ובבחי' ביטל בעצמותו לגמרי כו'. וכלה תתאה הוא בהתבוננות בבחי' האורות והגילויים, איך שכ"ז הוא באין ערוך לגבי עצמות, שע"ז הוא הכליון והתשוקה להיכלל בעצמות אוא"ס כו'.

וזהו"ע ב' העליות, דעלי' ראשונה הוא בד"כ עליית בחי' ממכ"ע, שזהו בד"כ האור דסדר השתל', שעולה בעצמות אוא"ס שלמעלה מהשתל' כו', ועלי' הב' היא בעצמות שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע כו'. ועי"ז הוא ב' ירידות והמשכות, שהן ב' בחי' חתן כנודע, דהמשכה הא' הוא בחי' אנת הוא חכים²⁰⁰, היינו שמבחי' עצמות אוא"ס יומשך להיות בבחי' חכים, והיינו בחי' חכ' דא"ק וחכ' שבכתר בכלל כו', והמשכה הב' היא מלמעלה מאצי' באצי', והיינו בבחי' מוחין דז"א, ולהיות המשכה גם בב"ע כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה שה"ש הא'²⁰¹.

אך צ"ל, שהרי נת"ל²⁰² בענין ואתה כו' עמדת להם, דענין העמידה הוא שהאור כמו שהוא נמשך למעלה כן תהי' המשכה גם למטה כו', ובענין דב' בחי' חתן ידוע²⁰³ שהן ב' מיני המשכות, והיינו שאין הגילוי באבי"ע כמו בלמעלה מאצי' (וכן גם מאצי' לבי"ע כו'), שזה"ע ב' בחי' חתן, ב' ירידות (דחתן הוא ל' חות דרגא כנודע), דהמשכה הב' היא ירידה לגבי המשכה הא' כו'. אמנם באמת מצינו דלפעמים כתי' קול מצהלות חתנים, ל' רבים, ב' בחי' חות דרגא²⁰⁴, ופעמים כתי'²⁰⁵ והוא כחתן יוצא מחופתו, ל' יחיד. ובמ"א מבואר²⁰⁶ שזהו ההפרש בין זמן שהי' בהמ"ק לזמן הגלות, דזמן שבהמ"ק קיים נא' כחתן, ל' יחיד, והיינו שהשפע הנמשך מעצמות המאציל אל ראשית הנאצלים, הנה בחי' זו הי' נמשך ג"כ למטה במקור דבי"ע, אשר זה הי' השראת השכינה בהיכל קדה"ק כו'. ובזה"ג²⁰⁷ צ"ל ב' המשכות, והיינו מעצמות המאציל לראשית הנאצלים, ומראשית הנאצלים להיות מקור לאור וגילוי הנמשך בב"ע כו'. ולפי המבו' כאן, י"ל ע"פ משנתל²⁰⁸, דגם בהמשכת הפנימיות שע"י המצות, הרי מה שמאיר בגילוי עכשיו הוא רק בחי' האותיות דו"ה, אבל

א'רצז

195) תהלים לו, י.
196) ראה לעיל פשנ"ז (ח"ג ריש ע' תתקצג).
197) מלאכי ג, ו.
198) תקו"ז בהקדמה (ז, א).
199) ראה תורת חיים תולדות קמב, ב. שמות כה, ד. ויקהל שפז, ג. שערי אורה לו, ב. ועוד.
200) תקו"ז שם (שם, ב).
201) א, ב ואילך. שם, סע"ד ואילך.
202) ע' א'תשפו ואילך.
203) ראה לקו"ת שה"ש שם.
204) ראה יבמות סג, א.
205) תהלים יט, ו.
206) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' מז. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' כא ואילך. ח"ג ע' תתיד ואילך.
207) - ובזמן הגלות.
208) ע' א'תשסא ואילך.

בחי' י"ה בא בחילופי אותיות מ"צ, דהיינו שמתעלם האור, ואינו מאיר בגילוי ממש (רק מצות פרטיות יש שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז כו', כנ"ל), והגם דההמשכה היא שעצמות האור נמשך, מ"מ ה"ה בא בהתעלמות כו', וא"כ, בההמשכה דעכשיו יש חילוקי מדרי', ואינו דומה ההמשכה בלמעלה מאצי' ובאצי' ובבי"ע כו', וכמו תורת אצי' ותורת הברי' כו',²⁰⁹ כמשנת"ל²¹⁰, וזהו חתנים ל' רבים כו'. אבל לעתיד, דולא יכנף עוד מורי"ך²¹¹, שלא יהי' בחי' לבושים כלל²¹², ובחי' י"ה יאיר ויתגלה בבחי' גילוי ממש, יהי' אז חתן ל' יחיד, שתהי' המשכה א' ממש כו'. ויש להתאים זה עם המבו' במ"א²⁰⁶, שזהו ההפרש בין זה"ב לזה"ג²¹³ כנ"ל, דהנה נת"ל²¹⁴ דכהארת פנים יש ב' מדרי', הא', בחי' הארת פנים דבחי' מצחא דעתיקא, והב', בחי' הארת פנים דתרי"ן תפוחין כו', ואמיתית ענין זיווגא שלים הוא בהסתכלותם בבחי' מצח כו' (ואז הוא ההמשכה מבחי' חכ' דאבא כו'). וזה נפסק בזה"ג. ומבחי' תרי"ן תפוחין הוא בחי' לא שלים בערך מדרי' הנ"ל, וזה יכול להיות גם בזה"ג (בזמנים דעת רצון כו'. ומזה נמשכים נשמות שהיו כלולים באדה"ר, רק שעוד לא נמשכו מעולם, שנק' ג"כ נשמות חדשות כו'). ובזה י"ל דכאשר ההמשכה היא מבחי' מצחא דעתיק, אז ההמשכה היא בהתגלות ממש, ולא יש בזה חילוקי מדרי' כלל, גם לא בהתגלות כו', דעיקר הגילוי הזה יהי' לעתיד, ומעין זה הי' בזה"ב, וכמ"ש במ"ח²¹⁵ מס' זווג או"א פ"ג מ"ב²¹⁶, שהרי בהיכל קד"ק הי' גילוי או"א"ס ממש, דמקום הארון אינו מן המדה כו'²¹⁷ (ועמשנת"ל ד"ה פדה בשלו'²¹⁸). וכאשר ההמשכה היא מבחי' תרי"ן תפוחין, הנה ההמשכה היא ג"כ מה שהעצמות נמשך, רק שבא בהתעלמות, וממילא יש בזה חילוקי מדרי' כו'.

וזהו ה' יחתו מריביו²¹⁹, שהטעם הוא גרשיים, שהן ב' עליות וב' ירידות, שנמשך מבחי' עצמות או"א"ס גם בבחי' ז"א כו', ולהיות שזהו המשכת העצמות, לכן יחתו מריביו, שמתבטלי' כו', דהגם שזהו שבא בהתעלמות, מ"מ, הרי העצמות הוא שנמשך, ע"כ מתבטלי' עי"ז כל המקטריגי' כו'. וכמו בתורה, דד"ת²¹⁹ אינן מקבלים טומאה²²⁰, ות"ח²²¹ אין אש של גיהנם שולטת בהם כו'²²², הגם שזהו התורה כמו שבאה למטה בבחי' התלבשות, ומ"מ אינם מק"ט²²³ כו'. וכמו"כ ע"י המשכת העצמות, הגם שזהו בהתעלמות, מ"מ יחתו מריביו עי"ז כו'. ועיקר הביטל שלהם יהי' לעתיד, וזהו יחתו ל' עתיד כו'²²⁴, אך כמו"כ הוא גם עכשיו ע"י המשכת בחי' העצמות דאו"א"ס כו' (וכמו בכל ר"ה שנמשך בחי' עצמות או"א"ס, ע"י²²⁵ תקיעת שופר ממשיכים מבחי' עצמות או"א"ס בז"א, וכמשנת"ל, מתבטלי' כל הדיני' והקטרוגים כו').

216) הובא לעיל ס"ע א'תשו ואילך (בשוה"ג).

217) יומא בא, ס"ע"א. וש"נ.

218) תרע"ה (ח"ג ע' א'מז).

219) = דדברי תורה.

220) ברכות כב, א.

221) = ותלמידי חכמים.

222) חגיגה בסופה.

223) = מקבלים טומאה.

224) ראה לעיל ע' א'תרוסו.

225) ע"י: אוצ"ל: ש"ע.

209) ראה לקוטי תורה להאריז"ל ר"פ בראשית. לקו"ת

עקב יז, ב. אוה"ת תשא ס"ע א'תקסט ואילך. פ' ראה ע' תשסז. סה"מ תרל"ח ע' קנג. ה'ש"ת ע' 68. וש"נ.

210) ראה פקנ"ח (ח"ב ע' תכו). פש"ד (ח"ג ע' א"י). ד"ה

אלה הדברים תרע"ה (ח"ה ע' א'תפד).

211) ישע"ל, כ (ושם: מורי"ך).

212) ראה תניא פל"ו (מו, א).

213) = זמן הבית לזמן הגלות.

214) ראה לעיל ס"ע א'תשג ואילך.

215) = במשנת חסידיים.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשצ

וי"ל עוד בזה, לפמשנת"ל ההפרש בין תורה ומצות, דתורה היא בבחי' האור דש' הוי', ומצות הן בבחי' האותיות דהוי', וע"כ במצות ההמשכה בחי' החיצונית לבד, והיינו בחי' החיצונית דפנימיות האור כו', וי"ל דמשו"ז בתורה הרי ד"ת אינם מקבלים טומאה כו'²²⁰, ובמצות יכול להיות אחיזה, וכמא'²²⁶ הני מאני דרבנן דבלו מנייהו כו', והיינו בחי' הלבושים דמצות שיכול להיות בזה אחיזה כו', וכמ"ש במ"א²²⁷, והיינו מפני שהן בחי' חיצונית לבד כו'. ולפ"ז י"ל דמ"ש ה' יחתו מריביו קאי גם על ש' הוי' דלעילא כו'²²⁸. ועמ"ש בפ"י האד"ר לתלמידי האריז"ל²²⁹ (בס' קול ברמה די"ב ע"א²³⁰, ועמ"ש בשמ"ש שער מא' הרשב"י²³¹ וכ"ש בין הכתר כו'²³²) במש"ש באד"ר דק"ח ע"ב²³³, דע"ק יתיב על כורסי' דשביבין לאכפ"י לון, דפ"י האריז"ל כורסי' דשביבין הם ק"ך צירופים²³⁴ אלקי'²³⁵, שהם מחוץ להמקיף, ומתפשטים בדרך התפשטות אור הספ"י עד סוף העשי', וראש ש' אלקי' זה מגיע עד הכתר. ומבו' במ"א²²⁹, דלפ"ז י"ל דבני האלקי' הם הנמשכים מבחי' ע"ב צירופים הנ"ל²³⁶. ובכדי שיחתו מריביו, זהו ע"י ההמשכה מבחי' העלם האור שלמעלה מש' הוי' (דאז, גם בש' הוי' מאיר בחי' הפנימיות והעצמיות כו', כמשנת"ל²³⁷), ועי"ז מתבטלים כו'. וזהו שא' אח"כ² עליו בשמים ירעם, וע"פ פשוט קאי על אדם בליעל, והן

א'ר'חצ

לא"ס, אין לו אחיזה שם, רק התחלתו, מבין ספירת הכתר דאצילות להכמה דאצילות, ומשם למטה, עד סוף העשי' כנזכר. וכל זה האור שהוא מבחינת שם אלקים, הוא בסוד הקדושה, ונקרא אלקים קדושים, מן העשי' עד רום האצילות, אבל בסוף סיום אלו השמות של אלקים קדישין המסתיימין בסוף העשי', שם נאחזים הקליפות הנקראים אלקים אחרים. והטעם הוא, לפי שהם נאחזין בשם אלקים שהוא באחוריים של הספירות כנזכר, וזהו אלקים אחרים, לשון אחוריים .. גם תבין טעם למה כל שאר השמות הם בלשון יחיד ושם אלקים הוא לשון רבים, והוא לפי שמתפשט בכמה דרגין, אם בקדושה ואם בקליפה כנ"ל. ולהיות כי אין שם אלקים הזה מגיע רק עד החכמה תחת ספירת הכתר, ולא סביב הכתר כנזכר, לזה אמר, דהאי סבא דסבין עתיקא דעתיקין, שהוא ספירת הכתר דאצילות, הוא יתיב על כרסייא דשביבין לאכפ"י לון, כי שם אלקים הנזכר הוא דינין וגבורות כמו שנבאר, ולכן הוא שביבין די נור. ויען הוא תחת ספירת הכתר, לכן נעשה כמין כרסייא דשביבין תחתיו, והכתר ברחמיו הגדולים שהוא חסד גמור, כנודע דלית שמאלא בהאי עתיקא כלל, ולכן יתיב על האי כרסייא דשביבין לאכפ"י לון".

233) ראה ד"ה כתפוח בעצי היער להצ"צ (אוה"ת שם. הנחה ע' ה). אוה"ת בשלח ע' שסח. תצוה ע' א'תרצד. ע' א'תשמא. נ"ך ח"א ע' ר"ג. סה"מ עת"ר ע' קנב.

234) צירופים: בד"ה כתפוח הנ"ל (אוה"ת שם): צירופי.

235) ראה פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ה.

236) בד"ה כתפוח הנ"ל (אוה"ת שם ע' קפח): "כי מבחי' ע"ב צירופים הראשונים של ק"ך צירופים אלקים, שהם הנקראים בני אלקים, משתשלים אח"כ מ"ח צירופים האחרונים הנק' ארץ חם".

237) ע' א'תשסה ואילך.

226) ברכות ו, א.

227) ראה סה"מ תרנ"ט ע' קפו. לעיל פשנ"ג (ח"ג ע' לתקפא).

228) ראה לעיל ע' א'תרטו.

229) הבא לקמן (לבד התצא"ע יגול) הוא ע"פ לשון ד"ה כתפוח בעצי היער הנ"ל הערה 5; 116 (אוה"ת ש"ש ע' קצד).

230) בספר קול ברמה [להר' יעקב צמח] די"ב ע"א [קאָרעץ, תקמ"ה]: וז"ל: „דע שבכל ספירה וספירה יש אור פנימי ואור מקיף, ויש סוד אור שלישי שהוא יותר חיצוני, הוא בחי' מקיף חיצון, והוא שם אלקים שיש בין כל ספירה וספירה מחכמה דאצילות ולמטה, עד סוף עשי', והם סוד ק"ך צירופי אלקים שכולם הם בקדושה, ומסוף העשי' מתפשטים אלקים אחרים, ונמצא שא"א הוא יתיב למעלה מהתחלת התפשטות אלו האלקים, ונמצא שהוא יתיב על כורסייא דשביבין לאכפ"י לון, ר"ל, שא"א מקור הרחמים, והוא למעלה מזה האלקים אשר הוא למעלה ממקיף החכמה, ושם אלקים זה מתפשט בין כל ספ"י וספ"י חוץ מא"א .. ומטעם זה נקרא אלקים בלשון רבים".

231) בשמ"ש שער מא' הרשב"י: = בשמונה שערים שער מאמרי רשב"י [לאדרא רבא דלקמן בפנים].

232) וכ"ש בין הכתר כו': לשון שער מאמרי רשב"י שם. וז"ל: „כבר הודעתך בכמה מקומות כי כל הספירות יש בהם שתי בחינות, והם, אור פנימי, ואור מקיף חוצה להם סביב, והוא מקיף לכל ספירה וספירה .. והנה עוד יש בחינת אור אחד מחוץ אל האור המקיף הנזכר, שבין חלל אור המקיף של ספירה זו לאור המקיף לספירה האחרת, יש בחינת האור הזה האחר, והוא בסוד שם אלקים, והאור הזה מתפשט מחוץ לאור המקיף של החכמה דאצילות, ומשם ולמטה, עד סיום עולם העשי' בדרך התפשטות האור של הספירות, עד סיום עולם העשי'. אבל סביבות ספירת הכתר דאצילות, ומכ"ש בין הכתר

המקטרגים שירעים עליהם כו', אמנם יש לפרש עליו, בשבילו, וכן פי' במצ"ד²³⁸ בעבור בני כו', וקאי על ש' הוי', שבשבילו ירעם מן השמים, היינו בחי' העלם האור, שנמשך משם תוס' אור בש' הוי', ועי"ז יחתו מריביו כו'.

אך ¹ הנה עדיין יש להבין במ"ש² ה' יחתו מריביו³, דהיינו שיחתו וישברו באין כח לעמוד לקטרג, אבל לא שנהפך הקטיגר לסניגר, רק כמו קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו כו'⁴, וכמו יאבדו ויתפרדו כו'⁵, ובאמת זהו יותר מעלה כאשר האויב נהפך לאוהב, להיות מלמד זכות, יותר משיהי' לו מפלה ואכדון, וכידוע בענין ויהפוך ה"א לך את הקללה לברכה⁶, שזהו למעלה יותר ממ"ש קודם⁶ ולא אבה ה"א לשמוע, שזהו בדרך דחי' לבד כו', אבל מ"ש ויהפוך הוא שהקללה נעשה ברכה ממש, שזהו למעלה הרבה יותר כו'.

אך הענין הוא, דהנה נת"ל⁷ דבכדי להיות ה' יחתו מריביו, זהו ע"י ההמשכה דתומ"צ בהקדמת אהבה דבכל מאדך⁸ (שזהו שמחה ש"מ⁹ כו'), שע"יז ממשיכים ש' הוי' שבעצמות (דבד"כ הוא בחי' ש' הוי' דלעילא), וממשיכים תוס' אורות בש' הוי' מבחי' העלם האור, ועי"ז מתבטלים כל הדינים כו'. אמנם בכדי להיות ויהפוך ה' אלקיך לך כו', זהו ע"י התשובה מאהבה, שהזדונות נעשים לו זכויות¹⁰, כמ"ש בשל"ה תושב"כ פ' תצא¹¹ בפ' תו"א דס"ד סע"א¹², וכמשנת"ל¹³ שע"יז ממשיכים מבחי' העלם העצמי דא"ס כו', וכידוע דבע"ת משכינ' לי' בחילא יתיר כו'¹⁴. וע"ד ההפך בין מל"ת למ"ע¹⁵, דיודע דמל"ת מגיעים למעלה ממ"ע, והו"ע לאו קודם לה¹⁶, דענין הן הוא דבר שנתפס ונמשך בכלי, וכמו עד"מ שיכולים להמשיך נפש האדם בהתלבשות שונות בדברים רבים שירצה ויתענג בהם כו', והיינו מפני שיש להדברים אלו ערך בנפשו, שנותן להם מקום ותופסים מקום אצלו, ע"כ הוא נתפס ונמשך בהם כו'. אבל בנפש המרום, ששום דבר אינו תופס מקום אצלו מצד רוממותו, א"א לתופסו ולהמשיכו כו', וכמו המלך שנפשו מרום בעצם, וכל דבר גדול כקטן יחשב אצלו, א"א לתפוס נפשו ולהמשיכה מעצם רוממותה באיזה דבר, מאחר שאין לזה שום תפיסת מקום אצלו כו'. אבל בבחי' הלאו נתפס גם נפש המרום, כי, גם ברוממות הנפש אשר דבר תענוג אינו תופס מקום, מ"מ, דבר הרע בעצם תופס

(238) = במצודת דוד.

(10) ראה יומא פו, ב. תניא ספ"ז.

(11) פ' תצא: אוצ"ל: פ' בלק (כבאוה"ת שבהערה הבאה).

(12) = בפרק תורה אור דף שסד סוף עמוד א (הובא באוה"ת תצא ע' תתקפ).

(13) ע' א'תשל. ע' א'תשעט.

(14) ראה זח"א קכט, ב. וראה תניא אגה"ת ספ"ח. תו"א מקץ לט, ג. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תצד. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תרפה.

(15) בהבא לקמן עד סוף הפסקא – השווה להמשך תרס"ו ע' שמו ואילך, שמיוסד, כנראה, על מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' רלו. וראה מקומות שצויינו בהערה 20.

(16) ראה לקו"ת פקודי ג, ד.

(1) פיסקא זו הוא לשון מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים (הנ"ל ע' א'תרהס הערה 1) ע' שמב.

(2) שמואל"א ב, י.

(3) ראה לעיל ע' א'תשפא.

(4) בהעלותך י, לה.

(5) תהלים צב, י (ושם: יתפרדו).

(6) תצא כג, ו.

(7) ע' א'תשעט ואילך.

(8) ואתחנן ג, ה.

(9) = של מצוה.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תשצז

מקום, ששנאה נפשו אותו, ויגזור אומר¹⁷ להרחיקו כו', וכמו"כ כשמרחיקים ודוחי' דברים השנואים אצלו, מתעורר בעצמותו מזה כו', כי הלאו מגיע יותר בפנימיות ועצמות הנפש, ולזאת, אף שלא יתעורר מעשיית הטוב, מפני שנפשו מרומם מאד, מ"מ יתעורר ע"י דחיות דבר השנאו כו' (וכמו בצער שמגיע בפנימיות יותר מהעונג כו'¹⁸, וכמ"ש מכ"ז בדרוש יו"ט של ר"ה, רס"ו¹⁹). ועד"ז יובן במל"ת, שהן מניעת והרחקת הדברי' שהן נגד רצונו ית', שזהו מגיע בבחי' רוממות העצמות שלמעלה מבחי' גילוי, כמו במ"ע, שהן בחי' המשכות וגילויים כו'.

והנה²⁰, בתשובה שהזדונות נעשים כזכיות, שזהו היפך²¹ הרע לטוב, הנה מגיעים לבחי' שרשן בתחלה, שהן בבחי' הלאו שקודם להן כו'. ויובן שזה ממקום גבוה יותר ממל"ת, שהרי מל"ת הן בבחי' לאו, וכאשר מקיים המל"ת, שזהו שמרחק ודוחה הדבר השנאו, הגם שע"ז נעשה התעוררות כנ"ל, שזהו בחי' המשכה כו', מ"מ, אין זה המשכה ממש בבחי' גילוי כו', דלכן אין מברכין על מל"ת כו'²², אבל בתשובה, שהזדונות נהפכין לזכיות, ה"ז שהלאו יהי' טוב, דהיינו, מה שהי' שנאו, יהי' רצוי ומקובל, שזהו ממדרי' עליונה מבחי' הלאו מצ"ע, דבבחי' רוממות העצמות ה"ז דבר שנאו, וצ"ל המשכה ממקום עליון יותר שיהי' רצוי ומקובל ובבחי' טוב ביותר כו'. וגם, שהלאו נעשה הן, שהרי הזדון הי' מעשה גמור, ומעשה זאת נחשבה אדרבא לזכיות, הרי נעשה זה בבחי' הן, היינו בבחי' המשכה וגילוי ממש כו', ומה היא המשכה, הרי²³ בחי' העלם העצמי שלמעלה גם מבחי' רוממות עצמי, שבא בבחי' המשכה וגילוי ממש כו'.

וע"י התשובה, שהזדונות נהפכין לזכיות, ע"ז מתהפכין כל הדיני' והגבורות, וכל הקטרוגי' מתהפכין, דקטיגר נעשה סניגר כו'²⁴. ולמעלה הוא שמדה"ד דקו השמאל נהפך לחסד ורחמים כו', וכמו אלקים ברב חסדיך כו'²⁵. וזהו אמיתית ענין מיתוק הגבורות, כאשר הגבורות נהפכים לחסד, שאז הוא בבחי' תגבורת החסד כו', כנודע, וזה ממשיכים ע"י התשובה, שהרע נהפך לטוב כו'. וכן באהבת בכל מאדך הבא דוקא מן המיצר²⁶, מריבוי העלמות והסתרים דנה"ב, שזה מגיע בעצם הנשמה, ונהפך מהות הנה"ב כו', וע"ז ממשיכים בחי' העלם העצמי שיהי' בגילוי כו'.

והמשכה זו עיקרה הוא בבחי' מל', להיות דבחי' המל' דוקא מושרשת בעצמות א"ס, ולכן עיקר הכלים ועיקר בחי' ההעלם הוא בבחי' מל' דוקא כו', וע"כ ההמשכה והגילוי דבחי' העלם העצמי יהי' בבחי' מל' דוקא, והוא שהמל' תהי' בבחי' גילוי מצ"ע, לא מה שמקבלת הגילויים מז"א, כ"א מה שהיא בעצמה בבחי' עצם חשוך, יהי' בבחי' אור וגילוי כו'.

(22) ראה גם לקר"ת פקודי ד, ג. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתקסו.

(23) הרי: אוצ"ל: הרי זה.

(24) ראה לקמן ס"ע ואישטו.

(25) תהלים סט, יד. וראה אוה"ת שלח הוספות ע' 106.

סו"מ תרל"ב ח"ב ע' תמב.

(26) תהלים קיח, ה.

(17) ע"פ איוב כב, כח.

(18) ראה לעיל פרק"ב (ח"ב ע' תריז ואילך).

(19) ע' קמב ואילך.

(20) הבא לקמן עד סוף הפיסקא – מיוסד, כנראה, על

אוה"ת תצא ע' תתרה. ח"ו ס"ע ב"שסט. וראה הנחת אדמו"ר

האמצעי במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תרעט.

(21) היפך: אוצ"ל (כבאוה"ת שם): היפוך.

וזהו מ"ש אח"כ²⁷ ויתן עוז למלכו וירם קרן משיחו, ואי' בזהר ויקרא די"ט סע"ב, ויתן עוז למלכו דא קוב"ה, וירום²⁸ קרן משיחו דא כנס"י, והיינו, דמ"ש ויתן עוז למלכו היא היא²⁹ ההמשכה בבחי' ז"א, והו"ע בעטרה שעטרה לו אמו כו'³⁰, שהיא המשכת העטרה מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מגדר השתל', עד גם בשרשו הראשון באוא"ס שלפני הצמצום, למעלה גם מבחי' ש' הוי' שבעצמות (היינו גם מבחי' האור כמו שהוא לעצמו כו'), והוא בחי' העלם האור כו'. וזהו ויתן עוז, הוא בחי' הגבורות דוקא. והוא בחי' העלם האור כו', רק שהגבורות הן בבחי' עוז וכת, היינו בבחי' גילוי כו'. ולהיות שההמשכה היא ממדרי' שלמעלה גם מבחי' מקור למקור להשתל', ע"כ נמשך הגילוי גם בבחי' ז"א (שהיא בחי' סוף עולם הא"ס כו'³¹), והו"ע בחי' מוחין דגדלות דז"א, מבחי' גדלות אבא כו'. וירום קרן משיחו היא ההמשכה בבחי' מל' מבחי' העלם העצמי דא"ס ממש, והוא שבחי' מל' תהי' בבחי' אור וגילוי מצ"ע כנ"ל, וזהו וירום קרן משיחו, קרן הוא בחי' העצם, והיינו, דהעצם דבחי' מל' יתרומם ויתעלה בעילוי ביותר כו', והוא, שמה שהמל' היא בחי' עצם חשוק, יהי' בבחי' אור כו', שזהו בחי' אור עצמי דבחי' העלם העצמי דא"ס, שזהו ג"כ ענין קר"ן משיחו, דבחי' העצמית שלה יהי' בבחי' גילוי ממש כו', וזה למעלה הרבה באין ערוך מבחי' האורות והגילוי', רק מה שהעצם שלמעלה מבחי' המשכה לגמרי, רק בבחי' העלם בעצמותו, יהי' בבחי' אור וגילוי כו'.

והיינו מה שלעתיד תתעלה³² בת למעלה מבחי' אמי³³, וכמ"ש³⁴ רני ושמחי בת ציון, בחי' בת דוקא כו', וכמ"ש בזהר בס"ת דויצא דקנו' ע"ב³⁵, לא סיפק לה דא (מאי דקראה אמי), קרא לה בשמי' כו', והיינו בחי' שמו העצמי, בחי' העלם העצמי דא"ס כו'. דהנה נת"ל³⁶ דבת הוא בחי' עבד, ומצינו גם עכשיו שיש יתרון בעבד מה שאין בשר³⁶, וכדאי' בגמ' ברכות ספ"ה³⁷, אלמלי הטיח כו' ורחב"ד נענה כו', ואמר ריב"ז, מפני שהוא כשר לפני המלך, ורחב"ד כעבד לפני המלך כו', הרי בכדי להמשיך הרפואה בפו"מ למטה, דהיינו לשנות הנבראים מכמו שהם שיתרפא החולה כו', כמ"ש באגה"ק בקו"א³⁸, זהו ע"י מדרי' עבד דוקא כו'. דהנה ידוע דביטל העבד הוא בעצם מהותו דוקא, דזהו ההפרש בין ביטל דעבד להביטל דשר, דביטל³⁹ הוא בהכחות שלו, לא בהעצם, דבעצם מהותו הלא דבר הוא במציאות בפ"ע, והביטל שלו הוא בשכלו ובכחותיו, לדון ולשפוט ע"פ רצון המלך וליעץ בכל דבר כו', וכמשנת"ל³⁶, אבל העבד אינו שום דבר בפ"ע כלל, כי מתבטל

א"ש

(36) ע' א'תשכח.

(37) לד, סע"ב: מעשה ברכי חנינא בן דוסא, שהלך ללמוד תורה אצל רבן יוחנן בן זכאי, וחלה בנו של רבן יוחנן בן זכאי. אמר לו, חנינא בני, בקש עליו רחמים ויחי. הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים, וחי. אמר רבי יוחנן בן זכאי, אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו, לא היו משיגים עליו. אמרה לו אשתו, וכי חנינא גדול ממך, אמר לה, לאו, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך, ואני דומה כשר לפני המלך.

(38) ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנה, א).

(39) דביטל: דביטל דשר.

(27) שמואל"א שבערה 2.

(28) בשמואל"א שם: וְיָרָם.

(29) היא היא: כ"ה בכתי"ק.

(30) שה"ש ג, יא.

(31) ראה תו"א תרומה פא, ב. וראה מקומות שצויינו בהערה 115. לעיל פר"מ (ח"ג ע' תרסה). ד"ה שמור את יום השבת תרע"ה (ח"ה ע' א'תפת ואילך). וש"נ.

(32) ראה תו"א מקץ לו, ג ואילך. הובא באוה"ת חיי שרה קכה, ב; סה"מ תרמ"ב ס"ע תכה ואילך.

(33) ראה לעיל ע' א'תשכד ואילך.

(34) זכרי' ב, יד.

(35) הובא באוה"ת וסה"מ שם.

המשך בכתב שלא נאמר

אִתְשַׁצַּט

בעצם מהותו בהנתינה והמסירה שנתן א"ע אל האדון, וה"ה כמהות האדון ממש, וממילא, כל שכלו וכל כחותיו, כמו הרצון והתענוג שלו, הכל הוא כחותיו של האדון כו', וכמשנת"ל (ד"ה ואתחנן הא' 40). וז"ע משה עבדי⁴¹ ודוד עבדי⁴², שהוא הביטול בעצם המהות דוקא כו'. ומשה הי' נשמה דמ"ה שבמ"ה⁴³, שהוא הביטול בעצם שמצד האור כו', וידוע דגם בגופו הי' בבחי' ביטול בעצם (וי"ל כדוגמת אותיות דמ"ה כו'), עד שהי' כלי לדבר ה' כו' (ולפמשנת"ל ד"ה ראשי המטות הג'⁴⁴, דביטול הכלים בעצם מהותם הוא מעצמות ש' מ"ה כו', י"ל, דמשה להיות בחי' מ"ה דמ"ה, לכן הי' הביטול גם בגופו כו'). ודוד ידוע שהוא נשמה דב"ן, דעיקר הביטול הוא בהחומר דוקא, דהיינו בהלבושי' כו', וכמשנת"ל⁴⁵ ומבו' במ"א⁴⁶. וזהו בחי' עבד, שהוא הביטול בעצם מהות היש דוקא כו'. וע"כ, בכח העבד דוקא לפעול פעולה למטה, לשנות הדבר מכמו שהי', וכמו רחב"ד שהמשיך רפואה למטה, שזהו מצד מעלת העבד דוקא כו'. רק עכשיו הוא בהעלם (והיינו דבחי' עבד הוא מ"מ למטה במדרי' מבחי' שר, והוא בבחי' מקבל כו'), ולעתיד תתעלה מדרי' העבד, ויהי' בבחי' גילוי ממש כו'. דהנה, עבודת העבד הוא לתקן דבר בפו"מ, והו"ע תיקון הבירורים דרפ"ח ניצוצות דתהו כו', ואופן הבירור דעבד הוא בדרך מלמטלמ"ע דוקא, וידוע דבהבירור דמלמטלמ"ע הוא שהדבר התחתון עצמו נעשה כלי לאלקות כו', וכמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה⁴⁷. ואחר שלימות הבירורים יתעלה בחי' עבד, היינו בחי' ש' ב"ן המתברר (הגם שהוא המברר, מ"מ נק' מתברר, מפני שזהו בדרך מלמטלמ"ע, ה"ז בבחי' התלבשות בהדבר המתברר, וכמו בהתלבשות הנה"א בהנה"ב לבררו ולתקנו, שמתעלם בהנה"ב כו', ומה שמתלבש בהנה"ב היא המדרי' התחתונה דנה"א, בחי' החומריות שבו כו', כמ"ש במ"א⁴⁸, וע"כ נק' מתברר כו') למעלה מעלה מכל המדרי', וכמ"ש⁴⁹ הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, שזהו עליית המל' בבחי' הכתר במדרי' היותר עליונה כו', וכמ"ש בזהר וישב דקפ"א ע"ב, ובזמנא דמטי זמנא דסיהרא לאתנהרא מה כתי', הנה ישכיל עבדי, בסיהרא איתמר, הנה ישכיל כו' כמאן דאריח ריחא, ומבו' במ"א⁵⁰ שזהו המשכה מבחי' מו"ס כו', ירום מסט' דנהורא עילאה דכל נהורין, בחי' כתר שבכתר כו', ונשא מסט' דאברהם, וגבה מסט' דיצחק, מאד מסט' דייעקב, והן בחי' חג"ת דעתיק, דבחי' חו"ג דעתיק מלובשים בגולגלתא ומו"ס, אבל⁵¹ בחי' ת"ת דעתיק אינו מתלבש באריך, והוא בחי' קרומא דאוריא, כמ"ש בע"ח שער א"א ספ"ז⁵², דרדל"א אחזי נהורא בהאי אוריא, וידוע דברדל"א הוא חביון עוז העצמות ממש כו'⁵³, וע"ש פ"ב, דשרש המל' הוא

48) ראה סה"מ תרנ"ה ע' רכת. תרנ"ט ע' קב.

49) ישע"י נב, יג.

50) ביאורי הוהר לאדמור' האמצעי נה, א ואילך.

ולאדמור' הצ"צ ח"א ע' קכב ואילך.

51) בהבא לקמן – ראה ביאורי הוהר להצ"צ שם.

52) = בעץ חיים שער א"א [שער יג] ספ"ז: בעץ חיים דפוס

שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: פ"ו.

53) פירוש האריז"ל לספרא דצניעותא בוח"ב קעו, ב (זהר

הרקיע קיט, א (קאָרעץ, תקמ"ה). שער מאמרי רשב"י לספרא

דצניעותא שם (קלג, ב – בהוצאת ירושלים, תשמ"ה).

40) תרע"ג (ח"ב ע' תפכ).

41) יהושע א, ב; ז. מלאכי ג, כב.

42) שמואל"ב ג, יח. ועוד.

43) ראה תו"א מגילת אסתר צט, ג. וראה גם סה"מ תר"ם

ח"א ס"ע קצב ואילך. תרס"ז ע' ריד.

44) תרע"ד (ח"ג ע' תשעא).

45) פקע"ז (ח"ב ע' תצד). פרצ"ז (ח"ג ע' תתכד).

46) ראה סה"מ תר"ן ע' שנד ואילך. המשך תרס"ו ע' רו.

סה"מ תרנ"ן ע' רנג.

47) המשך תרס"ו ע' תסא ואילך.

ברדל"א, ולכן יהי' לעתיד אורה גדול מאור השמש כו'⁵⁴, ובשרשו הוא שהמל' מושרשת בעצמות א"ס⁵⁵, ויהי' בה גילוי העצמות ממש כו', והוא מה שהמל' תהי' בבחי' אור מצ"ע כו'. וז"ש בזה שם, ובגין כך יתערוך כדין כל אינון מיתיא דאינון גו עפרא כו', והיינו שהמת עצמו יקום ויחי', והגוף יהי' אלקות ממש כו'⁵⁶. וזהו והנה ישכיל עבדי, דבחי' מל' שירדה למטה לברר בירורים בדרך מלמטלמ"ע כו', וכן נשמות דש' ב"ן, דעיקר עבודתם הוא בביטל חומרם דוקא, וכן בכלל בבחי' עבודת עבד, שהוא הביטל בעצם המהות כו', ע"ז תתעלה המל' בבחי' רוממות העצמות דבחי' עצמות א"ס כו'.

והגם שנת"ל⁵⁷ בענין המן, שהמעלה בזה הוא שזהו למעלה מביירוים, דע"י בירוים נמשך אור שבבחי' התלכשו' כו', כמו שנת' שם, הנה זהו שע"י הביירוים בסדר והדרגה נמשך אור שבבחי' התלבשות כו', משא"כ למעלה מבחי' בירוים, והו"ע צדיק אוכל לשובע נפשו כו'⁵⁸, נמשך גילוי אור עצמי כמו שהוא כו', אבל בעצם ענין הביירוים, דהדבר המתברר עצמו נעשה כלי לאלקות כו', בזה דוקא נמשך בחי' העצמות דוקא כו'. וע"ד שנת"ל⁵⁹ דמה שהכלי ממשך אור ע"י זיכוך ותיקון הכלי, שנעשה בחי' כלי יותר אל האור, נמשך אור שבערך הכלי, אבל כאשר הכלי עצמה נעשה אור, ה"ז מה שההעלם מתגלה, שהוא בחי' העצמות כו', כמו"כ הוא בענין הביירוים, דביירוים שבסדר והדרגה, הו"ע זיכוך ותיקון הכלי כמשנת"ל⁶⁰ (והכוונה במש"א בסדר והדרגה הוא בב' ענינים, הא', כ"ז שלא נתברר לגמרי להיות בבחי' כלי לאלקות, והוא רק בבחי' זיכוך לבד, שאין התערבות פסולת בו כלל, והיינו בחי' פסולת דק יותר כו', שע"ז עולה במעלה ומדרי' עליונה יותר כו' (ולמעלה הוא שנעשה כלי לאור עליון יותר). וע"ד ההפרש בין הביורור דעניני הרשות והביורור דמצות⁶¹, שבזה נעשי' כלים ממש, משא"כ בעניני הרשות כו'. וכמ"ש בסש"ב פל"ה⁶², דבמצות מעשיות הנה כח הגוף ממש שבעשי' זו נכלל באור ה' ורצונו ומיוחד בו ביחוד גמור כו', וכן גם כח נפש החיונית שבגוף ממש כו', וכן העשי' הגשמים, כמו התפילין הגשמיים, נעשים כלים למוחין דזו"נ דאצי', ע"ד כלים דאצי' כו', משא"כ נשמת הצדיק הוא בחי' יש, וכלים דבי"ע כו' (ולפה"ג בסש"ב שם⁶³, הכוונה גם על נשמות דאצי', שהן מ"מ בבחי' יש ודבר בפ"ע כו'), ומובן, דכמו"כ הביירוים בעניני הרשות הן לא עדיפי מהנשמה, שהרי זהו מה שנכלל בהנשמה, וא"כ לא עדיפי מהנשמה עצמה כו'. וכן הוא תכלית הביורור, שיהי' כל דבר בבחי' כלי ממש כו'. וענין הב', והוא העיקר, דבחי' עבדי הוא הביורור דש' ב"ן עצמו, ועמשנת"ל ד"ה וידבר כו' פנחס ב"א⁶⁴ הב'⁶⁵, דש' ב"ן פועל הביטל בעצם מהות היש יותר מש' מ"ה כו', וסדר והדרגה שייך

(60) ד"ה וידבר גו' במדבר תרע"ה (ח"ד ע' א'שמז ואילך).
וידבר גו' כל הדברים האלה, על שלשה דברים – תרע"ה (ח"ה ס"ע א'שנו. ע' א'שפד).

(61) ראה אוה"ת שמע"צ ח"ה ע' בקנ ואילך. סה"מ תרס"ב ע' שלו ואילך. עטר"ת ע' תרסח ואילך. תרצ"א ע' ק ואילך.

(62) מה, א.

(63) מד, סע"א ואילך.

(64) – בן אלעזר.

(65) תרע"ה (ח"ה ע' א'תנו).

(54) ראה אוה"ת בראשית מ, ב. סה"מ תרנ"ט ע' פח ואילך.

(55) ראה סה"מ תרנ"ט שם (ס"ע פט ואילך). ע' טו ואילך.
המשך תרס"ו ס"ע תנו ואילך. לעיל פ"ד (ח"א ע' קפד).

(56) ראה לעיל ע' א'תרסה.

(57) ד"ה וידבר גו' פינחס, וידבר גו' ראשי המטות, והי' כי תבוא – תרע"ה (ח"ה ע' א'תנא ואילך. ע' א'תסב ואילך. ע' א'תקנ).

לעיל ע' א'תשמ.

(58) משלי יג, כה.

(59) ראה לעיל ע' א'תשעב. וש"נ.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תתא

בהבירור דהארת ש' מ"ה מברר, והו"ע זיכוכ בלבד כו' (וכמו בעבודה שע"פ טו"ד, שע"י נעשה בירור וזיכוכ הנה"ב, שזהו בסדר והדרגה כו'), אבל⁶⁶ הביטל דש' ב"ן עצמו הוא בעצם היש (ואינו בענין דסדר והדרגה כו'), ובגמר הבירור הוא שהיש נהפך לטוב ביותר (וכמו אלי' שגופו נעשה מלאך⁶⁷), ולא רק בבחי' כלי (כמו גופו של משה, שהי' ניזון מרוחניות כשעלה למרום⁶⁸, והי' כלי לדבר ה' כו', דעם היות שיש בזה יתרון גדול מאד, הי' בבחי' כלי לבד כו', ולכן⁶⁹ הי' גופו צריך קבורה כו'⁷⁰), והיינו דבגמר הבירורים יש יתרון גדול בהבירור דש' ב"ן, מה שהיש עצמו נהפך לטוב, והוא הענין שהכלי נעשה אור כו'. וזאת דוקא היא העולה בבחי' עצמות א"ס כו', וכמו שית' עוד בעזה"י⁷¹, בענין כתר ש"ט⁷² שעולה ע"ג כו'⁷³).

וזהו ג"כ ענין וירם קרן משיחו. דהנה, בתי' קרן יש כמה פ"י⁷⁴, הא', ל' תוקף וחוזק, כמו רמה קרני, ותרם כראים קרני⁷⁵, תרוממנה קרנות צדיק⁷⁶, ובזה הוא ג"כ קרן היובל⁷⁷, דחוזק והתגברות הבע"ח הוא בקרניו. הב', ל' עצם, היינו עצמות הדבר, בעצם היום הזה⁷⁸, ת"א⁷⁹ בכרן יומא הדין, כ"כ הרשב"א על המא' בחולין פא"ט⁸⁰, קרן א' הי' לו במצחו⁸¹, ובל' רו"ל קרן ופירות⁸², הקרן קיימת לעוה"ב⁸³. הג', ל' זוהר ואור, כמו כי קרן עור פני משה⁸⁴. הד', ל' קרן זויות, כמו קרנות המזבח, בקרן בן שמן⁸⁵.

א'שב

והנה⁸⁶ הקרן זויות הוא המחבר ב' כתלים, וכמו וקרן דרומית מזרחית הוא זויות, והיינו שני כתלים המתחברים יחד, אז נק' הזויות שבהם קרן, ובלא חיבורם יחד, כאשר כ"א הוא בפ"ע, ואינו מתחבר עם הכותל השני, אזי אינו שייך שום זויות בשום א' מהם, רק נק' קצה, שהוא הסוף והסיום של הכותל, שזהו הגבלת הדבר, כ"א כשמתחברים שני הכתלים דרום ומזרח יחד, אזי במקום חיבורם נולד זויות, והוא קרן דרומית מזרחית. והרי

66) הבבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"א ע' קעח ואילך. ע' קצב ואילך. סהמ"צ להצ"צ לא, ב.
67) ראה פרדס שער כד (שער היכלות) פי"ג י"ד. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תתקנה ואילך. תקס"ו וסהמ"צ להצ"צ שם. סה"מ תרנ"ט ע' פז.
68) ראה שמ"ר פמ"ז, ה; ז. וראה ד"ה מצה זו תרע"ה (ח"ד ע' א'רסג). וש"נ.
69) ראה מאמרים שבהערה 67.
70) ברכה לד, ו.
71) וכמו שית' עוד בעוה"י: לא נמצא בהמשך שלפנינו, שלא נגמר בכת"ק.
72) = שם טוב.
73) אבות פ"ד מ"ג.
74) ראה אוה"ת נ"ך ח"א ע' קלו ואילך.
75) תהלים צב, יא.
76) שם עה, יא.
77) יהושע ו, ה.
78) לך לך יז, כג; כו. בא יב, יז. אמור כג, כח*.

79) = תרגם אונקלוס.
80) = פרק אלו טרפות (ס, א).
81) וז"ל: „כבר ידעת שהקרן מורה על עיצומו של דבר, תרגום של בעצם היום הזה, בקרן* יומא הדין”.
82) ראה פאה פ"א מ"א. שבת קכז, א. זח"ג קנו, א ובמקדש מלך שם (הובא באוה"ת שם).
83) פאה ושבת שם.
84) תשא לד, לה.
85) ישעי' ה, א.
86) הבא לקמן עד סוף פיסקא „והנה ידוע דבהתחברות” (ע' א'תתד) – מיוסד, כנראה, על ד"ה זהר במדבר כו' ר"א שאל לר' שמעון בביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' תסד ואילך. שהוא ד"ה הנ"ל במאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' נב ואילך – עם הגהות וכו'. הנחה אחרת בביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קעט, ג ואילך. וראה גם אוה"ת וירא קא, א. נ"ך שבהערה 74.

בקרן, לשון קרן עור פניו. רמב"ן אמור שם: „וכן אמר אנקלוס בקרן יומא הדין .. ויש גורסין בתרגום בכרן, בכ"ף, והכל אחד”.
* בקרן: ראה שוה"ג להערה 78.

* ראה תוספות השלם לך לך שם: „בעצם היום הזה, תרגום בכרן, ולא ידעתי מהו לשון בכרן, ושמתני שבתרגום מדויק כתיב

בחיבורם יחד לא נתוסף בהם שום דבר, ואעפ"כ נולד מזה זווית. ונמצא, שהקרן אינו דבר בפ"ע כלל, והוא בבחי' אין, שהרי כל מה שנמשך כותל דרום הוא דרום, וכל מה שנמשך כותל מזרח הוא מזרח, רק שבא ממילא, דמהתחברות שני הדברים נולד הקרן, ולא נתוסף כאן שום דבר, רק ההתחברות, וא"כ הקרן הוא המחברם שניהם יחד כו'.

והדוגמא יובן למעלה, דקרן הוא בחי' מל', שאינה דבר בפ"ע, דלית לה מגרמא כלום⁸⁷, זולת מה שהיא סיום אצי' ועתיק לבריאה כו'. והנה ידוע⁸⁸ דבנין המל' להיות בבחי' פרצוף נעשה רק מהט' מלכיות דט"ס דז"א, כי בסוד שרש, נאצלה רק נקודה א'⁸⁹, בחי' כתר מל'⁹⁰, ולכן, כשצריכה לחזור פנים בפנים, נעשית נקודה תחת יסוד, לפי שעצמותה היא בחי' נקודה, ונבנית בפרצוף שלם בע"ס, מט' מלכיות דז"א, והיינו, ממל' דחכ' דז"א נעשה חכ' שבמל', וממל' דבינה דז"א נעשה בינה שבמל' כו', דבחי' המל' שבכל ספי' הוא בחי' סוף וסיום דכל ספי', דהיינו בחי' הגילוי שלה, וכמשנת"ל (ד"ה ויגש איליו⁹¹) (ולכן⁹², התכללות ב' הפכים כח"ו ג, שהן בחי' אש ומים, הוא דוקא בבחי' המל' שבכל ספי', לפי שזהו רק בחי' הגילוי, לא עצמות חו"ג כו'. וכידוע המשל⁹³, דעצם האש ועצם המים א"א שיתחברו, כי הפכים המה לגמרי בטבעם, רק בחי' אחרונה שבטבע המים, עם בחי' אחרונה שבטבע האש, יכולים להתחבר. וכמו"כ כל התחברות והתכללות הוא בבחי' המל' שבכל ספי' כו', וכן מדת המל' ג"כ מחברת שני הפכים כו'). ונמצא, דבחי' פרצוף המל' אינו התחדשות דבר, שהרי זהו רק בחי' המל' שבכל ספי', שמזה נבנה בחי' המל' (והגם דבכל ספי' הרי פרטי המדרי' שבכל ספי', היינו מה שכל ספי' היא בבחי' ע"ס, זהו מה שכל ספי' כוללת בתוכה שארי הספי' כו', הנה זהו מה שבועצמה כוללת בה כל הספי', וכמו בחי' החסד, הרי הגבו' שבה אינו מה שמקבלת מבחי' מדת הגבו', רק מה שמדת החסד יש בה ג"כ בחי' הגבו' כו') (ולכן הגבו' שבחסד אינו כמו בחי' הגבו' בעצמה כו', וכמשנת"ל⁹⁴), וכן במדת הגבו' ובכל הספי' כו' (וסיבת הדבר הוא, מפני שבשרשם ומקורם ה"ה כולם כלולים יחד, וכמו עד"מ הנפש שנושא בתוכו כל הכחות והיא נפש אחת כו'⁹⁵, וכן הע"ס הגנוזות ה"ה בבחי' התערבות והתאחדות כו', וכמשנת"ל⁹⁶, וכמ"ש במ"א⁹⁷). וכללות הז"א הרי נאצל מתחלה בבחי' ו"ק כנודע, הרי כל ספי' היא באה בבחי' התחדשות, שלא הי' קודם, ונאצל בבחי' ז"א כו' (וידוע שהמדות נמצאים כלולים ג"כ במוחין, ומ"מ, הרי שם אינם במציאות מדה כו', וכמשנת"ל בכ"ד⁹⁸, ולמעלה מאצי' הרי לאו מכא"מ כלל כו'). והמל' נאצלה רק נקודה א', והט"ס הוא שמקבלת מהט"ס דז"א כו'⁸⁸). וזה נעשה בהתחברות דאצי' עם הברי', והיינו, דלצורך המשכת הארת אצי' להוות

סע"ב ואילך).

(93) ביאורי הזהר שם. וראה תורת חיים בראשית יב, סע"ד ואילך. כו, א. נח ע, סע"ב ואילך. לעיל פר"ד (ח"ג ע' תשפט). (94) פשכ"ד (ח"ג ע' תתקב). (95) ראה לעיל פקל"א (ח"ב ע' שמו). פשפ"ה (ח"ד ע' א"ע). וש"נ.

(96) פט"ו ואילך (ח"א ע' לב ואילך). ד"ה ויהי ביום השמיני (ח"ד ע' א"רפא). לעיל ע' א"תשנג. (97) ראה אוה"ת ענינים ע' שכו ואילך. (98) פל"ג. פל"ט (ח"א ע' עב ואילך. ע' פו ואילך).

(87) ראה זהר ח"א לג, ב. קלה, סע"ב. רלו, ב. רמט, ב. ח"ב. רטו, א. ח"ג קיג, ב.

(88) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי קעב, ב ואילך. (89) ראה עץ חיים שער לו (שער מיעוט הירח) פ"א-ב. לקו"ת צו יא, ב. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי רז, ג ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקב. סה"מ תרל"ח ע' ת. תרנ"ט ס"ע פג ואילך.

(90) ראה סה"מ תרל"ח ותרנ"ט שם. וש"נ. (91) תרע"ה (ח"ד ס"ע א"עח ואילך). (92) ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי שבהערה 86 (קפ),

המשך בכתב שלא נאמר

א'תתג

בי"ע, נבנית בחי' המל' בבחי' פרצוף כו', מפני שהמל' היא בחי' הגילוי של כל ספי', כנ"ל, שזהו כל ענינה להיות בחי' הגילוי כו', שכן הוא בכל ספי', שהגילוי הוא בחי' המל' שבה, ולולא בחי' הגילוי לא הי' בחי' המל' (ולכן, בבחי' עליות, אין המל' נחשב, וכידוע בענין המסעות כו'⁹⁹), שהיא בחי' הגילוי כו', וכן בהגילוי מאצי' לברי' צ"ל בנין המל' כו' (ובפרטיות יש בבנין המל' שלצורך ההתהוות, ולצורך היחוד להיות גילוי אור כו', וכמשנת"ל ד"ה ביום השמע"צ¹⁰⁰ בענין ג' בחי' ה"ג שבמל' כו'). וזהו כמו עד"מ הקרן, שאין בו שום התחדשות ותוס' דבר, רק שנעשה ממילא ע"י התחברות ב' הכתלים כו', כמו"כ בחי' המל' אינה דבר בפ"ע, היינו שאין בזה התחדשות, שהיא רק סיום האצי' (היינו שהט' מלכיות שבכל ספי' הן רק בחי' סיום האצי', היינו סוף וסיום של כל ספי' כו'), וכשמתחבר אצי' עם הברי', נעשה בחי' פרצוף מל' מעשר מלכיות הנ"ל, שע"ז הוא התחברות אצי' עם הברי' כו' (וא"כ מה שנתחדש בזה הוא רק ההתחברות כו'). וה"ז כמו עד"מ ענין המלוכה למטה, שהיא התחברו' המלך עם העם, דקודם שנתמנה למלך, לא הי' ענין המלוכה, והי' המלך בפ"ע והעם בפ"ע, וע"י התחברות שלהם נעשה ענין המלוכה, דבאמת אין זה התחדשות, שהרי יש בו מדת המלוכה מקודם, כמ"ש במ"א¹⁰¹, וע"י ההתחברות דהמלך והעם באה התגלות ענין המלוכה, שמולך עליהם כו', והמלוכה היא המחברת אותם כו', דהמלך בעצם הוא רם ונשא, שמובדל בערך מן העם, וכמ"ש¹⁰² משכמו ולמעלה גבוה כו' (בהנמשל כאן הוא, שהספי' עצמיים דאצי' מובדלים בערך מבחי' בי"ע, ועיקרם בבחי' עלי' כו', כמשנת"ל בד"ה ויגש הנ"ל¹⁰³), והמלוכה (היינו בחי' הט' מלכיות, והעיקר בחי' פרצוף המל') היא המחברת אותם כו'. וכמו"כ הוא בבחי' מל' למעלה, שזהו התחברות בחי' אצי' עם הבריאה כו', היינו שנעשה ע"י ההתחברות, והיא המחברת אותם כו'.

והנה ידוע דבהתחברות ב' מדרי' נמשך עליהם אור הגבוה משניהם, והוא הממוצע המחבר אותם כו'. וכידוע¹⁰⁴ בענין זכר ונקבה בראם כו' ויברך אותם כו'¹⁰⁵, והוא בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו³⁰, שהעטרה היא למעלה מעלה מבחי' ז"א, וכמשנת"ל¹⁰⁶, ונמשכה ביום חתונתו דוקא, שהי' התחברות ז"א ומל' כו'. וכמו"כ צ"ל כאן, דבחי' מל' שהיא סיום האצי' והתחלת הברי' ומחברת אותם, שהיא גבוה משניהם כו'. והוא שבאמת בחי' המל' שרשה גבוה למעלה מכל הט"ס שלמעלה ממנה, וכמ"ש בע"ח¹⁰⁷ שהט"ס שרשן מבחי' אריך, אבל המל' שרשה מרדל"א כו', וכמשנת"ל¹⁰⁸, ובכח זה היא מחברת אצי' ובי"ע, וכמ"ש בתו"א בד"ה צאינה וראינה¹⁰⁹ בענין במלך שהשלו' שלו¹¹⁰, שהכח שבבחי' מל' לחבר אצי' עם ברי', שהן שני הפכים, הוא ששרשה מבחי' מל' דא"ס

104) ראה תו"א ויחי מת, א. תצוה פב, ד.

105) בראשית ה, ב.

106) ע' אתשצח.

107) שער יג (שער אריך אנפין) פ"ב.

108) פס"ט. פעי"ד (ח"א ע' קעב. ע' קפד). ס"ע אתשצט

ואילך. ועוד.

109) בראשית ת, ב.

110) ראה שהש"ר פ"ג, יא (א).

99) ראה לקו"ת מסעי פט, ד ואילך. צב, ב. לעיל פשפ"ח

(ח"ד ריש ע' א'עט).

100) תרע"ה (ח"ג ע' תתקלד ואילך).

101) ראה ביאורי הזהר להצ"צ שם.

102) שמואל"א ט, ב (ושם: ומעלה). וראה אוה"ת וירא

תשסד, ב. תבוא ע' תתרפא. שה"ש ח"ב ע' תיד. לעיל פרל"ג

(ח"ג ע' תרמט). וש"נ.

103) תרע"ה (ח"ד ע' א'עה ואילך).

(בחי' אני ראשון¹¹¹ שנת"ל¹¹²), והיינו, שהיא למעלה מעלה בשרשה גם מבחי' שרש האצי' כו', ע"כ ביכולתה לחבר אצי' עם הברי' כו'. וזהו שע"י התחברות ב' הבחי' נולד בחי' זו כו', כי בהתחברות ב' מדרי' הנ"ל, נמשך מבחי' מל' דא"ס להיות מלכותך מכ"ע¹¹³, שיהי' מל' דאצי' מחבר אצי' עם ברי' כו', רק דכח העליון שבמל' הוא בבחי' העלם (דכן הוא בעצם בבחי' העלם עצמי, כמשנת"ל¹¹⁴, וכמו"כ במל' דאצי' הוא בהעלם כו'), ובא לידי התגלות ע"י ההתחברות כו'. דהנה, ההתחברות דבחי' מל' שמחברת אצי' עם ביי"ע הוא בב' אופנים, הא', מלמעלמ"ט, והוא להיות התהוות ביי"ע, שזהו דוקא מהמשכת הארה דאצי' המהווה כו', רק שזהו ע"י המל' דוקא כנודע, והתחברות זאת הוא שנמשך הארה מצומצמת מאד מאצי' לבי"ע, ומתעלם ומסתתר האור להיות התהוות המציאות של הנבראים בבחי' יש דוקא כו'. אך עיקר ההתחברות הוא בבחי' מלמטלמ"ע, והוא להיות ביטל הנבראים והתאחדותם באלקות, שזהו ע"י בחי' מל' דוקא כו'. וכידוע דז"א ומל' הן ב' הבחי' שבממוצע שבין אוא"ס ובי"ע כו', דבחי' ז"א הוא סוף עולם הא"ס¹¹⁵, שבו מתצמצמים כל האורות העליונים שיהי' באפשר להתגלות בבי"ע להיות גילוי אלקות כו', דזהו שנק' זעיר אנפין¹¹⁵, להיות שזהו בחי' הקטנות דבחי' א"א כו', דכל האורות דא"א שהן בבחי' בל"ג, באים בז"א בבחי' הגבלה וצמצום, באופן שיוכל להיות הגילוי בבי"ע כו'. ובחי' הממוצע שמצד הנבראים הוא בחי' מל' דאצי', דלהיותה בחי' מקור כל הנבראים, ע"כ היא פועלת הביטל בכולם (כמשנת"ל ד"ה וידבר כו' פנחס ב"א¹¹⁶), והיא המעלה לכל העולמות עמה, בבחי' העלאת מ"ן, להיות נהפכים ממהות מוגבל למהות אלקות בבחי' אצי' ממש כו'. וזהו ג"כ ההתחברות בבחי' אין, שהנבראים יהיו בבחי' אין וביטל, ויהיו מיוחדים ממש באלקות כו'. וע"ז הוא ירידת המל' בעולמות ביי"ע, דמל' דברי' נעשית כתר ועתיק ליצי', ומל' דיצי' כתר ועתיק לעשי', בכדי להעלות גם בחי' עשי' ולחברה באלקות כו'. וכמו"כ הוא ירידת הנשמה שירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב, להיות בחי' אתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

א'דש

וזהו ¹¹⁷ שא' יהונתן לדוד, בחי' מל' דאצי', ושלת תרד מאד¹¹⁸, שהיא בחי' הירידה למטה מטה לברר בירורים ולהפכם לאלקות כו', וזהו ושלת, שתעשה שלישי', וכמו נקודת סגל שהיא שלשה נקודות כו'. והענין הוא, כמ"ש¹¹⁹ והייתם לי סגולה מכל העמים שע"פ האדמה, דמכל העמים, היינו מהבירורי' שמבררים, עי"ז תהיו לי סגולה כו'. דהנה, אזלעו"ז¹²⁰ עשה אלקי¹²¹, דכשם שיש מדות בקדושה, בחי' חו"ג, אהוי"ר, שהן בבחי' ביטל, כמו"כ יש חו"ג ואהוי"ר דלעו"ז, שהן תכלית הישות כו', כמו ישמעאל שהוא

(ע' א'תתו) – מיוסד, כנראה, על ד"ה ויאמר לו יהונתן וביאורו באוה"ת בראשית יב, סע"א ואילך. כ.א. ב. כד. ב. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' נו. מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ע' קנב ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' עה. ח"ב ע' סא.

118) שמואל"א כ, יט.

119) ע"פ יתרו יט, ה. ואתחנן ז, ו.

120) = את זה לעומת זה.

121) קהלת ז, יד. וראה תניא רפ"ו.

111) ישעי' מד, ו.

112) ע' א'תערב. ע' א'תעז ואילך. ע' א'תשעט.

113) = מלכות כל עולמים (תהלים קמה, יג).

114) ע' א'תשעט.

115) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקסה.

אוה"ת משפטים ע' א'שט. סה"מ תרנ"ב ע' קיד ואילך.

116) = בן אלעזר (תרע"ה ח"ה ע' א'תנו ואילך).

117) מכאן עד סוף פיסקא, וזהו וישבת אצל אבן האזל'

המשך בכתב שלא נאמר

א'תתה

בחי' חסד דקלי¹²², שזה החסד שמצד הגדולה והישות ביותר, או כדי לעשות לו שם¹²³, וכל טיבו דעבדין לגרמי' עבדין כו'¹²⁴, דהחסד שלו אינו מצד שרוצה להתחסד, דאדרבא, צריך הכל לעצמו, וכמו שנא¹²⁵ בישמעאל ידו בכל, ות"א¹²⁶ הוא צריך לכולא, ר"ל שצרכיו מרובים מאד, וע"ד שאמרז"ל¹²⁷ רוח גבוה ונפש רחבה, בריבוי התאוות ואהבות זרות כו', ומה שעושה חסד לזולתו הוא או משום שאינו תופס מקום אצלו, וממילא נותן רק מהמותרות שלו, או שזהו ג"כ לצורך עצמו כו'. והוא ההיפך לגמרי מן הקדושה, שמדת החסד הוא דוקא מצד הביטל, הנק' חסד דמ"ה כו'¹²⁸, וכמו אאע"ה שהי' בבחי' ביטל בתכלית, וכמ"ש¹²⁹ ואנכי עפר ואפר כו', דבחסד זה הוא משפיע עיקר השפע לזולתו, ומניח לעצמו רק המותרות כו', משא"כ חסד דישמעאל הוא משבה"כ דתהו כו', וכמשנת"ל (ד"ה וראיתי אני¹³⁰). וכן במדת הגבו' דלעו"ז, הוא מדת הקמצנות לצמצם ביותר, מפני שהוא צר עין בעצם, וכמו נבל (ש"א ר"ה¹³¹) כו', ונכלל בזה ג"כ יראה רעה דפן יחסר לחמו¹³², ורוצה רק לעצמו, הב הב כו'¹³³. והוא ההיפך מהקדושה, דמשמים מיהב יהבי משקל לא שקלי כו'¹³⁴. וגם בחי' הגבו' דקדושה היא בחי' השפעה, ואדרבא, עיקר החיות, וכמו הדם וגבורות גשמיים כו', וכמו ב"ש וב"ה, שהן חו"ג¹³⁵, מצינו יתרון ההשפעה דב"ש דוקא, וכמו בתרומה, בש"א¹³⁶ א' משלושים, ובה"א¹³⁶ א' מארבעים¹³⁷, וכן בלקט ושכחה (בפאה פ"ו מ"ה), שני עומר'י שכחה שלשה אינו שכחה כו', ועל כולן בש"א שלשה לעניינים כו', והיינו מפני שהגבו' דקדושה היא בחי' ביטל, ע"ד איזה גבור הכובש את יצרו¹³⁸, להתגבר על עצמו כו'. גם ענין הגבו' הוא לדקדק על עצמו ביותר, וגם שמים לא זכו בעיניו¹³⁹, שצ"ל בטוב ויופי ביותר כו'. ועבודת האדם הוא לברר המדות רעות, ולהפוך מחשוכא לנהורא כו'¹⁴⁰, והוא ע"י הביטול דוקא, וכמארז"ל¹⁴¹ ע"פ¹⁴² לשארית נחלתו, לעשות עצמו כשריים, שהוא כמותר בעולם כו', והוא הביטול בבחי' הנחת עצמותו לגמרי, שאינו בבחי' מציאות כלל בעצמו, אדרבא, הוא כמותר ושריים לגמרי כו', ועי"ז מהפך מדות רעות הנ"ל, שיהי' החסד בבחי' הביטול, וישפיע לזולתו מהטוב ביותר כו' (וכמו הבל שהביא קרבן מבכורות צאנו וחלביהן כו'¹⁴³), ויהי' וותרן, היפך הקמצנות, ובבחי' השפעה ביותר כו', מאחר שאין לו צורך בעצמו כלל, ע"כ מתהפך מדת הגבו' שלו, להיות

א'שה

- (122) ראה תניא אגה"ק ס"ב (קג, ב). אוה"ת וירא צ, א ואילך.
 (123) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ס"ע כד. סידור עם דא"ח שעה, ד.
 (124) ראה תקו"ז ת"ו (כב, סע"א). תניא ספ"א.
 (125) לך לך טז, יב.
 (126) = ותרגם אונקלוס.
 (127) אבות פ"ה מי"ט.
 (128) ראה לקו"ת עקב יז, ג ואילך. אוה"ת שבהערה 122.
 (129) וירא יח, כז.
 (130) תרע"ד (ח"ג ע' תרסה ואילך).
 (131) = שמואל"א כה, ג ואילך.
 (132) ע"פ ישעי' נא, יד.
 (133) ע"פ משלי ל, טו. תקו"ז שם. וראה לקו"ת מסעי צא, ב.
 (134) תענית כה, א (ע"פ עין יעקב והגהות הב"ח שם).
 (135) ראה זח"ג (רע"מ) רמה, א. טעמי המצות להרח"ו תצא כג, יט. שער הגלגולים סוף הקדמה לו. תניא בהקדמה. אגה"ק סי"ג. לקו"ת שה"ש מה, ג. לעיל פ"ג (ח"א ע' כח).
 (136) בש"א .. ובה"א: בית שמאי אומרים .. ובית הלל אומרים.
 (137) תרומות פ"ד מ"ג. תוספתא תרומות פ"ה, ד.
 (138) אבות פ"ד מ"א.
 (139) ע"פ איוב טו, טו.
 (140) ראה זח"א ד, א.
 (141) ר"ה יז, ב. סנהדרין קיא, ב. וראה אוה"ת שבהערה 122.
 (142) מיכה ז, יח.
 (143) פרקי דר"א פכ"א. רמב"ם סוף הל' איטורי מזבח.

בתגבורת השפעת הטוב אל הזולת כו', או שכובש את יצרו וליתן ביתר שאת כו'. ועמ"ש באגה"ק סי' י"ב¹⁴⁴, בענין ועבודת הצדקה השקט ובטח¹⁴⁵, שאין הרע יכול להיות חוזר וניעור בקלות כ"כ כו'. וזהו נקודת סגל, ב' נקודות ונקודה תחתם¹⁴⁶, דב' הנקודות הן המדות חו"ג, והנקודה שתחתיהם הוא בחי' הביטל כו', והיינו הביטל לא בבחי' אהוי"ר לבד, כ"א בבחי' ביטל עצמי, וכמו הביטל דהנחת עצמותו, שע"ז מתהפכים המדות רעות לטוב כו'. ומהסגל נעשה סגולתא¹⁴⁷, שהיא שהנקודה היא למעלה ע"ג ב' הנקודות, והיא העלי' שעולה ע"ז למעלה ביותר כו'. וזהו והייתם לי סגולה, בחי' סגולתא כו'¹⁴⁸, שע"י הבירור מכל העמים, נעשים בבחי' סגולה כו'. וזהו שא"ל יהונתן לדוד ושלשת תרד, שזהו ירידת המל' עד למטה מטה, לברר כל בחי' היש, ולהפכן לאלקות כו'.

וזהו וישבת אצל אבן האזל, דהנה, ד' מדרי' דצח"מ הן נגד ד' עולמות אבי"ע¹⁴⁹, ומל' דעשי' נק' אבן, בחי' דומם, שהיא בחי' האחרונה דצח"מ, והוא תכלית הבירור למטה, שבזה דוקא תלוי ביאת המשיח בב"א. והגם שבימי התנאים הרי היו יותר גדולים, ועכשיו אטו אכשיר דרא¹⁵⁰, אך הענין, שאז ה' הבירור בעולם הברי', ובימי אמוראים בעולם היצי' כו', ועכשיו הבירורים הן בעולם העשי', והו"ע סוכת דוד הנופלת¹⁵¹, שרגלי' יורדות¹⁵² למטה מטה בעולם העשי' כו', ובגמר הבירורים דעולם העשי' יהי' ביאת המשיח¹⁵³. וז"ע אבן האזל, דמבחי' אבן, בחי' מל' דעשי', ע"ז יהי' בגמר הבירורי' בחי' ההילוך, וכמו האי עלמא דאזלינן מני'¹⁵⁴, שההילוך והעלי' ביותר הוא מני' דוקא כו'. וזהו ואני שלשת החיצים צדה אורה¹⁵⁵, ואי' בלקו"ת מהאריז"ל¹⁵⁶ שזהו בחי' ג' גווני הקשת, וידוע שהו"ע הבירורים, וכמ"ש בזהר נח דע"ב ע"ב, לא תצפי לרגלא דמשיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא מתקשטי בגווני נהירין ויתנהר לעלמא כו', והיינו שהבירורים ובחי' המל' יאירו בבחי' אור עצמי כו'. ובזהר שם דע"א ע"ב, ע"פ¹⁵⁷ את קשתי נתתי, מאי קשתי, כמד"א¹⁵⁸ ותשב באיתן קשתו, וידוע דאיתן הוא בחי' פנימיות החכ', והיינו בחי' פנימיות עתיק שבו כו'¹⁵⁹, וכמ"ש במ"א¹⁶⁰. וזהו דתתחזי קשת בגוונין נהירין, דהיינו גילוי בחי' פנימיות עתיק כו'. ואותיות איתן משמשות לעתיד¹⁶¹, שזהו אמיתית הגילוי דלעתיד בזמן התחי', שיהי' גילוי בחי' פנימיות עתיק, ויהי' הגילוי למטה כו'.

-
144	ק"ח, ב.	144	עירובין נד, א.
145	ישעי' לב, יז.	145	שמואל"א כ, כ.
146	ראה תקו"ז תכ"א (מו, ב). תס"ט (קד, ב). ת"ע (קכו), א.	146	ראה לקו"ת להאריז"ל שמואל שם. וראה גם אוה"ת בראשית ח"ז תתשנב, א ואילך. וישב ח"ה תתפת, ב ואילך.
147	ראה זח"ג רמז, ב ואילך. תקו"ז ת"ע (קכט, ב). אוה"ת שה"ש ח"א ע' קמו.	147	נח ט, יג.
148	ראה ציוני יתרו עה"פ. הובא באוה"ת שם.	148	ויחי מט, כד.
149	ראה מאורי אור אות ד סעיף כד. מאמרי אדמו"ר האמצעי הנחות תקע"ז ע' חצר.	149	ראה אוצרות חיים (שער עתיק פ"ד לח, ב – בהוצאת קאָרעץ, תקמ"ג) בהגהת מהר"ן בשם האריז"ל. רמ"ז לזח"ג רעו, ב. לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ. סה"מ ה"ש"ת ע' 49 ואילך. וש"נ.
150	ע"פ יבמות לט, ב. חולין צג, ב.	150	ראה אוה"ת פ' ראה ס"ע תרסב. וראה סה"מ
151	עמוס ט, יא.	151	עטר"ת ע' תריב. תרצ"ב ע' תא ואילך. אגרות-קודש אדמו"ר
152	משלי ה, ה. וראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ח"א ע' תקסד ואילך).	152	מהוריי"צ ח"ג ע' שלה ואילך.
153	ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ב.	153	לקו"ת פ' ראה יח, א.

המשך בכתב שלא נאמר

א'תתז

וזה ¹⁶² קרן ל' אור, דהיינו שבחי' מל' יהי' בבחי' קירון אור כו', וכמו קירון עור פני משה, שהי' מהלוחות האחרונות, שהי' בכדי לברר בכח התורה כו', כנודע ומבו' במ"א ¹⁶³ (ועמשנת"ל ד"ה בראשית הב' ¹⁶⁴), והיינו, שע"י הקרן דבחי' מל', המחברת נבראים עם אלקות, שיהיו בבחי' אין וביטול בתכלית כו', עי"ז נעשה בחי' קירון אור, שהוא גילוי דעצמות א"ס שלמעלה מבחי' אצי', גם מבחי' שרש דאצי' דכללות שבאוא"ס שלפני הצמצום כו', והיינו בחי' ההעלם העצמי דא"ס כו'. וזהו קרן המורה על עצמות הדבר, וגם ל' חווק, שזהו תגבורת העצמית להיות ¹⁶⁵ בבחי' מל', ויתנהר לעלמא בתחה"מ, שהיש הגשמי יהי' אלקות ממש, ויהי' בבחי' גילוי אור כו'.

וזהו וירם קרן משיחו, דבחי' קרן דמל', שעושה את היש ממש בבחי' אין וביטול ממש כו', יהי' בבחי' רוממות קרן, שיהי' בזה דוקא המשכת העצמות כו', וכמו רמה קרני, ואמרז"ל (מגילה י"ד א') דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן כו', דוד עבדי שהי' בבחי' הביטול בעצם, וכמ"ש אם לא שוייתי ודוממתי, בחי' דומם כו', וכמשנת"ל שזהו הביטול דעשי' כו', וכן שלמה, מלך שהשלום שלו, שמחבר בי"ע עם אצי' כו', כמ"ש בתו"א ד"ה צאור"ר הנ"ל, נמשכה מלכותם בבחי' בל"ג כו', וכמו דוד מ"י ¹⁶⁶ חי וקיים כו', מל' ב"ד ¹⁶⁷ לעולם כו' ¹⁶⁸, וכמ"ש עד דוד הגדיל, בבחי' עצמות א"ס, שיהי' בבחי' מל' בבחי' גילוי ממש כו'.

וזהו ג"כ מה שנא' על לעתיד ולילה כיום יאיר ¹⁶⁹, דלילה שהוא זמן החשך, יהי' בבחי' אור כמו אור היום, ולא שיהי' מאור השמש שיאיר גם בלילה, דאין זה פלא כ"כ כו', וגם פשט הכתוב אינו משמע כן, שהרי או' ¹⁷⁰ וגם חשך לא יחשיך ממך ולילה כו' כחשיכה כאורה, הרי מדבר הכל בהחשך שאינו מחשיך, ומוסיף עוד שהוא יאיר כמו האור כו', וגם, שהרי כתיב ¹⁷¹ ולא יהי' לך השמש לאור יומם והי' לך ה' כו', שגם אור היום יהי' לעתיד לא מאור השמש כו'. אלא הכוונה במש"א ולילה כיום יאיר, שהחשך עצמו יהי' בבחי' אור כו', וכאשר החשך יהי' אור, ה"ז אור נעלה למעלה הרבה מבחי' אור כו'.

162) וזה: אוצ"ל: וזהו.
163) ראה אוה"ת תשא ס"ע ב'עז ואילך.
164) תרע"ה (ח"ה ע' א'תריח).
165) להיות: אוצ"ל: להיות הגילוי.
166) = מלך ישראל.
167) = מלכות בית דוד.
168) ראה ב"ר פ"ע, טו. רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ז. ה"ט.
169) סה"מ תרכ"ז ס"ע רצב. ס"ע שפט. עזר"ת ע' נה. ועוד.
170) תהלים קלט, יב. וראה לעיל ע' א'תרכס ואילך. לקמן ע' ואשמה ואילך.
171) תהלים שם.
172) ישע"י ס, יט (ושם: לא יהי' לך עוד השמש לאור יומם גו' והי' לך גו').

ISBN 978-0-8266-6119-7

9 780826 661197